

N. S. L. F. s
Boksamling
Nr.

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

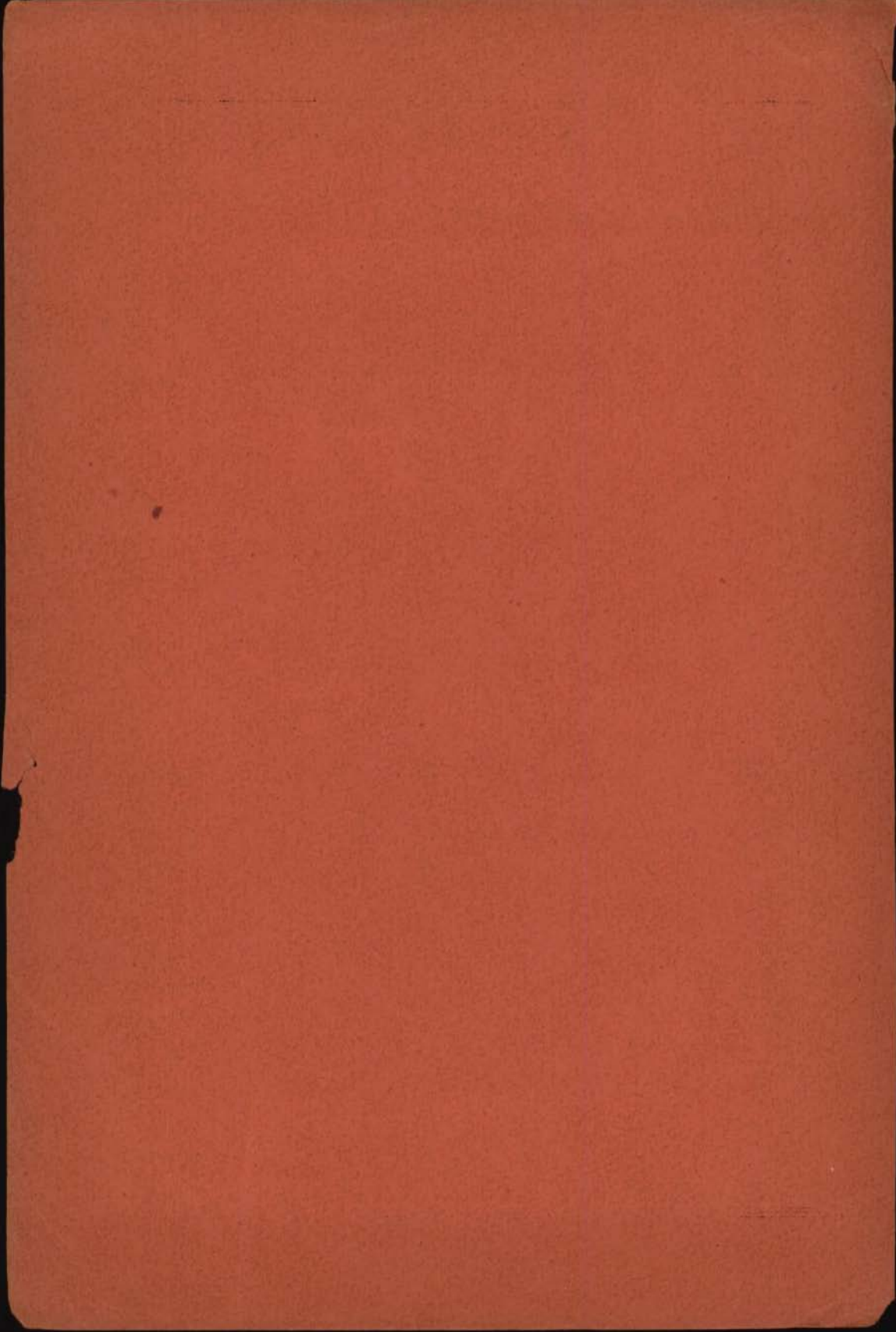

KONGRESSEN 1916

*DAGSORDEN OG
PROTOKOL*

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1916

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1916

DAGSORDEN OG PROTOKOL

REFERATET UTARBEIDET AV *OLAV KRINGEN*

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1916

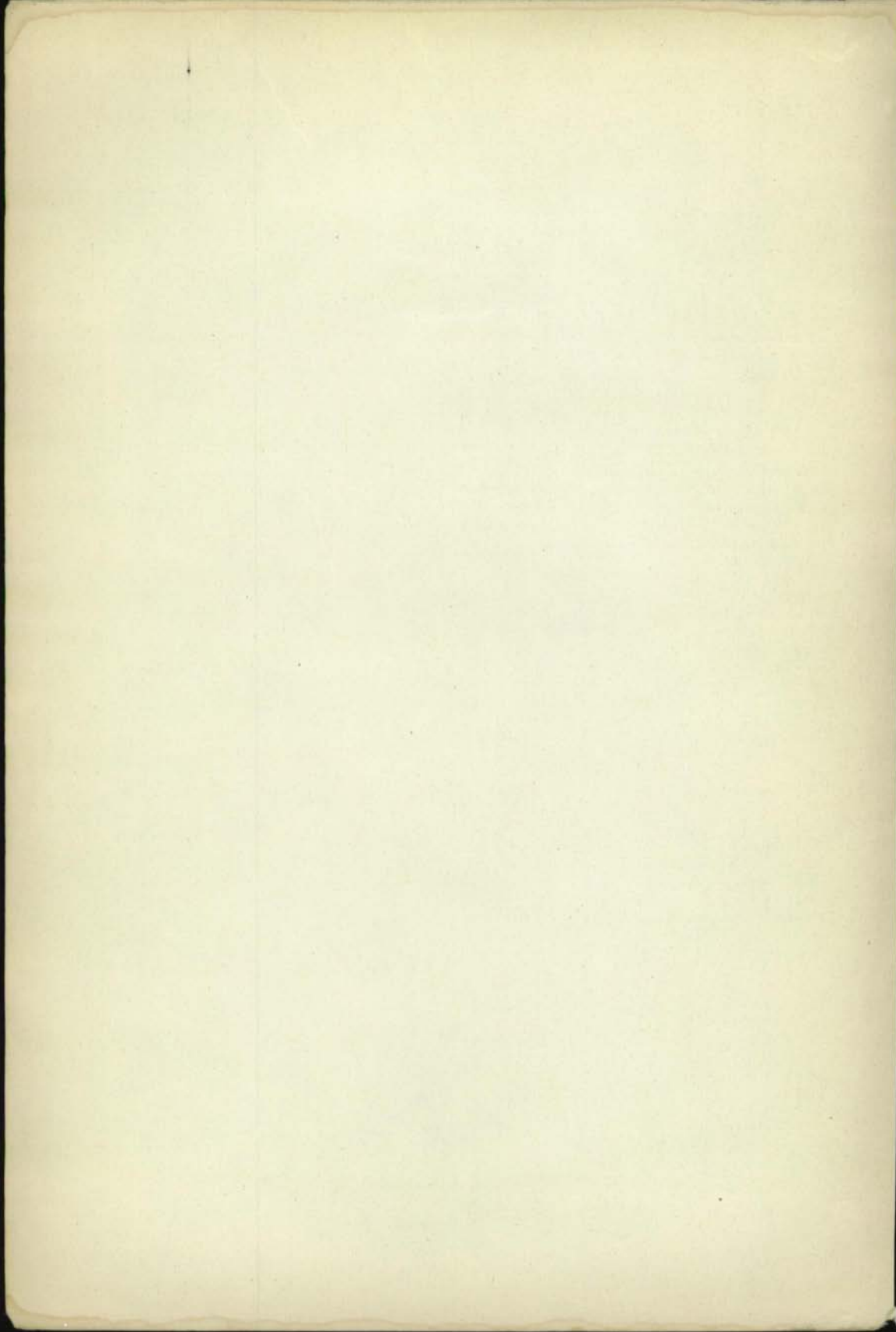
AMSTERDAM

1716

PRINTED BY J. VAN DER WOUDE

Sakregister.

	Side
Dagsorden og forslag med motiver	1—52
Kongressen	1
Aapningsmøte.	1
Kongressens konstituering	6—14
Hilsningstaler	1—6, 103, 104
Proteststreiken og stillingen til voldgiftsloven	15—53
Organisationens stilling til voldgiftsloven	53—60
Organisationsmedlemmers og tillidsmænds vidnepligt i voldgiftsretten	60—70
Beretning og regnskap	70
Beretning for 1913	70
Beretning for 1914	70—74
Beretning for 1915	74—87
<i>Organisationsformer og taktik.</i> Lovforandringer	87—96
«Meddelelsesbladet»	96—103
Kooperationen	104—119
Militarismen	119—124
Beretning for 1. halvaar 1916	124—139
Arbeidsformidlingen	139—146
Lønninger	146—148
Forskjellige forslag	148—153
Valg	154
Oprettelse av gjensidig brandforsikringsselskap	154—156
Alkoholspørsmålet	156—161
Bevilgningssaker	162—166
Agitationen	166—171
Fabrikation av fiskeredskaper	171—172
Agitationen for kooperasjonen	173
<i>Andragender</i>	173
Fra Norsk matros- og fyrbøterunion	173
» Det socialdemokratiske pressebyraa	175
» Norsk stenhuggerforbund	176
» Det norske arbeiderpartis kvindeforbund	176
Organisationskomiteen	177
Sympatiadresse til de dømte svenske fredssocialister	177
Kongressens avslutning	177—179
Stevnet paa Ekeberg	180—186

Taleregister.

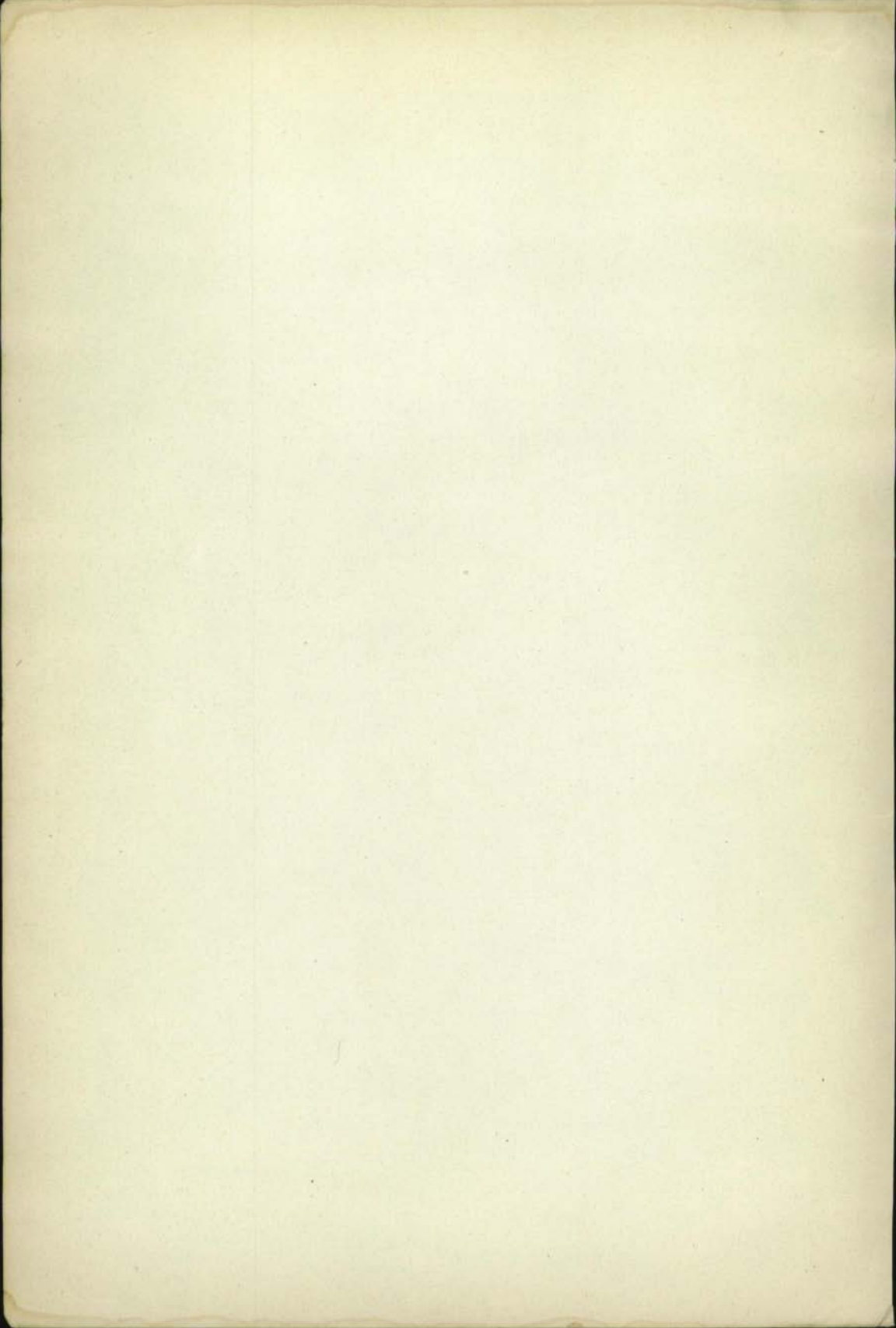
Aamodt, A.	62, 65, 135, 145, 159.
Aarøe, P.	6, 46, 99, 110, 118, 137, 173.
Aas, Hans	140, 142, 145.
Amundsen, Aksel	114.
Amundsen, Oluf	27, 162.
Andersen, Alb.	165.
Andersen, Ingebret	56, 151, 164.
Arnevig, Alb. Nic.	68, 79, 98, 146, 149, 152, 179.
Arnesen, Randolph	112.
Aspmo, Hans	170.
Bakke, Karl.	163.
Bay, A.	44, 95, 99, 99, 110, 119, 144, 146, 160.
Bjerkmann, I.	63, 86, 97.
Birkeland, A.	175.
Bratvold, A.	46, 56, 61, 121, 143.
Dalastøl, Knut	42, 64, 81, 83, 91, 94, 101, 124, 136, 146, 147, 148, 149, 153, 165, 168.
Dehli	5, 108.
Egeland, Ant.	58.
Eidem, O.	48, 74, 168.
Eikefjord	67, 132, 142, 159.
Ertresvaag, Ivar	82, 123.
Evensen, Edv.	80, 150.
Eriksen, Hans	64, 97, 155, 156, 157, 161, 170.
Fjermestad, T.	61, 79, 81, 165.
Flådeby, H.	111, 174.
Fredsti, M.	31, 46, 77, 81, 92, 146, 146, 158, 165.
Furset, Jon	98, 101, 102.
Gabrielsen, A.	65, 91, 94, 98, 100, 103, 109, 122, 137, 145, 147, 149, 160, 175.
Grindheim, L.	84, 117.
Grytnes, O.	44, 93, 141.
Gudmundsen, Joh.	155.
Gundersen, A. E.	38, 62, 79, 82, 91, 97, 103, 134, 138, 145, 159, 164, 169.
Gulbrandsen, Gerh.	173.
Gustavsen, O.	119.
Halvorsen, Einar	26, 35, 64, 159.
Hansen, Alf.	102.
Hansen, Julius	147.
Hansen, Jørgen.	41, 66, 102, 146, 147, 156, 161.
Hansen, Rich.	28, 48, 56, 87, 151, 174.
Haugrønning, Iver	162.
Havre, H.	100.
Hedebol, P.	177.
Hermansen, M.	108.
Hetland, S.	121, 123.

VI

Huseby, Thv.	165.
Jensen, Carl	42, 92, 116, 131, 140, 151, 164.
Jensen, S.	23
Johansen, Aksel	175.
Johansen, Albert	41, 112, 155, 158, 159.
Johansen, H. P.	161.
Johansen, Martin	47.
Johansen, O. C.	118, 119, 119.
Johansen, Ludv.	47, 116.
Johansen, Oskar	68, 80, 83, 145, 148, 161.
Johansen, Jens	165.
Jonassen, Anton	38, 66, 82, 90, 100, 123, 152.
Juell, A.	107, 112, 154, 156, 178.
Jønsson, I., P.	149.
Kalvaa, A.	25, 32, 45, 56, 60, 63, 67, 70, 72, 83, 87, 87, 89, 91, 94, 102, 107, 165, 169.
Klausen, Konrad	170.
Knudsen, Aksel	35, 63, 67, 103, 134, 152.
Knudsen, Chr. H.	5, 123, 153, 178.
Kristoffersen, M.	36, 82, 100, 114, 135, 163, 166.
Lang, Henrik	94, 115, 142, 164.
Larsen, Konrad	44, 56, 62, 70, 73, 74, 86, 102, 133, 140, 144, 169.
Larsen, Lars	114.
Larsen, O. Kr.	153, 170.
Lian, Ole, O.	1, 6, 6, 15, 33, 49, 53, 57, 61, 64, 68, 70, 70, 71, 74, 75, 76, 81, 85, 87, 87, 90, 95, 96, 103, 104, 105, 120, 122, 124, 124, 131, 136, 141, 145, 160, 162, 162, 165, 166, 168, 179.
Lindqvist, H.	4, 103.
Liengen, M.	162, 168.
Lilleby, Gustav	161.
Magnussen, Aug.	43, 74, 84, 84, 86, 116, 119, 136.
Mathisen, A.	161.
Mathisen, C.	40.
Melgaard, Alfr.	142, 148.
Michelsen, H.	175.
Moen, Hans.	170.
Moen, Joh. L.	157.
Moljord, Kr.	114, 135, 160, 170.
Myhrstad, A.	90, 97, 101, 146, 147.
Naadland, Johs.	108.
Nicolaysen, H.	174.
Nilsen, Alfred M.	29, 48, 54, 57, 61, 64, 67, 70, 70, 80, 90, 95, 96, 130, 133, 136, 138, 144, 164, 168.
Nilsen, Fr.	101, 111, 119.
Nygaard, Joh.	106, 113, 118.
Nygaard, M.	65, 78, 100.
Olsen, Elias.	175.
Olsen, Halvard	35, 58.
Olsen, Johan	66, 152, 168.
Olsen, Karl A.	115, 140, 152, 161.
Olsen, Kr.	100, 152.
Olsen, Mathilde	170.
Olsen, Oskar	66, 101, 136, 147, 148, 153, 163.
Olsen, Sigfrid.	36, 93.
Paulsen, H.	102.
Pedersen, Gudm.	115.
Pettersen, H.	57, 79, 82, 98, 102, 131, 135.
Pleym, Anna	47.
Reiersen, E.	49, 113, 151.
Rudlang, E. E.	143, 170.
Rungstad, L.	37, 58, 66, 93, 98, 140, 146, 147, 148, 151, 164.

VII

Ruud, O	45, 60, 144, 147.
Rønbeck, Oskar	162
Samuelsen, A.	161.
Samuelsen, Joh.	92, 148, 152.
Schjervum, Hans	169.
Schou, Adolf	108, 115.
Schultz, A.	47, 82, 165.
Sethil G.	64, 138.
Skogø, M.	42, 109, 117, 119.
Smith, Otto	5.
Sommer, Kr.	159.
Steffensrud, Johs.	28, 110, 117, 150.
Stenersen, M.	43, 80, 146, 152, 159.
Storvedde, D.	67, 93, 134, 149, 153, 166.
Strøm, F. A.	114, 140, 160, 170.
Svedahl, A.	168.
Systad, Chr.	31, 40, 78, 82, 90, 99, 149, 149, 152, 165.
Sæbø, L.	30, 40, 89, 98, 122.
Sæther, Lars	32, 43, 64, 92, 121, 124, 138, 147, 158, 166.
Sølsnes, Eug.	74, 147, 162.
Teigen, Jens	37, 66, 101, 140, 143, 166.
Tranmæl, M.	6, 24, 39, 49, 56, 70, 74, 75, 76, 89, 90, 96, 121, 124, 131, 141, 145, 146, 148, 150, 160, 162, 164, 170, 176.
Tømmeraas, Karl	30, 94, 100, 106, 117, 132.
Tørres, Lars	68, 139, 150, 155.
Velde, Edv.	175.
Volan, E.	14, 27, 35, 49, 57, 62, 70, 73, 75, 77, 77, 80, 83, 99, 118, 133, 141, 147, 165, 168.
Winge, J. M.	83, 165.
Zakariassen, Emil.	102.
Øvergaard, Alfr.	40, 122, 122, 124, 137, 147, 148, 152.

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1916

DAGSORDEN OG FORSLAG
MED MOTIVER

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1916

ARBEJDERNES
FÆLLEGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN
1916

DAGSORDEN OG FORSLAG
MED MOTIVER

Dagsorden

for

Arbeidernes faglige landsorganisations 8. ordinære kongres i Kristiania 25. juni 1916 og flg. dage.

Kongressen aapnes kl. 12 form. i Folkets hus.

1. **Kongressens konstituering.**
 - a) Fuldmagternes godkjendelse.
 - b) Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
 - c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. **Beretning og regnskap.**
3. **Organisationsformer og taktik. (Herunder forsikringskasserne.)**
4. **Lovforandringer.**
5. **Meddelelsesbladet.**
6. **Kooperationen.**
7. **Militarismen.**
8. **Arbeidsformidlingen.**
9. **Forskjellige forslag.**
10. **Andragender.**
11. **Oprettelse av gjensidig brandforsikringsselskap.**
12. **Bevilgningssaker.**
13. **Valg.**

Forretningsorden:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens repræsentanter adgang. Likesaa har medlemmer av landsorganisationen adgang til galleriet som tilhørere undtagen naar en sak besluttet behandlet for lukkede døre.

Repræsentanter maa forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved indgangen.

2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møternes ledelse. Til at føre protokollen vælges 4 sekretærer.

3. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—6 efterm.

4. Ingen har ret til at faa ordet mere end 3 gange i samme sak. Undtagen for indledningsforedrag begrænses taletiden til 10 minutter 1ste og 5 minutter 2den og 3die gang.

Ordstyreren har forøvrig naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om yderligere tidsbegrænsning og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal i almindelighet tale fra den dertil bestemte plads i salen.

5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den organisation han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de indtegnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker kan ikke behandles medmindre kongressen anderledes beslutter.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop.
7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningerne samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.

Dagsordenens punkt 3 og 4. Organisationsformer og taktik. Lovforandringer. Forsikringskasserne.

Fra en række organisationer er indkommet et trykt forslag angaaende "Organisationens taktik og former". Vi skal her anføre de organisationer, som har sluttet sig til forslaget:

Norsk arbeidsmandsforbund:

Grubearbejdernes fagforening, Røros, Murarbejdernes forening, Trondhjem, Kr.sunds jord- og stenarbejderforening, Sten-, jord- og cementarbejdernes forening, Trondhjem, Aalen grubearbejderforening, Rise jernbanearbejderforening, Gikens grubearbejderforening, Sulitjelma, Hovind jernbanearbejderforening, Nestavold jernbanearbejderforening, Foldalens grubearbejderforening, Lillevolden arbejderforening, Verma jernbanearbejderforening, Kopperaaens arbeidsmandsforening, Skien jernbanearbejderforening, Røstvangens grubearbejderforening, Kongsvold jernbanearbejderforening, Notodden og omegns arbeidsmandsforening, Skamfer jernbanearbejderforening, Jakobshakkens grubearbejderforening, Sulitjelma, Indset jernbanearbejderforening, Trondhjems havneanlægsarbejderforening, Bjørndalens jernbanearbejderforening, Sandnæs arbejderforening, Sulitjelma, Støren arbeidsmandsforening, Narvik arbejderforening, Saaheim murarbejderforening, Odda arbejderforening, Sagmo grubearbejderforening.

Norsk jern- og metalarbejderforbund.

Samme forslag er indsendt fra *avd. 61, Notodden, avd. 83, Løkken, avd. 87, Thamshavn, og forbundets samtlige 8 afdelinger i Trondhjem.*

Norsk skotøiarbejderforbund:

Samme forslag fra *avd. 8 i Trondhjem.*

Norsk malerforbund:

Samme forslag fra forbundets *afdeling i Trondhjem.*

Norsk baker- og konditorforbund:

Samme forslag fra forbundets *afdeling i Trondhjem.*

Norsk træarbejderforbund:

Samme forslag fra *Snekkernes fagforening og Skibs-træarbejdernes fagforening i Trondhjem.*

Norsk havne- og transportarbeiderforbund:

Samme forslag fra *Trondhjems transportarbeiderforening*.

Norsk papirindustriarbeiderforbund:

Samme forslag fra *Ranheim arbeidsmandsforening* og *Greaaker arbeiderforening*. Den sidste forening anbefaler ogsaa oprettelse av industriforbund.

Norsk stenhuggerforbund:

Samme forslag fra *Saaheims stenhuggerforening*.

Norsk skrædderforbund:

Samme forslag fra *Skræddersvendenes forening*, Trondhjem.

Forslaget, som er sendt foreningerne fra "Den norske fagopposition", har følgende ordlyd:

Organisationens taktik og former.

Da fagorganisationen danner livsnerven i arbeiderbevægelsen, hvis opgave er at omskape samfundsforholdene, bør den naturlige konsekvens være at dette formaal faar en fremtrædende plads i den faglige eller økonomiske virksomhet, — at der altsaa ikke bare tilstræbes forbedring av arbeidernes kaar indenfor rammen av kapitalstaten, men at man kjæmper for at sprænge denne og avskaffe den økonomiske utbytning ved producenternes direkte kontrol eller overtagelse av produktion og omsætning og derved gennemføre den socialistiske samfundsordning.

Begge disse formaal forutsætter imidlertid en mere aggressiv optræden fra arbeiderorganisationens side end hittil.

Særlig er dette blit paakrævet efter at den organiserte kapitalistklasse har reist saa alvorlig og kraftig motstand mot den faglige bevægelse.

Ut fra denne grundbetragtning optar landsorganisationen arbeidet for:

1. at de skriftlige og bindende overenskomster avløses av anerkjendte arbeidsvilkaar,
2. at selvhjælpsinstitutionerne sløifes som led i fagorganisationernes virksomhet,
3. at kampmidlerne forfleres slik, at streiker kan utvides til faglige generalkampe og sympatistreiker, at obstruktion og sabotage bringes i anvendelse og at boykot og kooperation tages i de faglige kampes tjeneste,
4. at organisationstormerne ændres derhen, at landsorganisationen istedetfor landsomfattende forbund bygges paa lokale samorganisationer. Disse faar i forstaaelse med de enkelte foreninger ledelsen av lønskampene og agitationen og repræsentationsretten til landsorganisationens kongresser. En konflikts iverksættelse og avslutning avgjøres av de som berøres av denne. For at fremme det industrielle samarbeide, opdeles landsorganisationen i grupper svarende til de store industrier. Landsorganisationens opgave er at ivareta arbeidernes interesser utad, fremme agitations- og organisationsarbeidet, føre statistikk over lønsforholdene, bistaa ved arbeidskonflikter, forberede og organisere de sociale kampe.

Med hensyn til selvhjælpskasserne forutsætter man at der i henhold til sidste ordinære fagkongres' beslutning foreligger forslag om overførelse av forsikringsvæsenet til en selvstendig institution. I motsat fald forbeholder man sig adgang til at opta forslag om at spørsmålet om forsikringsvæsenets overførelse til kooperationen eller til en selvstendig institution utredes av sekretariatet og omsendes de tilsluttede forbund og avdelinger til uttalelse og resultatet forelægges næste kongres.

I anledning av punkt 4 nedsætter kongressen en specialkomité paa 5 medlemmer som utarbeider utkast til ændring av organisationsformene i føderativ retning. Dette utkast sendes de tilsluttede forbund og avdelinger til uttalelse, hvorefter spørsmålet forelægges næste kongres til endelig vedtagelse.

§ 4. Kongressen.

Til punkt 2 a tilføies:

Disse valg bør saavidt mulig foregaa ved direkte avstemning.

Punkt 2 b og d utgaa.

Nogen begrundelse for en slik forandring er neppe nødvendig. Det er en uhyrlighet at styrerne skal vælge repræsentanter til kongressene. Repræsentationen bør altid hvile paa medlemsskap. Den nuværende ordning er like saa meningsløs som om man lot amsutvalg for landet og formandsskapene i byene vælge repræsentanter ved siden av de som av kredsene vælges ved § 4 punkt 3 utgaa.

Det er vel nu almindelig erkjendt at repræsentantskapet er en ganske forfeilet institution. Det er nærmest et sandpaastrøingsapparat for sekretariatet. Naar det er saker det vil lægge ansvaret paa flere indkaldes gjerne repræsentantskapet. Det har hittil ikke vist noget initiativ eller evne til at hævde en selvstændig opfatning. Det kan derfor ikke være mere end en mening om dets hensigtsløshet. Hvis sekretariatet vil konferere med forbundsstyrene har det rik anledning til at indkalde disse til fællesmøter. De kan selvfølgelig ikke være beslutningsdygtige, men bare raadførende.

Hvis man trods alt anser det paakrævet at ha et større styre, vil man *subsidiært* foreslaa at kongressene vælger et landsstyre, repræsenterende de forskjellige landsdele paa f. eks. 15 medlemmer som trær istedet for det nuværende repræsentantskap. Dets medlemmer skal ha sæte paa fagkongressen med tale- og forslagsret, men ikke stemmeret.

§ 4 punkt 4 forandres derhen at *sekretariatets medlemmer skal være tilstede paa kongressen, dog uten stemmeret.*

Den nuværende byraakratiske ordning er like saa haabløs som om regjeringens medlemmer hadde stemmeret i stortinget. Saa reaktionært har ikke den kapitalistiske stat votet at optræ. Vi som kræver at hele vort offentlige styr og stel skal baseres paa et demokratisk grundlag bør selv gaa i spidsen i vort organisationsarbeide. Det norske arbeiderparti har ogsaa besluttet at styremedlemmene ikke længer skal ha stemmeret paa landsmøterne. Det samme bør nu landsorganisationen gjøre overfor sit styre eller sekretariat.

Til § 4 punkt 13 tilføies efter første punktum: *eller naar mindst 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer forlanger det.*

Det maa være indlysende at medlemmene maa ha ret til at kræve indkaldt ekstraordinær kongres naar det ansees nødvendig. De skal ikke delegere al magt til andre og gjøre sig selv fuldstændig unyndig i kongresperioden.

§ 5 utgaa. Dersom det vedtages forslag om et landsstyre fastsættes enkle regler for dets virksomhet.

§ 6 punkt 2 utgaa.

Dette kunstige valg maa ansees aldeles betydningsløst. Samarbeidet maa ske paa fællesinteresserne og da finder organisationerne hverandre uten en slik foranstaltning.

Urvastemming.

§ 6 punkt 5 ændres derhen at *i særlige vigtige spørsmaal kal sekretariatet forelegge medlemmerne aken til avgjørelse ved urvastemming. Urvastemming kan ogsaa forlanges av 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer.*

Vi som gjennem den politiske organisation kræver folkeavstemning i viktigere lovsaker, bør selv praktisere dette demokratiske princip, naar det gjælder vigtige spørsmaal.

Ledelse av konflikter.

I § 8 punkt 1 indskytes efter hovedstyre og de afdelinger og lokale samorganisationer som berøres. Hele paragrafen kommer efter dette til at lyde:

«Konflikter med arbejdskjøperne godkjendes og ledes i almindelighet av vedkommende organisations hovedstyre, afdelinger og lokale samorganisationer som berøres, i samraad med sekretariatet, til hvem indberetning straks og i alle tilfælder indsendes.»

§ 8 punkt 5 forandres sidste del derhen:

Forøvrig har sekretariatet ret til naarsomhelst at søke utvirket ut en konflikt blir bilagt eller hævet, dog ikke uten at de afdelinger som er berørt av kampen har gitt sit samtykke og vedkommende hovedorganisations styres uttalelse er indhentet.

I § 8 punkt 6 sidste avsnit indskytes efter «maa vedkommende organisations styres og saavidt tiden tillater det, vedkommende afdelingers mening» osv.

§ 8 punkt 9 og 10 foreslaaes utgaar.

Alle disse forslag tar sigte paa at bringe litt av den magt og selvbestemmelsesret medlemmerne har latt gaa ifra sig, tilbake til afdelingerne, hvor hvert enkelt medlem har anledning til at gjøre sig gjældende. Det vil ikke bare styrke klassesolidariteten og ansvarsfølelsen, men ogsaa bidra til at vække interessen nedenfra, som er betingelsen for at vort store maal, den sociale omdannelse eller revolution, kan gjenneføres med held.

Videre er fra *Norsk murerforbund* oversendt et av hr. *Frantz Schultz*, medlem av *Murernes union* i *Kristiania* fremsat forslag, som nøie knytter sig til foranstaaende forslag. Forslaget er ikke stemt over i foreningen, men besluttet oversendt til kongressen:

Til § 4. Kongressen.

Til punkt 2 a tilføies: Disse valg bør altid foregaa ved direkte avstemning.

Punkt 2 b og d utgaar.

Motivering: Det er en uretfærdighet, at forbundsstyrene skal vælge repræsentanter til kongressen. Repræsentationsretten bør altid hvile paa medlemsskapet. I det politiske liv er det meningsløst dersom for eksempel mandsskapene i byerne skulde vælge repræsentanter ved siden av de som vælgerne vælger ved direkte valg.

Subsidiært foreslaaes at disse repræsentanter faar tale- og forslagsret, men ikke stemmeret paa kongressen.

§ 4, punkt 3 utgaar.

Motivering: Det er vel nu almindelig erkjendt at repræsentantskapet er en ganske forfeilet institution. Det er nærmest et sandpaastroningsapparat for sekretariatet. Naar det er saker det vil lægge ansvaret paa flere indkaldes gjerne repræsentantskapet. Dette har hittil ikke vist noget initiativ eller evne til at hævde en selvstændig mening. Det kan derfor ikke være mere end en mening om dets hensigtsløshet.

Hvis sekretariatet vil konferere med forbundsstyrene har det rik anledning til at indkalde disse til fællesmøter. Disse kan selvfølgelig ikke være beslutningsdygtige, men bare raadførende.

§ 4, punkt 4 forandres derhen at: Sekretariatets medlemmer skal være tilstede paa kongressen dog uten at ha stemmeret.

Motivering: Den nuværende byråkratiske ordning er like saa haabløs som om regjeringens medlemmer hadde stemmeret i stortinget. Saa reaktionært har ikke den kapitalistiske stat votet at optræde. Vi som kræver i det politiske liv at hele vort stæl og styre skal baseres paa et demokratisk grundlag bør selv gaa i spidsen i vort faglige organisationsarbeide.

Det norske arbeiderparti har ogsaa besluttet at styremedlemmer ikke lenger skal ha stemmeret paa landsmøtet. Det samme bør nu landsorganisationen gjøre overfor sit styre eller sekretariatet.

Til § 4, punkt 13 tilføies efter første punktum: «eller naar mindst 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer forlanger det.»

Motivering: Det maa være indlysende, at medlemmerne maa ha ret til at kræve indkaldt ekstraordinær kongres. Medlemmerne skal ikke delegere al magt til andre og gjøre sig selv fullstændig umyndige i hele kongressperioden.

§ 5 utgaar.

§ 6, punkt 2 utgaar.

Motivering: Et slikt kunstig valg ansees betydningsløst. Samarbeidet bør ske paa fællesinteresserne og da finder organisationerne hverandre uten en slik foranstaltning.

§ 6, punkt 5 ændres derhen: Særlig viktige spørsmål skal sekretariatet forelægge medlemmerne til avgjørelse ved uravstemning.

Uravstemning kan ogsaa forlanges av 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer.

Motivering: Da den politiske gren av arbeiderbevegelsen kræver folkeavstemning i viktige lovsaker bør vi selv praktisere dette demokratiske system i vor egen landsorganisation naar det gjelder viktige spørsmål.

I § 8, punkt indskytes efter — Hovedstyret: — Og de avdelinger og lokale samorganisationer som berøres —

I § 8 punkt 5 forandres sidste del derhen: Forøvrig har sekretariatet ret til naarsomhelst at søke utvirket at en konflikt blir bilagt eller hævet, dog ikke uten at de avdelinger som er berørt av konflikten har git sit samtykke og vedkommende hovedorganisations styres uttalelse er indhentet.

I § 8, punkt 6, sidste avsnit indskytes efter — maa vedkommende organisations styre: og saavidt tiden tillater det, vedkommende avdelingers mening o. s. v.

§ 8, punkt 9 utgaar.

Alle disse forslag tar sigte paa at bringe litt av den magt og selvbestemmelsesret som medlemmerne har latt gaa ifra sig, tilbake til avdelingerne hvor hvert medlem har anledning til at gjøre sig gjældende.

Dette vil bidra til at vække interessen nedenfra og opdra medlemmerne mer ansvarsbevisst.

Fra *Norsk jern- og metalarbeiderforbunds afdeling 84*, Rjukan, er indsendt følgende:

§ 1. Landsorganisationens opgave er at ivareta arbeidernes interesser utad, fremme agitationen og organisationsarbeidet, føre statistik over lønsforholdene, bistaa ved arb.konflikter, forberede og organisere de sociale kampe.

- 1) At organisationsformerne forandres dithen, at landsorganisationen istedenfor landsomfattende forbund bygges paa lokale samorganisationer. Disse faar i forstaaelse med de enkelte foreninger, ledelsen av lønskampene og agitation og repræsentationsretten til landsorganisationens kongresser. En konflikts iverksættelse og avslutning avgjøres av de, som berøres av denne. Før at fremme det industrielle samarbeide opdeles landsorganisationen i grupper svarende til industriforbund.
- 2) At de skriftlige og bindende overenskomster avløses av anerkjendte arbeidsvilkaar.
- 3) At selvhjælpsinstitutionerne sløifes som led i fagorganisationens virksomhet.
- 4) At kampmidlerne forfleres slik, at streiker kan utvides til faglige general- og sympatistreiker og at boycott og kooperasjon tages i faglige kampfes tjeneste.

§ 2.

- 1) Industriforbund og lokale samorganisationer kan optages i sin helhet.
Punkt 2 og 3 sløifes.
- 4) Gjennomsnittslønnen forandres til kr. 3,00 pr. dag.
Punkt 6 sløifes.
- 7) Organisationer, som er optat maa underkaste sig landsorganisationens love.

§ 4.

- 2a) tilføies: Disse valg bør saavidt mulig foregaa ved direkte avstemning.
2b. og d. utgaar
3. utgaar.
- 4) Sekretariatets medlemmer skal være tilstede paa kongressen, dog uten stemmeret.
- 13) tilføies efter første punktum: «Eller naar 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer forlanger det. Den kan indkaldes med 1 maanedes varsel.

§ 5. Fagoppositionens forslag.

§ 6.

- 2) utgaar.
- 5) I særlig vigtige spørsmal skal sekretariatet forelægge medlemmerne til avgjørelse ved uravstemning. Uravstemning kan ogsaa forlanges av mindst 40 foreninger med tilsammen mindst 4000 medlemmer.

§ 8.

- 1) Konflikter med arbeidskjøperne ledes i almindelighet av vedkommende organisations hovedstyre, avdelinger og lokale samorganisationer, som beordres i samraad med sekretariatet til hvem indberetning straks og i alle tilfælder indsendes.
- 4) forandres derhen: Sekretariatet skal i almindelighet befolgeden regel at tillate kravene fremmet i den orden de anmeldes til godkjendelse.
- 5) Forøvrig har sekretariatet ret til naarsomhelst at søke utvirket at en konflikt blir bilagt eller hævvet, dog ikke uten at de avdelinger som er berørt av kampen har gitt sit samtykke og vedkommende hovedorganisationsstyres uttalelse er indhentet.
- 6) forandres sidste del derhen: Før saadan utvidelse sættes iverk maa vedkommende organisationsstyrer og saaavidt tiden tillater det vedkommende forenings mening om saken indhentes.
- 9) og 10 sløifes.

Fra Norsk jern- & metalarbeiderforbunds Stavanger-avdelinger:

§ 1 punkt 3 tilføies: «Og arbeide for 8 timers-dagens gjennomførelse ved organisationens samlede magt, samt arbeide for at alle skranker, som staar til hinder for arbeiderklassens befrielse bortryddes.»

§ 6, punkt 2, utgaar.

§ 8 punkt 5: Første punktum bibeholdes som før, resten forandres til: «Forøvrig har sekretariatet ret til naarsomhelst at faa bemyndigelse av de interesserte organisationer at faa konflikten bilagt.»

§ 8, punkt 7 forandres til: «Konflikter kan ikke avsluttes uten avstemning blandt de interesserte parter.»

Fra Norsk jern- og metalarbeiderforbunds avdeling 13, Fredrikstad:

§ 8, punkt 5: De tre sidste linjer i punktet forandres saaledes: — dog ikke før uravstemning er foretat blandt de medlemmer, som konflikten angaar.

§ 8 punkt b forandres saaledes: Sekretariatet har ret til at søke en paagaende arbeidsstansning ført til bedst mulig avslutning ved at paaby arbeidsstans i andre fag eller brancher, dermed indbefattet boycott, naar saadan utvidelse ansees formaalstjenlig. Før saadan utvidelse sættes i verk, maa vedkommende organisationsstyres samtykke om saken indhentes.

§ 8, punkt 7 forandres saaledes: Opnaaes der ikke enighet mellem sekretariatet og vedkommende organisationer om utvidelse av en konflikt skal saken o. s. v.

Norsk jern & metalarbeiderforbund. Avdeling 40, Kristiania

Den faglige landsorganisations love forandres derhen: At den nuværende § 5 utgaar, samt at sidste passus i § 8, 9 utgaar. Videre at de bestemmelser i loven, som vort forslags vedtagelse vil influere paa, blir at forandre i overensstemmelse med dette.

Man finder, at repræsentantskapet er en tungvint og uøkonomisk foranstaltning, der ikke svarer til sin hensigt og derfor bør sloifes.

Fra Norsk møbelindustriarbeiderforbund:

Man har længe været opmærksom paa at landsorganisationen vanskelig kan hævde sin stilling som kamporganisation mot den mægtige arbeidsgiverforening, og grunden hertil maa vel for en væsentlig del søkes deri, at der er istandbragt et solidarisk samvirke mellem arbeidsgiverforeningen og kapitalen paa alle omraader. Saaledes kjæmper handelsstanden, arkitektforeningen og bankerne side om side med arbeidsgiverforeningen.

Arbeidsgiverforeningen overlater det til arbeiderne at diskutere spørmaalet, om det kan ansees «moralisk» at anvende de kampmidler som viser sig nødvendige for at opnaa større utbytte for sit arbeide. De regner fremdeles med, at der blandt arbeiderne findes daarer som lytter til borgerpressens hyl om «forbrydelse», og mens arbeiderne er optat med at strides om kampmidlerne, saa gjør arbeidsgiverforeningen den ene rike høst efter den anden. Disse folk hævder, at i krig er alt tillatt og de sociale kampe betragtes som krig, da kampen gjælder for eller mot det bestaaende samfund.

Den tid er visselig ikke fjern da arbeiderne maa henvende sig i arbeidsgiverforeningen for at faa brød til dagen, og arbeiderne maa aldrig regne med, at det offentlige vil gripe ind og forbyde en mere direkte brødkrig mot arbeiderne. Et av de virksomste midler i de sociale kampe er penger, penger og atter penger, og da magthaveren eier kapitalen — takket være arbeidernes aarelange slit saa kan de nu uten savn avse de nødvendige midler til at bekrige arbeiderne med.

Det gjælder om for arbeiderne at se disse ting i øinene og indrette sig derefter. En meget stor feil er det, at arbeiderne er for ængstelig at forsøke nye kampmidler, og dette har ledet til, at arbeidsgiverforeningen altid regner med en slags moralsk samvittighet hos arbeiderne, men naar arbeidsgiverne en sjelden gang taler ut, saa kalder de dette for *daarskap*.

Like fra historiens første dage, har borgersamfundet anset arbeiderne som slaver, og denne aand er fremdeles tilstede og alle borgersamfundets medlemmer kjæmper som løver for at tilbakeerobre de fordele som arbeiderklassen har tilkjæmpet sig. Jo mere lunken arbeiderklassen blir i sin kamp, jo mindre respekt har vore motstandere for hele vor bevægelse.

Programmet maa derfor være: *at angripe samfundet overalt og i alle former*. Derved skapes den rette utrygheit, og først naar arbeidskjøperen ikke kan regne med en bestemt optræden er kampen ført ind i de rette former.

Alle skriker om, at den politiske magt snart kan ventes og den skal rette paa alle skavanker i samfundet, men vi faar nok vente længe før de norske arbeidere blir saa oplyst at de bruker sin stemme paa rette maate. De norske arbeidere er konservative fra fødselen av, og de er fremdeles ikke kommen længere end at mange springer i bedehus naar den sociale elendighet er som værst. Vi maa nok regne med en temmelig lang tid endnu før vi faar den politiske magt, og det er ingen let sak at omorganisere et raadende samfund, saa det gjælder om at organisationen griper ind paa alle omraader.

Erfaringen viser os, at det ikke vil lykkes at forbedre arbeidsklassens økonomiske stilling i nogen nævneværdig grad ved hjælp av streik. Der maa gripes til alvorlige motforholdsregler paa alle omraader, saa borgerstandens pengegriskheit kan staggese.

Selv om vi vinder nogen smaa fordele ved en tarifrevision saa tages der mere igjen ved den direkte og indirekte beskatning paa alle livsfor-nodenheter.

For tiden gjennomlever arbeiderne en dyrtid værre end nogensinde før, og under slike forhold skulde jo vor organisation gripe kraftig ind, da en dyrtid er et indirekte lønsnedslag og ansvaret for dyrtiden ligger alene hos den besiddende klasse i samfundet, som vil opretholde militærvæsenet som kampfremiddel.

Skal det lykkes arbeidernes organisation at skaffe sine medlemmer varig forbedring saa maa der gripes kraftigere ind paa alle omraader. Arbeiderne lever ikke av, at organisationen kan konstatere, at lømmingerne er steget med fra 30 til 50 pct. i de sidste 10 aar, naar den økonomiske stilling i arbeiderhjemmene snarere er værre end for 10 aar siden.

Der maa saaledes være en del mangler ved vor organisation som bør rettes snarest mulig, da arbeidsgiverforeningens magtstilling ellers kan bli vanskelig at knække.

Der bør ofres mere interesse og arbeide for at utvikle kooperationen og opprettelse av produktionsbedrifter paa alle omraader og partipressen bør i større grad end hittil drive et intenst opplysningsarbeide om disse kampmidler, likesaa bør kongressen vedta bestemte former for hvordan den praktiske side av saken bør gripes an. Den dag arbeiderorganisationen magter at sette en stopper for en kunstig prisforhøielse, den dag er borgersamfundet knækket. Paa de tidligere kongresser, har man set at ¾ av deltagerne løper paa dør naar kooperationen skal behandles og de folk som interesserer sig for saken faar nærmest den opfatning, at man holder paa at paatvinge arbeiderne nye pligter.

De foreninger som sender representanter til kongressen gjør vel i at avkræve dem regnskap for hvad de har utrettet.

Det maa vel antages med sikkerhet, at vore organisationsformer har nogen skyld i at vi ikke kommer nogen vei med vore streiker, og grunden hertil maa vel søkes i den maate som representantskapet er sammensat paa. Det er jo den forsamling som ifølge lovene har den utøvende myndighet mellem kongresserne, og det gjælder om at denne forsamling kan gi et riktig uttrykk for medlemmernes vilje, men skal det ske, saa maa jo representanterne staa i stadig rapport med medlemmerne. Men ved at se i lovene hvorledes denne forsamling vælges, saa maa man straks bli klar over at den vanskelig kan gi uttrykk for medlemmernes opfatning. Det er forbundsstyrene som vælger representantskapet. Altsaa 5-7 mand for hvert forbund vælger representantskapet, dertil kommer saa at representantskapsmedlemmer skal bo i Kristiania. Det er nær sagt lovbestemt at denne forsamling maa virke ensidig.

Har man en eller flere bakstrævere som formand for et forbund saa kommer de igjen i representantskapet, og det er jo disse mænd som optrær som de præsumptiv sakkyndige. De bekjemper omtrent enhver aksjon, og paa den maate blir vor organisation et underbruk av arbeidsgiverforeningen. Hvad det gjælder om er, at faa oparbeidet en virkelig solidaritetsføielse blandt medlemmerne, og skal dette ske, saa maa faginteressene vige for de store fællesinteresser — hvad der ikke altid kan siges at ha været tilfældet.

Der er intet rimeligere end at de lokale samorganisasjoner eller kongressen vælger representantskapet efter de samme forholdstal som forbundene nu vælger. Disse representanter vil jo da faa instruksjon om hvordan de skal forholde sig til de forskjellige saker som kommer til behandling i representantskapet, og man vil da faa et rigtig uttrykk for medlemmernes vilje. Disse forandringer er aldeles paakrævet om der ikke skal ske et brudd paa vor organisations enhet, da medlemmerne neppe vil finde sig i flere rigoro-se avgjørelser fra denne forsamling.

Skal arbeiderne faa nogen varig glæde av sin organisation saa maa organisationsformerne avpasses slik at medlemmerne træffer avgjørelse i alle viktigere saker. Det kunde være et spørsmaal om man ikke burde opheve representantskapet og at kongressen traadte sammen til avgjørelse av viktigere saker, men faar man et representantskap sammensat av de dygtigste

mænd fra hele landet, saa vil meget være vundet. De praktiske vanskeligheter ved et saadant repræsentantskap kan vel ikke være større end at de kan overvindes, og arbeidsgiverforeningen faar finde sig i at vente indtil arbeiderne har avgjort saken paa organisationsmæssig maate. Det gaar vel ikke godt an i fremtiden at avgjøre lønssaker i strid med medlemmernes avgjørelse og saa henskyte det hele under beretningen.

Der bør ogsaa foretages en indskrænkning i antallet av sekretariatets medlemstal. Sekretariatet bør være en administrativ forsamling, en som i alle vigtige spørsmåal faar sine instrukser av repræsentantskapet. 5 medlemmer i sekretariatet er mere end nok og man kan vel uten skade stryke det medlem fra centralstyret. Det gode samarbeide bør opretholdes uten kunstige deklamationer, og i vigtige saker av faglig interesse vil en specifik politiker altid indta en negativ holdning og sekretariatet har i virkeligheten ingen nytte av dette medlem. Hensigten med de mange medlemmer skulde jo være at styrke sekretariatets stilling, men forholdet har utviklet sig derhen, at de trækker hver sin vei.

Ut fra disse betragtninger fremsætter Møbelsnekkernes forening i Bergen følgende forslag til forandring i landsorganisationens love:

Formaal.

§ 1, punkt 7. «At støtte kooperationen ved opprettelse av produktionsbedrifter inden de forskjellige fag og brancher.»

§ 1, punkt 8. «At anvende boykot i de faglige kampe.»

Kongressen.

§ 4 punkt 10. «Kongressen vælger sekretariat bestaaende av 5 medlemmer: formand, sekretær og 3 repræsentanter, der alle skal være bosat i Kristiania og saavidt mulig tilhøre forskjellige hovedfag.» Det sidste punktum i avsnittet sløifes.

«Endvidere vælges 3 suppleanter» o. s. v. som den gamle lov

§ 5.

Repræsentantskapet.

- 1) Kongressen vælger et repræsentantskap efter regler som i § 4 punkt 2b og d fastsat. Valget gjelder for kongresperioden, forsaavidt ikke vedkommende forinden uttræder av organisationen, i saa tilfælde opnævner sekretariatet nyt medlem.

Møbelsnekkernes forening, Bergen.

Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styre, Bergen.

Punkt 7. At støtte kooperationen ved opprettelse av produktionsbedrifter inden de forskjellige fag og brancher.

8. At anvende boycot i de faglige kampe.

Kongressen paalæger forbundene at foreta valg til repræsentantskapet (efter regler som i § 4 2b og d fastsat) paa følgende maate: De forbund der vælger 2 repræsentanter skal vælge den ene utenfor sit eget hovedstyre og utenfor Kristiania, og de der vælger 3 eller flere skal vælge $\frac{2}{3}$ utenfor sit eget hovedstyre og utenfor Kristiania.

Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styre Kra. og omegn.

Det stedlige styre foreslaar at der foretages forandringer i landsorganisationens love saa § 8 punkt 5 kommer til at lyde: «Utvides en konflikt til at omfatte flere organisationer eller fag, overtar sekretariatet overledelsen i samarbeide med vedkommende organisationers styre. Forøvrig har sekretariatet ret til naarsomhelst at skride ind for ved direkte forhandling med arbejdskjøperne at søke en opstaat konflikt bilagt eller endog hævet, hvis det er nødvendig, dog ikke for de arbeidere som konflikten vedrører har faat behandlet saken.»

Punkt 6 andet avsnit foreslaaes forandret saa det kommer til at lyde: «Før saadan utvidelse sættes iverk, maa vedkommende foreningers mening om saken indhentes.»

Punkt 7 foreslaaes strøket.

Norsk arbeidsmandsforbund, Monier & Cementarbeidernes forening, Bergen:

§ 5 punkt 1 skal lyde: «Straks efter sidste kongres vælger de lokale foreninger under ledelse av samorganisationen — eller om saadan ikke er oprettet av partistyret — et repræsentantskap efter regler som i § 4, punkt 2b og d fastsat. Valget gjælder for kongresperioden. Det forutsættes at landsorganisationen inddeles i valgdistrikter.»

Det maa anees som en litet tilfredsstillende ordning at de lokale samorganisationer ingen medbestemmelsesret skal ha i avgjørelsen av arbeidernes lønsvilkaar. Et repræsentantskap sammensat av mænd fra de forskjellige distrikter vilde bortta meget av den tildels uberettigede kritik som altid fremkommer mot ledelsen efter de store konflikter.

Norsk træarbeiderforbund, Bygningssekkernes fagforening, Kr.a.

§ 4 punkt 2 b forandres til: repræsentantskapet har ret til at møte paa kongressen. c. og d. strykes. Punkt 3 strykes.

§ 5, punkt . Sidste led utgaar og tilføies istedet: Hvert forbundsstyre har ret til at vælge 1 repræsentant for de første 2000 medlemmer. 1 for det overskytende antal og 1 for hvert fylt 2000 tal. Dog kan ikke mere end 5 repræsentanter vælges.

§ 8, punkt 5. Andet led forandres til:

Forøvrig har sekretariatet i samraad med vedkommende hovedorganisationers styre ret til naarsomhelst at skride ind for ved direkte forhandling med arbejdskjøperne at søke en opstaat konflikt bilagt, utvidet eller hævet hvis det er nødvendig, dog ikke før resultatet er forelagt og vedtaget av vedkommende foreninger som konflikten angaar.

§ 8, punkt 6 strykes.

Stedlige samorganisitioner.

Fra Norsk centralforening for boktrykkere.

«Samorganisitioner kan dannes enten ved at den allerede eksisterende politiske organisation eller de eksisterende samvirkende fagforeninger utvider sin virksomhet til ogsaa at omfatte disse formaal eller ved at der dannes en selvstaendig samorganisation paa de steder, hvor der ingen samvirkende fagforeninger findes, og hvor det med absolut flertal bestemmes av organisationerne.»

Motivering: Som grund for forslaget kan anføres at vi finder det litet holdbart, at i de byer, hvor fagforeningerne med sit kjendskap til de stedlige forhold finder at den politiske og faglige organisation bør være adskilt, der skal man kunne negtes godkjendelse av en dannet samorganisation, saaledes som tilfældet har været her i Bergen.

For den faglige samorganisation er der — med den ringe organisationsprocent vi har — et rikt virkefelt. Kvindene er omtrent ikke organisert og flere fag har omtrent heller ingen organisation og selv hos de organisationer som er kommet igang kan der agiteres for større tilslutning. Foruten dette kommer ogsaa den kooperative bevaegelse.

Naar man nu paa et sted vet at forholdene der ligger saaledes an, at skal der bli noget brukelig arbeide utført paa den politiske og faglige organisations omraade og disse ikke bare føre en skintilværelse saa maa disse faa sin selvstaendige ledelse, saa bør ikke landsorganisationen her kunne træ hindrende iveien.

De enkelte byers organisationer bør efter vor formening frit faa lov at virke som de finder formaalstjenligst for stedet naar der ikke ligger splittelse eller lignende ting bak. Men derfor har vi ogsaa anført at der maa være absolut flertal for beslutningen.

Bergens afdeling av N. j. & M. F.

Andre taktikspørsmaal.

«Forandring av den nuværende taktik under streik, lockout eller lign. Da vi synes den nuværende er for gammel og ikke vil føre til noget snarlig tilfredsstillende resultat for arbeiderne. Derfor vil vi foreslaa, at der maa bli gaaet mere effektivt tilverks. For eks. under eventuel lockout, konflikt eller lign., da at sætte al kraft ind saasom sympatistreik eller generalstreik i størst mulig utstrækning for at fremme en snarlig løsning. Videre gives repræsentanterne fra hver afdeling mandat til at avbryte forhandlingerne hvis enighet ikke snarlig kan opnaaes.

(Da vi ser under den nuværende bergverkskonflikt at forbundets kasse tomnes uten noget endelig resultat). Forslaget bedes indtat i landsorganisationens love.

N. J. & M. F., afdeling 100, Lillebø.

Opsigelsestiden under eventuel konflikt, lockout eller lignende blir ens for alle organiserte arbeidere enten de er maanedslønnede eller ikke.

(Maa oprettes mellem organisationen og arbeidsgiverforeningen).

N. j. & m. f., Afdeling 100, Lillebø.

Kongressen henstiller til sekretariatet at søke gjennomført en ordning med arbeidsgiverforeningen i overensstemmelse med dette forslag.

N. j. & m. f., hovedstyret.

Enkeltmandskontrakter.

Norsk arbeidsmandsforbund:

«Gruppestyret inden den elektrokemiske industri har i møte den 1ste marts besluttet at oversende til landsorganisationens kongres forslag til forebyggelse av at arbeiderne indgaar paa enkeltmandskontrakter med arbeidsgiverne. Disse forsøker nemlig til skade for den arbeidende klasse i større og større utstrækning at overtale arbeiderne og saakaldte formænd til at binde sig til bedriften paa enkeltmandskontrakter med 3 maaneders opsigelsesfrist.

I særlig grad gjør dette sig gjældende inden den elektrokemiske industri.

Det er let forklarlig hvorfor arbeidsgiverne anstrenger sig for at utvide dette system, idet hensigten hermed nemlig er at svække arbeiderne i kampen for sine kaar. Det er selvfølgelig ogsaa indlysende for enhver, at jo flere arbeidere en bedrift har paa 3 maaneders opsigelse des mindre værdi vil streiken faa som organisationens viktigste kampmiddel.

Under hensyntagen hertil er det at gruppestyret har funnet det nødvendig at foreslaa for landsorganisationens kommende kongres, at ta ind en bestemmelse i loven som forbyr organiserte arbeidere at indgaa paa enkeltmandskontrakter eller paa anden opsigelsesfrist end den almindelig gjældende for bedriften.

For at dette kan komme med paa dagsordenen for kongressen, anmodes det ærede forretningsutvalg om at saken oversendes landsorganisationen inden den 20. ds., likesom vi haaber paa utvalgets tilslutning til forslaget.

For Gruppestyret: *I. Bjerkmann.*

Forretningsutvalget har i møte 19de april git forslaget sin tilslutning.

Gunnar Sethil.

Overenskomsterne.

Norsk havne- og transportarbeiderforbund:

Paa forbundets landsmøte i Kristiania 1915 vedtoges følgende uttalelser:

1. «Landsmøtet henstiller til landsorganisationen ved fremtidig avsluttende overenskomster, at faa bort bestemmelsen om undtagelse fra de almindelige satser for ældre medlemmer av organisationen.
2. Landsmøtet henstiller til landsorganisationen paa første fagkongres at fatte beslutning om med alle til raadighet staaende midler at fjerne fra fremtidige overenskomster de almindelige bestemmelser, særlig retten for arbeidsgiverne til at benytte organiserte arbeidere.»

I henhold til disse beslutninger skal man herved tillate sig at anmode det ærede sekretariat at søke foranlediget at landsorganisationens kongres gir sin tilslutning til vort landsmøtes uttalelser, da kampen mot de almindelige bestemmelser ikke kan føres av et enkelt forbund alene.

Norsk havne- og transportarb. forbund, forbundsstyret.

Fra Sekretariatet:

I anledning kongressen har fagoppositionen tilstillet foreningerne et længere fuldt færdig motivert forslag med uttalelse om *organisationens taktik og former*, samt en række forslag til *lovændringer*.

Endel foreninger har sluttet sig hertil og oversendt forslaget i sin helhet. Andre har bare tat op enkelte punkter og delvis i noget ændret form. Ved siden herav er der selvstændige forslag fra enkelte foreninger, som streifer ind paa samme emne.

Dagsordenen er derfor noksaa broget, trods forslagene er søkt gruppert mest mulig efter sin art. Vi har derfor forsøkt i det efterfølgende at gi en kort oversigt over forslagenes hovedindhold, uten anførsel av forslagsstillere eller motivering.

Organisationsformer og taktik.

De første 3 punkter indeholder de samme ting, som tidligere har været foreslaat for kongressen.

De ændringer, som disse punkter tilsigter er «anerkjendte arbeidsavtaler» istedetfor tariffer, at selvhjælpsinstitutionerne sløifes inden fagorganisationen og at obstruktion og sabotage bringes i anvendelse.

Som punkt 4 foreligger et nyt forslag, nemlig at landsorganisationen *istedetfor* landsomfattende forbund skal bygges paa lokale samorganisationer, som i forstaaelse med foreningerne skal faa ledelsen av lønskampene, agitationen samt overta repræsentationen paa landsorganisationens kongresser. En konflikts iverksættelse og avslutning avgjøres av de, som berøres av den. Landsorganisationen opdeles i industrigrupper, og dens opgave skal kun være at «bistaa ved arbeidskonflikter», fremme agitations- og organisationsarbeidet samt forberede og organisere de sociale kampe.

Dette nye punkt tænkes nærmere utarbeidet ved en av kongressen nedsat komité, for saa at omsendes til foreningerne og slutbehandles paa næste kongres.

Forsikringsvæsenets overførelse til kooperationen eller til en selvstændig institution foreslaes utredet av sekretariatet, omsendt til organisationerne og forelagt næste kongres.

Disse forslag er ikke fremmet som lovændringer. Og det er vel derfor nærmest kun en misforstaaelse av fagoppositionens cirkulære, naar jern- og metalforeningen paa Rjukan har sat disse punkter op som forslag til ny § 1 i landsorganisationens love. Vi har derfor heller ikke regnet med dette forslag i den efterfølgende oversigt over lovændringerne.

De forslag til lovændringer, som berører *organisationsformerne, taktiken og lønskampene*, indeholder følgende forandringer:

Kongressen, repræsentantskapet og sekretariatet.

- At valgene til kongressen altid bør foregaa ved direkte avstemning.
- At forbundsstyrene ikke skal vælge repræsentanter til kongressen. Subsidiært at disse repræsentanter ikke skal ha stemmeret.
- At ekstraordinær kongres skal sammenkaldes, naar mindst 40 foreninger med tilsammen 4000 medlemmer forlanger det.
- At repræsentantskapet sløifes. Subsidiært at der vælges et landsstyre paa 15 medlemmer valgt av kongressen.
- At repræsentantskapet vælges av kongressen.
- At det vælges av samorganisationerne.
- At reglerne for valg av repræsentantskapet ændres (mindre forandringer).
- At sekretariatet skal bestaa av 5 medlemmer.
- At der ikke skal være nogen repræsentant fra centralstyret for Det norske arbeiderparti i sekretariatet -- og omvendt.
- At sekretariatet ikke skal ha stemmeret paa kongressen.
- At sekretariatet i særlig vigtige spørsmal skal forelægge medlemmerne saken til avgjørelse ved *uravstemning*.
- At saadan uravstemning ogsaa kan forlanges av mindst 40 foreninger med mindst 4000 medlemmer.

Optagelse i landsorganisationen.

- At § 2, punkt 1 faar saadan ordlyd: Industriforbund og lokale samorganisationer kan optages i sin helhet.
- At samme paragraf, punkt 2 og 3 sløifes. At den i punkt 4 nævnte gjennomsnittsløn forandres til kr. 3.00 pr. dag.

Ledelse av konflikter.

- At § 8, punkt 1 faar saadan tilføielse, at konflikterne skal ledes av vedkommende organisations hovedstyre og *de avdelinger og lokale samorganisationer som berøres*.
- At der i § 8, punkt 5 gjøres saadan tilføielse, at konflikter ikke kan bilægges eller haves før ogsaa de avdelinger som er berørt av kampen har git sit samtykke.
- At disse foreninger skal faa behandle saken før konflikten bilægges eller haves.

- At paragrafen ændres saaledes, at sekretariatet efter bemyndigelse av de interesserte organisationer har ret til at faa konflikten bilagt.
- At det ikke kan ske før uravstemning er foretat blandt de medlemmer konflikten berører.
- At vedkommende avdelinger ogsaa skal uttale sig om saken, naar en konflikt skal *utvides*.
- At det skal ske forsaavidt tiden tillater det.
- At punkterne 9 og 10 om forhandling utgaar.

Kooperationen.

- At § 1 faar saadant tillæg: At støtte Kooperationen ved oprettelse av produktionsbedrifter inden de forskjellige fag og brancher.

Bojkot.

- Tillæg til § 1: At anvende boykot i de faglige kampe.

Stedlige samorganisationer.

Den av sidste kongres fattede beslutning herom foreslaaes git saadan tilføielse, at der kan dannes selvstændig faglig samorganisation paa de steder, hvor der ingen samvirkende fagforeninger findes og hvor det med absolut flertal bestemmes av organisationen.

Opsigelse av kontrakter.

- At opsigelsestiden under eventuel konflikt, lockout ell. lign. blir ens for alle arbeidere enten de er maanedslønnet eller ikke.
- At det forbydes organiserte arbeidere at indgaa paa *enkeltmandskontrakter* eller paa anden opsigelsesfrist end den almindelig gjældende for bedriften.

Kontingenten og understøttelsen.

- At de tilsluttede organisationers ordinære kontingent til streikefondet maa utgjøre mindst kr. 13.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 6.00 for halvtbetalende.
- At landsorganisationens understøttelse blir kr. 0.70 pr. dag for helt- og kr. 0.35 for halvtbetalende.
- At understøttelsen blir kr. 1.50 for helt- og kr. 0.75 for halvtbetalende.
- At landsorganisationen ved sympatistreiker skal bære den hele understøttelse.

Andre forslag.

- At faa bort ved de fremtidige overenskomster bestemmelsen om undertagelse for ældre arbeidere fra de almindelige tarifsatser.
- At man skal søke at faa fjernet de almindelige bestemmelser i overenskomsterne.

Den programuttalelse, som er foreslaat om *organisationens former og taktik* indledes med endel uttalelser, som nok kunde trænge litt nærmere belysning, men vi skal kun holde os til selve forslagene.

Anerkjendte
arbeids-
avtaler.

Med hensyn til punkterne 1—3 henviser vi til uttalelserne paa sidste kongres og skal desuten bemerke:

Vi er fremdeles av den opfatning, at det vilde være et spild av kræfter for fagorganisationen at opta en kamp for at faa tariffene avløst av de saakaldte «anerkjendte arbeidsavtaler». Man lægger her an altfor stor vekt paa det formelle. Det er tariffens *indhold*, som bestemmer om den er heldig for arbeiderne eller ei — og ikke om den er skriftlig eller ikke — eller har navn av «anerkjendt arbeidsavtale» eller ei.

Der er intet i veien for at organisationerne søker at opnaa saa kortvarige tariffes som de ønsker. Landsorganisationen paalægger ingen forpligtelser i saa maate. Og tariffernes indhold bestemmes av den magt fagorganisationen eier i forhold til arbeidsgiverforeningen.

Vor opgave bør derfor fremdeles være at faa tariffene saa enkle og gode som mulig uten at kaste organisationen op i en ørkesløs kamp om avskaffelse av tariffene og indførelse av «anerkjendte arbeidsvilkkaar».

Under dette arbeide for at faa tariffene slik som vi ønsker dem, kommer da ogsaa arbeidet for at de «almindelige bestemmelser» ændres i arbeidernes favør, slik som nævnt av Havne- og transportarbeiderforbundet.

Selvhjælpskassernes overgang til kooperationen eller en selvstændig institution kan sekretariatet ikke anbefale.

Selvhjælps-
kasserne.

Kooperationen har endda ikke naadd den utvikling, at den kan overta et slikt arbeide. Og medlemmerne vil neppe heller føle sig tilfreds hermed. Kassene er bygget paa grundlag av fagenes eienommeligheter. Hvad sykeforsikringen angaar, saa er dennes rolle snart utspillet inden fagorganisationen, eftersom den offentlige forsikring utvides og forbedres. De selvhjælpsinstitutioner, som saa blir tilbake er, foruten arbeidsledighetskasserne, de saakaldte forsikringskasser. Arbeidsledighetskasserne er saa nøie knyttet til fagorganisationen, at det vilde være ikke bare uriktig, men skadelig at skille dem derfra. Og de organisationer som har disse institutioner, vil visstnok med stor styrke kræve at beholde dem.

Om *forsikringskasserne* foreligger særlig indstilling, hvortil vi henviser.

Kampmidlerne er allerede forflert slik, at streiker kan utvides til faglige generalkampe og sympatistreiker. Lovene indeholder fornødne bestemmelser herom. Dette forslag er saaledes ikke aktuelt. *Boykot* er ogsaa for længe siden tat i de faglige kamps tjeneste. Allerede den skandinaviske arbeiderkongres i Malmø 1892 anbefalte «at de organiserte arbeidere i fremtiden istedetfor eller i forbindelse med streiker anvender boykotting, særlig i saadanne industrier, som frembringer varer, hvorav arbeiderne er de største konsumenter».

Kamp-
midlerne.
Boykot.

Boykot er da ogsaa flere ganger anvendt hos os, og sidste kongres uttalte sig ogsaa om saken.

Heller ikke dette forslag er saaledes aktuelt, uten forsaavidt som man mener, at boykot bør anvendes hyppigere end tilfældet er. Men det maa jo foreslaaes i hvert enkelt tilfælde.

Obstruktion.
Sabotage.

Om *obstruktion* og *sabotage* har sekretariatet den samme opfatning som gav sig uttryk ved sidste kongresbeslutning.

Organisationen vil ikke paa nogen maate forbedre sin stilling overfor arbeidsgiverne ved at benytte disse midler. Ti overfor enhver sabotage eller obstruktion av nogen betydning vil arbeidsgiverforeningen kunne svare med lockout og saadan individuel kontrol og kontrakt, at det vilde føre hele organisationen op i nye, ørkesløse kampe. Dette ved siden av at organisationen intet effektivt herredømme vil kunne faa over obstruktionen og sabotagen, som maa utøves helt individuelt, mens organisationen ved at anbefale og anerkjende disse midler vilde staa med det moralske og økonomiske ansvar for alle handlinger. Der hvor disse midler har været anvendt synes man at komme mer og mer bort fra dem. Det er den aapne solidariske kamp gjennom streik og boykot, som blir en *folkebevægelses* midler. Og som fagorganisationen vokser maa netop dens kampmidler være enkle og let brukelige.

Vi gjentar hvad der tidligere er sagt, at derfor skal ingen arbeider lægge sig tilro med det resultat man opnaar ved den fælles tariffkamp. Især i travle tider kan der utrettes adskillig til løftelse av lønsnivaet ved en vaaken utnyttelse av alle chanser.

Det hører imidlertid til det indre organisationsarbeides vanskelige ting, som maa avpasses efter fagenes og organisationernes eiendommeligheter og som der ikke kan opsættes regler for.

Kooperativitet.

At *kooperationen* tages i de faglige kampes tjeneste, er man fuldt enige om, hvilket kongressen tidligere har git uttryk for. Hvad der mangler er bare, at kooperationen ved arbeidernes tilslutning blir gjort til en magtfaktor, saaledes at den kan hjelpe arbeiderne under faglige kampe.

Forslaget om at støtte kooperationen ved opprettelse av produktionsbedrifter inden de forskjellige fag og brancher forekommer os noget uklart.

Landsorganisationen har gjentagende ganger markert sin stiling til kooperationen. Den har igangsatt et landsomfattende agitationsapparat for at paavirke medlemmerne til at slutte sig til de kooperative foreninger. Og den kooperative landsforening og dens avdelinger har da ogsaa allerede paabegyndt sit arbeide for at iverksætte produktionsbedrifter. Under disse forhold er det vel rigtigst at fagorganisationen først og fremst støtter *kooperationens* arbeide for opprettelse av produktive bedrifter. Paa den maate blir der den bedste plan og sammenheng i arbeidernes kamp for at erobre herredømmet over omsætning og produktion.

Vi mener at kongressen har git tydelig nok uttalelse herom tidligere, men vi har intet imot at man forsterker disse ved at vedta, at fagorganisationen skal støtte kooperationens bestræbelser for at opprette produktive bedrifter.

Det nye forslag om organisationens fuldstændige omlægning, saaledes at *forbundene* ophører og landsorganisationen bygges paa *lokale samorganisationer*, som igjen i samraad med de enkelte foreninger faar den absolute myndighet i ledelsen av lønskampene samt repræsentationsret til kongressen, og at landsorganisationen kun skal «bistaa ved arbeidskonflikter» og forøvrig forestaa agitations- og organisationsarbeidet — er av særdeles vidtgaaende og omkalfatrende karakter.

Landsorga-
nisationen
bygges paa
lokale sam-
organi-
sationer.

Efter at vore organisationer uten teoretiske konstruktioner, men efter livets egen lov, hadde naadd nogen utvikling utover de enkelte foreninger, opstod der lokale samorganisationer; men disse viste sig snart upraktiske som forum for lønskampene. Den industrielle utvikling gaar nemlig ikke efter de lokale grænser. Jernindustrien forener sig hele landet rundt, grubedriften likesaa, og det ene fag efter det andet. Denne utvikling fortsætter med rivende fart. Kapitalen koncentrerer og centraliseres.

Kampene blir landsomfattende, og der maa derfor ogsaa landsomfattende organer til at føre dem. Det er selve industriens utvikling, som har medført dette. Og vi kan ikke forandre det, selv om vi aldrig saa meget omlægger vore organisationsformer.

Avskaffet vi forbundene og stykket organisationen op i lokale samorganisationer, som hver for sig skulde ha fuld ledelse og selvbestemmelsesret i lønskampene, maatte jo disse selvsagt ogsaa overta kontingentindkrævningen og den hele administration samt kampenes financiering. Den kamp som opstod i en samorganisation vilde i kraft av industriens landsomfattende art i 9 av 10 tilfælder utvide sig til vedkommende industri i andre byer. Og krav om fælles avgjørelse, fælles ledelse og fælles understøttelse vilde paany opstaa. Skulde saa landsorganisationen virksomt understøtte disse konflikter, maatte den jo ogsaa ha eventuel avgjørelsesmyndighet. Og resultatet vilde bli, at i 9 av 10 tilfælder vilde konflikterne bli ledet av landsorganisationen, og altsaa komme mere fjernt fra medlemmernes direkte avgjørelse end nu, da forbundene som regel avgjør sakerne selv.

Man maa ogsaa huske paa, at disse samorganisationers størrelse blir helt vilkaarlig efter vedkommende bys eller distrikts folkemængde.

I Kristiania vilde der saaledes bli en samorganisation paa 22,000 medlemmer, større end noget forbund, med en administration mere indviklet end et forbund, og hvor avgjørelsen maatte træffes av et repræsentantskap. Lignende vilde bli tilfældet andre steder. Mens der igjen vilde bli samorganisationer, som blev saa smaa eller saa utstrakte at de enten blev for økonomisk svake eller umulige i retning av indre samarbeide.

Tar vi saa hensyn til at alt samarbeide med utlandet vilde vanskeliggjøres paa grund av denne form, som ikke er gjældende i noget land, saa vil man vistnok indse, at der er litet som taler *for*, men mange og avgjørende grunde som taler mot at gaa til en slik foranstaltning.

Hvad der skulde vindes var, at medlemmerne skulde faa mere direkte indflydelse over lønskampene.

Vi tror, at dette ikke vilde holde stik.

For det første fordi lønskampene paa grund av industriens landsomfattende karakter og arbejdsgiverforeningens centralisation som regel vil bli landsomfattende, hvorved avgjørelsen vil rykkes ut av den enkelte samorganisations haand og enten tilfalde landsorganisationen, eller samorganisationerne ved uravstemning eller vedkommende industris foreninger landet rundt, altsaa en lignende ordning som nu, bare saa meget mere tungvint, fordi man vilde mangle de faste indarbeidede institutioner, som forbundene nu er.

For det andet, fordi en række samorganisationer vilde bli saa store, at nogen direkte avgjørelse ikke vilde kunne fattes av medlemmerne og atter andre vilde bli saa smaa eller utstrakte, at noget godt organisationsarbeide vanskelig kunde utføres.

Enhver organisationsform har sine svake sider. Og landsforbundsformen vil med sin centralisation til en viss grad overføre noget av den enkelte forenings beslutningsmyndighet til forbundet. Men foreningen faar jo sin myndighet igjen som led i forbundet, akkurat som det enkelte medlem faar sin individuelle myndighet, som han gir fra sig, igjen som et led i den fælles forening.

Al solidaritet bygger paa at man gaar op i fællesskapet — det enkelte medlem i foreningen — den enkelte forening i forbundet — og det enkelte forbund i landsorganisationen.

Det er en opdragelse til denne utvidede solidaritet vi skal beflitte os paa — ikke en tilbakevenden til de primitive forhold med den forenkledte solidaritet.

For det maa vi ikke glemme: Industriens og arbejdsgivernes centralisation tvinger os til at føre kampen landsomfattende. Og da maa vi ogsaa gjennom vor organisation skape os apparater til at føre kampen paa samme vis, og utvikle os til at kunne handle tillidsfuldt og trygt gjennom landsomfattende organisationer.

Det som maa paasees er derfor at man inden rammen av denne organisationsform stadig kan vedlikeholde en levende rapport mellem avdelinger, forbund og landsorganisationen, at der blir god anledning for alle meningsytringers utfoldelse, og at beslutningerne hviler paa saa bredt grundlag, som det er mulig med det omfang vor organisation nu har og den kampstilling den staar i med de hurtige avgjørelser, som kræves.

Sekretariatet kan saaledes ikke tiltræde punkt 4 i forslaget. Men vil i det efterfølgende fremsætte enkelte forslag til forandringer med hensyn til landsorganisationens repræsentantskap m. v.

Uindskrænket bestemmelsesret for den enkelte forening.

I sammenhæng med forslagene om den føderative organisationsform uten effektiv centralisation, staar en række forslag om uindskrænket bestemmelsesret for den enkelte forening eller gruppe under lønskamp. Fællesorganisationen skal ikke kunne ordne med en konflikt, hvordan saa end den samlede organisation er stillet, uten at vedkommende forening eller gruppe paa forhaand har godkjendt eller git bemyndigelse dertil.

Dette bryter helt med fællesansvaret. Har vi en fællesorganisation, som til en viss grad bærer den enkelte kamp, saa maa ogsaa denne fællesorganisation i ytterste tilfælde kunne fatte avgjørelse i saken. Men hvad der kan kræves, er at denne avgjørelse fattes paa bredest mulig grundlag.

Der er nævnt uravstemning blandt samtlige landsorganisationens medlemmer. Men en slik uravstemning er en yderst upraktisk ordning. Og saa forskjelligartet som vore organisationer er, vil den virke ganske uretfærdig. Sjømandsorganisationerne f. eks. vil vanskelig komme til orde paa den maate. Og med den erfaring man har om uravstemning selv i fag som er i streik, saa vet man at deltagelsen er saa liten at resultatet ikke under en almindelig uravstemning blandt alle medlemmer vil gi noget virkelig uttrykk for flertallets vilje. Hertil kommer at under tilspidsede konfliktsituationer, naar slike uravstemninger skal foretages, kan man ikke lægge organisationens stilling og kampforholdet offentlig frem. Og medlemmerne kan saaledes ikke faa den opplysning som er nødvendig for at kunne træffe en riktig avgjørelse. Konfidentielle sirkulærer til 80,000 medlemmer er en tvilsom affære.

Ur-
avstemning.

Uravstemninger i samfundet kan ikke sammenlignes med dette, for der vil det altid være en helt offentlig sak det gjælder, og de forskjellige partier fører den valgkamp som skal til, for at faa vælgermassen frem.

Uravstemning er saaledes en ubrukkelig form for avgjørelser inden den store fællesorganisation.

Dernæst kommer spørsmålet om indkaldelse av ekstraordinær kongres. Men det tar tid, da valg skal foretages, og man skal reise lange veier til et bestemt møtested, og hertil kommer at det er en meget kostbar form for fællesavgjørelsen. Ca. 15,000 kroner vil en slik kongres mindst koste. Ogsaa det apparat blir derfor upraktisk.

Ekstraordi-
nær kongres.

Tilbake staar saa at ordne sig med et mindre representantskap. Men sekretariatet er oppmerksom paa, at slik som representantskapet nu er valgt, blir det en noksaa utpræget Kristiania-representation, hvorfor man vil gi adgang til valg utenfor forbundsstyrenes midte. Desuten foreslaaes at kongressen vælger 30 medlemmer av representantskapet, som indkaldes naar det gjælder spørsmålet om organisationens stilling til lønskampe; mens der til de almindelige representantskapsmøter kun indkaldes det ordinære representantskap.

Repræsen-
tantskap.

Man er ogsaa enig i, at ingen avgjørelse om en konflikts avslutning træffes, før vedkommende avdeling eller gruppe har faat anledning til at uttale sig om saken, og at som regel heller ikke utvidelse finder sted, før vedkommende organisation har faat uttalt sig.

Paa denne maate tror man at ha lagt fællesavgjørelserne paa saa bred basis som det er mulig, naar man skal forene hensynet til de raske og konfidentielle avgjørelser, det her gjælder, med det demokratiske princip, hvorpaa vor organisation er bygget.

At forbundsstyrene vælger medlemmer av representantskapet og dermed ogsaa kongresrepresentanter henger sammen med den utvikling som representantskapet har hat inden organisationen. Det

er jo opstaat netop fordi ikke alle forbund kunde bli repræsenteret i sekretariatet og at man derfor trængte en organisationsmæssig forsamling, hvor alle forbund var repræsenteret og kunde uttale sin mening, naar der opstod tvist om vigtige lønsspørsmaal eller andre større saker.

Samorganisa-
tioners
optagelse i
landsorganisa-
tionen.

Forslaget om forandring i § 2, p. 1, saaledes at samorganisa-
tioner kan optages i landsorganisationen kan sekretariatet i henhold
til det foran anførte ikke anbefale.

Gjennem-
snitsløn.

At den i § 2, p. 4 nævnte *gjennemsnitsløn* forhøies fra kr. 2.50
til kr. 3.00 gir sekretariatet sin tilslutning.

Valg til
kongressen.

Forslagene om at valgene til kongressen bør ske direkte eller
saavidt mulig direkte er en sak, som man maa opta inden hvert for-
bund. Landsorganisationen har nemlig overlatt til forbundene at
vælge repræsentanterne paa den maate som er mest praktisk for
hvert forbund uten at ville gripe ind med noget direktiv her. Og
denne ordning er sikkert nok den bedste. Men der er jo rik anled-
ning inden hvert forbund til at foreslaa den valgordning som man
finder passer bedst.

Indkaldelse
av ekstra
kongres

At *ekstraordinær kongres* skal kunne sammenkaldes efter krav
fra 40 foreninger med 4000 medlemmer forekommer os at være en
høist tvilsom reform. Det er 5 pct. av landsorganisationens medlems-
antal. Og en forening som f. eks. faar et sirkulære, hvori den op-
fordres til at uttale sig om den vil være med paa at kræve ekstra
kongres, kan godt tænkes at gaa med herpaa, selv om den ikke
føler synderlig trang dertil eller er klar over hvilket kostbart apparat
kongressen er. Da landsorganisationen er bygget paa forbundene,
maatte det desuten være et vist antal av disse som skulde utkræves
til indkaldelse av kongres. Men med den nuværende ordning har
forbundene adgang til at ta et saadant krav op i repræsentanskaps-
møte og eventuelt faa det vedtat der. Hvis den utvidelse av repræ-
sentantskapet som sekretariatet foreslaar, blir vedtat, vil dette bli en
slags «liten kongres» hvor særlig de omtvistede situationer ianled-
ning lønskæmpe kan behandles mellem de ordinære kongresser, hvor-
ved ogsaa kravet om ekstraordinær kongres antagelig blir mindre
aktuelt.

Sekre-
tariatets
stemmeret.

Forslaget om at sekretariatet ikke skal ha stemmeret paa kon-
gressen finder man litet begrundet. Sekretariatet vælges jo av og
blandt kongressens medlemmer, saa nogen sammenligning mellem
regjering og storting er ganske uholdbar. Sekretariatet bestaar jo
bare av 11 medlemmer, saa praktisk set har stemmeret eller ikke
stemmeret ikke stor betydning paa en *kongres* med opimot 300 repræ-
sentanter.

Sekretaria-
tets antal.

At sekretariatet indskrænkes til 5 medlemmer kan man heller
ikke anbefale. Erfaringen hittil har ikke vist at det er et for tung-
vint apparat, og naar saa er tilfælde er det selvsagt gavnlig at der
inden sekretariatet er plads for flere forbunds repræsentanter end
et medlemsantal paa 5 vilde gi anledning til.

Likeledes forstaar man ikke hvad der ligger til grund for nu at ophæve den ordning som hittil har eksistert med en repræsentant i sekretariatet fra arbeiderpartiet og omvendt. Det er selvsagt av stor betydning at samarbeidet mellem disse styrer er saa intimt som mulig. Og man kan saavidt vi forstaar ikke peke paa noget tilfælde hvor ordningen har virket uheldig. Det synes os kun at være en søkt anledning til at markere en viss animositet mot den nøie sammenhæng som den faglige og politiske arbeiderbevægelse har her i landet. Men sekretariatet mener kongressen netop skal styrke dette samarbeide ved at la ordningen fremdeles fortsætte.

Central-
styrets re-
præsentant.

Forslaget fra Bergen om et tillæg til de av forrige kongres vedtagne regler om oprettelse av stedlige samorganisationer gir sekretariatet sin tilslutning. Derved vil man paa hvert sted staa mer frit i valg av formen for disse organisationer. Derimot kan man ikke anbefale at de stedlige samorganisationer overtar eller faar repræsentationsret til kongressen. Heller ikke at de vælger repræsentantskapet. De stedlige samorganisationer er endnu ikke blit nogen almindelig foreteelse i den forstand, at spørsmålet om eventuel repræsentation for dem kan siges at være aktuelt engang. Og dertil kommer at hele landsorganisationen økonomisk og moralsk er bygget paa forbundene, saa der vanskelig kan skapes nogen sideordnet repræsentation uten at der sker brudd paa dette system.

Stedlige
samorgani-
sationer

Man er enig i, at der bør forsøkes ved henvendelse til arbeidsgiverforeningen at opnaa en overenskomst om en fælles opsigelsestid ved konflikter uten hensyn til de individuelle kontrakter. Men utsigterne til at opnaa noget i saa henseende er vel neppe store.

Ensartet
opsigelses-
frist.

Sekretariatet er likeledes enig i, at der ogsaa fra landsorganisationens side gjøres noget for at hindre at arbeiderne binder sig enkeltvis med kontrakter til bedrifterne. Men man finder det vanskelig i landsorganisationens love at indta bestemmelser om medlemsretten i de enkelte organisationer. Man vil derfor foreslaa en uttalelse fra kongressen, som et direktiv for de tilsluttede organisationer.

Enkelt-
mands-
kontrakter.

Forslaget om at *ældre medlemmer* ikke skal kunne undtages fra tarifreglerne finder sekretariatet at være av tveegget natur. Vi forstaar meget vel den gode tanke, som ligger til grund herfor; men naar slike undtagelsesbestemmelser er kommet ind i tariffene, saa er det for at forhindre at gamle medlemmer hvis arbeidskraft er betydelig nedsat skulde bli *opsagt*, fordi at de ikke længre var konkurrancedygtig. Og hverken organisationerne eller samfundet har nogen pension at gi disse gamle. Men i tariffene maa man sørge for at faa saa betryggende regler for denslags, at adgangen til undtagelse fra lønsatserne ikke kan misbrukes.

Undtagelse
for gamle
medlemmer
i tariffene.

Ang. forhøielse av minimumskontingenten i forbundenes streikefond og spørsmålet om understøttelsen fra landsorganisationen, henvises til sekretariatets uttalelser under de respektive forslag.

Kontingent.
Under-
støttelse.

Under henvisning til foranstaaende motivering foreslaar sekretariatet følgende forandringer i lovene, idet de øvrige forslag til ændringer indstilles til ikke bifaldelse:

§ 2, punkt 4 (andet passus):

I landsorganisationen kan kun de mandlige medlemmer regnes som halvtbetalende, hvis vanlige gjennemsnitsløn er under kr. 3.00 pr. dag.

§ 4, punkt 2 b:

Hvert forbunds styre har desuten ret til at vælge — i eller utenfor sin midte eftersom hvert forbund bestemmer — 1 repræsentant for hvert paabegyndt 1 000-tal, o.s.v. som før.

§ 4, nyt punkt 12:

Kongressen vælger 30 repræsentanter, som tiltræder repræsentantskapet naar tvistemaal angaaende større faglige kampe skal avgjøres

§ 5, punkt 2 (ny tilføielse, andet passus):

Til disse møter indkaldes ogsaa de av kongressen valgte 30 medlemmer av repræsentantskapet.

§ 8, punkt 6 (andet passus):

Før saadan utvidelse sættes iverk maa vedkommende forbundsstyres og forsaavidt tiden tillater det vedkommende foreningers uttalelse om saken indhentes.

§ 8, punkt 7 (ny tilføielse):

— efterat vedkommende foreninger har faat anledning til at uttale sig om saken.

§ 8, punkterne 9 og 10 utgaar.

Andre lovforandringer.

Norsk jern- og metalarbeiderforbund:

§ 2, punkt 5: De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 13,00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 6.00 for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne utgifter.

§ 9, punkt 4: Forsaavidt midlerne strækker til med den ret loven gir til at indkalde ekstrakontingent skal der utbetales i streikeunderstøttelse til de organisationer, som er i kamp et ukentlig beløp, der svarer til kr. 0,70 pr. dag for helt- og kr. 0,35 for halvtbetalende berettigede medlemmer -- søn- og helligdage iberegnet.

Andet avsnit utgaar.

Motiver til § 2, punkt 5 og § 9, punkt 4.

Ved vort sidste landsmøte i 1915 forelaa forslag om forbundets utmeldelse av landsorganisationen. Under behandlingen av dette forslag blev vedtat følgende:

*Idet landsmøtet fastholder de av forrige landsmøte i 1912 stillede krav om større handlefrihet i avgjørelse og ledelse av konflikter, understøttelsens

nedsættelse og at de enkelte forbund forhøier sin streikekontingent saa den kommer paa høide med hvad vi betaler, paalægges hovedstyret ogsaa at fremsætte og fremme forslag om at intet forslag til løsning av en konflikt kan avgjøres av sekretariatet eller repræsentantskapet, men at det forelægges medlemmerne av det forbund det angaar til avstemning.»

Hensigten med disse forslag er at frembringe en større ensartethet i de tilsluttede organisationers økonomiske evne til at føre sine konflikter. Det viser sig nemlig at flere forbund nu kun holder den minimalkontingent som er fastsat i landsorganisationens love. Denne kontingent maa, under de nuværende forhold siges at være meget for lav og skulde helst ha været forhøiet adskillig mer end hvad der er foreslaaet av os.

Med hensyn til den understøttelse som landsorganisationen yder under konflikter, mener man at det kun vil virke til den samlede organisations fordel at denne nedsættes. Man vil derved opnaa at forbundene, som bør ha den avgjørende myndighet med hensyn til at iverksætte og avslutte lønsbevægelserne, ogsaa i større utstrækning maa overta ansvaret for sine konflikter. Saaledes som forholdet er nu, blir mange konflikter iverksat væsentlig paa basis av den understøttelse som ydes av landsorganisationen. Særlig ved større konflikter blir saa følgen at landsorganisationen maa gripe ind for at faa en avslutning. Derved opstaar en misnøie blandt medlemmerne, som gir sig utslag i at der forlanges større «handlefrihet».

Denne misnøie har ogsaa faat sit uttryk i vort landsmøtes krav om at intet forslag til løsning av en konflikt kan avgjøres av sekretariatet eller repræsentantskapet, uten at forslaget har været forelagt medlemmerne til avstemning.

Forbundenes love indeholder jo bestemmelser hvorefter forbundsstyrene skal avslutte konflikterne. Disse bestemmelser tror vi i større utstrækning vil bli befulgt naar det økonomiske ansvar blir lagt mere over paa forbundene.

Hovedstyret.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund:

«Til § 8, punkt 6 tilføies: Dog skal landsorganisationen til saadanne sympatikonflikter betale saadanne medlemmer den understøttelse disse i henhold til sit eget forbunds love kan faa.»

Der tilføies § 9: Til konflikter der er godkjendt av sekretariatet betales et beløp av kr. 1.50 daglig for helt- og kr. 0.75 for halvtbetalende medlemmer.

Paa hovedstyrets vegne for

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund

I. P. Jønson.

I § 9, punkt 1 forandres 2 mndr. til 3 mndr.

N. j. & m. f., Stavangeravdelingerne.

Fra Sekretariatet: (Til § 2.)

Som bekjendt forelaa paa forrige kongres et lignende forslag fra Jern- og metalarbeiderforbundet. Kontingenten var da foreslaaet til mindst kr. 13.50 for heltbetalende og kr. 4.80 for halvtbetalende. Nu foreslaaes henholdsvis kr. 13.00 og kr. 6.00.

Kongressen vedtok sekretariatets forslag om at forhøie mindstekontingenten fra kr. 7.20 og 3.60 til kr. 10.40 og 5.20 pr. aar, idet sekretariatet av hensyn til de yngre organisationer mente at der maatte gaes skridtvis frem.

At forhøie streikekontingenten som av forbundet foreslaat vil ikke utgjøre mer end 5 øre pr. uke for heltbetalende og ikke fuldt 2 øre for halvtbetalende. Sekretariatet er av den opfatning, at der nu bør gaaes til en forhøielse av kontingenten, som av forbundet foreslaat. Det store flertal av landsorganisationens medlemmer betaler da ogsaa nu en streikekontingent som mindst svarer til dette beløp, idet 13 forbund med 60 948 medlemmer har en løpende kontingent til streikefondet, som utgjør mindst kr. 13.00 pr aar for heltbetalende medlemmer. Trikotagearbeiderkernes forbund med 200 medlemmer har en kontingent for sine medlemmer som alle er halvtbetalende av kr. 7.35 pr. aar, saa ogsaa denne organisation fylder de krav, som forslaget stiller. De øvrige 14 forbund, som ikke fylder kravet, tæller tilsammen 16644 medlemmer. Men disse organisationer maa nu uten vanskelighet kunne følge efter.

Sekretariatet vil i henhold hertil indstille paa, at kongressen fatter beslutning i overensstemmelse med Jern- og metalarbeiderforbundets forslag, at lovens § 2, punkt 5 faar følgende ordlyd:

«De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 13.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 6.00 for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne utgifter.»

Til § 9:

Der foreligger 2 forslag til forandring i lovens § 9 punkt 4 ang. understøttelsens størrelse. Jern- & metalarbeiderforbundet foreslaar i likhet med hvad forbundet gjorde paa forrige kongres, at understøttelsen skal nedsættes til 70 øre pr. dag for helt- og 35 øre pr. dag for halvtbetalende medlemmer.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund foreslaar at understøttelsen skal *forhøies* til henholdsvis kr. 1.50 og 0.75.

De nuværende love fastsætter en understøttelse av kr. 1.00 pr. dag for helt- og kr. 0.50 for halvtbetalende. Sekretariatet kan ikke anbefale at der nu gjøres nogen forandring heri. Og sekretariatet kan forsaavidt henwise til hvad det anførte om spørsmålet da det var oppe til behandling i 1913. Selvfølgelig er sekretariatet enig med Jern- & metalarbeiderforbundet i at den organisation som gaar til kamp, i første række maa ha ansvaret for at kampen ogsaa økonomisk kan føres og at konflikter ikke maa iverksettes alene paa basis av understøttelsen fra landsorganisationen. Men sekretariatet er av den opfatning, at det nuværende beløp i saa henseende er vel avbalansert. Det maa ikke glemmes, at pengenes værdi siden 1907 er sunket adskillig, og det kan ikke med nogen grund længer hævdes, at det økonomiske ansvar i for stor grad er lagt over paa landsorganisationen. Selv om sekretariatet saaledes er enig med Jern- & metalarbeiderforbundet i dets almindelige betragtninger om et forbunds ansvar overfor konflikter, kan man ikke være enig i nødvendigheten av at understøttelsen av den grund nedsættes, og vil sekretariatet derfor anbefale kongressen at bli staaende ved det nuværende beløp.

Forslaget fra Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund om at *forhøje* understøttelsen til kr. 1.50 og 0.75 pr. dag, kan sekretariatet ikke anbefale. Under de herskende forhold, og med den erfaring man hittil har, tror sekretariatet at organisationen er bedst tjent med at landsorganisationens tilskud til understøttelse blir som i de nuværende love bestemt.

Norsk jern- & metalarbeiderforbunds Stavanger-avdelinger foreslaar, at bestemmelsen i lovens § 9, p. 1 om at understøttelse gives de som har været medlemmer i 2 maaneder forandres til *3 maaneder*. Forslaget er ikke motivert og sekretariatet finder ingen grund til at anbefale forandringen vedtat.

Forslaget fra Skandinavisk sadelmaker- & tapetsererforbund om at landsorganisationen skal betale hele understøttelsen til medlemmerne under sympatistreik, kan sekretariatet heller ikke anbefale. Vedtagelsen av et saadant forslag vilde foranledige en hel omlægning av kontingenten til landsorganisationen. Den maatte betragtelig forhøies. I de tilfælder der kan bli tale om sympatikonflikter vil ganske sikkert alle fagorganisationens økonomiske resursær tiltrænges, uten hensyn til om det er streik eller lockout som har foranlediget utvidelsen.

Et mindretal stemte for at understøttelsen nedsættes. Et andet mindretal stemte for, at bestemmelsen om høiere understøttelse for organisationer som har 40 % av medlemmerne i konflikt utgaar.

Norsk træarbeiderforbund:

§ 12. Med henvisning til punkt 5 sidste led foreslaaes følgende optat til behandling:

Medlemmer av organisationen skal, naar de arbeider mer end 6 uker i et andet fag overmeldes i den organisation hvormed vedkommende bedrift har overenskomst og hvor hovedmassen av vedkommende fags arbeidere er organisert.

Bygningssnekkernes fagforening, Kristiania.

Norsk jern- og metalarbeiderforbund:

§ 13. Som nyt punkt indgaar: Samtlige medlemmer tilstilles et eksemplar av landsorganisationens love.

N. j. & m. f., avd. 13, Fredrikstad.

Folkets hus fond.

§ 4. Laanets varighet forlænges fra 10 til 20 aar.

Norsk jern- & metalarbeiderforbund. Avdeling 13, Fredrikstad.

Uttalelse om enkeltmandskontrakter.

Da oprettelse av enkeltmandskontrakter mellem arbeidere og arbeidsgivere bidrar til at svække solidaritetsfølelsen mellem arbeiderne og hemme organisationen i dens kamp for bedre vilkaar for alle arbeidere, henstiller kongressen til de tilsluttede organisationer at ha sin specielle opmerksomhet henvendt paa dette forhold og bekjempe denslags kontraktindgaaelse med et effektivt opplysningsarbeide og eventuelt ved dertil skikkede lovbestemmelser.

Forsikringskasserne.

Kongressen 1913 vedtok under behandlingen av spørsmålet om «organisationsformer og taktik» bl. a. følgende forslag:

«Der nedsættes en komité paa 5 medlemmer, som blir at supplere med 1 repræsentant valgt direkte av hvert forbund. Komiteen skal behandle spørsmålet om hvad der kan gjøres for at sikre medlemmerne mot at oparbeidede rettigheter inden et forbund ikke tapes ved det enkelte medlems overgang til andet industriforbund eller hele grupper overgang til et andet forbund eller oprettelsen av nyt forbund. Komiteen skal herunder særlig ha sin oppmerksomhet henvendt paa enten om samtlige organisationers bestemmelser angaaende selvhjelpskasserne kan gjøres saa ensartet som mulig, eller om der kan opprettes en fællesforsikring inden alle forbund forvaltet av landsorganisationen. Komiteens utredning ledsaget av forslag omendes til samtlige organisationer og forelægges næste kongress.»

Følgende er valgt som medlemmer av komiteen:

Sekretariatet: Ole O. Lian, P. Aarøe, Rich. Hansen, Arnt Aamodt og M. Nygaard. *Arbeidsmandsforbundet*: Gunnar Sethil. *Baker- og konditorforbundet*: Johan Nygaard. *Bokbinderforbundet*: Hans Aas. *Norsk centralforening for boktrykkere*: O. Ruud. *Formnerforbundet*: T. Fjermestad. *Guldsmedarbeiderforbundet*: E. Gabrielsen. *Havne- og transportarbeiderforbundet*: P. Andersen. *Jern- og metalarbeiderforbundet*: A. Knudsen. *Kjøre- og handelsarbeiderforbundet*: H. Fladeby. *Lithografisk forbund*: Rob. Kopp. *Malerforbundet*: J. M. Winge. *Matros- og fyrbøterunion*: Gerh. Gulbrandsen. *Murerforbundet*: Aksel Schultz. *Mobelindustriarbeiderforbundet*: A. Andersen. *Papirindustriarbeiderforbundet*: Leonard Larsen. *Skind- og lærindustriarbeiderforbundet*: Magnus Westby. *Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet*: H. Eriksen. *Skotøiarbeiderforbundet*: A. E. Gundersen. *Skrædderforbundet*: B. Lange. *Slagter- og pølse-makerforbundet*: E. H. Sahlberg. *Sporveistforbundet*: E. E. Rudlang. *Stenhuggerforbundet*: Alfr. Pahlm. *Træarbeiderforbundet*: Jens Johansen. *Skand. sadelmaker- og tapetsererforbund*: Kr. Hornaas. *Tobaksarbeiderforbundet*: Hj. Johansen. *Trikotagearbeidernes forbund*: Frk. Hilda Eriksen.

Foruten det av kongressen vedtagne forslag er fra Norsk jern- og metalarbeiderforbund inkommet følgende skrivelse:

«Ved vort landsmøte, som avholdtes i 1915 forelaa følgende 2 forslag vedrørende medlemmers overgang fra det ene forbund til det andet:

Det paalægges hovedstyret at utarbeide regler og træffe en overenskomst med andre forbund inden landsorganisationen som letter overgang fra og til andre forbund uten at medlemmerne taper nogen av sine oparbeidede rettigheter.

Det henstilles til landsmøtet at vedta bestemmelser, som gir medlemmer av andre forbund adgang til at overgaa i vort forbund med bibehold av de rettigheter de har indvundet i det andet forbund. Det forutsættes, at det sker ved overenskomst med det forbund, hvorfra vedkommende medlem overflyttes.

Disse forslag besluttedes oversendt den av landsorganisationen nedsatte komité til utredning av dette spørsmål.

Et forslag om at søke samarbeide med de øvrige forbund for muligens at oprette en fælles forsikringskasse blev forkastet av landsmøtet.

Med solidarisk hilsen.
Norsk jern- og metalarbeiderforbund,
hovedstyret.
A. Knudsen.»

Videre er til indeværende kongres inkommet følgende forslag vedrørende forsikringskassen:

Kongressen paalægger sekretariatet at opta forhandling med de forbund som har forsikringskasser og forsøke at faa istandbragt en ordning saa at al forsikring utbetales av landsorganisationen samt fri overgang fra det ene forbund til det andet. Dette blir da forelagt de interesserte forbunds landsmøter til vedtagelse.

Motivering: Den nuværende ordning med forsikringen, at denne er underlagt forbundene er i mange tilfælder upraktisk og uheldig. En arbeider er mange ganger henvist til at skifte arbeide og av den grund gaa ind i en anden forening, som da kanskje staar i et andet forbund, men da han i dette tilfælde ikke faar med sin forsikring kommer han som oftest paa strykelisten istedet. En omlægning er nødvendig. Det vil da ikke bli saa lange strykelister og vil det bli lettere at agitere for tilslutning.

Sarpsborg og omegn træarbeiderforening.

Der gives adgang for alle medlemmer av landsorganisationen at overgaa fra et forbund til et andet uten at miste nogen av sine rettigheter særlig med henblik paa forsikringskassen.

Løkkens træarbeiderforening.

Endelig indholder det fra en række organisationer indkomne forslag angaaende «Organisationens former og taktik» punkt 2 følgende vedrørende forsikringskasserne:

«At selvhjælpsinstitutionerne sløifes som led i fagorganisationens virksomhet.»

Komiteen er enig om at opta samtlige forslag til behandling, da de alle staar i nøie forbindelse med det av kongressen vedtagne.

Det opdrag, som kongressen har git komiteen er at undersøke:

1. Hvad der kan gjøres for at forhindre at det enkelte medlem taper erhvervede rettigheter ved overgang fra det ene forbund til det andet.
2. Hvordan der skal forholdes ved hele grupper overgang fra det ene forbund til det andet eller ved opprettelse av nyt forbund.
Kongressen har videre fæstet oppmerksomheten ved:
 - a) om samtlige organisationers bestemmelser angaaende selvhjælpskasserne kan gjøres ensartede,
 - b) om der kan opprettes en fælles forsikring inden alle forbund forvaltet av landsorganisationen.

Av selvhjelpskasser har vi nu inden fagorganisationen: Reise- og arbejdsledighetskasser, sykekasser, begravelsesbidrag, forsikring til avdøde medlemmers efterlatte, invalidebidrag og tuberkulosefond.

Som bekjendt forelaa der paa forrige kongres forslag om overgang til industriforbund, og der var opstillet etpar alternativer til forandring i forbundenes sammensætning, som vilde foranlediget betydelige forandringer i medlemmernes forhold.

Det var en naturlig følge av forslaget om industriforbund at der ogsaa søktes at faa en ordning m. h. t. selvhjælpsinstitutionerne som kunde lette denne utvikling. Imidlertid blev som bekjendt forslaget forkastet av kongressen.

Indtrædelsesavgift.

Spørsmålet om medlemmernes fri overgang *uten indtrædelsesavgift* fra det ene forbund til det andet indenfor landsorganisationen maa ansees løst. I 1907 vedtoges beslutning herom og denne beslutning maa antages tiltraadt av alle organisationer.

Streikeunderstøttelse.

Videre maa der vel ogsaa herske enighet om at et medlem som overgaar fra det ene forbund til det andet straks er berettiget til *streikeunderstøttelse* i det nye forbund, forutsat at vedkommende var berettiget til saadant i sit tidligere forbund. Selvfølgelig maa understøttelsens *størrelse* rette sig efter det forbunds love, som vedkommende er medlem av.

Anden forsikring.

Angaaende *selvhjælpsinstitutionerne* er komiteen av den opfatning, at det av kongressen reiste spørsmål maa indskrænkes til kun at omfatte forsikringen til avdøde medlemmers efterlatte (livsforsikringen). For sykekassernes vedkommende er spørsmålet ikke længere av saa stor betydning, idet den offentlige sykekasse yder nogen beskyttelse. Hvis et medlem overgaar fra et forbund med sykekasse til et andet uten saadan, saa vil i de fleste tilfælder kreds-sykekassen træde til. Selv om den offentlige sykeforsikring endnu paa langt nær ikke er tilfredsstillende, er den dog nu saa langt utviklet, at det bør være vore organisationers opgave at søke den forbedret indtil maalet: sykepleien i beskatningen er naadd.

For *arbejdsledighetskassernes* vedkommende vilde det være av stor betydning, om der kunde etableres et forhold, som hindrede at arbejdsledighetsforsikrede medlemmer ikke tapte sine rettigheter ved overgang til et andet forbund. Imidlertid er det kun litt over to femtedele av landsorganisationens medlemmer som er arbejdsledighetsforsikret, idet 14 forbund med 33 077 medlemmer har arbejdsledighetskasser, mens 14 forbund med 44 774 medlemmer ikke har saadan. At tilveiebringe nogen fællesforsikring paa dette omraade finder derfor komiteen paa det nuværende tidspunkt uigjennemførlig. Men

komiteen forutsætter at organisationerne vil arbeide for utvikling av arbeidsledighetsforsikringen, saa den saavidt mulig kan komme til at omfatte alle fag og industrier. Og indenfor de forbund som allerede har arbeidsledighetskasser maa der kunne etableres et sam arbeide til beskyttelse av medlemmernes interesser.

Med hensyn til den øvrige forsikring er det i særdeleshet den saakaldte *forsikring til avdøde medlemmers efterladte* eller «livsforsikringen» som ved overgang vil volde de største vanskeligheter.

Av forbundene har 21 saadan forsikring, mens 7 ingen har. Men disse 7 tæller kun 2 778 medlemmer, mens de 21 forbund tæller 75 014 medlemmer. Det skulde saaledes synes forholdsvis let at etablere et samarbeide eller en fællesforsikring paa dette omraade. Vanskelighetene ligger imidlertid i, at selv denne form for forsikring er i høi grad forskjellig i de forskjellige forbund. Vi henviser her til den oversigt som er indtat i forrige kongresforelæg side 53 og flg.

Komiteen er av den opfatning, at en *fællesforsikring inden landsorganisationen* eller en forsikring under landsorganisationens forvaltning ikke er at anbefale. Selv om en saadan forsikring lot sig etablere, mener man at der er store baade praktiske og specielt principielle indvendinger at gjøre mot en saadan ordning.

Ser man paa forsikringen som den er idag, vil man faa eg sterkt indtryk av, hvorledes den er vokset op med forbundene ot avpasset efter de specielle forhold som præger de enkelte industrier og fag. Overgang til en *fællesforsikring* vilde vanskelig kunne ske, uten at det vilde ha en rivellerende indflydelse paa forsikringen. Men det maa antages, at de enkelte organisationer overfor sine medlemmer ser sig bundet til at opretholde det nivaa, hvortil forsikringen nu er naadd, og i bedste fald vilde landsorganisationens forsikring da kun bli en tilløgsforsikring. Men dermed har man jo ikke naadd det som er hensigten med fællesforsikringen: at hindre at et medlem gaar tapt av noget av sine oparbeidede rettigheter ved overgang til et andet forbund.

Ser man paa spørsmålet ut fra rent principielle synsmaater, maa det sies at landsorganisationen ikke egentlig er basert paa en forsikring som den nævnte. Landsorganisationen er i utpræget grad en kamporganisation, og den staar som representant utad for arbeiderne som klasse. Den er uttryk for arbeidernes forstaaelse av nødvendigheten av at samle sine kræfter i kampen mot arbeidsgiverklassen. Det er naturligvis intet til hinder for at organisationerne kan beslutte at utvide landsorganisationens virksomhet til at omfatte ogsaa livsforsikring, men komiteen er av den opfatning at det vil være mindre heldig at belemre centralorganisationen hermed og saaledes gjøre selvhjælpsinstitutionerne til et led i landsorganisationen.

Den samlede komité er saaledes enig om at fraraade, at livsforsikringen overtages av landsorganisationen som fællesforsikring.

Tilbake staar da spørsmålet om, hvad der forøvrig kan gjøres for at sikre medlemmerne mot tap av oparbeidede rettigheter ved overgang fra det ene forbund til det andet.

Her har det gjort sig delte meninger gjældende inden komiteen, idet et mindretal mener at dette kan ske paa den maate, at ethvert medlem ved overgang til en ny organisation gennem landsorganisationen sikres sine oparbejdede rettigheder indtil medlemmet i den nye organisation har oparbejdet tilsvarende rettigheder.

Til nærmere forklaring og begrundelse for sin opfatning har mindretallet anført følgende:

«Hovedgrunden til at spørgsmaalet om fri overgang med bibehold av oparbejdede rettigheder er reist og har git anledning til behandling paa 2 kongresser og igjen skal op paa den kommende kongres, er hensynet til medlemmerne. Det maa vel ogsaa indrømmes av alle, at dette hensyn veier saa sterkt, at der bør søkes en løsning, hvorved medlemmer kan undgaa at miste sine rettigheder i en tid, da de endda tilhører organisationen og opfylder sine forpligtelser.

Men vanskeligheden stikker i, at de forskjellige organisationer har hver for sig, uafhængig av andre, bygget op sit forsikringsvæsen og reglerne for kontingent og ydelser er derfor saa høist forskjellige inden organisationerne, hvad der vil fremgaa av den sammenstilling, som findes i redegjørelsen til forrige kongres. Men hvis de enkelte organisationer fremdeles faar ha bestemmelsen over sine forsikringsindretninger, men de enkelte medlemmers rettigheder allikevel betrygges, saa vil sandsynligvis det meste av vanskelighederne bortfalde.

Vi mener, at en saadan ordning kan træffes og vil derfor foreslaa følgende:

1. De enkelte organisationer har fremdeles forvaltningen av sine forsikringsfond (livsforsikring) efter egne love.
2. Ved medlemmers overgang fra en organisation til en anden indenfor landsorganisationen gjælder fri overgang uten erlægelse av indskrivningspenge.
3. Ved overgang sikres medlemmerne bibehold av rettigheder i forsikringskasserne. Dette sker gennem landsorganisationen efter følgende regler:
 - a. Ved overgang til en ny organisation sikrer landsorganisationen gennem en egen forsikring medlemmets allerede oparbejdede rettigheder saa længe til medlemmet i den nye organisation har oparbejdet tilsvarende rettigheder.
 - b. Indtil like store rettigheder er opnaadd i den nye organisation som de vedkommende kunde hat ved fortsat medlemsskap i hans gamle organisation, utbetaler landsorganisationen ved dødsfald enten det hele forsikringsbidrag eller tilsvarende differentsen efterat den nye organisation har utbetalt efter de erhvervete rettigheder i denne.
 - c. Hvad landsorganisationen saaledes kommer til at utbetale til avdøde medlemmers efterlatte utlignes for hvert enkelt tilfælde paa de tilsluttede organisationers forsikringskasser i forhold til medlemsantallet.

Reglerne kan belyses ved følgende eksempler:

1. eksempel: Et medlem med 3 aars medlemsskap og ret til forsikringsbidrag paa kr. 300.00 i Arbeidsmandsforbundet gaar over til Jern- og metalarbeiderforbundet. Ved dødsfald det første aar utbetaler landsorganisationen kr. 300.00. 2. aar utbetaler landsorganisationen kr. 300.00 og Jern- og metalarbeiderforbundet kr. 100.00. 3. aar landsorganisationen kr. 300.00 og Jern- og metalarbeiderforbundet kr. 200.00. 4. aar landsorganisationen kr. 200.00 og Jern- og metalarbeiderforbundet kr. 300.00. 5. aar landsorganisationen kr. 100.00 og Jern- og metalarbeiderforbundet kr. 400.00. Efter 5. aars forløp opphører landsorganisationens forpligtelser.

2. eksempel; Et medlem med 10 aars medlemsskap og ret til et forsikringsbidrag paa kr. 1,000.00 i Jern- og metalarbeiderforbundet gaar over til Arbeidsmandsforbundet. Ved dødsfald inden 3. aar er gaat utbetaler landsorganisationen kr. 1,000.00.

Ved dødsfald efterat 3—5 aar er gaat utbetaler landsorganisationen kr. 700.00 og Arbeidsmandsforbundet kr. 300.00. Efter 5. aars forløp utbetaler landsorganisationen og Arbeidsmandsforbundet kr. 500.00 hver.

Der er naturligvis adskillig at indvende mot et saadant forslag, naar man ser nærmere paa dets detaljer, men forslaget har to fordele, nemlig at det betrygger medlemmerne, og organisationerne faar fremdeles selvbestemmelsesretten over sine forsikringskasser, og de misforhold som fremkommer, fordi kasserne har saa forskjellige regler kan vel i det hele og store ikke siges at spille nogen rolle, da tilfældene vil bli saa faa. Overgang til anden organisation hører ialfald til undtagelserne, naar man tar hensyn til det hele medlemsantal. Landsorganisationen kunde kanskje faa 1 à 2 tilfælde om aaret, da der blev spørsmal om at utbetale.»

Flertallet er enig i, at medlemmerne saavidt mulig sikres sine opparbeidede rettigheter, men mener at dette rigtigst kan ske ved at overenskomst herom indgaaes mellem de forbund, hvis medlemmer er interesserte i at saa sker.

Naar man ikke finder at kunne anbefale mindretallets forslag, saa er det væsentlig ut fra den betragtningsmaate, at i virkeligheten berører spørsmålet om det enkelte medlems overgang et faatal av forbund. Spørsmålet om hvorledes der skal forholdes ved hele grupperes overgang fra det ene forbund til et andet eller ved dannelsen av et nyt forbund, maa ansees at være bortfaldt, efterat kongressen nedstemte forslaget om industriforbund. Det maa da bli at løse i hvert enkelt tilfælde.

Man mener derfor at den bedste maate at løse spørsmålet paa, er at fortsætte paa den vei som allerede er begyndt, nemlig at de enkelte forbund, hvor overgang i særlig grad finder sted, oppretter overenskomster sig imellem som sikrer medlemmerne mot tap av rettigheter. Saadan overenskomst er f. eks. truffet mellem Møbelindustriarbeiderforbundet og Træarbeiderforbundet, hvor overgangen er fri med bibehold av opparbeidede rettigheter. Videre er der mellom Arbeidsmandsforbundet, Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet og Papirindustriarbeiderforbundet truffet bindende overenskomst i samme retning. Vi indtar denne overenskomst her i sin helhet, da den kan danne et godt grundlag for fremtidige overenskomster forbundene imellem.

Overenskomst

mellem Norsk arbeidsmandsforbund, Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund og Norsk papirindustriarbeiderforbund angaaende medlemmers overflytning fra det ene til det andet forbund.

§ 1. Overenskomstens formaal er at aapne adgang for medlemmer i ovennævnte forbund til at kunne overflyttes fra det ene til det andet forbund med bibehold av erhvervede rettigheter i de tilsvarende kasser.

§ 2. Overflytningen foregaar efter følgende regler:

a. Naar et medlem overgaar til en anden arbeidsbranche, der ikke sorterer under det forbund, han tilhører, skal han avmelde dette for sin avdeling og av denne faa avstemplet og utskrevet sin medlemsbok, hvorefter han kan overflyttes til den paa stedet værende forbundsavdeling.

b. Saadan overflytning kan kun finde sted, naar vedkommende er ansat som fast arbeider; er han derimot kun ansat som midlertidig arbeider, eller det er vedkommendes hensigt at vende tilbake til sit tidligere arbeidsfag, kan han fortsætte sit medlemskap i det forbund, han tilhører, dog som regel ikke over 3 maaneder.

c. Er vedkommende ansat som fast arbeider eller som midlertidig arbeider har arbeidet i 3 maaneder er han, hvis ikke særlige grunde foreligger, forpligtet til at overflytte sit medlemskap.

d. Ved overflytningen betales ingen indskrivningspenger, men maa vedkommende betale den nye medlemsboks kostende (50 øre).

e. Under streik, lockout eller under opsigelsestiden foran konflikter, kan overflytning ikke finde sted.

§ 3. a. Naar et medlem i henhold til bestemmelserne i § 2 er overflyttet fra et forbund til et andet, skal den avdeling, hvortil medlemmet er overflyttet straks indberette dette til sit forbunds kontor med opplysning om fra hvilket forbund overflytningen er foregaat, samt naar han er indmeldt i organisationen, tidligere medlem og tiden for overflytningen. Disse opplysninger indføres ogsaa i anmerkingsrubrikken i medlemmets nye medlemsbok.

b. Det forbund, hvortil medlemmet er overflyttet, anmelder dette til det andet forbund.

§ 4. Naar overflytningen er foretat skal medlemmet følge de love og regler, som er gjældende i det tilmeldte forbund.

§ 5 a. Under konflikter erholder medlemmet bidrag efter det tilmeldte forbunds regler.

b. Naar et medlem eller et berettiget medlems egtefælle dør skal det forbund, hvori vedkommende har sit medlemskap utrede forsikrings- eller begravellesbidraget efter de i forbundet gjældende regler.

§ 6. I tilfælde nogen av ovennævnte forbund agter at foreta foran dringer i reglerne for sin forsikringskasse, skal dette meddeles de øvrige forbund for om mulig at faa forsikringskassens regler mest mulig ensartet.

§ 7. Denne overenskomst trær ikraft fra den tid den er undertegnet av samtlige 3 forbund og er gjældende indtil videre med 6 maaneders opsigelsestid.

Kristiania den 10. december 1914.

Norsk arbeidsmandsforbund. Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund.
Rich. Hansen. *Andr. Juell.*

Norsk papirindustriarbeiderforbund
A. Bratvold.

Flertallet er av den mening, at en overenskomst mellem de enkelte forbund er at foretrække fremfor den av mindretallet foreslaede ordning. Det vil føre til en hurtigere løsning av spørsmålet, forutsat at vedkommende forbund tar oppgaven op med alvor. Av de forbund, som har forsikring til avdøde medlemmers efterladte er størsteparten

inden saadanne fag, at overgang praktisk talt ikke forekommer. Tilbake blir endel større forbund, hvor overgang foregaar noksaa hyppig. Det vil være ulike lettere at opnaa en overenskomst mellem disse, end at gaa om samtlige 21 forbunds landsmøter for at faa vedtat et forslag som det av mindretallet fremsatte, og det forekommer os at være et unødigt stort apparat for opnaelsen av, hvad vi tror kan opnaaes lettere ad den av os anviste vei.

Hvad angaar forslaget om at sløife selvhjælpsinstitutionerne som led i fagorganisationernes virksomhet, er komiteen enstemmig om ikke at kunne tilraade et saadant forslag. Forøvrig hører forslaget hjemme til avgjørelse paa de organisationers landsmøter som har selvhjælpsinstitutioner.

Komiteen kan heller ikke anbefale, at selvhjælpsinstitutionerne overgaar til kooperationen. En forsikring som f. eks. arbeidsledighetsforsikringen er saa nøie knyttet til en fagforenings virksomhet, at det vilde være ganske i strid med arbeidernes interesser at overflytte arbeidsledighetskasserne til andre institutioner. Idetheletat vilde det være at forandre forsikringens karakter, om den skulde skilles ut fra fagorganisationen.

I henhold til foranstaaende vil komiteen indbyde kongressen at fatte følgende beslutning:

1. Medlem, som overgaar fra et forbund til et andet indenfor landsorganisationen, fritages for indtrædelsesavgift.
2. Medlem, som overgaar fra et forbund til et andet indenfor landsorganisationen er straks berettiget til streikeunderstøttelse i det nye forbund.
3. Forbundene opfordres til at indgaa overenskomster som sikrer medlem mot tap av erhvervede rettigheter i forsikringskasserne ved overgang fra et forbund til et andet.

Ved *voteringen* i komiteens møte den 11. mai stemte 20 medlemmer for flertallets forslag, mens 3 medlemmer stemte for mindretallets.

Sekretariatet, som har behandlet saken i møte 24. mai sluttet sig til flertallets forslag. Et mindretal stemte for komitéens mindretals forslag.

Dagsordenens punkt 5. Meddelelsesbladet.

Norsk skotøiarbeiderforbund:

«Utgivelsen av «Meddelelsesbladet» sløifes.»

Avdeling 15, Skien.

Norsk arbeidsmandsforbund:

I betragtning av den langt større magt der vilde ligge i et ukentlig fællesorgan for alle de organiserte arbeidere, foreslaar det

stedlige styre, at kongressen henstiller til forbundene, at samtlige fagblade sammenslaaes til et ukentlig fællesorgan, saaledes, at der gives medlemmerne ved stemmegivning anledning, at uttale sig.

Stedlige styre, Bergen.

Fra Norsk møbelindustriarbeiderforbund:

«Det kan vel uten overdrivelse sies, at den nuværende ordning med alle disse fagblade er baade uøkonomisk og litet stemmende med arbeidernes fællesinteresser, idet disse fagblade fremfor alt opdrager medlemmerne til at se sit fags interesser varetat. Der bør kun være et fælles fagblad, som redigeres av landsorganisationen efter en av kongressen fastsat plan, og som blir obligatorisk for alle medlemmer. Nu ligger der tusenvis av «Meddelelsesbladet» ulæst og uavhentet paa de forskjellige forbund og foreningskontorer.

Et saadant fællesblad («Meddelelsesbladet») maa da utvides saa det kan opta alle meddelelser fra forbundene, og arbeiderne vil da faa nærmere kjendskap til arbeidsforholdene inden de forskjellige fag, og der vil oparbeides et bedre samarbeide og større solidaritetsfølelse blandt arbeiderne. Et saadant blad vil ogsaa ha større betingelser for at opta nye ideer til en saklig utredning.

Det kan være tungvint at sende bladet til hver enkelt, men det blir absolut nødvendig om det skal række frem.

Man tænker sig at et saadant blad bør utkomme en gang hver uke og bladets indtægter kan kun ordnes paa den maate, at kontingenten til landsorganisationen forhøies. De fleste forbund har jo store utgifter til sine fagblade, og disse kan da spares. Da saken trønger en nærmere utredning vil man henstille til sekretariatet at fremkomme med forslag til første kongres sittende til:

1. At alle fagblade ophæves fra 1. januar 1917.
2. At landsorganisationens Meddelelsesblad utvides til et fælles organ der blir obligatorisk for alle medlemmer og utkommer en gang hver uke.

Mobelsnekkersvendenes fagforening, Bergen.

Fra Norsk sag-, tomt og høvleriarbeiderforbund.

«Meddelelsesbladet» indskrænkes, saa det kun omsendes til avdelingernes styrer.

Motiver: Da Meddelelsesbladet ikke blir læst av en stor del av medlemmerne, mener vi at de ca. 30000,00 kroner som gaar med til Meddelelsesbladet, kan anvendes til agitation paa en anden maate, og gi et bedre resultat.

Norsk jern- og metalarbeiderforbund:

Meddelelsesbladet ophæves og de penger, som derved indspares anvendes til hjelp for bebyggelse av egne hjem.

Motivering: Vi finder at bladet blir for dyrt i forhold til dets nytte, da det for det meste ligger og slønger paa arbeidsplassene og ikke blir læst, som mer skader end gavner organisationen og da fagbladet bringer de nyheter, som kan være av interesse, finder vi, at de penge, som bladet koster kan anvendes langt mere fordelagtig som ovenfor nævnt.

N. j. & m. f., avd. 24. Lysaker.

Fra *Sekretariatet*:

I anledning «Meddelelsesbladet» er der inkommet flere tildels helt motstridende forslag. Mens saaledes Skotøiarbeiderforbundets avdeling i Skien kategorisk har foreslaaet at «Meddelelsesbladet» sløifes, foreslaar Møbelsnekkersvendenes forening i Bergen at alle fagblade skal opphæves og at «Meddelelsesbladet» blir utvidet til fællesorgan og utkommer hver uke. Jern- og metalarbeiderforbundets avdeling i Lysaker finder at de penge som bladet koster bedre kan anvendes til hjelp for bebyggelse av Egne hjem og Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet foreslaar at bladet kun skal sendes avdelingernes styrer.

Spørsmålet om inndragning av fagbladene og utgivelse av et *fællesorgan* har været oppe paa flere kongresser uten at det har faaet hel tilslutning. I 1913 henvendte sekretariatet sig til forbundene med forespørsel om deres stilling til eventuel inndragning av fagbladene, og av 20 forbund uttalte de 13 sig imot et saadant skritt.

Sekretariatet er fremdeles av den opfatning, at opprettelsen av et fællesorgan og inndragning av fagbladene, som foreslaaet av Møbelsnekkernes forening i Bergen, for tiden ikke kan realiseres. Der er ingen utsigt til at forbundene vil inndra sine fagblade, og fællesorganet vilde da komme direkte til utgift. Et saadant fællesorgan maatte utkomme ukentlig og i større format end nu, det maatte ha egen redaktør og egen ekspedition. Papiirutgifterne til et saa stort oplag, som der nu maa trykkes vil bli store, og det er ganske sikkert at utgifterne ved fremstilling av et saadant ukentlig fællesorgan vilde andra til ca. kr. 150,000.00 aarlig.

Derimot kan sekretariatet ikke anbefale at «Meddelelsesbladet» sløifes. Det er unødvendig at gaa ind paa nytten og betydningen av, at der er et organ, som bindeled mellem organisationerne. Hovedsaken er at finde en form for omdelingen, saa bladet kommer medlemmerne ihænde og blir læst. Desværre har det i den forløpne periode vist sig, at bladet paa mange steder ligger og slænger paa arbeidspladsene og i foreningslokaler. Et *flertal* i sekretariatet er derfor av den opfatning, at bladets oplag bør innskærpes saaledes, at antallet av eksemplarer til hver forening ikke overstiger 20, og mindre til de smaa foreninger. Derved vilde utgifterne ved bladets utgivelse ikke overstige kr. 10,000.00 pr. aar, samtidig som de medlemmer som interesserer sig for bladet, fremdeles vil kunne erholde dette.

I henhold hertil foreslaar flertallet:

«Meddelelsesbladet» bibeholdes i utstyr og format som nu, og sendes foreningerne i et passende antal eksemplarer, dog ikke over 20 til nogen forening.

Et *mindretal* i sekretariatet er av den mening, at «Meddelelsesbladet» bør bibeholdes som nu og utgaa til samtlige medlemmer. Man er fuldt opmerksom paa, at det at landsorganisationen sender bladet til samtlige medlemmer ikke er det samme som at alle *læser* bladet. Dette kan ha mange aarsaker. Noget nyhetsblad kan jo «Meddelelsesbladet» ikke bli, idet det kun utkommer 1 gang om

maaned. Men bladet har sin store interesse som et bindeled mellem alle medlemmer. Og der er fra mange hold, baade skriftlig og mundtlig, og særlig fra arbejdere utenfor Kristiania fremkommet uttalelser, som beviser at bladet omfattes med interesse. Vi er dog ogsaa opmerksom paa, at der hersker megen sløvhet i saa henseende. Men det er vistnok saa, at de interesserte organisationsmedlemmer, de som bærer organisationsarbeidet rundt om i foreningerne, de følger med i bladet og finder det nødvendig som et meddelelsesblad for centralorganisationen.

Mindretallet er derfor av den opfatning, at man istedetfor at gaa til et saadant tilbakeskridt som det er at indskrænke bladets oplag, burde opta arbeidet for at faa alle medlemmer til at interessere sig for det. Bladets begrænsede format og dets karakter av meddelelsesblad gjør at indholdet ikke altid kan bli saa alsidig som ønskelig, da det blir endel bundet stof. Men i store spørsmaal, som om voldgiftsloven, vor sociallovgivning, stillingen til de utenlandske organisationer etc., vil bladet som regel ha et udmerket oplysende stof, som det er av stor betydning at alle organiserte arbeidere sætter sig ind i. I motsætning til f. eks. tyske fagforeningsmedlemmer læser de organiserte arbeidere her i landet svært litet av denslags specialstof. Det kræver nemlig litt anstrengelse fra læserens side at arbeide sig gjennom en artikkel, som noget grundig behandler slike ting. Men denne anstrengelse blir rikelig belønnet ved det grundlag som det gir for vor opfatning av de forskjellige saker.

Man er derfor av den opfatning, at bladet bør utkomme som hittil. Utgifterne pr. aar utgjør nu kr. 27 000.00, hvilket nøiagtig utgjør 30 øre pr. medlem pr. aar. Istedetfor at indskrænke bladet bør det derfor være magtpaaliggende at sørge for at bladet kommer medlemmerne ihænde og at medlemmerne paavirkes til at læse det grundig igjennem. Da vil «Meddelelsesbladet» bli det levende bindeled og bibringe alle organiserte arbeidere følelsen av at de tilhører *en fællesorganisation*.

I henhold til foranstaaende vil mindretallet foreslaa:

«Meddelelsesbladet» utkommer fremdeles paa samme maate som nu.

Dagsordenens punkt 6. Kooperationen.

Fra Sekretariatet:

Forslag til overenskomst mellem Norges kooperative landsforening og Arbeidernes faglige landsorganisation.

§ 1

Ved indgaelse av kontrakter mellem Norges koop. landsforening og private bedrifter skal der fra landsforeningens side først undersøkes, at der ikke bestaar noget konfliktsforhold mellem vedkommende bedrift og dens arbeidere og skal der i kontrakterne søkes indtat bestemmelse om, at de enten helt kan ophæves eller kan sættes ut av kraft fra landsforeningens side under en konflikt, der fører til streik, lockout, boycott eller blokade.

§ 2.

Til at undersøke og mægle i mulig forekommende tvister mellem de organiserte arbeidere og koop. bedrifter, som ikke ordnes ved forhandling med de interesserte parter, vælges en fælleskomitee paa 4 medlemmer, hvorav 2 vælges av A. F. L.s sekretariat og 2 av N. K. L.s repræsentantskap. Til medlemmer av fælleskomiteen kan ikke vælges nogen, som samtidig er medlem baade av Sekretariatet og landsforeningens styre.

§ 3

Opstaar en tvist som i § 1 nævnt, skal dette straks rapporteres til fælleskomiteen. Denne skal straks undersøke forholdet og mægle mellem parterne. Fælleskomiteen kan fremsætte forslag til løsning av tvisten. Arbeidsstans maa ikke finde sted før fælleskomiteens undersøkelse er avsluttet. Anmeldelse til fælleskomiteen om opstaat tvist sker fra fagorganisationen til sekretariatet og fra vedk. koop. bedrift til N. K. L.s styre.

§ 4.

Som grundlag for ordning av lønstvister ved koop. bedrifter skal gjælde, at saavel løn som arbeidstid og øvrige forhold maa være mindst like saa fordelagtige for arbeiderne som fastsat i tarifer for vedkommende fag paa stedet i samme tidsrum.

De i koop. bedrifter beskjæftigede arbeidere skal være saavel faglig som kooperativt organiserte.

Forestaar der arbeidsstans i en privatbedrift, skal fælleskomiteen før at undgaa samtidig arbeidsstans i en koop. bedrift, utarbeide forslag til en midlertidig ordning ved den koop. bedrift, hvorefter overenskomsten umiddelbart efter arbeidsstansens ophør blir at revidere, — uanset dens varighet.

§ 5

Fælleskomiteen skal under faglige lønskampe behandle og fremsætte forslag om og i hvilken utstrækning Kooperationen skal støtt under en saadan kamp. Forslaget forelægges N. k. l.s styre til avgjørelse.

§ 6.

Fælleskomiteen skal likeledes behandle og fremsætte forslag om hvad der fra fagorganisationens side skal foretages overfor bedrifter, der boycotter Kooperationen. Forslaget forelægges sekretariatet til avgjørelse.

§ 7.

Fælleskomiteen skal forøvrig behandle enhver sak som igger indenfor rammen av nærværende overenskomst og fremme denne paa bedste maate. Der kan sammenkaldes fællesmøter av de 2 styrever til drøftelse og eventuel avgjørelse av saadanne saker.

De 2 styrever har adgang til at oversende fælleskomiteen enhver sak, som de finder bør behandles av denne.

§ 8.

Denne overenskomst kan kun forandres, naar begge parter derom er enige. Den kan opsies med 3 — tre maaneders varsel.

Fra Norsk jern- & metalarbeiderforbund.

Tønsberg jern- og metalarbeiderforening foreslaar for Den faglige landsorganisations kongres:

Sekretariatet kan ikke godkjende tariffavtaler, der paa nogen- somhelst maate binder den kooperative virksomhet til de private mestre eller forretningsdrivende.

Motivering: Som bekjendt har bakersvendene i Tønsberg forpligtet sig til ikke at arbeide i andre bakerier end de som har undertegnet salgs- tariffen og har saaledes tvunget arbeidernes kooperative bakeri til at holde samme varepriser som de private mestre.

Noget lignende er tilfælde med skræddersvendene, dog saaledes, at de ikke hitindtil direkte rammer det kooperative foretagende. Og da disse overenskomster er godkjendt av sekretariatet finder man det paa sin plads at forelægge dette for kongressen. Det skulde vel være vor opgave at mot- arbeide utbytning av samfundets medlemmer. Men i og med at vi er med paa saadanne overenskomster stiller vi os solidarisk med privatkapitalisterne i at utbytte publikum idet at al konkurranse er væk. Frikonkurransen er jo det eneste betryggende publikum har hat i det nuværende samfund for at faa sine varer billigst mulig, men i dette tilfælde kommer det kooperative og de private indunder de samme bestemmelser og som følge herav vil den kooperative forretning hemmes i sin utvikling.

Vi anser kooperasjonen som en viktig faktor i klassekampen og finder saaledes at de her omhandlede forhold er uholdbare.

Norsk jern & metalarbeiderforbund, Avdeling 67, Tønsberg:

Forslaget anbefales vedtat av kongressen.

N. j. & m. f., hovedstyret.

Fra Sekretariatet:

Sekretariatet er enig i det fremsatte forslag og vil anbefale at kongressen vedtar en uttalelse i overenstemmelse hermed.

Dagsordenens punkt 7. Militarismen.

Fra Norsk jern & metalarbeiderforbund:

•Den organiserte arbeiderklasse har i længere tid arbeidet for fred mellem nationerne, men trods det, raser krigen idag mellem klassefællerne ute i verden.

Denne krig har vist os, at kapitaliststaterne uten medvirkende hjelp fra den faglige organiserte arbeiderstand ikke kan føre sit slagtesystem til sine ønskers maal. Og fordi at staterne uten vor arbeidskraft ikke kan føre krig, maa det bli en uavviselig opgave for den internationale faglige organisation at organisere arbeiderklassen til direkte kamp mot krigen og militarismen.

Derfor foreslaaes:

«Den faglige landsorganisation skal saasnart krigen er slut og den faglige internationale organisation igjen kan begynde sine funktioner, arbeide av al kraft for at faa avholdt en faglig international kongres og der vedta bindende for alle nationer som er tilsluttet internationalen at bekjæmpe alle regjeringens bevilgningsforslag til militarismen med generalstreik.

Ikke en øre til militarismen eller staternes slagtemaskine!»

Stavangeravdelingerne.

Fra Norsk arbeidsmandsforbund:

Skians Jernbanearbeiderforening foreslaar for Arbeidernes faglige landsorganisations kongres 1916 at vedta følgende:

Ut fra den opfatning, at kampen mot militarismen i dypeste forstand er hele arbeiderklassens sak beslutter kongressen at Arbeidernes faglige landsorganisation med alle de paatrykningsmidler som organisationsmessig kan anvendes — optar og medvirker til organisationen av en intensiv kamp mot militarismen.

Da imidlertid militærvæsenet paa det aller intimeste henger sammen med og opholdes av det bestaaende system, maa en tiltænkning til aksjon, der forutsættes at ramme selve militarismens rot, ogsaa efterfølges eller understøttes av en socialrevolutionær generalaksjon.

For at faa plan og sammenheng i arbeidet maa alle antimilitære kræfter samarbeides og organiseres, hvorfor kongressen beslutter at sammenkalde en *almindelig arbeiderkongres* til disse spørsmåls drøftelse og hvortil alle arbeidessammenslutninger som arbeider paa klassekampens grund har repræsentationsret.

Det nedsættes en 7 mandskomité, som faar i opdrag at yderligere bearbejde disse spørsmål samt forelægge resultatene for en saadan almindelig arbeiderkongres, som de faar i opdrag at snarest mulig sammenkalde. Nærværende kongres vælger 2 av disse samt indbyr Det norske arbeiderparti at vælge 2, Soc. dem. ungdomsforbund til at vælge 1, Den norske fagopposition 1 og Verdandi 1 medlem av komiteen.

Kongressen bevilger kr. 1000,00 — et tusind kroner — til foranstaaende formaal.

Motivering: Alle klassebevisste arbeidere er nu klare over hvad militarismen er for noget; alle vet at den er vor erklærte fiende og det fornemste magtmiddel i magthavernes haand. Alle har set praktiske eksempler paa hvordan militæret mer og mer blir en fare for den internationale sikkerhet og hvordan den direkte og indirekte har provocert frem ødelæggende krige — krige som lægger aarhundreders kulturarbeide i grus, krige som militariserer proletarmasserne og bruker dem til kanonføde, de som burde været organisert til kamp mot det system som behøver militarismen. — Krige som ene og alene har hat som formaal industrielle, merkantile og koloniale landvindinger, krige, som altsaa maa føre til end større utbytning for det arbeidende folk. Alle har praktisk erfaring for at militæret blir utkommandert mot arbeiderne ved lønskampe o. l., for ikke at tale om naar kravene faar spæciel aggressiv eller samfundsomstyrtende karakter. Saa sandt samfundsinteresser staar paa spil maa statens militær spilles ut, og altid saa længe

det bestaaende samfundssystem staar vil «samfundets» og de kapitalistiske magthaveres interesser være ett og det samme begrep. Alle er, trods avvikende opfatninger i andre spørsmåal vedrørende socialismen og dens kamp-linjer, i det store og hele enige i dette syn paa militarismen, men trods det har vi endnu ikke oplevet nogen anden antimilitær aktion end den parlamentariske stemmegivning understøttet av oratoriske og literære paatrykningsmidler og den individuelle militærnegtelse.

Den paagaende verdenskrig har git os flere lærdomme med hensyn til vor antimilitære kamp og som det kanskje vil være nyttig at merke sig for fremtiden:

1. En parlamentarisk aktion (isolert, uten hjelp av utenomparlamentariske virkemidler) simpelthen umuliggjordes av den grund, at den militære organisation var saa sterk og indflydelsesrik at den ignorerte parlamentet og vi fik se at krig kunde erklæres uten forutgaende behandling i parlamentet. Den viste sig at være en magtfaktor i samfundet av fuldt like saa stor styrke som folkerepresentasjonen. Og er først krigen der og ingen andre kræfter avsvækker den end parlamentet, kunde den for den saks skyld fortsætte i al evighet, ja det kunde endog avskaffes saa sandt det ikke gik med paa at akseptere krigskreditiverne.
2. At en arbeidernes direkte aktion med sigte paa lammelse av kommunikation og krigsindustri og gjøre det utjenligt for sit militære formaal, at søke at formaa de krigsmobiliserte ved agitation og organisation til at utebli fra regimentets samlingssted og la denne militærstreik efterfølges av socialrevolutionære kampe knapt var paatænkt langt mindre organisert.

Istedet ser vi, at arbeidernes politiske og økonomiske organisationer taalmodige og tildels patriotisk stemte fornedrer sig til redskaper i kapitalismens hender og underkaster sig krigslove, militærregime, censur og borgfred.

Hadde der paa forhaand været arbeidet planmæssig paa at samle arbeiderklassen om en positiv antimilitarisme vilde vi kanskje ha kunnet mobilisere en *fredsmagt* like sterk som den militære *krigsmagt*. Europas bloddampende slagmarker skulde være motivering nok for at vi grep an med et saadant arbeide.

3. At krigen er en kamp for verdensproduksjonens imperium, en kamp hvor trusterne gjør et yderligere forsøk paa at omspænde jorden og saaledes end yderligere centralisere al kapitalistisk magt. Dette vil atter igjen si, at trusterne monopolisering av produktionsmidlerne er ved at fuldkomnes, at vi igjen er kommet det tidspunkt nærmere som er en forutsætning for monopolhavernes fortsatte virke i det industrielle slaveri. Istedetfor uten kamp at la sig rulle ihjel av militarismens dampveivald og la sig utbytte av fremtidens industrizarer maa det være magtpaaliggende at rette blikket mot det som alle nu slaas om: produktionsmidlerne og faa dem ind under fælleseie, samfundseie. Vi maa slaa det militære spil overende som er der for at forsvare privateiendommenes hellige ret og selv ta kontrollen over produktion og omsætning. Det skulde være en lærdom de seneste tider skulde ha git os.

4. At et litet land som rammes eller drages ind i krigen ubønhørligt er dømt til politisk, social, økonomisk og kulturel undergang. Her faar ikke organisationerne engang anledning til at underkaste sig borgfred og censur, her opløses de praktisk talt til atomer.

Den logiske slutning av vore erfaringer før og under krigen skulde da kun bli en: at arbeiderorganisationerne, og da særlig fagforeningerne, prinsipielt og praktisk erkjender at nye linjer maa trækkes op for den antimilitære kamp. Det er hovedsaken og derfor skal vi heller ikke komme ind paa de forskjellige projekter som har været oppe, vi bare har villet antyde, at den isolerte parlamentariske aktion og den individuelle uorganiserte militærnegtelse ikke har ført til positive resultater og har som motsætning tænkt os den situation at arbeiderorganisationerne hadde været forberedt paa at slaa krigen ned, at hele arbeiderklassens magtutfoldelse var tat i antimilitarismens tjeneste.

Netop derfor at denne sak er en klassesak og fagorganisationen er en utpræget klasseorganisation, rummende medlemmer med de forskjelligste anskuelser i politik, religiøs og filosofisk henseende, bør det netop være denne som tar initiativet til dette arbeide, da det jo maa bli gjennom fagorganisationen den væsentlige kraftutladning kommer at finde sted.

Skien jernbanearbeiderforening.

Forslag vedtat paa sidste kongres:

Militarismen og fagbevægelsen.

Militarismens fornemste opgave i vor tid er at verne om kapitalistklassens interesser og holde «den indre fiende», arbeiderklassen, stangen. Man er saaledes hyppig vidne til at militær anvendes i de faglige kampe, dels som ordenshaandhævere, som det heter, og tildels som direkte streikebrytere, som under maskiniststreiken ifjor sommer. Fagbevægelsens interesser er her paa det alvorligste truet, og det er derfor nødvendig at reise den mest kraftige kamp mot militarismen i alle dens former. Der er i det sidste vakt motion om vernepligtsstreik, støttet av faglig aktion. Det er utvilsomt et meget virkningsfuldt middel og bør derfor komme under overveielse.

Man vil foreslaa for kongressen, at den beslutter at sende dette spørsmal ut til de tilsluttede organisationer til uttalelse og resultatet forelægges den følgende kongres.

Fra Sekretariatet:

Den norske arbeiderbevægelse har allerede gjennom arbeiderpartiets program tat klar stilling til militarismen og krigen. Hvad der videre kan drøftes er om der ved siden av de politiske midler ogsaa skal forsøkes andre — enten i fredstid eller ved krigsutbrudd.

Verdenskrigen har forhindret en international drøftelse av disse ting, saaledes som forutsætningen var fra først av. Saken har heller ikke faat nogen planmessig behandling i organisationerne, da den ikke har været tilstrækkelig utredet til at kunne behandles med utsigt til noget positivt resultat.

Man vil derfor foreslaa at sekretariatet anmoder arbeiderpartiets centralstyre om i fællesskap med sekretariatet at nedsætte en komite for at denne kan tilveiebringe den fornødne *utredning* av spørsmålet.

Denne utredning sendes saa til samtlige foreninger inden partiet og landsorganisationen og behandles paa de respektive kongresser.

Sekretariatet anser det unødvendig at der sammenkaldes nogen «almindelig arbeiderkongres» i denne anledning, da der praktisk talt ikke findes nogen arbeiderforening av betydning i dette land, scm ikke er tilsluttet en av de to nævnte institutioner. Likeledes anser sekretariatet det unødig at faa specielle repræsentanter for andre end de to hovedorganisationer opnævnt, da alle meningsavskygninger om dette spørsmal allikevel kan bli repræsentert i komiteen.

Det maa være forutsætningen at komiteen straks blir utnævnt og gaar igang med opgaven, saa saken kan bli drøftet inden foreningerne i god tid før næste kongres.

Dagsordenens punkt 8. Arbejdsformidlingen.

Fra *Norsk arbejdsmandsforbund*:

Da den offentlige arbejdsformidling, i sit væsen ikke alene viser sig upraktisk og ute av stand til at skjøtte sin opgave; men tvertimot er et middel i utbytternes haand til at utsuge og undertrykke den organiserte arbejderklasse, tillater foreningen sig at fremsætte følgende forslag:

Kongressen besluttter:

Principalt: For at sikre arbejdsøkende det størst mulige utbytte av sin arbeidskraft og for at gjøre sig medbestemmende i reguleringen av arbeidsforholdene forøvrig, overtar den norske fagorganisation arbejdsformidlingen.

Til opnaelsen herav skal man peke paa:

1. I byer og ladesteder oprettes efterretningskontor, hvor de arbejdsøkende gjøres bekjendt med arbeidsforholdene.
2. I landdistrikterne overtar fagforeningerne og de lokale samorganisationer formidlingen.

Subsidiært: Sekretariatet anmodes om at utrede spørsmålet om fagorganisationens overtagelse av arbejdsformidlingen paa de ovenfor anførte grundlag og forelægger resultatet paa næste kongres.

Løkkens grubearbejderforening, afdeling 274.

Fra *Sekretariatet*.

Sekretariatet er av den opfatning, at arbejderbevægelsen maa lægge an paa at faa den offentlige arbejdsformidling saa bra som det er mulig. Men man er ogsaa opmærksom paa at fagorganisationen kan utrette adskillig paa arbejdsanvisningens omraade ved at regulere tilgang og avgang paa de forskjellige steder. Der er neppe anledning til at etablere nogen hel organisationsmæssig arbejdsformidling ved siden av den offentlige. Og Landsorganisationen kan som saadan neppe gripe ind her. Hvad der kan gjøres utover de enkelte organisationers varetagelse av medlemmernes interesser paa arbejdsformidlingens omraade er, at der paa enkelte større steder kunde oprettes «efterretningskontorer» som kunde gi oplysning om arbeidsforholdene. Men det maa isaafald bli de stedlige samorganisationers sak at ta op dette.

Dagsordenens punkt 9. Forskjellige forslag.

Fra *Norsk arbejdsmandsforbund*:

Ang. tillidsmænd.

Alle forbund og foreninger samt landsorganisationen utbetaler til sit helt lønnede tillidspersonale og funktionærer, kvindelige som mandlige, like stor løn.

Motiver: I betragtning av at det paahviler enhver arbejder i hvilken som helst stilling hvor nyttig arbeide utføres, et visst ansvar, som logisk set

ikke bør vurderes for «større eller mindre», mener vi at den hittil benyttede lønsmetode, (som i de private, kommunale og staternes institutioner er høist populær) bør forkastes av os, som til og med er erklærede motstandere av utbytningsystemet. Det ligger i selve sakens natur, at naar den tanke som forslaget indebærer lægges til grund for fremtidige avgjørelser av administrativ art inden vor egen midte, saa vil dette bli av stor betydning for fremtidige lønskampe, idet man under henvisning til de let gjennomførlige og praktiske resultater vil styrke solidaritetsfølelsen i høieste grad. Den lunkenhet som utvises fra deres side som har topløn og andre privilegier, som bl. a. gir sig utslag ved dannelsen av splittelsesorganisasjoner og lignende vil derved bli en saga blot. De større industrier hvor kvindelige og mindreaarige arbeidere utgjør den største procent (eller den mindste), men hvor mandlige arbeidere i kraft av traditionen stemmer for vedlikeholdelsen av dette uretfærdige graderingsprincip er tilstrækkelig at henwise til.

Akerhaugens jernbanearbeiderforening.

Ingen fastlønnet tillidsmand i landsorganisationen kan indeha noget tillidshverv utenom de rent faglige, saasom stortingsmand, bystyre- eller formandskabsmedlem eller hvadsomhelst som kan tænkes uten at han dertil er valgt av en landskongres.

Motivering: Man finder det aldeles uforsvarlig at landsorganisationens formand skal indeha en hel masse stillinger utenom fagorganisationen, da mange av disse er saa viktige at den helt ut kræver sin mand, som for eks. som landsorganisationens formand. Det er et tillidshverv som efter vor mening er saa viktig at den helt kræver sin mand og mere til.

Saude jernbanearbeiderforening.

Sekretariatet kan ikke anbefale dette forslag til vedtagelse.

Alkoholspørsmålet.

Idet man erkjender at rusdrikken er en av de største hindringer for fagbevægelsens fremgang og en ikke uvæsentlig aarsak til de ofte magre resultater av vore lønskampe, beslutter kongressen at agitationen for det personlige avhold indgaar som et led i den faglige virksomhet.

Motiver: Naar man diskuterer beretningen om organisationens virksomhet, ankes der som regel over at resultatet av vore lønsbevægelser er mindre gode. Aarsaken hertil kan være forskjellig. Der blir nævnt uheldige organisationsformer eller uheldig anvendt taktik; men en ganske væsentlig aarsak synes man at overse, nemlig rusdrikken.

Hvad er aarsaken til at saa faa av vore medlemmer møter op paa vore fagforeningsmøter? Eller at en saa stor kontingent av dem undlater at delta i viktige avstemninger, for ikke at tale om at den enkeltes motstandskraft gjerne svigter under en lønskamp. Vi mener at en stor del av dette misforhold maa skrives paa alkoholinteressernes konto.

Vi mener derfor at det er paa tide at organisationen optar dette spørsmål til drøftelse.

Agitationen tænkes iverksat paa den maate, at der aapnes spaltermum i Meddelelsesbladet for artikler med avholdsagitorisk indhold, utsendelse av foredragsholdere eller paa anden maate ettersom kongressen finder det heldigst.

Akerhaugens jernbanearbeiderforening.

Fra Sekretariatet.

Kongressen er enig i, at fagorganisationen i tilslutning til Arbeiderpartiets program paa dette omraade gennem sin skriftlige og mundtlige agitation fremholder den fare alkoholbruken er for arbeiderne, og opfordrer foreningerne til ikke at glemme stadig at arbeide for større ædruelighet blandt sine medlemmer.

Dagsordenens punkt 10. Andragender.

Som det vil være bekjendt har Norsk skog- og jordbruksarb.-forbund været fritat for ekstrakontingent til landsorganisationen indtil denne dag og forbundet tillater sig herved at andra landsorganisationen om, at denne fritagelse maa gjælde ogsaa for kommende kongresperiode.

At dette forhold til landsorganisationen engang maa ophøre siger sig selv, og det kan med en vis ret indvendes, at denslags fritagelser ikke burde imøtekommes, — en anskuelse som vi selv er tilbøilige til at støtte — men naar vi trods dette allikevel andrar om denne fritagelse, saa er det ikke alene av hensynet til jord- og skogsarbeiderne, men i henhold til den samlede arbeiderklasses interesser eftersom en kraftig organisation av skog- og jordarbeidere uten tvil vil være et viktig led i den faglige organisation i dette land.

Endnu staar desværre den store masse av disse arbeidere utenom organisationen, og forstaaelseløse angaaende kontingentens store betydning, likesom en stor del av forbundets nuværende medlemmer er nye i organisationen og som derfor ikke endnu er i besiddelse av den nødvendige solidaritetsfølelse og forstaaelse av sakens vigtighet for at etterkomme de krav der kunne bli stillet til deres ydeevne. Forbundets økonomiske stilling er desværre endnu ikke saadan, at en eventuel ekstrakontingent kan utredes av dette uten igjen at utligne denne paa medlemmerne, og vi forutser at endog retten til at kunne utligne en saadan kontingent vil virke hemmende for tilslutningen til organisationen.

Som det vil være bekjendt har utsigterne til at faa samle skog- og jordarbeiderne ind i organisationen ikke før været noget særlig lyse. Imidlertid har den sidste tid bragt os godt haap om, at det allikevel skal lykkes at faa organisert disse arbeidere, og denne forandring av forholdene skyldes ikke minst den økonomiske støtte vi har erholdt fra landsorganisationen til agitation, og for hvilke vi samtidig vil benytte anledningen til herved at frembære vor tak, og vi haaper at landsorganisationen fremdeles stiller sig velvillig overfor vort forbund og bidrar til dets trivsel og videre utvikling og derfor ogsaa godhetsfuldt indrømmer nærværende andragende.

Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund.

Norsk matros og fyrbøterunion:

Norsk matros og fyrbøterunion tillater sig herved at fremsætte følgende forslag til anstundne kongres.

Sjømændenes organisation fritages fremdeles for ekstrakontingenten, da opkrævelsen av en saadan vil falde meget vanskelig, for ikke at si umulig, da der fra sjøfolkene med sin stadige omflakken fra det ene land til det andet, neppe vil kunne tilveiebringes en ekstrakontingent som svarer til den lovmæssige plikt man kommer under ved eventuelle konflikter.

Det skal bemerkes at unionen paa sit sidste landsmøte i august 1915 forhøiede sin medlemskontingent med netop det formaal at skaffe midler til bidrag ved streiker og konflikter for fremtiden, og blev det bestemt at av

hver indbetalt hel og halv kontingent skulde der avsættes 15 øre til et ekstrakontingentfond hvorav bidrag skulde ydes til streikende kamerater i den utstrækning som fondets midler tillater det.

Unionen som for tiden indbetaler for 2100 medlemmer vil saaledes faa et fond der vil vokse med med ca. kr. 300 pr. maaned Unionen har heller ikke siden sin start bekommet streikebidrag i nogen nævneværdig grad, saaledes kan nævnes i 1915 kr. 63.00 til medlemmer der blev inddrat i andre konflikter.

Norsk matros og fyrbøterunion.

Landsorganisationens sidste kongres bevilget som bekjendt et bidrag til pressekontoret, stort kr. 1000 aarlig for kongresperioden.

Ved nærværende tillater jeg mig at ansøke om, at et lignende beløb maa bli bevilget ogsaa for kommende kongresperiode, og vilde være taknemlig om sekretariatet kunne fremme forslag til kongressen herom.

Hvis det ærede sekretariat kunde finde det forsvarlig at foreslaa beløpet noget forhøiet, vilde det være særlig paakrævet. Krigssituationen har nemlig medført at flere partiblade befinder sig i en meget vanskelig økonomisk situation. Dette har medført at pressekontorets indtægtsbudget har maattet opføres meget stramt, og bidragene fra aviserne har maattet beregnes som vanlig. Skulde det allikevel vise sig, at de blir nødt til at gi avkald paa sit nyhetsstof vil de bli meget uheldig stillet i konkurransen med borgerbladene.

I haab om sekretariatet vil finde anledning til at foreslaa en noget høiere bevilgning eller i alle fald den samme bevilgning som hittil tegner

Ærbødigst

Det socialdemokratiske pressekontor

Oscar Pedersen.

Pressekontorets andragende om forhøielse av landsorganisationens bidrag anbefales paa det bedste.

Jacob Vidnes.

f. t. formand i

Norges socialdemokratiske presseforening.

Pressekontorets arbeide er av den beskaffenhet, at det fortjener den samlede fagorganisations støtte, som kontoret sikkerlig heller ikke vil kunne undvære en tid fremover; men kontorets arbeide er ogsaa av saadan betydning for fagorganisationen specielt og særlig iaar, at det fortjener en forhøiet bevilgning. Jeg maa derfor paa det bedste anbefale andragendet.

Med socialdemokratisk hilsen

Chr. H. Knudsen,

formand i D. n. arbeiderparti.

Norsk stenhuggerforbund:

Foranlediget ved den av krigen fremkaldte store arbeidsledighet og begrænsning i fortjenesten inden stenindustrien, har vort forbund andrat sekretariatet om fritagelse for den ordinære kontingent.

Sekretariatet meddelte at det i henhold til lovene ikke hadde adgang til at indvilge et enkelt forbund kontingentfritagelse, men

besluttet at gi forbundet henstand med indbetalingen av den ordinære kontingent for et tidsrum av indtil 5 maaneder.

For maanederne december 1914, januar, februar og mars 1915 benyttet man sig av den givne henstand og kom derved i en gjeld av kr. 1,261.27.

Imidlertid har forholdene siden den tid blit endda værre, medlemsantallet har paa grund av de stadige indskrænkninger gaat ned og i forhold hertil ogsaa indtægterne, derimot har administrationsutgifterne paa grund av de ekstraordinære forhold blit høiere, beroende paa arbeidsgivernes paagaanhet for under paaskud av krisen til stadighet at omgaa indgaaede overenskomster.

I henhold til hvad ovenfor er anført, vil vi andra kongressen om at forbundets gjeld kr. 1,261.27 blir eftergit.

Med hilsen
Norsk stenhuggerforbund
Olof Johanson.

Fra Sekretariatet:

I anledning de foran anførte andragender foreslaar sekretariatet:

- 1) Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbunds andragende om fritagelse for ekstrakontingent i kongresperiode indvilges.
 - 2) Norsk matros- og fyrbøterunions andragende om fritagelse for ekstrakontingent indvilges ikke.
 - 3) Det socialdemokratiske pressekontors andragende om bidrag foreslaaes indvilget med det samme beløp som nu, nemlig 1000 kr. aarlig i kongresperioden.
 - 4) Norsk stenhuggerforbunds andragende om eftergivelse av kontingent, kr. 1261.27, indvilges.
-

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

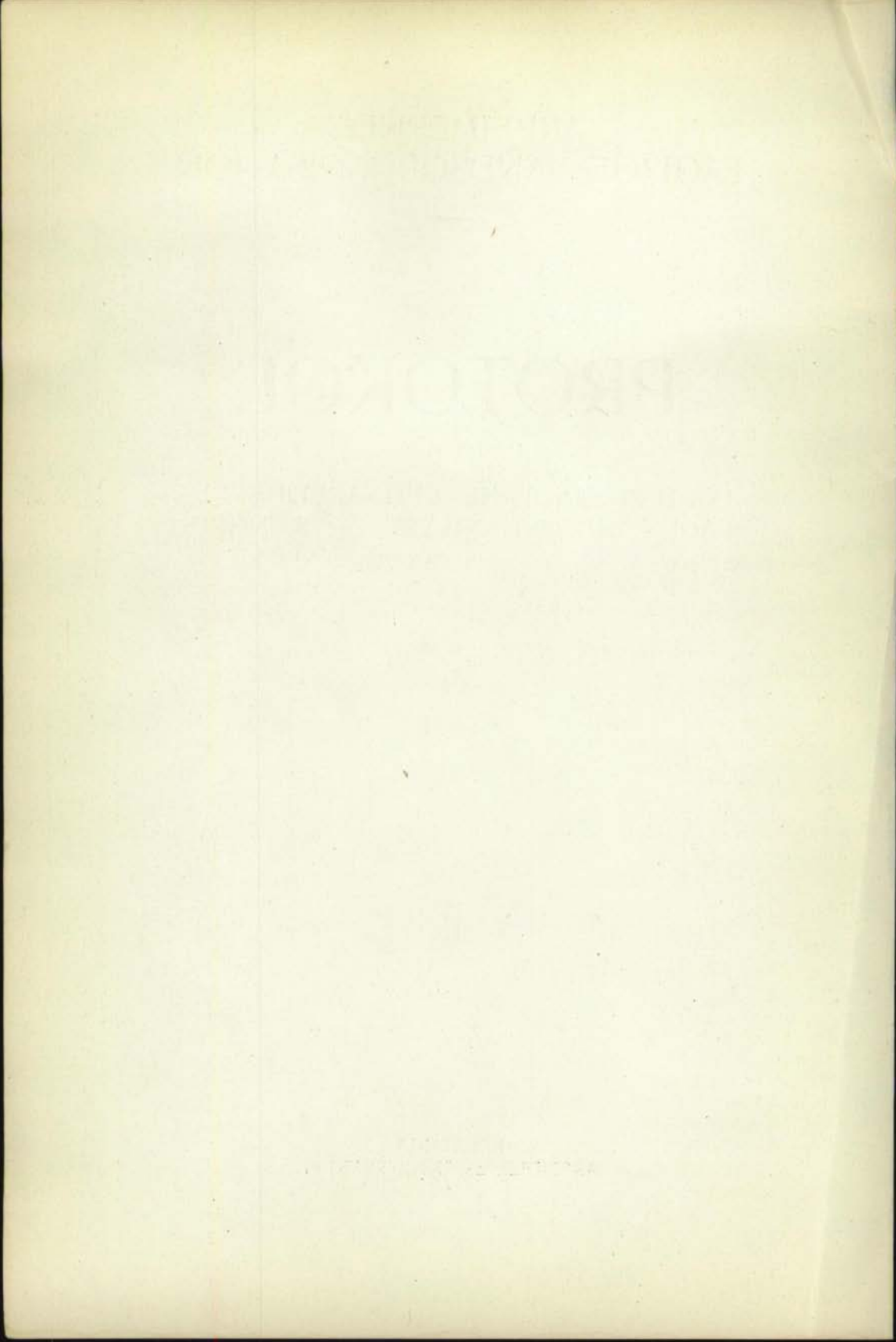
PROTOKOL

OVER

FORHANDLINGERNE VED ARBEIDERNES
FAGL. LANDSORGANISATIONS 8. KONGRES
I KRISTIANIA 13. JUNI—19. JUNI 1916

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1916

Aapningsmøte tirsdag 13. juni.

Landsorganisationens 8de ordinære kongres sammentraadte i Folkets hus i Kristiania tirsdag den 13. juni 1916 kl. 2.30. Kongressen aapnedes med følgende tale av

Ole O. Lian: Det er under ganske ekstraordinære og meget alvorlige forhold, at jeg denne gang ønsker kongressens deltagere velkommen. Hvor vi vender os, ser vi hvorledes folket kjæmper under trykket av de herskende klasser. Ute i Europa staar arbeider mot arbeider i den forfærdelige krig, som øder folkets kraft og bringer de største lidelser over nationerne. Og i de nøitrale land trykkes folkene av militærbevilgninger, nøitralitetstjeneste og en dyrtid som stadig blir mere tung og trykkende.

Det var midt under festrusen her i landet i 1914, at krigen kom og gjorde en brat ende paa det hele. Som i en forfærdelig hvirvel droges de store militærstater ind i dragsuget. Det var det borgerlige samfund som viste hvor hult det var, hvor skrøpelig det var som følge av den økonomiske utbytningskamp mellem individerne, mellem klasserne og nationerne.

Vi mindes alle den panik som indtraadte da krigen brøt ut. Arbeidslivet stanset delvis op. I august maaned 1914 var 20 000 av landsorganisationens medlemmer ledige paa grund av krisen. Og arbeidsgivernes vilje til under disse forhold at ville røre ved arbeidspriserne var meget sterk. Allerede straks begyndte deres blade at skrive om den høie arbeidsløn og om at arbeiderne maatte være med at betale krisen. Men fagorganisationen stod paa vakt om arbeidernes interesser, saaledes at angrepene paa tariffene indskrænket sig til nogen spredte forsøk.

Litt efter litt fik krigen en anden virkning paa vort arbeidsliv. Den skapte høikonjunktur i visse brancher. Skibsfarten fik en guldalder som aldrig før, og med den fulgte andre bedrifter: papirindustrien, fiskeeksporten, hermetikken, grubedriften, skibsbyggerier, mek. verksteder m. v.

Arbeidsledigheten svandt, men dyrtiden blev til gjengjæld haardere end man nogensinde hadde tænkt sig.

Under disse forhold har fagorganisationen ført sin kamp og sin virksomhet.

Paa *lønsbevægelsernes* omraade har der været en jevn virksomhet. I 1913 oprettedes 197 overenskomster, omfattende ca. 18 000 arbeidere. Den gjennemsnittlige *lønsforhøielse* som opnaades i kraft av tariffene er beregnet til kr. 135.00 pr. aar pr. arbeider. *Arbeidstiden* blev forkortet for ca. 12 000 arbeidere med 3 timer kortere arbeidstid pr. uke pr. arbeider. *Ferier* med fuld løn opnaades for 4439 arbeidere med 7 dage i aaret for hver arbeider.

I 1914 blev der en stilstand da krigen og krisen kom. Men ogsaa i det aar oprettedes mange overenskomster — ialt 196, omfattende 10 000 arbeidere. Den gjennemsnittlige *lønsforhøielse* er beregnet til kr. 147.50 pr. aar pr. arbeider. *Arbeidstiden* forkortedes for 4560 arbeidere med ca. 3½ time pr. uke. *Ferier* med fuld løn opnaades for 2120 arbeidere med 7 dage.

I 1915 oprettedes 160 overenskomster omfattende 17 220 arbeidere. Gjennemsnittlig *lønsforhøielse* kr. 131.00 pr. aar pr. arbeider. *Arbeidstiden* forkortedes for 2700 arbeidere med 3¼ time pr. uke. *Ferier* med fuld løn fik 1764 arbeidere med 6½ dag i aaret. Ialt har ca. 17 000 arbeidere nu ferie med fuld løn med gjennemsnittlig 6.20 dage hver.

Ialt har der i 3-aarsperioden 1913—1915 været 657 lønsbevægelser omfattende 48 399 arbeidere. I 358 tilfælde har arbeidsstans indtraadt, omfattende 28 403 arbeidere. Antallet av tapte arbeidsdage paa grund av konflikter utgjør 592 827, hvilket blir gjennemsnittlig 21 dage pr. deltagende arbeider. I understøttelse er i samme tidsrum av streikekasserne utbetalt kr. 911 142.63, hvorav gjennom landsorganisationen kr. 529 925.62. I disse opgaver er ikke medregnet konflikterne *iaar*.

Kampen med arbeidsgiverne har stadig blit bitrere og haardere. Gang paa gang har vi staat like foran en storkamp. Allerede den 22. januar 1914 sendte arbeidsgiverforeningen sin lockoutmeddelelse i anledning konflikterne ved Pienes mølle i Buviken, ved Kværner bruks maskingodsstøperi og hos møbelsnekkerne i Haugesund. Lockouten kom i 2. opbud. 1. *opbud* omfattet alle støperier, møbelsnekkerbedrifter samt en række bedrifter i Nordenfjeldske distrikt, og 2. opbud omfattet de store industrier: Sagbruksindustrien, papir- og celluloseindustrien, jernindustrien, al øvrig trævareindustri og en række andre bedrifter. Mellem 1. og 2. opbud hadde landsorganisationen erklært sympatistreik for alle avis- og boktrykkerier, losse- og lastearbeide, skibsfarten, bakerne, elektrokem. industri, melkefabrikker m. v. Praktisk talt alle de organiserte arbeidere var opsagt og stansen skulde indtræde den 19. februar.

Samtidig med lockoutmeddelelsen anmodet arbeidsgiverforeningen regjeringen om at forsøke mægling. Saadan kom istand og tok sin begyndelse den 29. januar med telegrafdirektør Heftye som mæglingsmand. Den 6. februar forelaa et mæglingsresultat som blev tiltraadt av parterne, og konflikten blev derpaa hævet.

Men det varte ikke længe før arbeidsgiverforeningen atter var paa krigsstien. Overenskomsterne inden *byggningsindustrien* utløp 1. april 1915. Der blev ført omfattende forhandlinger uten resultat.

Arbeidsgiverne holdt paa uforandret fornyelse i 1 aar og fremholdt at de utrygge forhold som var opstaat paa grund av krisen, gjorde det umulig at gaa til en tarifrevision. I sidste øieblik kom de dog med et tilbud om forhøielse av timelønnen med 2 øre i nogen faa fag. Forøvrig skulde overenskomsten gjælde uforandret i 1 aar. Dette tilbud kunde ikke anbefales, og det blev forkastet av arbeiderne med 3116 mot 184 stemmer. Den 10. april nedlagdes arbeidet. 9. juni paabegyndte telegrafdirektør Heftye paa regjeringens opfordring et mæglingsforsøk. Nogen enighet opnaaddes ikke, og den 13. juni fremsatte han et selvstændig forslag, som gik ut paa et tillæg til tariffens satser av 5 øre pr. time for de grupper hvor der var fastsat normalsatser, og et personlig tillæg av 3 øre pr. time for de grupper hvor mindsteløn var fastsat. Forøvrig skulde overenskomsten gjælde uforandret 1 aar. Dette forslag blev ogsaa forkastet av arbeiderne med 2298 mot 714 stemmer. Et sterkt medvirkende moment til forkastelsen var bestemmelsen om at tariffene kun skulde gjælde 1 aar, idet flertallet av bygningsarbeiderne ønsket en varighetstid som kunde bringe dem utover det urolige aar 1916.

Arbeidsgiverforeningen grep nu atter til lockouten. 35 000 arbeidere inden en række industrier blev opsagt til fratrædelse 7. juli. Landsorganisationen svarte med sympatistreik, og atter stod praktisk talt alle de organiserte arbeidere foran en arbeidsstans. Da foreslog mæglingsmanden at spørsmålet om tariffernes varighet skulde avgjøres ved voldgift. Dette blev tiltraadt av representantskapet og av arbeidsgiverforeningen, hvorefter konflikten blev hævet. Ved voldgiftsdommen seiret arbeidernes standpunkt, at bygningsoverenskomstene skulde gjøres gjældende til 1. april 1917.

Det varte imidlertid ikke længe før man blev klar over at arbeidsgiverforeningen ogsaa i 1916 vilde fortsætte sin stædige motstand mot forbedring av arbeidernes lønsvilkaar. Den herskende tyrtid tok de litet eller intet hensyn til. I 1916 utløp overenskomsten i en række fag og industrier. Bergverkerne, jernindustrien, sjøfarten, elektrokemisk industri, skotøiindustrien, tekstilindustrien, papir-, cellulose- og trømasseindustrien, sagbruksindustrien, bakerne, møbelsnekkerne og en række andre haandverksfag, ialt for mellem 60 000 og 70 000 arbeidere. — Tariffællesskapet omfattet ved utgangen av 1915 ialt 857 tariffier, omfattende 98 193 arbeidere.

— Lian redegjorde derefter for de langvarige forhandlinger i grubeindustrien, arbeidsgivernes lockout av grubearbeiderne, den paafølgende lockout i jernindustrien, generallockouten og tilslut regjeringens optræden med voldgiftsloven, som ledet til sekretariatets beslutning om proteststreikens iverksættelse. — Og han fortsatte:

Ved siden av de ofre som kampen mot arbeidsgiverne paala arbeiderne, kom da ogsaa *kampen mot dyrtiden*. Følgerne av den vanvittige krig gav sig først tilkjende ved arbeidsledighet. Senere blev der et vældig arbeidspres, men samtidig steg livsmidlerne enormt i pris. Sekretariatet sammen med centralstyret for Det norske arbeiderparti indgik til regjeringen med krav om at der skulde sættes *maksimalpriser* paa fødemidler. *Brødprisen* maatte reguleres, om

nødvendig ved at staten solgte sine reservelagre av korn og mel. Al told paa matvarer maatte ophæves, eksportforbud maatte indføres fortrinsvis paa vildt, hermetik, melk, egg og fisk. Ingen dispensation fra de allerede herskende utførselsforbud paa fødemidler og foderstoffer. Samtidig krævedes regulering av priserne paa brændsel og kommunal regulering av husleie.

Der er fra samfundets side vistnok foretat et og andet for at lette dyrtiden, men det har været av liten virkning, idet der har været tat for stort hensyn til privatinteressene.

Kongressen vil nu som første sak faa at behandle den foreliggende situation, proteststreiken og voldgiftsloven. Uten for nærværende at komme ind paa disse spørsmål vil jeg uttale forvisningen om, at det lykkes os at træffe en avgjørelse som er i overensstemmelse med arbeidernes interesser og saaledes at vi kan fortsætte vor fremmarsj. For 3 aar siden omfattet landsorganisationen 914 fagforeninger med 63 000 medlemmer, idag har vi 1100 fagforeninger med 83 000 medlemmer. Det er en stigning paa 20 000, og denne vekst maa ikke stanse og skal ikke stanse, tiltrods for voldgiftslov og andre hindringer paa vor vei.

Naar behandlingen av den foreliggende situation er tilendebragt, vil kongressen paabegynde behandlingen av den øvrige dagsorden. Der er mange viktige saker sat op til avgjørelse. Under de herskende forhold maa agitations- og opplysningsarbeidet vies en større oppmerksomhet end nogensinde.

De øvrige saker paa dagsordenen vil sikkert foranledige megen debat, og der vil gjøre sig meningsforskjel gjældende. Men de fleste saker har tidligere været under drøftelse, og det maa antages at forhandlingerne kan føres paa helt saklig grund.

Idet jeg herved erklærer landsorganisationens 8. ordinære kongres for aapnet, vil jeg uttale haabet om at vore forhandlinger maa bli til gagn og fremgang for arbeiderklassen i Norge. (Bifald.)

Lian presenterte derefter de indbudne og gav ordet til den svenske landsorganisations formand

Hermann Lindqvist: Det er sjelden at en kongres tiltrækker sig saa stor oppmerksomhet som denne. Og det er utvilsomt ikke bare her i Norge oppmerksomheten er henvendt paa kongressen; det samme er tilfældet inden fagforeningsverdenen i andre land. Der findes en meget stor likhet mellem forholdene i Norge og Sverige. Vi har hat vor storstreik, og under den saa vi at hele borgersamfundet blev mobilisert mot os. Her i landet er ogsaa lovgivningsmagten tat i bruk for at bekjempe arbeiderklassen. Det staar klart, at naar arbeiderklassen sætter noget ind paa at opnaa noget, staar hele borgersamfundet mot den. Og det vil altid ske. Det skal være mig en glæde at paahøre kongressens forhandlinger. Fagorganisationen er overalt paa det rene med, at alle kneblingslove og undtagelseslove maa bekjæmpes med alle midler som staar til raadighet.

— Ogsaa det øvrige materiale, som foreligger til behandling paa kongressen, er av den største viktighet, spesielt nævner jeg spørsmålet om organisationsformer og taktik. Jeg vil med stor oppmerk-

somhet følge ogsaa denne saks behandling. Og jeg er sikker paa, at De vil fatte beslutninger som er til gagn for organisationen. Jeg bringer en hilsen fra det svenske landssekretariat og ber Dem motta mine bedste ønsker for kongressens arbeide. (Bifald.)

Derefter talte sekretær i den danske landsorganisation,

Otto Smith: Jeg skal indskrænke mig til at si nogen ord om forholdene i Danmark. Siden sidst vi var sammen har vi i Danmark faat gennemført en politisk reform av den største betydning, nemlig en ny grundlov. Derved er den privilegerte stemmeret ophævet. Rigtignok skal ikke loven træde i kraft før efter krigen, men vi venter os meget av den. Vi har desuten faat gennemført en ny retsreform, som utelukker det gamle inkvisitoriske system ved sigtedes behandling. I begge disse reformer har socialdemokratiet stor andel. Riksdagen og borgerrepræsentanterne i kommunerne har søkt at motarbeide dyrtiden. Og paa det faglige omraade har vi hat stor fremgang. Landsorganisationen har nu 132 000 medlemmer. Vi har lykkelig redet 1916 over og har opnaadd adskillige fordele. Arbeidsgiverne avviste til at begynde med al revision av tariffene og vilde bare gi dyrtidstillæg til de daarligst stillede. Vi har knækket denne motstand. Og selv om vi ikke opnaadde alt det vi vilde, fik vi betydelige lønsforhøielser og adskillig forkortelse i arbeidstiden. Det store flertal av arbeidere mener det er bra, selv om det ikke opveier dyrtiden. Arbeidsgiverne vil søke at utvide den saakaldte faste voldgiftsret som vi har i Danmark. De vil ha det kollektive ansvar utvidet. Men vi motsætter os det og jeg tror ikke det skal gaa.

Vi følger situationen her oppe med den største opmerksomhet og interesse, og jeg haaber og ønsker at Deres beslutninger maa bli til gagn for arbeiderne i Norge. (Bifald.)

Derpaa talte

Chr. H. Knudsen: Jeg bringer kongressen Det norske arbeiderpartis hilsen. Den dagsorden som foreligger, er overordentlig viktig og vil kræve alle de aandsevner kongressen raader over. Men der er en sak som overskygger de andre — stillingen til voldgiftsloven. Partiets representation i nationalforsamlingen har ikke været sterk nok til at forhindre voldgiftslovens vedtagelse — delvis paa grund av en umulig valgordning. Selv under den raadende dyrtid vilde arbeidsgiverne ha adgang til mest mulig utbytning av arbeiderne. Men det forsøk paa at stanse klassekampen som her er gjort, vil aldrig lykkes. Vi vet at utviklingen ikke kan stanse og at retten maa seire tilslut. Og vi vet at vi snart skal staa med en saadan magt i stortinget at vi kan hindre nye overgrep og rette paa dem som er begaat. Vi kan ikke stanse før arbeiderne har faat det fulde utbytte av sit arbeide. Jeg kån love at partiet skal gjøre alt det det kan for at frata regjeringspartiet den magt det har og som det har misbrukt overfor fagorganisationen.

Vdere talte Den koop. landsforenings representant,

Advokat *Dehli:* Det er mig en stor ære og fornøielse for første gang at kunne møte her som representant for Den kooperative lands-

forening. Det var en tid da arbeiderne stillet sig paa avstand til kooperationen. Det er bare 20 aar siden det gik op for arbeiderne at ogsaa dette arbeide skulde de delta i. For 6 aar siden saa vi landsorganisationen vedta en beslutning som gav sin tilslutning til den kooperative bevægelse, og samme aar blev en lignende beslutning fattet av den internationale kongres i Kjøbenhavn. Jeg haaber derfor at ogsaa behandlingen av punkt 6 paa dagsordenen for denne kongres maa virke til at tilslutningen til den kooperative bevægelse blir altid større og større. Der er bare 4600 kooperatører i Kristiania og mellem 30 og 40 000 kooperatører i landet. Men jeg haaber at øinene skal aapnes mer og mer for at ogsaa dette er en vei som fører til bedre kaar. I det haab hilser jeg kongressen og haaber at alle de spørsmaal den skal behandle maa bli til glæde og nytte for arbeiderne.

O. Lian: Jeg skal paa kongressens vegne takke for de venlige ord. Mellom arbeiderne i Norge, Sverige og Danmark har det gode samarbeide ogsaa git sig utslag i økonomisk støtte. Vi sier tak for de store bidrag og ber dem ta den tak med sig hjem. (Bifald.) Jeg sier tak til partiet og Den koop. landsforening for at de har latt sig repræsentere her. En saadan treenighet som her er repræsentert kunde være uovervindelig, hvis arbeiderne forstod sammenslutningens magt. Her er ogsaa tilstede en række repræsentanter for arbeiderpressen, som jeg ønsker hjertelig velkommen.

Kongressens konstituering.

Paa fuldmagtskomiteens vegne oplyste formanden, *Aarøe*, at samtlige fuldmagter var gjennomgaat og befundet i orden.

M. Tranmæl forespurte om der forelaa nogen spesifikasjon over de av repræsentanterne som var medlemmer av repræsentantskapet.

O. Lian: Der er ikke noget repræsentantskap i forbindelse med denne kongres. Her møter de valgte bare som kongresmedlemmer.

Følgende fuldmagter var indlevert:

Arbeidsmandsforbundet.

(57 repræsentanter.)

O. Bjørkmann, Narvik, Oluf Amundsen, Narvik, Vilhelm Hansen, Sulitjelma, Kristian Moljord, Sulitjelma, Eivind Reiersen, Bodø, Lars H. Kirkhus, Reitan, E. Volan, Trondhjem, Gustav Sundby, Trondhjem, Konrad Larsen, Løkkens verk, Anton Kalvaa, Trondhjem, Kristian Rothaug, Meraker, Lars Tørres, Røros, John L. Moen, Røros, Ole Grytnæs, Kr.sund N., Alfred Myhrstad, Bergen, L. O. Sæbø, Bergen, Aug. Magnussen, Odda, Mons Brække, Haugesund, Gudmund Pedersen, Stavanger, T. Andersen, Stavanger, D. Storvedde, Stavanger, Harald Ellefsen, Kr.sand S., Knut Dalastøl, Rjukan, Jacob Eikefjord, Rjukan, Martin Johansen, Notodden, Adolf Andreassen, Hønefoss, A.

Gabrielsen, Kongsvold, Ragnar Fossum, Hjerkin, Kristoffer Sommer, Birkaaker, Karl Dysterud, Strømmen, Karl Evensen, Kap, Toten, Alfred Øvergaard, Bratsbergbanen, Jakob Gustavsen, Nakkerud, Georg Gabrielsen, Agnæs, Johs. Steffensrud, Sarpsborg, Anders Johansen, Fredrikshald, Joh. Gudmundsen, Bergen, Alfred M. Nilsen, Oskar Johansen, Hans Pedersen, Gustav Sjøman, Thv. Halvorsen, Arnt Arnesen, Anna Olsen, Gustav Lilleby, Aksel Jacobsen, Aksel Ahlstrand, I. Bjerkmann, Johs. M. P. Ødegaard, Anna Pley, Bernhard Eriksen, alle fra Kristiania, F. A. Strøm, Baasmoen, Anders Svedahl, Hommelvik, Gustav Strand, Aalvik, Oskar Endresen, Arendal, Jakob Olsen, Vadheim, Bredo Martinsen, Røken.

Baker- og konditorforbundet.

(7 repræsentanter.)

Martin Skogø, Trondhjem, Lars Larsen, Stavanger, Martin Hermansen, Bergen, Karl J. Andersen, Fredrikstad, Adolf Bay, Adolf Schou, Johan Nygaard, alle fra Kristiania.

Barbér- og frisørsvendenes forbund.

(2 repræsentanter.)

Kr. Trondsen, Laurits Pedersen, begge fra Kristiania.

Bokbinderforbundet.

(4 repræsentanter.)

S. Steffensen, Bergen, Jakob Johannessen, Karl O. Olsen, Hans Aas, alle fra Kristiania.

Norsk centralforening for boktrykkere.

(10 repræsentanter.)

Einar Halvorsen, Fredrikstad, Olav Hindal, Stavanger, O. Chr. Larsen, Kristiansand S., Oscar Ruud, Leopold Rungstad, Alf Hansen, Hans Poulsen, alle fra Kristiania, John Furset, Trondhjem, H. Hagen, Drammen, Alb. Nicolay Arnevig, Bergen.

Formerforbundet.

(5 repræsentanter.)

O. S. Rognes, Trondhjem, H. Havre, Bergen, Karl Pedersen, Ludv. Johansen, T. Fjermestad, alle fra Kristiania.

Guldsmedarbejderforbundet.

(2 repræsentanter.)

Einar Gabrielsen, O. Schibstad, begge fra Kristiania.

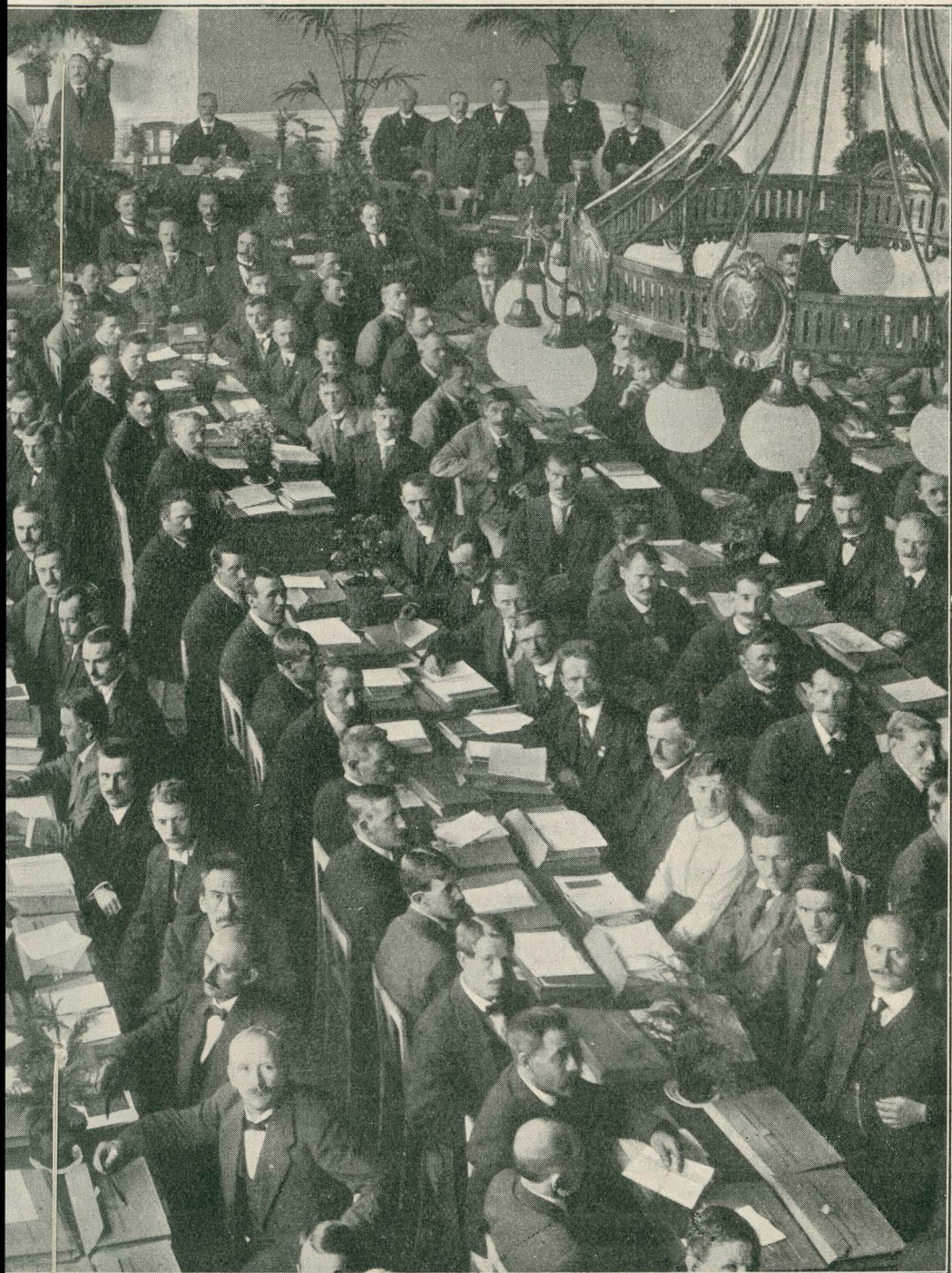
Havne- og transportarbejderforbundet.

(11 repræsentanter.)

A. Østvik, Trondhjem, J. Kismul, Bergen, Elias Olsen, Bergen, Ole J. Olsen, Kristiansand S., Kristian Olsen, Drammen, Hans B. Jo-

LANDSORGISATIONENS KON

ENS KONGRES I KRISTIANIA 1916.

hannesen, Fredrikstad, C. A. Jensen, Oskar Olsen, Petter Andersen, alle fra Kristiania, Leif S. Olsen, Hammerfest, Konrad Klausen, Bodø.

Jern- og metalarbeiderforbundet.

(43 repræsentanter.)

Karl Bakke, Bodø, L. Winge, Molde, Halvard Olsen, Trondhjem, Karl Tømmeraas, Trondhjem, Albert Havnes, Løkkens verk, Thorvald Huseby, B. Heggem, begge fra Bergen, N. Aarkvisla, Odda, Bernt Pedersen, Stavanger, Edv. Velde, Haugesund, Karl B. Knudsen, Arendal, M. Gulbrandsen, Kristiansand S., A. Jonassen, Rjukan, Saamund Bergland, Notodden, Karl Helgesen, Skien, O. C. Johansen, Tønsberg, Oskar Gustavsen, Sandefjord, Ingebret Andersen, Modum, Thomas Olsen, Drammen, H. Schjervum, Raufossen, Josef Nilsen, Hamar, Abel Olsen, Strømmen, Harald Stenberg, Fredrikshald, Albert Johansen, Fredrikstad, Carl Jensen, Moss, Ingvald Nilsen, Olaf Andresen, Nanna Staahl, Sverre Johansen, L. Sæther, M. Fredsti, Kr. Kristensen, M. Michelsen, Fr. Karlsen, Karl A. Olsen, Karsten Lund, H. Lang, Karl Andersen, Alfred Melgaard, A. Knudsen, alle fra Kristiania, Øistein Olsen, Kirkenes, Eug. Sölsnes, Harstad, Hj. Henriksen, Svolvær.

Kjøre- og handelsarbeiderforbundet.

(5 repræsentanter.)

O. Liknes, Stavanger, Kr. Ørbak, Hamar, Ole Rønning, H. Fladeby, Aksel Amundsen, alle fra Kristiania.

Litografisk forbund.

(2 repræsentanter.)

Jakobsen Grauf, Bergen, Rob. Kopp, Kristiania.

Malerforbundet.

(5 repræsentanter.)

Martin Tranmæl, Trondhjem, Karl Hansen, Fredrikstad, Ivar Ertresvaag, M. Martinsen, M. Kristoffersen, alle fra Kristiania.

Matros- og fyrbøterunionen.

(8 repræsentanter.)

H. Nicolaysen, Trondhjem, Aksel Johannesen, Bergen, Herman Michelsen, Bergen, Adolf Nilsen, Anders Birkeland, Johan Andersen, Johan Oskar Nilsen, Gerh. Gulbrandsen, alle fra Kristiania.

Murerforbundet.

(7 repræsentanter.)

Odin Mathisen, Trondhjem, Svend Leetland, Stavanger, Sigfrid Olsen, Kristiansand S., August Bratsberg, Skien, H. Dahlstrøm, Akseel Schultz, Edvart Evensen, alle fra Kristiania.

Møbelindustriarbeiderforbundet.

(6 repræsentanter.)

Chr. Systad, Bergen, Thomas Torkildsen, Stavanger, Kr. Olsen, Fr. Nilsson, Peter Gundersen, Alb. Andersen, alle fra Kristiania.

Papirindustriarbeiderforbundet.

(19 repræsentanter.)

Oscar E. Lund, Vennesla, Anton Egeland, Skotfos, Hans Dramdal, Vestfossen, Ingvald Olsen, Mjøndalen, Thor Sæterbraaten, Aamot paa Modum, Fritjof Skogstrøm, Hønefoss, Iver Haugrønning, Ranheim, Albert Gulbrandsen, Bøn, Oscar Olsen, Lysaker, Andr. Narvesen, Drammen, Karl E. Pettersen, Moss, Edvin Hendriksen, Fredrikstad, Edv. Stenklev, Greaaaker, Kristen Karlsen, Sarpsborg, Johs. Lund, Fredrikshald, Simen Jensen, Jevnaker, Hans Evensen, Skien, Leonard Larsen, A. Bratvold, begge fra Kristiania.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.

(11 repræsentanter.)

Ingmar Lillesand, Værdalen, John Lausnæs, Namsos, Harald Andersen, Kristiansand S., Emil Zakariassen, Larvik, Knut Kristiansen, Fredrikstad, Olaus Svendsen, Fredrikstad, Jørgen Pettersen, Drammen, Oscar Torp, Lillestrøm, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, Hans Eriksen, alle fra Kristiania.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund.

(2 repræsentanter.)

Rudolf Olsen, Kristiania, I. P. Jønson, Kjøbenhavn.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet.

(2 repræsentanter.)

K. Pedersen, Skien, Joh. P. Nilsen, Kristiania.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet.

(2 repræsentanter.)

M. O. Nystuen, M. Liengen, begge fra Elverum.

Skotøiarbeiderforbundet.

(7 repræsentanter.)

H. Winge, Kristiania, Joh. Samuelsen, Bergen, P. Krogsrud, Skien, O. Eidem, Trondhjem, Olaf Gotteberg, Kristiansund N., M. A. Bakke, Anders Øie, begge fra Kristiania.

Skrædderforbundet.

(5 repræsentanter.)

C. Hallfelt, Bergen, Ole Iversen, Fredrikstad, Otto Eriksen, S. Christensen, B. Lange, alle fra Kristiania.

Slagter- og pølse-makerforbundet.

(2 repræsentanter.)

Lauritz Grindheim, Albert Olsen, begge fra Kristiania.

Sporveisforbundet.

(1 repræsentant.)

E. E. Rudlaug, Kristiania.

Stenhuggerforbundet.

(3 repræsentanter.)

Olav Johannesen, Fredrikstad, Johan Eriksen, Carl Johansen begge fra Kristiania.

Tobakarbejderforbundet.

(4 repræsentanter.)

Alma Andresen, Jørgen Hansen, Harald Thorkildsen, Hj. Johansen, alle fra Kristiania.

Trikotagearbejderskernes forbund.

(2 repræsentanter.)

Mathilde Olsen, Anna Larsen, begge fra Kristiania.

Træarbejderforbundet.

(15 repræsentanter.)

K. Vold, Kristiansund N., Ole Skjenstad, Trondhjem, B. Fure, Bergen, Johannes Naadland, Stavanger, Ole Gaardal, Arendal, Aug. Løkke, Skien, John Løvaas, Drammen, G. Nøttestad, Hamar, Hilmar Vatvedt, Sarpsborg, M. Stenersen, M. Rebnord, Osvald Hansen, Jens Johansen, alle fra Kristiania, Oscar Rønbeck, Hammerfest, Hans Aspmo, Sulitjelma.

Enkeltvis tilsluttede foreninger.

(Valgt i henhold til lovenes § 4, p. 2 c.)

Christian Bergstrøm, Iver Knudsen, begge fra Kristiania.

Revisionen.

N. Mittet, D. Jensen, Tobias Olsen.

Sekretariatet.

Ole O. Lian, P. Aarøe, Rich. Hansen, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt, Magnus Nilssen, Alfr. Pahlm, J. M. Winge.

Indbudne:

Landsorganisationen i Sverige.

Herm. Lindqvist, Stockholm.

De samvirkende fagforbund i Danmark.

Otto Smith, P. Hedebøl, begge fra København.

Det norske arbeiderparti.

Chr. II. Knudsen, Kristiania.

Norges kooperative landsforening.

O. Dehli, Kristiania.

Landsorganisationens koop. udvalg.

A. M. Andersen, Randolph Arnesen, Andr. Juell, alle fra Kristiania.

Paa grund av det korte varsel var endel repræsentanter endnu ikke rullet frem til kongressens aapning. Ved opropet var følgende fraværende:

F. A. Strøm, Baasmoen, Anders Svedahl, Hommelvik, Gustav Strand, Aalvik, Oskar Endresen, Arendal, Jakob Olsen, Vadheim, Bredo Martinsen, Røken, Lauritz Pedersen, Kristiania, Alb. Nicolay Arnevig, Bergen, Leif S. Olsen, Hammerfest, Konrad Klausen, Bodø, Øistein Olsen, Kirkenes, Eug. Sølsnes, Harstad, Hj. Henriksen, Svolvær, E. E. Rudlang, Kristiania, Oscar Rønbeck, Hammerfest, Hans Aspmo, Sulitjelma.

Dagsorden og forretningsorden

vedtoges enstemmig med den forstaaelse at før man gik over til den trykte dagsorden skulde den foreliggende situation behandles.

Dagsorden.

1. *Kongressens konstituering.*
 - a) Fuldmagternes godkendelse.
 - b) Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
 - c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. *Beretning og regnskap.*
3. *Organisationsformer og taktik.* (Herunder forsikringskasserne.)
4. *Lovforandringer.*
5. *Meddelelsesbladet.*
6. *Kooperationen.*
7. *Militarismen.*
8. *Arbeidsformidlingen.*
9. *Forskjellige forslag.*
10. *Andragender.*
11. *Oprettelse av gjensidig brandforsikringsselskap.*
12. *Bevilgningssaker.*
13. *Valg.*

Forretningsorden.

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens repræsentanter adgang. Likesaa har medlemmer av landsorganisationen adgang til galleriet som tilhørere undtagen naar en sak besluttet behandlet for lukkede døre.

Repræsentanter maa forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved indgangen.

2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møternes ledelse. Til at føre protokollen vælges 4 sekretærer.
3. Møterne holdes fra kl. 9—1 form og 3—6 efterm.
4. Ingen har ret til at faa ordet mere end 3 ganger i samme sak. Undtagen for indledningsforedrag begrænses taletiden til 10 minutter 1ste og 5 minutter 2den og 3dje gang.

Ordstyreren har forøvrig naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om yderligere tidsbegrænsning og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal i almindelighet tale fra den dertil bestemte plads i salen.

5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den organisation han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de indtegnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker kan ikke behandles medmindre kongressen anderledes beslutter.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop.
7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningerne samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.

Dirigenter og sekretærer.

Til *dirigenter* foreslog sekretariatet *Oscar Ruud* og *Aksel Knudsen*.

E. Volan foreslog, istedetfor Knudsen, *E. Reiersen*. Ved haandsoprækning valgtes Knudsen. Ruud valgtes enstemmig.

Til *sekretærer* foreslog sekretariatet *Edv. Evensen*, *Fridtjof Skogstrøm*, *Anders Øie* og *Johs. M. P. Ødegaard*. Disse valgtes.

Møtet hævet.

Eftermiddagsmøte onsdag 13. juni kl. 6.

Dirigent: *O. Ruud*. Sekretærer: *A. Øie* og *Johs. M. P. Ødegaard*.

Proteststreiken og stillingen til voldgiftsloven.

Ole O. Lian: Det er ganske alvorlige saker som foreligger til behandling og avgjørelse for os. De maa sees fra alle sider og nøie overveies. Det er *to* spørmaal som foreligger i forbindelse med de begivenheter som idag præger den faglige situation. Hvert spørmaal maa behandles for sig, og det ene maa holdes ut fra det andet. Det ene er at fatte beslutning med hensyn til proteststreiken; det andet er hvorledes vi skal forholde os likeoverfor den voldgiftslov som nu er vedtat. Jeg mener vi først maa behandle proteststreiken, og derefter stillingen til voldgiftsloven. I denne forbindelse skal jeg referere følgende telegrammer, som er indløpne angaaende saken:

Trondhjem, 6—6—1916.

Fællesmøte av organiserte arbeidere uttaler sin tilslutning til sekretariatets beslutning om generalstreik. Haaber den blir ført paa den mest effektive maate.

Samorganisationen.

Kristiansund, 10—6—1916.

Streikende og lockoutede arbeidere samlet til masse møte i Kristiansund i anledning den ved voldgiftsloven skapte situation henstiller til Den faglige landsorganisations sekretariat ikke at medvirke til lovens ikrafttræden. Vi anser saavel loven som dens virksomhet til skade for arbeiderne. Bedes overbragt sekretariatet.

Kirkebo, 12—6—1916.

Enstemmig henstilles fra stedets foreninger til kongressen ikke at vedta noget til fordel for slavekontraktens delvise eller hele godkjendelse.

Med solidarisk hilsen

Høyanger arbeiderforening.

Skien, 13—6—1916.

Det stedlige styre samlet til møte i Skien søndag den 12de 1916 vil paa det kraftigste protestere mot at kongressen gaar til at opnævne medlem av voldgiftsretten.

Arendal, 13—6—1916.

Vi forstaar fuldt ut den vanskelige stilling vi er kommet i, men henstiller til kongressen at søke alle mulige midler til fortsatt kamp for vor frihet.

Med solidarisk hilsen

*Eydehavns arbeiderforening,
Thuenes.*

Arendal, 13—6—1916.

Vi forstaar fuldt ut den vanskelige stilling vi er kommen i, men henstiller til kongressen at søke alle mulige midler til fortsatt kamp for vor frihet.

Med solidarisk hilsen

*Staksnæs arbeiderforening,
I. Karlsen.*

Haugesund, 11—6—1916.

Jern- og metal. avdeling i Haugesund protesterer imot at landsorganisationen opnævner noget medlem til voldgiftsretten, som stillingen for tiden er.

Styret.

Fredrikshald, 11—6—1916.

Smaalenenes distrikt av Norges socialdemokratiske ungdomsforening samlet til generalforsamling paa Fredrikshald den 11te juni, henstiller til kongressen med alle de midler som staar til arbeiderklassens raadighet at hindre voldgiftslovens praktiske gjennemførelse.

Joh. Johansen.
Dirigent.

Trondhjem, 13—6—1916.

Norsk sporveisforbunds landsmøte sender fagkongressen sin hjerteligste hilsen og de bedste ønsker om et heldbringende arbeide. Landsmøtet henstiller til fagorganisationen ikke at yde sin medvirkning til valg av nogen repræsentant i voldgiftsretten.

Rudlang.

Kristiansand, 14—6—1916.

Skrædderne i Kristiansand samlet til møte tirsdag, henstiller til kongressen at føre kampen mot voldgiftsloven til det yderste.

Styret.

Mjøndalen, 13—6—1916.

Der henstilles til kongressen at benytte alle de til bunds bestaaende midler mot voldgiftsloven.

Krogstad fagforening.

Mjøndalen, 13—6—1916.

Papirarb. forening, Mjøndalen, retter herved en indtrængende opfordring om fortsat kamp som protest mot voldgiftsloven.

Styret.

Notodden, 11—6—1916.

Notoddens organiserte arbeidere samlet til møte $1\frac{1}{6}$ besluttede med 223 mot 22 stemmer at fortsætte generalstreiken trods alt.

Voteringen foregik ved hemmelig avstemning.

Notodden samorganisation.

Aasnes samorganisation samlet til møte 12. juni 1916 uttaler sin fulde tillid til de beslutninger arbeidernes kongres i Kristiania i møte 13. juni d. a. fatter, og bøier os kun for kongressens beslutning.

Aasnes samorganisation.

Stavanger, 11—6—1916.

Samtlige fagforeningers styrer samlet til møte lørdag den 10. juni for at drøfte den foreliggende situation, uttaler som sin mening at de opsigelser som er git skal fastholdes og generalstreiken fuldt ut effektueres, og at kampen føres til ende. Har man først sat generalstreikmaskineriet igang, saa maa man ikke avslutte kampen før organisationen har sat hele sin styrke ind i den, og eventuelt faat voldgiftsloven prøvet ved høiesteret.

Norrköping, 14—6—1916.

Svenska textilarbetsförbundets kongress hälsar de norska kamraterna och uttalar förhoppning om en lycklig utgång av striden för värnandet om frihet och självständighet.

Janzen.

Moss arbeiderparti hilser kongressen.

Moss, 14—6—1916.

Arne Magnussen.

Kungsör, 10—6—1916.

Mälardalens organiserade arbetare samlade till möte i Kungsör sender härmed sina norska bröder de hjärteligaste hälsningar. Håll ut i kampen.

Johansson. Reinhardt.

Trondhjem, 12—6—1916.

Landsmøtet hjerteligste tak for den tilsendte hilsen.

Norsk sporveisforbund.

Da spørsmålet om voldgiftslov i arbeidstvister kom op i 1913, besluttedes der at indkalde en ekstraordinær kongres, hvis loven kom til behandling i stortinget. Det var noget av det første venstreregjeringen i 1913 foretok sig at fremsætte proposition om tvungen voldgift. Ved behandlingen i januar 1914 blev loven utsat. Ekstrakongressen blev saa indkaldt i mars maaned. Det viste sig at være delte meninger om fremgangsmaaten mot lovforslaget paa denne kongres, idet der i sekretariatet ogsaa hadde været et flertal og et mindretal. Med 6 stemmer mot 5 hadde sekretariatet uttalt sig for iverksættelse av en proteststreik mot loven, hvis den igjen skulde komme op til behandling. Det var forutsætningen at opsigelserne skulde komme naar loven opsloges til behandling i odelstinget, og streiken vilde da bli effektiv ved lagtingets behandling. Man har kaldt det en generalstreik; men denne betegnelse er uriktig. Man vilde nemlig ikke under de nuværende organisationsforhold faa med de arbeidere som veier mest i en saadan. Men kongressens beslutning var en proteststreik. Da voldgiftsloven kom i 1915 blev pladsene opsagt og venstreregjeringen trak sit voldgiftsforslag tilbake. — Anderledes er det gaat iaar. Arbeidsgivernes steile motstand mot arbeidernes krav førte til streiker og endelig til storlockout. Over 40 000 arbeidere var allerede under arbeidsstansens tegn. Og resten av landsorganisationens medlemmer vilde ganske sikkert kommet med, hvis kampen hadde faat utkjempes uten indblanding fra staten. Under disse forhold kunde proteststreiken ikke faa den virkning paa venstreregjeringen som den vilde hat under fredelige forhold. Men den var allikevel nødvendig for at manifestere arbeidernes bestemte vilje mot loven. Nu har vi faat loven, og det er noget helt andet at fortsætte at streike mot en foreliggende lov end imot et forslag som endnu ikke er vedtat. Dengang da resolutionen om proteststreiken offentliggjordes, lot regjeringen forslaget falde. Det var midt i jubilæumsaaret med utstillingen, og man forberedte en høstsession av stortinget. Saa kom verdenskrigen; det blev heller ikke noget av høstsessionen, og lovforslaget kom ikke mere op i 1914. Der blev imidlertid fra vor side drevet en stadig og ihærdig agitation for den eventuelle proteststreik utover landet, og der var overalt en almindelig og sterk stemning mot voldgiftsloven. I 1915

trak venstre sit forslag frem igjen. Det var midt i verdenskrigens tegn at saken kom frem. Sekretariatet sammenkaldte straks det forum som den ekstraordinære kongres hadde nedsat, og møtet blev holdt i paasken 1915. Resultatet av forhandlingerne blev meddelt arbeidsgiverforeningen og pressen. Opsigelserne blev fastsat til 5. mai gjældende over hele landet. Senere blev fristen forlænget til pinsen. Venstrepartiets stortingsgruppe holdt møte for at ta stilling til saken, og efter henstilling fra regjeringen besluttedes det at stryke kapitlet om den tvungne voldgift av loven. Gunnar Knudsen holdt en tale i stortinget, hvori han erklærte at saalænge krigen paagik, vilde man ikke komme med noget forslag av den art at det kunde harme arbeiderne. Vi haabet efter dette at saken skulde være klar. Imidlertid kom saa grubekonflikten, jernkonflikten og storlockouten, og regjeringen fremsatte da paany sit voldgiftsforslag. Det var dog undergaat nogen forandring, idet det nu hadde faat en mere midlertidig karakter, — det skulde være en slags kriseforanstaltning. Mens det tidligere het at voldgiftsretten skulde være en fast institution, opnævnt for 3 aar ad gangen, saa var det nu kommet bestemmelse om at den skulde opnævnes for hver sak. Endvidere indeholder den vedtagne lov bestemmelse om at den kun skal gjælde under krigen og krisen. Argumentet fra regjeringen var at man ogsaa paa andre omraader, ved nedsættelse av en provianteringskommission og regulering av priserne, skibstonnage m. v. hadde maattet gripe ind med statsforanstaltninger, og da holdt Gunnar Knudsen det ogsaa berettiget likeoverfor arbeiderne, slik som situationen hadde tilspidset sig. Lovforslaget blev ikke fremmet paa sedvanlig maate, idet det direkte blev levert til socialkomiteen uten at være forelagt stortinget. Statsraad Abrahamsen kom med det i lommen og leverte det til socialkomiteens formand. I socialkomiteen greiet man det, mot de socialistiske medlemmers protest, paa en halv time. Arbeidsgivernes repræsentant, konsul Petterson fra Moss, erklærte at han principielt var imot loven; men han maatte allikevel stemme for den som en kriseforanstaltning. Det kom imidlertid til nye forhandlinger i grubekonflikten og jern- og metalarbeiderkonfikten, og der opnaades enighet mellem forhandlerne, og propositionen lagdes derfor atter til hvile. Man vilde ikke vedta den uten at det var absolut nødvendig. Resultatet av mæglingen som forhandlerne og forbundene hadde vedtat blev ved avstemning blandt de streikende imidlertid forkastet, og nu grebes borgerpartierne av panik. Loven blev i en hui og hast behandlet og vedtat mot socialisternes og arbeiderdemokraternes stemmer, idet dog en av de sidste stemte for den. Det er dog at merke sig at ogsaa arbeiderdemokraterne ønsket voldgift i de tvister som forelaa. Fra socialisternes side blev alt gjort for at overbevise nationalforsamlingen om uretfærdigheten i en saadan lovgivning; men vi talte for døve øren. Baade høire og venstre stemte for kriseforanstaltningen. Høire gik dog ut fra at naar krigen og krisen er over skal loven være bortfaladt. Da loven var oppe til behandling i odelstinget meddelte statsraad Abrahamsen at arbeidsgiverne hadde utsat den av dem iverksatte lockout. — Sekretariatet.

og forbundsstyrene traadte nu sammen, og det besluttedes ikke at gaa med paa denne utsættelse. Den ekstraordinære kongres' beslutning om arbeidsstans blev hurtigst mulig iverksat. Lagtinget vedtok og ekspederte lovmaterien paa 2½ time, og samme eftermiddag sanktionertes den i statsraad hos kongen, hvorefter vi mottok følgende skrivelse fra regjeringen:

Til

Arbeidernes faglige landsorganisation.

Ved kgl. resl. av 9. juni 1916 er det bestemt:

«At det med hjemmel av lov av 9. juni 1916 om tvungen voldgift i arbeidstvister bestemmes:

A. At de tvister om nye lønsavtaler, som har været under mægling ved riksmæglingsmanden, ved bergverkerne, de mekaniske verksteder, Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap, A/S Rjukanfos og Norsk Transport A/S, skal avgjøres ved voldgift overensstemmende med lovens regler.

B. At til medlemmer av voldgiftsretten opnævnes:

Som formand: Høiesteretsjustitiarius L. Thinn.

Som varamand for ham: Høiesteretsadvokat Harald Nørregaard.

Som øvrige medlemmer av retten:

1. Telegrafdirektør Th. Heftye med varamand: Godseier Kai Møller.

2. Overbestyrer Johan Fasting med varamand: Stortingspræsident M. Olsen-Nalum.

C. At der fastsættes en frist til lørdag 10. juni d. a. kl. 12 middag for Arbeidernes faglige landsorganisation og Norsk arbeidsgiverforening til at opnævne hver et medlem av voldgiftsretten med varamænd.

D. At enhver iverksættelse eller fortsættelse av arbeidsstans i anledning av de tvister som voldgiften omfatter forbydes.

Dette forbud træder ikraft straks forsaavidt angaar iverksættelse av arbeidsstans, og tirsdag den 13. juni førstkommende kl. 6 formiddag forsaavidt angaar fortsættelse av allerede iverksat arbeidsstans.»

Idet foranstaaende meddeles, skal man under henvisning til bestemmelsen i resolutionens litr. C anmode den ærede organisation om inden den opstillede frist at foreta opnævnelse av et medlem av voldgiftsretten med varamand, og herom snarest mulig underrette departementet.

Oversittes fristen, vil kongen med hjemmel av lovens § 2, 2 foreta opnævnelsen.

Kristiania den 9. juni 1916.

Friis Petersen.

B. Wyller.

Herpaa sendtes følgende svar:

Til

Departementet for sociale saker, handel, industri og fiskeri.

Det ærede departements skrivelse av 9. ds. ang. opnævnelse av medlem av voldgiftsretten til behandling av de paagaende arbeidstvister m. v. erkjendes mottat.

I henhold til tidligere av vor kongres fattet beslutning, har sekretariatet sammenkaldt landsorganisationens kongres til avholdelse førstk. tirsdag den 13. juni kl. 2 middag, hvor departementets skrivelse vil bli forelagt og behandlet.

Nogen iverksættelse av arbeidsstans i anledning de paagaende tvister om lønsavtaler vil imidlertid ikke bli foretat.

Kristiania den 10. juni 1916.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige landsorganisation.
Sekretariatet.

Ole O. Lian.

Fristen for opnævnelse av voldgiftsmand var altsaa sat til tirsdag den 10. juni. Hvis vi oversat denne frist, skulde ogsaa dette medlem av voldgiftsretten opnævnes av kongen. Ifølge den ekstraordinære kongres' beslutning var det forutsætningen at repræsentantskapet, sekretariatet og forbundsstyrene skulde bestemme over proteststreikens avslutning; men da nu den ordinære kongres forestod, fandt vi det heldigst at sammenkalde denne noget tidligere end bestemt til sakens avgjørelse. Hurtigst vilde det nok gaat at faa repræsentantskapet og forbundsstyrene samlet; men det var dog bedst at lægge saken i kongressens hænder. Vi sendte saa ut telegrammer til organisationerne om den forandrede tid for kongressens avholdelse, og idag er vi samlet til disse sakers avgjørelse, før vi gaar til den tidligere opsatte dagsordens behandling. I anledning kongressens avholdelse har vi sendt regjeringen følgende skrivelse:

Til

Departementet for sociale saker, handel, industri og fiskeri.

Under henvisning til vor skrivelse av 9. ds. ang. opnævnelse av medlem av voldgiftsretten, tillater vi os at henstille til regjeringen at forlænge fristen for opnævnelsen til onsdag den 14. ds. kl. 2 middag.

Kristiania 10. juni 1916.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige landsorganisation
Sekretariatet

Ole O. Lian.

Vi mottok herpaa samme dag følgende svar:

Til
Arbeidernes faglige landsorganisation.

Ved kgl. resl. av d. d. er det bestemt, at den frist som blev fastsat ved kgl. resl. av 9. d. m. for Arbeidernes faglige landsorganisation og Norsk arbeidsgiverforening til at opnævne hver et medlem med varamand av den samtidig nedsatte voldgiftsret forlænges til onsdag 14. juni d. a. kl. 2 eftermiddag.

Hvilket herved meddeles i anledning av den ærede organisations skrivelser til departementet av idag.

Herom er voldgiftsrettens formand og Norsk arbeidsgiverforening underrettet.

Kristiania den 10. juni 1916.

Friis Petersen.

B. Wyller.

Der blev senere opringt i telefonen fra regjeringen om vi ikke kunde faa kongressen samlet før; men vi svarte at det var umulig. Det var da paa anmodning fra os at vi fik utsættelse med at opnævne voldgiftsmanden til onsdag kl. 2. — Med hensyn til proteststreiken saa var det forutsætningen at den skulde virke mellem odelsingets og lagtingets behandling av lovforslaget. Og alles forutsætning paa den ekstraordinære kongres var at det skulde være en demonstration, en protest, mot statsmagterne. Der er ikke behandlet eller vedtat noget om at vi skal føre kamp mot en allerede vedtat lov. Man har set at i 1915 virket truselen om proteststreik saaledes at regjeringen tok forslaget tilbake. Men nu er krisesituationen en begrundelse fra regjeringens side for lovens vedtagelse. Det kan saaledes ikke være tvil om at proteststreiken nu bør hæves. Den har gjort sin mission. — I sekretariatet er der enighet om at opheve proteststreiken. Der er sterkere grunde for at gaa til en saadan beslutning nu end det vilde været under andre forhold. Der er i saa maate mange ting kommet til. Det er bl. a. dette: Under valgkampen i 1915 var voldgiftsloven et hovedspørsmal. Landsorganisationen gav Det norske arbeiderparti bidrag til valgagitationen, og vi deltok selv ivrig, saa langt vore evner rak. Men tiltrods herfor fik venstre et endog overvældende flertal i stortinget, selv om de ikke fik det blandt vælgerne idethele. Det kan saa være at der var mange andre ting som bidrog til at skaffe dette flertal. Det var frykten for krig som gjorde at man ikke vilde ha noget regjeringsskifte, og der var andre ting. Men der er ogsaa noget andet at ta hensyn til. Det er ikke bare venstre som har stemt for loven i tinget; det er ogsaa høire. Saaledes kan man paa ingen maate hevde at loven ikke har flertal i ryggen. Det er videre den dyrtidssituation vi er oppe i. Man kunde hat grund til at tro, at hvis loven var behandlet under

normale forhold, saa vilde venstre søkt at trænere behandlingen. Saaledes blev det ikke nu. Man maa ogsaa erindre den ting, at paa den ekstraordinære kongres blev det besluttet at der i de første 14 dage ikke skulde ydes streikebidrag. Det kunde i normale tider kanske gaat an. Men nu kan ikke familierne greie sig i nogen faa dage, end sige uker, uten understøttelse. Grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne har nu været ute i flere maaneder, og uten understøttelse kan de ikke fortsætte. Vi kan ikke komme fra den kjendsgjerning at vi har faat krigen siden 1914. Vi kan derfor ikke faa noget bidrag fra utlandet — fra Tyskland. Heller ikke kan der i disse tider ventes noget nævneværdig fra Sverige og Danmark. I en saadan massestreik vilde det ogsaa være nødvendig at understøtte de uorganiserte som deltok. Der er ikke saa faa av dem som i en saadan situation vilde undlate at gjøre streikbrytertjeneste. Det har vist sig allerede, og det er et glædelig tidens tegn. Der er mange som er gaat med. Spørsmålet om understøttelse til disse maatte straks optages. Vi maa erkjende at organisationen ikke har midler til en langvarig storkamp av denne art for tiden. Alle kjender *mit* standpunkt til voldgiftsloven; men situationen maa klarlægges. Vore motstandere vil ogsaa si, at andre klasser i disse krisens tider har maattet finde sig i reguleringer. Husverterne har saaledes maattet finde sig i kommunal regulering av husleien, og paa andre omraader har samfundet grepet ind. Dette vil ialfald kunne danne en platform for borgerpartierne til angrep paa os. Sekretariatet mener at alle disse ting tilsammen gjør en ophævelse av proteststreiken nødvendig. Bortset fra hvad man mener om den nytte en fortsættelse kunde være til. *Alle* maa vel indse at det er tvilsomt om stortinget kan tvinges til at gjøre om igjen beslutningen. Men da er en fortsættelse nytteløs. — Naar vi saa kommer til behandlingen av den stilling vi skal indta til voldgiftsloven, kan vi tale om vort principielle syn paa den. Sekretariatet foreslaar derfor følgende:

«I overensstemmelse med kongressens beslutning av 1914 lot sekretariatet proteststreiken mot voldgiftsloven fuldbyrdes, saaledes at den alt overveiende arbeidsstans indtraf mellem odelstingets og lagtingets behandling av loven.

Det var kongressens uttrykkelige forutsætning at streiken skulde hæves straks, hvis loven allikevel blev gjennomført. Man skulde ikke utsætte organisationerne for at bli ødelagt ved en fortsættelse av streiken i den hensigt at tvinge den engang vedtagne lov tilbake.

Kongressen av 1914 ansaa nemlig dette som haabløst, og at det bare vilde føre til organisationernes ødelæggelse.

Beslutningen om streikens avslutning skulde fattes av et representantskap, bestaaende av samtlige forbundsstyrer, landsorganisationens representantskap, 15 mand som blev valgt av kongressen samt sekretariatet. Da nu imidlertid kongressen stod for døren har sekretariatet fundet det bedst at flytte den frem saaledes at kongressen selv fik avgjørelsen.

Sekretariatet er av den opfatning at forholdene i 1916 er saadanne, at de end sterkere end i 1914 tilsier en hurtig avslutning av proteststreiken nu efterat den ikke længere har nogen virkning som protest i retning av at hindre voldgiftsforslagets vedtagelse.

For det første har venstres program — med voldgiftsloven — nu for *anden gang* skaffet partiet flertal i stortinget og desuten har høire gaat med paa den midlertidige voldgift, saa det tidligere argument om at voldgiftsloven var ukjent for vælgerne og kun hadde tilslutning av et mindretal kan neppe længer gjøres gjældende — ialfald ikke med den styrke som tidligere.

For det andet er *dyrtidssituationen* nu saadan, at det er umulig for familierne at klare sig, selv bare ganske faa dage uten understøttelse fra organisationen.

For det tredje har organisationen ikke midler til i nogen videre utstrækning at holde en storkamp gaende. Man maatte jo i tilfælde ogsaa ta op spørsmålet om en understøttelse baade til de uorganiserte og de organiserte.

For det fjerde har krisesituationen fremtvunget endel statsreguleringer ogsaa paa andet hold. Og de borgerlige elementer kan derfor til en viss grad ha nogen platform i det ræsonnement at ogsaa arbeidernes og arbeidsgivernes konflikter maa være undergit offentlig indgripen i denne tid.

Alle disse ting gjør det til en saa betænkelig og haabløs affære at fortsætte streiken længer, saa sekretariatet er enstemmig av den opfatning at streiken nu bør avsluttes.

Da dette ogsaa er i overensstemmelse med forutsætningerne for beslutningen om proteststreiken og har dannet grundlaget for den aktion, som har været foretat i disse dage — er sekretariatet ikke i tvil om at det som nu maa gjøres er at landsorganisationen erklærer proteststreiken hævet.

Sekretariatet foreslaar derfor at kongressen fatter saadan beslutning:

Proteststreiken hæves fra onsdag aften, 14. juni.»

Dirigenterne erklærte sig enig med Lian i at spørsmålet ved behandlingen maatte deles.

Simen Jensen: Det har været en almindelig regel under enhver konflikt at den først søkes løst inden de avdelinger den paagaar. Lykkes ikke dette, søker man vedkommende forbunds bistand. Gaar heller ikke dette, saa faar hovedadministrationen med saken at gjøre. Her er gaat noget underlig frem. Det var da forhandlingsresultatet forkastedes at voldgiftsloven kom op til behandling i odelstinget. Efter de forhandlinger som er ført er det ingen mening i at hæve streiken. Det kunde da været likesaa godt at ta den frivillige voldgift. Selv om jeg kan være enig med sekretariatet i meget av det fremførte, tror jeg dog at vi nu maa fortsætte proteststreiken. Gjør vi ikke det, saa har det hele været til ingen nytte. Da oppgir vi alt, og jeg mener det vil sætte os aartier tilbake i organisationen. Det

er i lys av dette absolut ingen mening i at hæve streiken nu. Vi *maa* under alle omstændigheder se til at kjæmpe kampen tilende.

Martin Tranmæl: Arbejderklassens stilling til denne sak er godt kjendt. Den er ikke til at ta feil av. Der er en sterk stemning mot loven, og stemningen er ikke slappet; den er langt sterkere nu end nogensinde før, hvad de av Lian refererte telegrammer ogsaa tydelig bærer vidnesbyrd om. Arbeiderne utover landet er enstemmige i sin protest, og de ønsker fortsatt kamp. Vore mandanters stilling er saaledes saa grei som den kan være. Vi vet hvad de vil. Vi ser nu ogsaa følgen av eftergivenheten. Paa sidste kongres var tvungen mægling oppe til behandling, og den blev anerkjendt. Men ved anerkjendelsen av tvungen mægling knæsatte vi ogsaa visse prinsipper for den tvungne voldgift, og nu har vi den. Vi har derved sparket væk endel av grundlaget for motstanden mot den. — Vi vet hvorledes denne konflikt har utviklet sig. Og da vil vi straks merke os at der har været mangel paa en bestemt linje i kampen mot lockoutmakerne. Medens vor ledelse altid har holdt sig til defensiven, har den stadig overlatt den anden part at ta offensiven. Og under dette har den anden part alliert sig med statsmagterne, saa vi med en gang fik kamp til to sider. Der skulde paa forhaand været oppgjort en bestemt plan for proteststreiken, for at den med et slag kunde blit effektiv. Arbeidet skulde da været nedlagt over hele linjen med en gang. At ta ut bare endel virker til svækkelse. — Endnu mere paafaldende var den meddelelse som utgik lørdag kaldende opsigelserne tilbake. Det var allerede en tilkjendegivelse fra sekretariatet om kampens oppgivelse og saaledes en høist illoyal handling. Det skal i dette tilfælde gives Arbeidsmandsforbundet anerkjendelse fordi det ikke var med paa dette. — Hvad Lians indlæg angaar, saa har jeg fæstet mig ved at han lægger saa megen vekt paa at voldgiftsloven har en midlertidig karakter. Men slik er det, at gaar vi først med paa den, saa vil den nok ogsaa bli gjort gjældende for fremtiden. Det er en let sak at ordne det for statsmagterne. Det er som ordsproget sier, at gir man først fanden lillefingeren, saa tar han snart hele haanden. Det kan være saa at den ekstraordinære kongres forutsatte proteststreiken som en demonstration; men arbeiderne utover landet har lagt mere i den. Og det er sikkert at de er at stole paa til at føre en videre kamp mot den. Det er de ogsaa rede til. Naar regjeringen frafalt forslaget om voldgiften i 1915, saa var ganske vist krigskrisen medvirkende dertil; men det var ogsaa bevisstheten om at arbeiderne vilde gaa til aksjon som gjorde sit. Denne gang har vi ventet for længe. Man faar uvilkaarlig indtryk av at ledelsen har latt det drive. Denne eftergivenhet og undfaldenhet fra ledelsens side har svækket vor stilling, saa nu staar vi der med loven. Med hensyn til avslutningen av proteststreiken, saa maa vi finde en eller anden form for den. At gaa til hel og ubetinget ophævelse er umulig. Det vilde være en anerkjendelse av loven som den nu er, og det kan vi ikke gjøre. Det vilde føre til stor skuffelse utover blandt arbeiderne og vilde let følges av en splittelse. Følgerne derav kunde bli værre end vi

har anelse om idag. Jeg mener at det som udelukkende er proteststreik kan vi avblåse; men der hvor det ogsaa gjælder lønsspørsmål maa vi la den være. Mange har besluttet ikke at gaa til arbeide igjen før lønskravene er indrømmet, og dette maa der tages hensyn til. Derfor kan vi avblåse alt som ikke staar i forbindelse med lønsspørsmål. Arbeiderne ved Norsk Hydro og ved gruberne maa fortsætte sin kamp. Det er netop i disse spørsmål vi ikke skal bøie os for loven. Og dette blir saaledes den eneste form hvorpaa proteststreiken kan avblåses. Det er meget mulig at voldgiftsretten kan komme med et antagelig vilkaar; men ved at opgi nu svækker vi vor stilling for lange tider fremover. Angaaende de nye ting, som man mener er kommet til, saa kan det vel gaa an at si det her; men det behøves ikke at lægge dem frem for offentligheden som gjort i det her fremlagte dokument. Det er da ogsaa paastande som det ikke er sikkert er urokkelige. Venstre har aldeles ikke flertal her i landet, selv om tilfældet har git dem det i tinget, og høire har ikke faat noget mandat til at stemme for voldgiftsloven. Men selv om begge de borgerlige partier med flertallets begrundelse og støtte hadde stemt for loven, saa kan vi ikke derfor opgi streikeretten. Vi kan det ikke paa noget vilkaar. Vi kan heller ikke gi dem ret til suspension. Da kan den gaa tapt for bestandig. Vi ser hvorledes de australske arbeidere nu kjæmper for at faa den igjen. Angaaende de andre reguleringer som er nævnt, saa er kjendsgjerningen at for de andre klasser er ingen indgripende reguleringer foretat. Maksimalpriserne sattes saa høit at de tjente mere end før i det aapne marked. Der er ikke gjort noget for at verne om arbeidernes interesser. — La os erindre at hele landets opmerksomhet er henvendt paa os nu, og vi fører kampen for et av vore grundsyn. For vort fremtidige arbeides skyld maa vi ikke bøie av. Og da maa vi holde kampen paa *et* omraade gaaende, det, som gjælder lønsspørsmålene. — Naar vi kommer til behandling av voldgiftsloven, saa kan vi selvfølgelig ikke tale om at anerkjende den. Det er tydelig: Det er intet andet borgersamfundet nu ønsker end at faa os til at avblåse proteststreiken og anerkjende voldgiftsloven; men det vil sætte os ti aar tilbake med vor organisation. De kamerater jeg har truffet har alle som en sagt: Avblæs ikke proteststreiken. Men jeg mener at vi kan holde protesten oppe ved at undlate at avblåse den del av streiken som gjælder lønsspørsmål. Vi maa være opmerksom paa at Norge er det eneste land i Europa hvor arbeiderne er møtt med en saadan lov. Skal da vi som staar sterkere i det end nogensinde ta den god uten videre protest? Jeg mener nei; ti det vil ha følger med sig, som vi i aarevis ikke kan forvinde. Jeg vil anbefale at vi nedstemmer sekretariatets forslag; jeg skal senere utforme forslag i retning av hvad jeg har uttalt her. Det er den eneste værdige maate at avslutte proteststreiken paa.

A. Kalvaa: Jeg hadde ikke trodd at sekretariatet vilde indstille paa proteststreikens avslutning. Ikke fordi det kom mig som nogen overraskelse fra den kant. Den situation vi nu er kommet op i har naturligvis en aarsak ogsaa fra vor side. Jeg skal søke at

paapeke den, og andre faar da avgjøre om jeg træffer det rigtige. Jeg vil først si min mening om hvad som er at gjøre *nu*. For den dels vedkommende som vi har hat ute i ren proteststreik kan vi avblåse, og vi kan gjøre det med fuld honnør. Men de som arbeidskjøperne har lockoutet har vi ikke noget med, og de maa faa fortsætte. De er kjørt ut av arbeidskjøperne før loven kom, og loven kan ikke ha tilbakevirkende kraft paa en konflikt. Det er to parter i saken her, som Lian sa i sin tale i odelstinget. Avblåser vi hele streiken saa maa vi si til grubearbeiderne at de skal gaa tilbake til sine pladser paa de gamle betingelser indtil voldgiftsretten har avsaagt sin dom. Det er hvad loven sier. Dette hverken vil eller kan grubearbeiderne gaa med paa. Det er ogsaa slik at arbeidsgiverne i jern- og metalindustrien har tilsagt sine arbeidere at møte op paa arbeidspladsene; men bergmestrene har intet sagt. Allikevel vil resultatet bli at grubearbeiderne maa gaa tilbake, hvis vi avblåser streiken inden imorgen aften. Aarsaken paa vor side til at vi er kommet op i den nuværende situation er at vor ledelse altid har holdt sig til defensiven. Hvis de ikke det hadde saa hadde kanske baade Gunnar og Lars holdt sig paa matten. Der er aldeles ikke flertal for tvungen voldgift her i landet! Naar høire har stemt for i tinget, saa har det parti svigtet sit program. — Det er sagt at vi ikke har midler til at føre nogen storkonflikt med for tiden. Vilde vi hat midler dersom arbeiderne var blit ført ut i en storkonflikt ved lockout, da? Vi har bøiet av fordi vi ikke hadde penger. Men naar vi nu indbydes til at bøie os for den tvungne voldgift, hvorfor tok vi saa ikke den frivillige, som var budt os? — Tranmæl trodde ogsaa paa muligheten av at en voldgiftsdom nu vilde gaa i arbeidernes favør, hørtes det ut til. Naar har Tranmæl observert noget saadant? Det har ikke jeg. Jeg vil stemme for et forslag om at avblåse konflikten hvad proteststreiken angaar; men ikke for de lockoutede. La dem saa ta kasserne om de kan. Men først maa vi vel prøve like ind for høiesteret om loven staar i den særstilling at den har tilbakevirkende kraft. Er der fare for kasserne, saa tøm dem og la myndighetene faa de tomme kasser. Der er sagt at sekretariatets undfaldenhet har ført os op i kamp til to sider; men vedtar vi det her foreliggende forslag, saa er der fare for at vi faar kamp til tre sider. Der vil bli kamp med arbeidskjøperne, med samfundet og inden vore egne rækker. Jeg mener at da lockouten kom paa grund av grubearbeidernes krav, skulde der straks været svaret med sympatistreik.

Einar Halvorsen: Det var bare et par ting jeg vilde sætte fingeren paa i forbindelse med denne sak. Det er forskjellige merkkelige foreteelser, som har fundet sted. Stortingsmand Aslaksrud har saaledes ifl. referater sagt i lagtinget, at arbeiderne nok vilde bøie sig for loven, naar den først var vedtat. Derved er jo saken forraadt paa forhaand. Slikt er meningsløst, og jeg vil spørre om stortingsfraksjonen ikke har hat noget samarbeide i denne viktige sak. Hvad realiteten angaar saa vil jeg si, at jeg ikke har fundet en saadan enstemmighet ute i avdelingerne, som Tranmæl tror han har op-

daget. Der er ogsaa talt om at der ingen plan er lagt og at sekretariatet ikke har garderet sig ved i tide at opsi alle arbeidere. Jeg har ingen tro paa at man har kunnet det under omstændighetene. Jeg vil ogsaa gjøre opmerksom paa at saken nu ligger saaledes an at hvis ikke denne forsamling opnævner voldgiftsmanden, saa vil regjeringen gjøre det, og hvad garanti har vi da? Jeg vil støtte sekretariatets forslag. Alt andet er revolution, og den er vi ikke forberedt paa at ta nu.

E. Volan: Hele proteststreiken kom vist høist overraskende. Ikke paa arbeiderne ut over landet. Aldeles ikke. Nei, den kom overraskende paa sekretariatsmedlemmerne. Derom vidner tydelig maaten, hvorpaa den er iverksat. Noget slettere skal man lete længe efter. Det er nok som Lian har sagt, at den ekstraordinære kongres beslutning var at odelstinget skulde komme til at behandle loven under opsigelsens tegn og lagtinget under streikens tegn. Men sekretariatet foretok ingenting i tide for at effektuere kongressens beslutning. Det skulde regnet med muligheter før den 6. juni, og da var streiken blit iverksat paa en anden maate. Forbundsstyrerne hadde møte den 3. juni. Det var der sagt, at de ikke hadde nogen bemyndigelse til at fatte beslutning. Jeg fremsatte forslag om at rette en henvendelse til sekretariatet, men mot 5 stemmer besluttedes det ikke at ta dette forslag under votering. Jeg har ikke ventet noget andet resultat slik som streiken blev iverksat. Man kan si at om vi alle hadde sluttet den 6. juni saa vilde vi faat loven allikevel da. Vel mulig. Men vi vilde staat saa meget sterkere i det. Jeg maa si, at der ved det som er gjort er vakt hat mot organisationens ledelse blandt arbeiderne utover landet. Der er sterk harme over den planløshet man har set. Selvfølgelig var det for sent at gjøre noget effektivt ogsaa den 3. juni. Der skulde været begyndt en god tid før. Organisationen kunde ikke faat istand en proteststreik 3 dage etterpaa. Vi kan lettelig regne os til at vi ikke hadde midler til nogen effektiv understøttelse, naar organisationsledelsen hadde valgt den taktik at la grubearbeiderne gaa ute maaned efter maaned og langpines uten at erklære sympatistreik. Saa kom jern- og metalarbeiderne til. Denne affære har kostet os 1¼ million kroner. Etterpaa denne uttapning skulde vi saa tat proteststreiken! Nei, vi skulde tat alle organiserte arbeidere ind i en storkamp den dag grubearbeiderne gik ut. Ja, vi hadde da faat loven saa meget tidligere og selv foranlediget den, vil man si. Det kan være, men hvor meget sterkere vilde vi ikke staat i det. Saadan er nu forholdene at jeg er ikke sikker paa om organisationen vil holde sammen, hvis vi vedtar avblæsning.

Oluf Amundsen: Vore kongresser pleier begynde med sang. Denne gang sang man ikke. Jeg tror dog man burde sunget en sang denne gang ogsaa. Og da vilde den som begynder med «Herre, jeg har handlet ilde» været passende. Jeg vil si, at det vakte stor begeistring i Nordland da vi hørte at proteststreiken var proklamert. Men saa kom der besked gjennem forbundene om at der skulde opses paa 14 dage. Da kjølnet det av. De følte i stortinget, at folkets

flertal ikke stod bak denne lov. Jeg kjendte venstremænd i Narvik som var likesaa villig til at nedlægge arbeidet som os. Vi har dog faat sagt fra at vi ikke vil ha loven. Men nu naar regjeringen har grepet ind i bestemmelsen om betalingen for arbeidet, saa vil den forhaabentlig ogsaa komme med regulering av hvad vi skal faa for pengene. Den bør sende os en bruksanvisning sammen med voldtgiftskjendelserne, saa vi vet, hvad vi skal rette os efter. Jeg synes ikke at vi kan gaa til at opnævne nogen voldtgiftsmand. Vi kan ikke dermed være med at anerkjende loven,

Joh.s Steffensrud: Det merkelige er at sekretariatet var enig om at ophæve proteststreiken allerede onsdag. Men mange ting taler nu for at en fortsættelse av den vilde være unyttig. Den har forfeilet sit formaal allerede. Det er ikke bare det, at opsigelsen er fulgt, men de forskjellige grupper har ogsaa forskjellig opsigelsestid. Nogen vilde komme med om 8 dage, nogen om flere uker, andre efter maaneders forløp. Paa min arbeidsplads var kravene at kampen skulde fortsætte til loven var tat tilbake. De staar paa samme standpunkt idag. Ialfald maa kampen ikke avblæses for grubearbeidernes, jern- og metalarbeidernes vedkommende og for Norsk Hydro. Det har vi ingen ret til. Det var nævnt av Kalvaa, at vi heller burde tat den frivillige voldtgift for derved at kunne undgaat den tvungne. Deri er jeg ikke enig. Princippet er det samme i begge og like forkastelig. Vi vil ikke ha indblanding fra høiere hold i vore saker. Dyrtiden har vi hat længe, og den er den samme fremdeles, saa det er ikke et *nytt* moment som er kommet til. Jeg mener at de folk som allerede er kommet ut skal fortsætte kampen, de, som vel er opsagt, men ikke kommet ut kan man tilbakekalde opsigelserne for. Naar det er hævdet at det er umulig for de norske arbeidere at gaa til en effektiv proteststreik, saa skylder jeg det paa det samme forhold som Tranmæl, at ledelsen hele tiden har holdt sig til defensiven. Der er ikke foretat sympatistreik av de bedrestillede arbeidere. — De folk jeg repræsenterer har bestemt uttalt sig for at vi ikke maa avslutte konflikten paa den maate at vi bøier os for loven, og heller ikke saaledes at de streikende arbeidere som har stillet lønskrav blir jaget tilbake til pladsene uten at kravene indrømmes. De er fjernet paa lovlig maate fra arbeidet og skal ikke jages tilbake ved vor bistand. Jeg vil henstille til Tranmæl at forme sit forslag.

Rich. Hansen: Det er ganske naturligt at den situation vi nu er kommet op i bringer mange ideer frem. Vi søker at komme klar av den lov som magthaverne har velsignet os med. Der er i anledning av loven utviklet bitterhet blandt arbeiderne; det er ikke til at forundre sig over. Den kan ogsaa komme frem her. Men den burde dog ikke gi sig utslag i saa krasse uttryk som de Volan bruker, nemlig at der er opstaat *hat* mot organisationsledelsen i anledning proteststreikens forberedelse. Ti det er ikke saa. Der har tvertimot været det bedste samvirke mellem ledelsen og arbeiderne utover landet ved igangsættelsen av proteststreiken, og der bør være tilfredshet. Den vil ogsaa komme ved nærmere eftertanke. Det forløp ogsaa ganske riktig som av den ekstraordinære kongres forutsat at odels-

tinget behandlet loven under opsigelsens tegn. Men argumentet for lovens vedtagelse var arbeidsgivernes lockout. Truselen fra vor side om utvidelse av streiken virket ikke. Konflikten var allerede stor nok til at man fandt begrundelse til at foreta noget for samfundets skyld. Ifjor saa man utsigt til fredelig ordning, hvis lovforslaget henlagdes. Iaar var allerede lønskonflikten blandt grubearbeiderne, jern- og metalarbeiderne og ved Norsk Hydro stor nok til at begrunde indgripen. Dertil kom ogsaa arbejdskjøpernes bebudede utvidelse. Det hele blev et tilstrækkelig paaskud for at kneble arbeiderne. — Der kan kanske være noget berettiget i den paastand, at vi har holdt os til defensiven og latt arbeidsgiverne vælge taktikken. Men dette er ikke undfaldenhet eller feighet. Det er frygten for at *vi* skulde bli dem som fremkaldte situationen som hitførte tvungen voldgift. Mit personlige standpunkt i den sak blev forkastet; ti jeg mente vi kunde gjort det. Vi kunde spart meget ved at faa situationen tidligere; men selv om vi hadde spart nogen hundre tusen kroner vilde vi ikke kunnet holde en storstreik gaaende i længden. Det viser sig, at der stadig indløper andragender om streikeunderstøttelser til forbundene. Allerede fra første dag. Det er dyrtiden som gjør det. Nu er spørsmålet: Har vi lov til at kaste alle disse tusener ut i kamp, naar vi vet at vi om kort tid intet har at understøtte dem med? Det er et gammelt ord som sier at det er klokt at slutte mens leken er god, og da tror jeg det er bedst at slutte idag. Tranmæl nævnte bitterheten. Bitterheten fordi ikke proteststreiken hadde hindret loven. Men tror ikke Tranmæl at bitterheten vilde vende sig mot organisationens ledere, hvis de satte en saadan historie igang uten at øine slutten, og uten at oplyse om de virkelige forhold? Sekretariatet foreslaar ophævelse av proteststreiken. Ingen her kan paabyde grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne at gaa tilbake til sine gamle pladser paa de gamle vilkaar. De har sin individuelle frihet. Men det er netop lønskonflikterne regjeringen har nedlagt forbud mot og ikke mot proteststreiken. Forøvrig er der intet iveien for at de som vil streike kan streike saalænge de tror det er nyttig; men de kan altsaa ikke faa nogen understøttelse, og organisationen kan ikke ha noget med det at gjøre.

Alfr. M. Nilsen: Jeg gaar ut fra, at der vil bli anledning til at øve kritik over det foretagne ved den mundtlige beretning, som jeg forutsætter vil bli avgitt ogsaa paa denne kongres for de sidst forløbne maaneder. Angaaende det her foreliggende vil jeg si at hensigten med proteststreiken ikke er naadd, og vi har da heller ingen utsigt til at vi kan opnaa at faa stortinget til at omgjøre beslutningen ved en fortsat streik. Det maatte bli en langvarig kamp, og den er vi ikke beredt til at føre. Medlemmernes solidariske stilling er nok bra; men mange kræver understøttelse. Det kunde ikke gaa en uke engang. Vi maa saaledes indrømme at vi ikke klarer affæren; ialfald ikke til storting og regjering bøier sig. Vi er nok derfor nødt til at avblæse streiken nu; men derfor sier vi ikke at kampen mot voldgiftsloven er ophørt. Der er andre midler at gripe

til. Vi kan gaa til streik paatrods av voldgiftsrettens kjendelse og derved skape os en platform. Jeg vil nævne det her; vi kommer senere til det punkt. — Hvad jeg vil understreke er at slaget aldeles ikke er tapt om vi avblæser streiken nu. Det er nu kommet saa langt at streiken ikke virker til sin hensigt.

Dirigenten refererte *Tranmæls* forslag som følger:

«I betragtning av at arbejdskjøperne har avblaast lockouten og at den iverksatte almindelige arbejdsstans hadde til hensigt at virke som protest mot voldgiftslovens behandling og vedtagelse i stortinget, blir proteststreiken at ophæve undtagen for de industrier og bedrifter, hvor der staar uløste lønsspørsmål, nemlig i grube- og jernindustrien og ved Norsk Hydro. Der henstilles derfor til de angjældende forbund at fortsætte disse konflikter indtil der opnaaes akseptable løns- og arbeidsvilkkaar.»

L. Sæbø: Jeg glæder mig over sekretariatets stilling her. Det er sandt at skal vi føre generalstreik, saa maa vi søke at lamme hele landets virksomhet. Jeg advarte ogsaa i 1914 mot den beslutning som da blev fattet, og jeg sier ikke formeget naar jeg sier at jeg likefrem blev haanet for det. Jeg vilde ønske at denne proteststreik aldrig var blitt proklameret.; ti den er blitt en kolossal fiasko. Da var renovationsarbeidernes sidste streik her i Kristiania mer en generalstreik. Idag gaar samfundets virksomhet sin regelmæssige gang tiltrods for generalstreiken. Nogen kommer med idag, nogen om 8 dage, nogen kanskje om 3 maaneder. Det er ingen effektiv streik, og det er ingen anden utvei end at avblæse. Alle vet eller maa vite at loven ikke kan tages tilbake. Det maatte da bli revolution. Sekretariatet har ogsaa motivert sin stilling godt. Det skal sies høit at arbeiderne gav venstre magten ved sidste valg. Men skal det bli til noget, saa maa vi ta magten fra disse folk. Hvad hjælper organisationen os, naar de kommer med love som kverker den? — Men saa er det en anden ting: Jeg er sikker paa at det vil bli haardt at jage grubearbeiderne tilbake til sine pladser nu efter 4½ maanedes kamp og uten resultat. Hvad skal det ogsaa bli til dersom vi skal bøie os ubetinget for alle love som vedtages? Nei, skal vi føre klassekamp, saa kommer vi nok ret som det er i konflikt med lovene. Jeg kan derfor av de anførte grunde ikke være med paa hel opgivelse og anbefaler *Tranmæls* forslag til vedtagelse.

Karl Tømmeraas: Jeg maa være enig i *Tranmæls* kritik av sekretariatets behandling av disse saker. Det er ganske tydelig at jern- og metalarbeiderforbundet gjorde et faktisk feilgrep da det utsendte telegram om at opsigelserne skulde tages tilbake. Det skapte forvirring ogsaa ved sin utydighet. Vi trodde fra begyndelsen av at det ogsaa skulde gjælde de lockoutede, og det vilde jo været uhyrlig. Telegrammet burde saaledes ialfald været tydeligere. -- Jeg vil anbefale *Tranmæls* forslag til vedtagelse. Der er ingen rimelighet i at de som nu har været oppe i lønsskampe saalænge skal nødes til at gaa tilbake til arbeidspladsene uten at ha opnaadd et akseptabelt resultat. — Det vilde svække organisationen overmaade om saa skulde ske. Til sekretariatets forslag vil jeg si, at jeg ikke

endnu har noget andet skrift fra arbeidernes side som har anerkjendt den tvungne voldgift før jeg fik se dets trykte indstilling her. Dette er en yderligere grund for at vedta Tranmæls forslag. Det er ogsaa en anden ting: Jeg vet det er en faktisk umulighet at tvinge grubearbeiderne til at gjenopta arbeidet før et resultat er naadd. La os ta hatten av for grubearbeiderne. De har sat organisationstanken høit og derved reddet organisationen i denne krise.

Chr. Systad: Det maa virkelig sies, at kongressens stilling idag ikke er misundelsesværdig. Naar vi ser tilbake paa det som er foregaaet og paa stillingen idag, saa er der ikke meget opmuntrende i det. Den ekstraordinære kongres la alt tilrette for aksjon, naar tiden skulde komme. Men naar tiden for aksjon kommer saa vises der en passivitet som er nedslaaende. Og dog skal der gjøres opmerksom paa, at det var den samme ledelse som vi har nu, som bøiet den kongres til at fatte hin vældige og resolute beslutning. Der *var* dog ogsaa da enkelte medlemmer inden sekretariatet som intet vilde. De er naturligvis fremdeles av samme mening som da. *De* har ikke bøiet sig. Derfor tror jeg resultatet netop skyldes den trøghet som uvilligheten har skapt og som allerede viste sig paa den ekstraordinære kongres. Det er ikke tvil underkastet at vi vilde opnaadd noget ganske andet, dersom ledelsen hadde hat øinene aapne utover vaaren og stadig hat konflikten i sigte, som den da begyndte at stige op. Der blev intet foretat. Vi har ikke forberedt os saaledes som vore motstandere har gjort, og derfor har vi situationen som den er idag. Da bygningsarbeiderne blev opsagt hadde jeg ventet at alle andre i landet skulde fulgt efter. Det skedde ikke. Forstaaelsen har været at alle skulde stanse paa en og samme dag. Da vilde arbeidsnedleggelsen faat en knugende virkning. Sekretariatet skal ikke dømmes for at lovens vedtagelse ikke er hindret; ti for at dette kunde været opnaadd har vi ikke noget sikkert bevis. Men det skal dømmes for at det som burde gjøres i saken ikke er gjort. Derfor foreligger der sikkert nok bevis. Jeg mener, hr. dirigent, at selve opsigelserne saaledes som de blev beordret viste at sekretariatet ingen tro hadde paa proteststreiken. Og det skal sies her, at de norske arbeidere er ikke saa grønne at de tror at der skal kunne føres en kraftig proteststreik under saadanne ledere.

M. Fredsti: Alle vil indrømme at Lians fremstilling av det passerte har været objektiv. Derover skal jeg ikke klage. Nu har vi tre ganger staat likeoverfor den tvungne voldgifts gjennomførelse i stortinget. Sidst var under bygningskonflikten ifjor. Og sekretariatet har iaar gjort som da og vil ha kongressens stempel paa resultatet. Nu er det grubearbeiderne som skal tvinges til at gaa tilbake til arbeidet paa de gamle vilkaar. — Jeg er enig med Tranmæl i hans opfatning at grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne bør fortsætte, og jeg tror at grubearbeiderne ogsaa ønsker det. Men de kan ikke staa alene, og for jern- og metalarbeidernes vedkommende er jeg ikke sikker paa stillingen. Hvad vil jern- og metalarbeiderne gjøre? Hvis dette var blit undersøkt vilde jeg stemt for Tranmæls forslag. Men jeg kan ikke gjøre det, medmindre der er sikkerhet

for at jern- og metalarbeiderne fortsætter kampen. Der er da ogsaa det at der ikke kan føres kamp i jernindustrien længere uten en forhøielse av understøttelsen. Der er allerede nød i mange hjem. Hadde sekretariatet utarbeidet en redegjørelse for den økonomiske stilling, f. eks. i to alternativer, saa vilde det her været lettere at ta standpunkt. Jeg vet ikke, hvad der nu kan være igjen i kasserne. Jeg tror ikke det vil styrke organisationen om vi helt avblæser streiken nu. Arbeiderne er gaat til den i den sikre tro at noget kunde utrettes. Sekretariatet maa gjøre rede for hvilke midler vi har at operere med, og de lockoutede selv maa i ethvert tilfælde ogsaa høres.

Lars Sæther: Proteststreiken blev egentlig avblæst i lagtinget, da stortingsmand Aslaksrud sa at arbeiderne vilde bøie sig for loven, naar de saa at der ingen anden raad var. Det var en indiskretion, som ikke er tilgivelig. Enhver maatte tro, at han hadde noget at holde sig til og aabenmundet aabenbaret hvad vi besluttet for lukkede døre. Landsorganisationens formand søker at lægge vekt paa betegnelsen proteststreik istedetfor generalstreik. Men ifølge beslutningen paa sidste kongres skulde vi jo sætts alle vore kræfter ind, og da er der ikke forskjel, saa det kan tjene til nogen undskyldning. Men generalstreiken forbød sig jo selv da arbeidsgiverne gjorde lockout. Til Sæbø vil jeg si, at den proteststreik som er ført aldeles ikke har været nogen fiasko, og jeg skulde ønske at vi fik fortsætte til regjering og storting bøiet sig. Og selv om det ogsaa tilslut blev et nederlag, saa er det bedre at ta et saadant efter kamp, end gi sig over uten kamp. Til Tranmæls forslag om at la grubearbeiderne, jern- og metalarbeiderne og Norsk Hydro fortsætte sin lønskamp vil jeg si at denslags rationel kløvning er halsløs gjerning. Det vilde være at stange hodet mot væggen. Det er ikke mangel paa kampstemning blandt jern- og metalarbeiderne. Den er kanskje større end Tranmæl tror. Men man kommer til besindelse og indser haabløsheten i at fortsætte en kamp i det uendelige. La os avblæse proteststreiken med mindst mulig offer og siden kan vi opta kampen paa arbeidspladsene.

A. Kalvaa: Jeg tror vi gjør rettest i at avblæse kampen nu; men om det er det klokeste for fremtiden er jeg ikke saa sikker paa. Det er ikke saa liten selvopgivelse i at avblæse, og det kan ikke virke til noget andet end svækkelse. — Sekretariatet sier at kampen er «haabløs», og Sæbø erklærer at den har været en «fiasko». Men vi har ikke set avslutningsresultatet endnu og kan ikke dømme om det. Richard Hansen fortalte os at det netop var av frygt for at faa voldgiftsloven at man i sekretariatet ikke hadde tat offensiven. Men Gunnar Knudsen hadde jo erklært at den tvungne voldgift skulde vi under enhver omstændighet faa. Det er saaledes trældomsfrygt sekretariatet har været befængt med. — Det er aldeles ikke sandt at konflikten nu er gaat over til streik. Det er lockout tiltrods for tilbakekaldelsen; ti arbeiderne er ikke blit spurt. Man søker her at blande sammen lockouten og generalstreiken til en suppe. Det skal ikke lykkes, og loven kan ikke ramme de lockoutede.

Ole O. Lian: Den her foreliggende trykte indstilling er selvfølgelig ikke offentlig. Den er kun for kongressens deltagere. Der er her kommet en hel del kritik over sekretariatet; men den hører jo, som Alfr. M. Nilsen ogsaa har bemærket, ind under beretningen, som vil bli avgit. Til Systad vil jeg si, at sekretariatets opsigelsesordre aldeles ikke var at betragte som bluff. Det viser ogsaa det at den blev fulgt, og 40,000 arbeidere nedla arbeidet med en gang. Det var kun endel haandverksgrupper som stod igjen. Det vilde ikke ha spor av indflydelse paa proteststreiken om disse var kommet straks eller ei. Forutsætningen var at det skulde være en demonstration, og vi var fuldt opmerksom paa at vi ikke kunde lamme samfundets virksomhet. Dette var alles mening paa kongressen i 1914. — Naar venstre regjeringen i 1915 undlot at fremme voldgiftsloven, saa var det netop for at undgaa en arbeidsstans; naar den i 1916 vedtok at fremme loven, saa var det ogsaa for om mulig at hindre en arbeidsnedleggelse som allerede stod for døren. Det er det faktiske forhold. — Til dem, som har kritisert stortingsmand Aslaksrud vil jeg si, at stortingsgruppen intet ansvar har for hans uttalelser. Jeg vet ikke om hans ord er faldt nøyagtig som de er referert her eller ei; men jeg tok samme dag som de blev gjengit i pressen avstand fra dem. Om realiteten i situationen er det at si, at vi ikke kan opnaa noget ved at rende hodet mot væggen. Det er haabløst. Grundloven sier at stortinget ikke kan ta tilbake en lov samme aar som den er gjennomført. Det maatte da bli revolution. Men jeg vil spørre: Er I modne til at ta en revolution nu? Vet man nu ogsaa saa sikkert at motstanden mot voldgiftsloven blandt arbeidere er saa avgjort, som man her gaar ut fra? Jeg hadde trodd det. Men avstemningen over forbundenes forslag til løsningen av konflikterne er merkelig. Det ser næsten ut som om der er ræsonnert slik: La os heller faa voldgiftsloven. Det er mulig de ikke har oversigt over lovens rækkevidde. Angaaende Tranmæls forslag om at grubearbeiderne, jern- og metalarbeiderne og Norsk Hydro skal fortsætte kampen er det at si, at regjeringens forbud netop gjælder disse. Og straffebestemmelseerne i loven kan da anvendes. Dem kjender vi. Jeg skal indrømme den vanskelige stilling disse grupper nu staar i. Men en kongresbeslutning her om at de skal fortsætte betyder at der skal handles mot en gjældende lov. Vi kommer ikke forbi det ved nogen fortolkning. Det er ikke alene de enkelte arbeidere som streiker, som kan ilægges bøter, men ogsaa styrer og alle som beforder og understøtter streiken er hjemfalden til det som loven sier herom:

§ 5.

1. Bøter fra 5 til 25,000 kroner kan ilægges:
 - a. den, som i strid med forbud efter § 1 foretar eller fortsætter arbeidsstængning eller deltar i arbeidsnedleggelse eller fortsættelse av en saadan. Den som handler paa en arbeidsgivers vegne, straffes naar ikke arbeidsgiveren selv dømmes;
 - b. de medlemmer av styret for en fagforening eller en arbeids-

giverforening, som medvirker til arbeidsnedleggelse eller arbeidsstængning i strid med forbud efter § 1 ved at være med paa beslutning om at iverksætte, fortsætte eller godkjende arbeidsstansen eller om at støtte den ved utbetaling av foreningsmidler, eller som opfordrer til saadan arbeidsstans eller indsamler eller utdeler indsamlede bidrag til dens fortsættelse. Det samme gjælder medlemmer av andre foreningsmyndigheter og foreningernes tjenestemænd.

2. Sak reises av det offentlige efter paatalebegjæring av en fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som er skadelidende ved arbeidsstansen, eller av vedkommende regjeringsdepartement.
3. I dommen kan det bestemmes, at i de tilfælde, som er nævnt under nr. 1 b, skal vedkommende forening hefte for bøterne. Dette gjælder dog ikke, hvis den skyldige har handlet i strid med foreningens vedtægter eller med beslutning, som er fattet paa foreningens vegne.
4. Bøter efter denne paragraf kan idømmes paany, naar to uker er gaat efter dommens forkyndelse, og den domfældte i dette tidsrum har gjort sig skyldig i saadant forhold med hensyn til den ulovlige arbeidsstans som nævnt under nr. 1. Det samme gjælder, naar to uker er gaat efter forkyndelsen av den anden dom, og saa fremdeles.

Hvis kongressen vedtar Tranmæls forslag, saa er altsaa landsorganisationen strafskyldig efter § 5 punkt 1 b. Vi maa i hvad vi vedtar forutse konsekvenserne. Fredsti vilde ha en økonomisk oversigt. Det kan vel litet nytte. Forbundene kan ikke gi nogen understøttelse, ti i det øieblik de gjorde det, vilde regjeringen gripe ind. Vi maa se paa forholdene som de er. Det er aldeles ut av veien av Sæbø at si at proteststreiken har været en fiasko. Den har gjort sin mission. *Krisen* har i første række bevirket at vi ikke evner at forhindre loven. Om Tranmæls foreslaaede kløvning er det at si, at den er alt andet end rationel. Vort forslag betyr jo ikke at arbeiderne skal tvinges tilbake til de gamle pladser paa samme vilkaar som før. Men aapen streik kan det ikke være. Overfor den reiste kritik over proteststreiken vil jeg gjøre opmerksom paa, at organisationen stod under dobbelt pres: storlockouten og voldgiftsforslaget. Ledelsen trodde at det skulde kunne lykkes at ride stormen av. Arbeidernes tillidsmænd anbefalte efter omstændighetene forhandlingsresultatet. Vi trodde saaledes at vi skulde slippe voldgiften denne gang ogsaa. Det gik ikke. Men var vi gaat til storkonflikt f. eks. i februar maaned, saa vilde vi uvægerlig faat loven saa meget tidligere. — Proteststreiken har virket til vækkelse og som protest, og fortsætter vi nu ihærdig vort agitations- og oplysningsarbeide, saa vil nok de norske arbeidere gaa helstøpte ut av dette. Vi har erklært at loven om tvungen voldgift er en klasselov, som vi forbeholder os at føre kampen mot paa den maate vi magter det, og vi har beseglet det i handling.

Dermed har vi fremtiden fri, vi er ikke bundet. Ingen kan si at vi har akseptert loven, den er os paatvunget. Jeg vil henstille til kongressen at vedta sekretariatets forslag.

Aksel Knudsen: I anledning det av Tranmæl fremsatte forslag vil jeg si, at det vilde være en svækkelse, om vi vedtok det. Loven er av den art, at vi nu ikke kan bruke de midler som anvises med det forslag. — Der har ogsaa været henvist til at de lockoutede skulde gaa ute til loven var prøvet ved høiesteret. Men veien frem til avgjørelse er lang den. Vi kan ikke si til *vore* medlemmer i jern- og metalarbeiderforbundet, at de skal fortsætte uten understøttelse, for det kan de ikke. Men gir vi understøttelse, saa har vi med en gang myndighetene paa nakken. Vi kan ikke stikke os væk fra det. Vedtar vi Tranmæls forslag her i nat, saa er jeg sikker paa at det blir vi som maa bøie av og omgjøre den beslutning før vi skilles herfra kongressen. Til Tømmeraas vil jeg si, at ordlyden av sekretariatets beslutning om tilbakekaldelse av opsigelserne var det som blev telegrafert, og den skulde ikke gi anledning til misforstaaelse.

Einar Halvorsen anbefalte at slutte mens leken var god. (Talte fra sin plads i salen.)

Halvard Olsen: Hvis den opfatning skal lægges til grund at klassekampen er av begrænset økonomisk art, saa er det vistnok bedst at avblæse proteststreiken nu. Jeg anskuer ikke saken saaledes. Samfundet industrialiseres nu mer og mer og enhver streik blir til syvende og sidst en kamp mot samfundet, som er avhengig av industrien. Men proteststreiken vil ogsaa være et samlingsmiddel for arbeiderne. Jeg mener at skal vi anerkjende de love som vedtages mot os, saa maa vi opgi klassekampen. Det er nok saa, at fagorganisationen for tiden ikke er sterk nok til at kunne bøie statsmagterne; men proteststreiken skulde skapt os en platform for fremtidig arbeide. Arbeidernes retsopfatning skal ikke være av den art at den bøier sig ubetinget for alle love. Men en saadan retsopfatning hos arbeiderne kan ikke skapes uten agitation og kamp. Det kommer saaledes til at spille en stor rolle paa hvilken maate vi avblæser kampen. Skal vi bøie os for loven, fordi det er en gjældende lov eller skal vi avslutte kampen fordi vi indser at intet kan opnaaes med den? Det er da ogsaa spørsmaal om vi kan rammes av loven for de lockoutedes vedkommende. Den maate de er kommet ut paa er under den gamle lov, og en lov kan vel ikke ha tilbakevirkende kraft. Jeg vil ogsaa si at 5-øres politiken formaar ikke at holde os oppe. Hvis nu nogen her kunde peke paa en linje, som var bedre end Tranmæls, saa skulde jeg gjerne gaa den; men sekretariatets stilling tilfredsstiller mig ikke. Vi maa skape menneskemateriel i vore kampe til de fremtidige store avgjørelser, og det gjør vi ogsaa kun i kamp. Jeg anbefaler derfor Tranmæls forslag.

E. Volan: Rich. Hansen sa at der hadde været begeistring for kampen mot voldgiftsloven. Det har det sikkert været; men der har ikke været nogen begeistring for den maate, hvorpaa proteststreiken er sat igang. Det er sagt at venstre har faat magten i to valg-

perioder tiltrods for voldgiftsposten, og næste gang skal vi socialdemokrater slaa dem av marken. Og saa kan vi skrive en ny lov. Nei vi magter nok ikke det. Sverre Iversen sa paa den ekstraordinære kongres i 1914, at det vilde ta 50 aar for socialismen at seire, og med det arbeide som nu gjøres, saa tror jeg nok det. Sekretariatet vil at streiken skal avblåses. Ja, det er i god overensstemmelse med sekretariatets opfatning det.

Kl. 9.30 toges en pause paa 3 kvarter, hvorefter forhandlingerne fortsatte kl. 10.15.

Dirigent: *Aksel Knudsen.*

M. Kristoffersen: Vi maa vel medgi, at situationen er forandriget ved sekretariatets ensidige behandling av saken. Vi burde saaledes igrunden vedtat Tranmæls forslag netop for at demonstrere mot maaten sekretariatet har optraadt paa. Men Tranmæl maa først avgi positive opplysninger om hvorledes hans forslag kan fremmes og hvorledes det idethele skal gjennomføres. Kan han ikke det, saa kan ikke jeg stemme for det. Men det er dette jeg ikke tror han kan. Tranmæl har saa let for at forme teorier og fremsætte forslag over disse; men han har vanskeligere for at vise den praktiske vei frem, og derfor blir ogsaa saa mange av hans forslag umulige.

Sigfrid Olsen: I øieblikke som disse maa smaa stridigheter lægges tilside, og vi maa drøfte saken med besindighet. Som det fremgaar av det ved begyndelsen av debatten oplæste telegram vil man ha erfaret at arbeiderne paa min plads vil staa side om side med de andre, hvad der besluttes. Men her, hvor vi skal opstikke veiene og avmerke kursen maa vi se hen til livets realiteter. Jeg kan ikke stemme for Tranmæls forslag. Vi maa alltid føre vore kampe saa der blir effektivitet i dem. Det jeg er sikker paa er, at der er længsel efter frihet og lykke i hver arbeiders bryst; men naar vi gaar til arbeide for gjennomførelsen av vore idealer, saa maa vi ogsaa som praktiske mennesker veie tingene mot hinanden og se til at beregne utsigterne. Jeg er enig i Rich. Hansens uttalelser. Sæbø har talt om at proteststreiken har været fiasko. Hvor har Sæbø det fra? Ellers er det jo ogsaa mange andre av livets ting som kan synes en fiasko. Vore ungdomsdrømme f. eks. De synes vi blir henveiret. Men de fortsætter sig slegt efter slegt og er ogsaa med at føre menneskeheten frem. Sekretariatets forslag er det rigtige, fordi det er det som har et maal i sigte og fordi det kan gjennomføres. Tranmæls forslag vil, saa liten forskjjel det synes at være, kunne trække efter sig konsekvenser, som vi ikke kan være herre over. Vi vil ved vedtagelsen av sekretariatets forslag ikke ha sagt til grubearbeiderne og de øvrige lockoutede, at de skal gaa tilbake til sine gamle arbeidspladser paa de gamle vilkaar. Arbeidsmarkedet maa være dem aabent. — Jeg mener at der maa være fornuft i al radikalisme og sandhet i al lov, ellers blir intet bestaaende. Vi maa vælge de midler som staar i overensstemmelse med fornuften i vor

kamp og gjøre det bedst mulige ut av enhver situation. — Naar proteststreiken er blit som den er, saa tror ikke jeg det er ledelsens skyld. Feilene, om der er nogen, ligger ikke bare paa den ene parts side. Det er snarere at skyldes paa det system vi arbeider under. Det er nemlig saa at der bare er et litet mindretal i foreningerne, som utfører organisationens arbeide. Den store mængde er passiv. La alle vore anstrengelser gaa ut paa at vi gjør vort bedste alle sammen, og vi skal nok komme helstøpte ogsaa ut av denne situation.

Jens Teigen: Det er en klar sak, at alle arbeidere har avsky for voldgiftsloven. Der findes heller ikke nogen grund til at bebreide sekretariatet for noget andet. Sekretariatet har tydelig og greit sagt fra baade ifjor og iaar. Ingen er saaledes i tvil om arbeidernes stilling til voldgiftsloven. Der er sagt fra paa alle hold. Der har været talt om at arbeidernes demonstration hadde været en fiasko; men jeg skulde tro at fiaskoen er langt større paa den anden side. Arbeidsgiverne var ogsaa til at begynde med imot loven, idet de trodde de skulde kunne kværke arbeiderne uten den og da helt efter godtykke. Arbeidsgiverne gav tapt med en gang og anerkjendte loven længe før den var vedtat. Nu har vi loven, og vi har faat den tiltrods for at arbeiderne har gjort, hvad de kan. Som sekretariatet nu foreslaar er det intet andet at gjøre end at avblæse kampen. Den kan kanskje for nogen se nedslaaende ut; men vi maa se saken som den er i øinene, og da er det det eneste praktiske. Tranmæls foreslaaede halveren er umulig, for her er ingen mellomvei. Vi kunde kanskje ramme nogen grubearonere og nogen arbeidsgivere i jern- og metalindustrien derved; men ikke række videre. Men samtidig vilde vi ha git arbeidsgiverne ret til at gripe ind i vore kasser, og følgerne av det kan vi beregne. — Organisationen skal løfte arbeiderne op, og den skal ogsaa hjelpe til at lønskampene skal forsvinde. Her kan vi ikke vente nogen hjelp fra høire og venstre. Men naar vi har saa store ting at utrette kan vi ikke kaste os ut i en avgrund, som det nu er at fortsætte, selv en del av streiken. En mand, som har et stort arbeide for sig forsøker ikke først at knække ryggen ved øvelser og saa ta fat paa opgaverne. Vore vaaben, som vi har dem, er dyrebare, og de maa brukes med fornuft. Og fornuften tilsier os nu at avblæse streiken. Alle klasser, som hittil har kjæmpet sig op, har været gjenstand for undertrykkelseslove fra de herskende, og de er ikke faldt tilfote for det. Vor kamp skal ogsaa, tiltrods for hvilke undertrykkelseslove som vedtages, bli den herskende klasse i samfundet. Det bør ingen tvile paa.

L. Rungstad: Det nytter ikke at komme frem her med ord og talemaater. Volan, Kalvaa o. a. gaar ut fra at man anerkjender voldgiftsloven ved at hæve proteststreiken. Der er ingen mening i den slags talemaater. Dersom det paa den ekstraordinære kongres i 1914 hadde været forutsætningen at proteststreiken skulde vare paa ubestemt tid, saa hadde alle som ogsaa dengang tvilte paa at den vilde føre til et resultat, maattet stemme imot den. Og da vilde den aldrig

blit vedtat. Ved vedtagelsen av sekretariatets forslag er der ingen tale om at anerkjende loven. Det sier intet om loven. Men her vil de nye veies mænd med sit motforslag faa hele organisationen til at rende hodet mot væggen uten at noget opnaaelig stilles i utsigt.

Anton Jonassen: Det var i en av de storpolitiske debatter i Kristiania arbeidersamfund en mand som forsøkte at klarlægge sin stilling til et spørsmål, men kunde ikke greie det. Han undskyldte sig med at han var forvirret. Her er det forvirring over hele linjen. Og det telegram som kom til os fra forbundet, efter at voldgiftsloven var vedtat, gjorde ikke forvirringen mindre. Hvorfor skulde det haste saa med at ta opsigelserne tilbage? — Jeg tror nu at hvis sekretariatets forslag om at avblæse streiken vedtages her, saa vil det forsaavidt ta forvirringen bort. Hvad det andet forslag angaar, saa vil jeg si at Tranmæl har været og er en kraft blandt os; men hans forslag nu er uklart. Skal det være som et plaster paa de saar den hittidige forvirring har bragt os, saa forstaar jeg det ikke. De, som har været ute i konflikterne skulde vel være berettiget til at uttale sig her. De er nok enig i at proteststreiken har været en ren fiasko. Derom er ikke tvil. Fredsti vilde at disse som selv stod i lønskonflikterne skulde avgjøre spørsmålet. Det er ikke godt, og man bør ikke læsse avgjørelsens byrde over paa dem. Men her har mange talt for Tranmæls forslag som har liten skade av de paagaende lønskonflikter, og jeg mener at de skulde være inhabile til at dømme om det. Jeg tror vi maa vedta sekretariatets forslag og faa forvirringen fjernet. — Hvad stillingen paa Rjukan angaar, saa er alle mot voldgiften; men om en fortsættelse av konflikten vilde der nok bli spaltning. Jeg vet ikke til hvilken side det vilde komme til at helde i det spørsmål. — En anden sak vilde det været om man helt og udelt kunde samlet sig til motstand mot loven og i fællesskap tat resikoen. Som det nu er maa man vælge mellem to onder. Det kan tydes som vankelmodighet at avblæse; men kanske det nu er det mest rigtige. Kongressen kan dog ikke ved nogen beslutning paatvinge hverken grubearbeiderne, jern og metalarbeiderne eller arbeiderne ved Norsk Hydro noget som er tvilsomt. Sekretariatets forslag er godt motivert, og jeg anbefaler at stemme for det.

A. E. Gundersen: Systad bør ikke glemme at i virkeligheten var halvdelen av sekretariatet i sin tid imot storstreiken. Men der kunde gjøres andre ting end at sende et brev til regjeringen, en protest med posten. Midlerne er ikke saa faa. Men nu besluttedes storstreiken allikevel paa den ekstraordinære kongres, og det viste sig at mange av dem, som hadde været imot beslutningen deltok loyalt og med stor iver i den paafølgende agitation. Der var ingen friktion i sekretariatet derover. — Da grubearbeiderkonflikten kom op i vinter var jeg en av dem, som vilde at vi skulde gaa til aktion og ikke latt arbeidsgiverne tappet vore kasser paa det, før *vi* ogsaa slog til. Deri fik jeg ikke mange nok med mig. Det er aldeles ikke korrekt av Sæbø at kalde proteststreiken en fiasko. Det kan nok være at enkelte ting gaar istykker; men ellers er det gaat bedre med streiken end jeg hadde trodd. Det vilde selvfølgelig været ønskelig

at den var kommet mere braatt som Tranmæl kræver; men der er ting vi ikke raader over som har gjort, at hurtigere kunde den ikke komme. Nu kunde vi heller ikke faa renovationsarbejderne i Kristiania med; de streiket jo ifjor og viste, hvad de duet til. Tranmæl har heller ikke uttalt nogen sikker forvisning om at vi ved proteststreiken vilde opnaa det tilsigtede. Hvorledes ser vi ikke nu, at Tyskland har utholdt den strenge blokade fra de allierte i snart 3 aar, og den er effektivere end nogen proteststreik. — Jeg vil forøvrig si, at der har været drevet megen ufornuftig agitation i pressen. Man har skildret voldgiftsloven saaledes som om, naar den blev vedtaget, saa vilde hele organisationen bli overflødig; da kunde man likesaa godt rive det hele istykker med en gang. Dersom arbejderne gir sig hen til at tro dette, saa vil de bli sørgelig skuffet. Der gives overhodet ikke nogen vanskelighet som ikke arbeidernes organisation kan overvinde. Slipper vi den forvisning, saa kommer vi aldrig ut over de nuværende forhold. Troen paa vor uovervindelighet vil føre os frem til seier. — Angaaende Tranmæls forslag vil jeg si at jeg syntes det var ondt at maatte avblæse grubearbejderkonflikten og de andre lønskonflikter; men det er jo ingen som kan tvinge dem tilbake til de gamle arbeidspladser. Forøvrig gav Teigen Tranmæls forslag den behandling det fortjente. Jeg anbefaler sekretariatets forslag. Forøvrig tror jeg ikke vi kan vente os meget godt av voldgiftsloven fremover.

M. Tranmæl: Naar utgangspunktet i en diskussion er galt, saa blir gjerne ogsaa alt det øvrige galt. Mit forslag har intet med nogen kløvning, i den forstand det her er tat, at gjøre. Jeg foreslaar som sekretariatet at vi skal avblæse proteststreiken; ti den har gjort sin forutsatte tjeneste; men lønskampene bør vi ikke ta med i dette. Er ikke dette forslag greit, saa tyder det paa mangel paa begribelse hos deltagerne. Jeg er opmerksom paa konsekvenserne av mit forslag. Men la os huske paa hvorledes de i sin tid fik undtagelseslove mot socialisterne. De førte kamp mot loven fra første stund av. De handlet som om der ingen undtagelseslov var. Saaledes skal vi ogsaa uanfegtet fortsætte vore lønskampe, og her maa hele organisationen staa solidarisk, og vi skal markere vor stilling. Jeg tror ikke de kan straffe 100000 arbeidere! Men med vor stilling efter mit forslag har vi skapt et retsgrundlag av betydning for arbeiderklassens frigjørelse; vi har nedlagt grundprinsipperne for den store kamplinje fremover. — Jeg tror ikke de kan ramme os med sin lov; men jeg vil ogsaa si, at guld kan kjøpes for dyrt, og berøver de os vore kasser, saa tør jeg si, at det skal komme dem dyrt at staa. Det skal bli dyre penger for det norske borgerskap. Det skal bli en gjerning som kalder paa hevn. Slik som sekretariatets forslag er formet kan ikke den videre kamp mot loven gives ytringsformer som har virkning. Lian har medgit at man i sekretariatet ikke trodde at mæglingforslaget vilde bli forkastet. Ogsaa det tyder paa uforberedhet. Der har været en dyp forvirring. Hvad fremtiden angaar, saa kan det nok ogsaa bli nødvendig at gaa til lovbrudd for at markere motstanden mot loven. Det er sagt baade av Kalvaa og Gundersen at man ikke kan vente sig synderlig gode resul-

tater av voldgiftsloven. Dette er ikke saa sikkert. Venstre kan ha særlig interesse av at gjøre de første kjendelser saa antagelige som mulig og vil bestræbe sig herpaa. De vil tilsyneladende gjøre loven populær. — Jeg mener at det gaar ikke an at avblæse proteststreiken uten at vi samtidig ogsaa tilkjendegir, at vi ikke vil bøie os for loven.

Alfred Øvergaard: Det er i den forening jeg repræsenterer enstemmig besluttet ikke at stemme for noget forslag, som gaar i retning av det av sekretariatet her fremsatte. Jeg maa derfor anbefale Tranmæls forslag til vedtagelse. Det forekommer mig ogsaa at sekretariatets argumenter for forslaget er uholdbare. Vi skal aldeles ikke la os skræmme av lovens straffebestemmelser.

C. Mathisen: Da vi reiste nedover hertil fra Trondhjem blev der gjensidig spurt mand og mand imellem: Har du set over dagsordenen? Det var en alvorlig situation vi var kaldet til at avgjøre for organisationen, og der forelaa intet forslag, ingen klargjørelse. Sekretariatets nu fremlagte forslag synes heller ikke at skulle føre til noget godt. Jeg vet at nøden blandt arbeiderne allerede er stor; men skal vi avblæse kampen, saa betyr det en falliterklæring. Hvad økonomien angaar, saa er det en kjendsgjærning at vi aldrig har penger *nok* til at føre en storkamp. — Hvad Tranmæls forslag angaar, saa kan vedtagelsen av det ogsaa føre os op i vanskeligheter. Det er nok med voldgiftsloven som det var med de 90 dages rekruttskole, vi fik dem som midlertidige. men faar nok beholde dem. Intet av forslagene tilfredsstillir mig, og jeg er i tvil.

Strek foresloges av dirigenten og vedtoges.

Følgende forslag fremsat av *Kalvaa* referertes:

«Kongressen beslutter at formedelst den nuværende situation avblæses den arbeidsstans som er iverksat av fagorganisationen, dog uten dermed at anerkjende voldgiftsloven.»

L. Sæbø: Jeg vil spørre landsorganisationens formand: Skal vi bestandig bøie os for konsekvensernes skyld. Han sa jo i sit foredrag i odelstinget, at selv den mindste konflikt kan utvides saaledes at den tilslut kommer ind under loven. I Australien har man hat tvungen voldgift i mange aar; men der streiker arbeiderne like godt, og ingen kan hindre det. Men skal det gaa likedan her, saa kan vi likegodt begynde med en gang. Spørsmålet er vel dennegang: Har vi økonomisk evne til det? Naar jeg talte om fiasko, saa mente jeg streikens forhold til resultatet. Loven er jo vedtat allikevel. Det er to veie at bekjempe voldgiftsloven paa. Den ene er at gjøre den umulig ved i praksis at sætte sig ut over den; den anden vei er at arbeide op et flertal for vort parti i stortinget. Enten maa vi altsaa ta det økonomiske ansvar ved dens direkte bekjæmpelse eller vi maa søke at faa politisk flertal. Nogen andre veie gives der ikke. Det er godt mulig at den norske arbeiderorganisation nu gaar trængselsaar imøte som den før ikke har hat make til. Kapitalistklassen har nu vist sit rette sindelag, og vi staar formodentlig ved begynnelsen til kamp og forfølgelse. Men arbeiderne har været sløve, og derfor maa de betale. Vi maa derfor uten betænkning vedta Tranmæls forslag.

Chr. Systad: Det ser ikke ut til at nogen kan vise os et andet

forslag som er bedre end sekretariatets og som vil føre os ut av de vanskeligheter vi er kommet op i. — Jeg mener det er aldeles umulig for jern- og metalarbeiderne at kjæmpe efter de linjer som er optrukket i Tranmæls forslag. Forslaget er saaledes umulig, idet det mangler grundlag. Tranmæl burde derfor gjøre os den tjeneste at ta sit forslag tilbake. Vi kan da alle samle os om sekretariatets forslag, og vi kan si etterpaa, at saa sørgelig som det var, saa var det ikke andet at gjøre. Vi har da det i behold at vi var enige, da vi gikk ut av kampen. Til Lian og Gundersen vil jeg si, at av dem som ikke var kaldt ut var der grupper som hører til de viktigste i samfundet. Sjøfolkene, transportarbeiderne og typograferne stod igjen. Jeg stemmer altsaa for forslaget, men jeg sier at jeg gjør det kun nødvendig. Motiverne er ogsaa borgerlige og adskillig i slegt med Gunnar Knudsens. De bør ikke publiseres.

Jørgen Hansen: Tranmæl har aldeles ikke gjort sit forslag klart. Ingen har gjort rede for hvordan arbeiderklassens stilling etterpaa vil kunne bli. Saa langt frem er ikke de nye veie opstukket. Det er de nye veies mænd ikke voksne for. Jeg tror at dersom vi alle skulde være som Volan, saa gikk det galt. Vi maa holde vor fagforeningsfane høit. — Det er nok saa, at i det store og hele er arbeiderorganisationen imot voldgiftsloven; men begynder man at snakke individuelt med arbeiderne om den, saa kan man nok faa høre uttalelser om at det ikke blir værre under voldgiften end nu. De har set saa litet resultat av streikerne ogsaa, sier de. Skulde vi nu vedta Tranmæls forslag, hvad vil saa vederfares organisationen derefter? Forøvrig saa har vi ikke midler til at fortsætte kampen længe heller. Det gaar ikke an at si at streiken har været uten betydning. Den var ogsaa effektiv fra begyndelsen. Nu vilde det være vanvittig at fortsætte. Her maa vi sandelig bruke fornuften. Vi kan ikke gaa med lommene fulde av bare idealer heller.

Albert Johansen: Det var ikke nogen overraskelse for arbeiderne at mæglingsresultatets forkastelse fik flertal. Vi kunde jo heller ikke bestandig ha voldgiftsforslaget staaende som en truselssky bakom alt arbeidsgiverne bød. Vi var mot voldgiftsloven; men som stillingen var med hensyn til dette vilde det allikevel være bedre at la det briste og ta den. Vi holdt møte derom i Fredrikstad med foredrag av redaktør Moe-Johansen, og han erklærte under tilslutning at selv om vi fik voldgiftsloven, saa maatte vi fortsætte at motarbeide den. Den største overraskelse ved mæglingsforslaget var forøvrig det stemmetal som avgjørelsen utviste. Det kan ogsaa gi os noget at tænke paa. Red. Moe-Johansen uttalte ogsaa i sit nævnte foredrag, at borgersamfundet venter at vi skal drøpe os paa loven. Men den glæde skal de nok ikke faa. Vi skal ikke vedta en saa halsløs ting som den her foreslaaede at sætte os ut over den vedtagne lov. — Mange av de streikende lider nu nød, og de venter utaalmodig paa en løsning. Jeg er enig med Tranmæl i at vi bør kjæmpe de faglige kampe ut til sidste aandedræt. Men her ser jeg ingen anden utvei end at vedta sekretariatets forslag. Vi maa erindre det ansvar som vilde følge med vedtagelsen av Tranmæls forslag.

Carl Jensen: Paa Moss forkastet vi omtrent enstemmig mæglingsforslaget. Vi kjendte voldgiftsforslaget og forutsaa, hvad som vilde følge. Vi handlet derfor ikke i blinde, men visste hvad vi gjorde. Men vi visste ogsaa at om vi havde bøiet os denne gang og kanske derved undgaat loven, saa vilde vi allikevel engang ha faat den. Jeg har heller ikke saa stor skræk for den at jeg skulde gaa hen og stemme for et daarlig forhandlingsresultat for at undgaa den. Arbeiderne lider nu sterkt under dyrtidens tryk, og de venter paa en løsning. Men naar venstre to ganger er git majoritet i tinget med voldgiftsloven paa sit program, og det ikke har aapnet arbeidernes øine, saa maa nu selve kjendsgjerningen gjøre det. Men at fortsætte streiken som foreslaat av Tranmæl er ensbetydende med selvmord.

Knut Dalastøl: I denne debat er nu fremkommet saa meget, at det naturligvis ikke er min mening at jeg kan fremkomme med noget nyt. Men jeg finder dog at maatte anbefale Tranmæls forslag, om jeg end synes det kunde været mere omfattende. Alle som har hat ordet har uttalt at vi ikke vil magte at trumfe loven tilbake. Hvis dette er sandt saa kan det naturligvis ikke være tale om for bergverkene og jernarbeiderne og Norsk Hydro at drive den tilbake. Det rette mener jeg var at fortsætte streiken i sin fulde utstrækning. Den opfatning som Lian m. fl. hævder, at det kun var forutsætningen at demonstrere sin mening mot lovens vedtagelse og at man efterat ha protestert skulde bøie sig loyalt, deler jeg ikke. — Nei arbeiderne ute paa arbeidspladserne mener at det nu er alvor i leken og at det er meningen at føre kampen til det yderste for at faa loven bort. Bli det nederlag saa ødelægges ialfald ikke organisationen mere derved, end hvad som vil bli tilfælde om man vedtar sekretariatets forslag. Ti jeg er overbevist om, at om dette forslag vedtages, vil en stor del av medlemmerne vende organisationen ryggen, hvilket ogsaa er meget rimelig, da organisationen da vil ha utspilt sin rolle som klassekampbevægelse. Jeg kan være med Sæbø naar han sier det er blit fiasko. Men en endda større fiasko blir det om vi nu avblaaser kampen. Denne voldgiftsret vil aldrig kunne forstaa arbeidernes krav da dens folk vil bestaa av folk fra fiendeklassen som ikke med sin bedste vilje kan forstaa arbeidernes berettigede krav. Jeg vil anbefale at man stemmer for Tranmæls forslag.

M. Skogø: Lian søkte at faa det til at se saadan ut at kanske arbeiderne heller vilde ha voldgiftsloven end mæglingsforslaget. Dette er en tilsnikelse. Paa den ekstraordinære kongres blev det sagt, at vi vilde kjæmpe til det yderste, selv om vi maatte krype tilbake med voldgiftsloven paa ryggen. Men de, som talte saaledes dengang, de taler nu her for sekretariatets forslag. Nei, vi skulde uten hensyn til følgerne tat sympatistreiken straks vi. Tranmæls uttalelser her om at de første resultater av voldgiftsloven ikke kan bli daarlige er ikke usandsynlig. Nu skal vi være forsigtige og ikke resikere noget, sies der. Men dersom vi skal avblæse kampen nu, hvad skal vi saa bruke organisationen til? Skal vi under alle omstændigheter bøie os? Det er sagt av en taler her, at vi skal holde

fagorganisationens fane høit; men ogsaa han vilde at vi skulde bøie os. Nei, vi skal ikke gaa hen og indbilde os at vi har seiret, naar vi har tapt, og det har vi med saa meget større eftertryk, hvis vi skal bøie os for voldgiftsloven. Tranmæls forslag fortolkes derhen at lønskampe skal vi føre paa trods av loven; men lovbruddet er allerede skedd, idet arbeidet ikke er optat imorges. — Vi kan ikke komme tilbake til vore avdelinger her fra Kristiania og si at vi har anerkjendt voldgiftsloven. Der har været nok av forvirring allerede. Da sekretariatets ordre om proteststreiken kom spurte arbeiderne: Skal vi si op og saa allikevel vedbli at arbeide? De vilde ha sluttet straks og gjort proteststreiken effektiv. Det kan vel være saa at en og anden har basert sin arbeidsnedleggelse paa forutsætning om understøttelse; men det er ikke noget flertal. Her ser det forresten ut til at vi har for mange penger. De staar i veien for vor kamp. Det er sagt at voldgiftsloven vil gi os den fordel at vi kan komme til at omlægge vor taktik. Vel, men vi kan dog aldrig allikevel basere den paa penger; vi som ingen penger har i forhold til borgerpartierne. Jeg lægger ingen reel vekt paa de indvendinger som er anført mot Tranmæls forslag og vil stemme for det.

Aug. Magnussen: Jeg hadde trodd at repræsentanterne her skulde git uttryk for den masse de har bak sig, og dens stilling til voldgiftsloven er visselig ikke tvilsom. Den vil ikke ha den. Den vil føre kampen mot den til det yderste. Men nu kommer Systad her og ber Tranmæl gjøre os den tjeneste at ta sit forslag tilbake. Det er dog altfor hurtig en omvendelse! Nei, her skulde det være som naar visse nationer sender ut sine idrætsmænd til international konkurranse. De leverer dem en revolver, og de vet hvad de skal bruke den til hvis de ikke har seiren at bære hjem. Jeg vet ialfald at saadan er stemningen at jeg ikke kunde møte mine kamerater igjen, hvis jeg hadde stemt for noget undvigelsesforslag her. Og et saadant er sekretariatets. Jeg maa derfor advare mot dets vedtagelse.

M. Stenersen: Vi maa se paa de praktiske ting vi kan utrette og ikke stirre os blind paa bare teorier. Vi vil da let kunne forstaa at voldgiftsloven magter vi ikke at faa væk nu. Man kan ogsaa bli lei av de stadige konflikter og begynde at spørre efter fordelene. Mange har gaat i konflikter aar efter aar, og hvad de kan ha opnaadd er litet i forhold til ofrene. Det lille lønstillæg, for hvilket man bringer ofre, kan undertiden ogsaa være ganske illusorisk. Spørsmålet er nu: Skal vi holde paa med dette i fremtiden? Nu er det saa, at ingen organisert arbeider har villet ha voldgiftsloven, og alle ønsker at bli den kvit. Men at fortsætte streiken er en umulighet og en meningsløshet. Vi vet alle, at vi ikke kan faa loven væk ved den, og da kan vi ikke ofre mer for absolut ingenting, for det vi vet det er ingenting. Det er nok ikke andet at gjøre end at bøie sig indtil videre. Det er nu en sterkere magt end vi som har grepet ind, og nødvendigheten tilsier os at bøie os.

Lars Sæther: Tranmæl synes at ville kampen for kampens skyld. Og til det vil jeg si, at der foreligger intet forslag fra jern- og metalarbeiderne og Norsk Hydro om at fortsætte kampen efter

lovens vedtagelse. Dette er bare kommet fra redaktør Tranmæl. — Proteststreiken har ikke været nogen fiasko, som Jonassen sier. De, som sier dette kan ikke ha noget kjendskap til den ekstraordinære kongres's beslutning og dens diskuterte forutsætninger. Det var uttrykkelig forutsat, at man skulde hæve streiken; naar loven eventuelt var vedtat. Vi gjennomfører bare den kongres's beslutning ved at avblåse streiken nu. Jeg vil si, at jeg har gaat i streiken paa liten understøttelse med stor familie, og jeg tror at hvis Tranmæl hadde været i mit og likestilledes sted saa vilde han tat et andet standpunkt. Jeg anbefaler sekretariatets forslag.

Adolf Bay: At vi nu har faat voldgiftsloven er en kjendsgjærning; at vi er samlet her for at ta et standpunkt til loven er en kjendsgjærning; at vi har faat loven under vor mest energiske protest, er en kjendsgjærning, og at alle til vor raadighet staaende midler for dens avvergelse er anvendt er ogsaa en kjendsgjærning. Nu kommer redaktør Tranmæl med et forslag, som foregir at indeholde nye botemidler. Om dette forslag er at si, at dets sterkeste side er at det er en umulighet. Vi har ingen tropper til at gjennomføre det. Det kunde hænde sig at vi vedtok forslaget her idag, og saa sa jern- og metalarbeiderne imorgen: Den historie gaar vi ikke med paa. Det er vel helst saa, at Tranmæls forslag skal være en platform for venstre fløi her, et oppositionsgrundlag. Men argumenterne er besynderlig svævende og matte. Selv Tranmæl kan ikke faa fart i det. Det er nok bedst at stikke fingeren i jorden og lukte hvor vi er henne nu. Vi bør vedta sekretariatets forslag og derefter bruke alle midler til at faa voldgiftsloven saa litet effektiv som mulig, og saa snart faa den væk. Vi vet at der blandt arbeiderne ikke findes nogen kjærlighet til den.

Konrad Larsen: Ingen fra grubearbeiderne har endnu uttalt sig her. Jeg vil da si, at for dem behøver man ikke nære nogen-somhelst ængstelse hvad kampens fortsættelse angaar. Ja, saadant er vort mandat, at vedtages sekretariatets forslag, saa vil det bli en vanskelig stilling for os repræsentanter naar vi kommer tilbake til avdelingerne. Vi er fuldt opmerksom paa konsekvenserne. Ved Løkkens verk vil vi nok bli kastet ut av husene. Men vi vet hvad vi gjør. Jeg har heftet mig ved et uttryk av arbeidsmandsforbundets formand om hensyn til samfundsinteresserne. Jeg paastaar at vi har tat for store hensyn til samfundsinteresserne. Skal vi vedbli at ta saadanne hensyn saa kan vi likesaa godt pakke sammen med en gang og aldrig befatte os med organisationsarbeide mere. Det standpunkt som Tranmæl her indtar har ogsaa været godkjendt av arbeiderne ved Løkkens verk. Jeg vil paa det varmeste anbefale Tranmæls forslag. Det er vel saa, at med hensyn til det økonomiske ansvar staaer vi uvisse, og jeg vil da spørre om der fra organisationens side er foretat noget for i tilfælde at sikre kasserne, saa vi er uavhengige der. Eller er det stelt slik at vi ikke kan være trygge?

O. Grytnes: Der har paa de kanter jeg kommer fra været sterk klander over den maate sekretariatet har sat streiken igang

paa. Vi mente at man allerførst skulde kaldt ut de grener som er viktigst for samfundet; ti det var jo mot samfundet streiken skulde være rettet. Nu har det artet sig saaledes at det blev en kamp mellem arbeiderne og kapitalisterne. Men vi er under dette ogsaa kommet dithen at nye veie maa findes. Derfor vilde det være let-sindig her at vedta sekretariatets forslag. Dersom vi vil bevare vor historisk erhvervede ret til organisation, saa maa vi nu føre kampen uten at ta hensyn til de borgerlige love. Saaledes maa vi ogsaa være forsiktig med hvad vi nu beslutter, forat vi ikke skal binde fremtiden for os selv.

A. Kalvaa: Likedan som der i 80-aarenes kampe mellem de borgerlige partier blev anbefalet at øve sig i vaabenbruk, saa mener jeg at den nuværende situation kan kræve det. Denne debat arter sig forresten som en Babels forvirring. Der skiftes meninger fortvæk. Jeg vil fremhæve at jeg stemmer for Tranmæls forslag, og det er hvis det blir nedvotert at jeg vil ta mit forslag op. Jeg ser at Abrahamsen mener i «Morgenbladet» at arbeiderne nok vil komme til fornuft; men arbeiderne maa ikke komme til fornuft efter Abrahamsens forstaaelse av det. Det blir rispende galt for dem det han anser for fornuft.

O. Ruud: Det har været fremført her at streiken som den har været ført har været *forfeilet*; men derfor er intet bevis lagt tilrette. Det er nu en kjendsgjerning at først blev regjeringen tvungen til utsættelse av lovforslaget, og saa blev det vedtat som en midlertidig foranstaltning. Arbeidernes protest har altsaa virket. Men streiken har ogsaa aapenbart store mangler ved vor organisation. Dette kan ogsaa vise sig at bli til gagn for os. Især har det været mangel ved vor økonomi. Det er nok pengene som har været i veien som det paradoksalt er blit sagt her. Det er det motsatte. — Videre har vi opdaget at der ligger stort dyrkbart land for organisationen like nær ved. Et stort antal uorganiserte har nemlig meldt sig til deltagelse i vor kamp, og disse kan vi lettelig faa med os i organisationen. Det har ogsaa vist sig at vi mangler indre fasthet i sammenslutningen. En dag vælger vi os et styre til at vareta vore livsinteresser, og den næste dag bereder vi os til at kaste os over dette styre, som om det var vor værste fiende. Er ikke styret godt nok, saa la os da uten videre vælge et andet. Saa er det pressen, vor egen presse skulde være. Ogsaa den motarbeider for en stor dels vedkommende vore interesser. Vi har saaledes meget at lære endnu før organisationen kan bli til en fast enhet med harmonisk virkende organer. — Nu snakker man her om at trødse loven. Jeg tror ikke at disse folk som taler derom har beregnet konsekvenserne. Jeg for min del vil ikke være med og ta ansvaret for at ødelægge *min* organisation økonomisk. Man maa erindre at der vil i tilfælde bli anlagt erstatningssaker, og da nytter ikke Kalvaas utvei noget allikevel. Det er paa ingen maate ad den vei man naar maalet. Nei, la os nytte tiden nu mens loven er midlertidig til dens avskaffelse, og la os endelig se at faa partipressen ordentlig med os.

P. Aarøe: Jeg har egentlig ikke noget nyt at føie til det som er sagt for sekretariatets indstilling, som jeg helt slutter mig til. Jeg tror ikke de som med varme og glød har talt imot sekretariatets indstilling og for Tranmæls forslag har gjort dette ut fra vidt forskjellige synspunkter fra vore. Sekretariatets indstilling er nok et uttryk for vor synsmaate; men dersom de andre kunde paavise at vi vilde naa et resultat, f. eks. faa loven væk, ved fortsat kamp, saa vilde ikke vi være imot det. I kan tro om os hvad I vil; men et er sikkert, vi er kommet til vor slutning efter de grundigste overveielser. — Det er sagt her, at proteststreiken er blit en fuldstændig fiasco. Jeg begriper ikke det. Saken er, vi har lammet samfundet i langt større utstrækning end nogen paa forhaand hadde tænkt at vi kunde. De borgerlige aviser kan i aften meddele at ikke en eneste arbeider ved de mekaniske verksteder er møtt frem, tiltrods for at de var tilsagt med betingelser som voldgiften kunde bestemme. Streiken er virksom. — Det er sagt, at der har været handlet planløst. Ja, kritik kan være berettiget, naar den eier spor av fundament. Men de som har hat handlingens traade *har* søkt at finde den bedste plan. Der er gaat frem efter planer som er lagt i forhandling mellem organisationens valgte institutioner, og man har i disse forhandlinger søkt at komme til de bedste resultater. Organisationens repræsentanter i forbundsstyrer og sekretariat har anbefalet det som er gjort. Vi var klar over at de indvilgede lønsforhøielser ikke stod i forhold til dyrtiden; men vi skjønte ogsaa at det var det bedst opnaaelige. Dersom de var blit vedtat saa hadde vi ikke faat voldgiftsloven. Heller ikke vilde vi anbefale sympati-streik av den samme grund. Den vilde fremkaldt voldgiftsloven. Tranmæls forslag er ikke godt at forstaa. Man kan kun skjønne det ut fra det grundsyn at man vil ha kampen fortsat bare for kampens skyld, uten nogen anden hensigt. Det er ikke til at faa tak i hvad han vil opnaa. Det er ganske oplagt hvad som vil ske. Over dette er jeg ved eftertanke kommet til klarhet med mig selv. Det skal ogsaa sies, at der ingen selvopgivelse ligger i at slutte streiken. Loven er bekjæmpet med alle anvendelige midler. Tranmæls veie nu vilde ødelægge organisationen fuldstændig. Der er intet andet at gjøre end at avblæse hele historieen. Det er umulig at føre nogen del av kampen videre.

M. Fredsti: Spørsmålet er i grunden likesaa uklart som da vi begyndte debatten. Kun bergverksfolkenes stilling er klar. De vil ikke gi sig over. Men sekretariatets forslag virker som en kold bølge over det hele. Det har været saaledes en gang før. Magtesløshet er kommet over organisationen. Ikke destomindre er jeg nødt til at stemme for sekretariatets forslag. Men jeg er helt uenig i begrundelsen. Det er ikke saa litet i det Lian uttalte, at det er mistrosthed og at det vilde bli svingten. Ialfald er det nok slik her i Kristiania. Der er folk som heller vil ta voldgiftsloven end fortsætte. Men det vil jeg si, at det kan komme til at gaa slik at regjeringen tvinger grubearbeiderne ut av landsorganisationen.

A. Bratvold: Noget mellemstandpunkt eller nogen halvering

er i denne affære aldeles umulig. Enten maa hele historien fortsætte eller det hele maa avblæses. Men der foreligger ikke noget forslag om det heles fortsættelse. Det har ingen vovet at komme med. Tranmæl vil ogsaa avblæse endel, og det netop proteststreiken. Hvorlænge skal saa den streik han vil ha fortsætte? Indtil voldgiftsretten har avsaagt dom eller utover den? Jeg var enig i at streiken burde utvides, og jeg vil si at proteststreiken har været meget effektiv. Og arbeiderne vilde nok holdt ut og fortsat. I papirindustrien var den ganske virksom. Stansen betød likesaa meget som en 14 dages streik. Den var nu mere effektiv end den vilde været i 1914. — Her kan vi nu ikke gjøre noget krumspring; vi maa ta standpunkt for eller imot avblæsning. Valget er ikke tvilsomt for mig. En fortsættelse er aldeles hensigtsløs. Sæbø har ikke moralsk ret til at tale om streiken som en fiasco. Kalvaa, som taler om øvelse i vaabenbruk, vil jeg minde om dengang han var ræd og skrek op om kanonen paa blyanten paa et landsmøte her.

Martin Johansen anbefalte Tranmæls forslag.

Ludv. Johansen: Idet regjeringen nu har tat fra os streikevaabenet, har den samtidig anvist os et andet kanskje kraftigere vaaben: Overførelsen av kampen til selve arbeidspladsen. Ti naar voldgiften er os paatvungen, saa har vi ikke noget andet at gjøre end at føre kampen der hvor den kan føres uten at rammes av loven, og det er paa arbeidspladsene. Det er forresten merkelig at Tranmæl ikke kan forstaa det.

Anna Pleyrn: Det er alvorlige spørsmaal vi er kommet op i. Med en tvungen fastsættelse av arbeidslønnen maa man vel ogsaa komme dertil at levnetsmiddelpriserne maa fastsættes ved lov. Man taler her om forvirring. Blandt kvinderne har der ingen forvirring været. Vi var klar over at vi maatte faa voldgiftsloven med stortingets nuværende sammensætning. Vi har sagt fra at vi var imot den saa kraftig vi kunde. Vi har latt samfundet for en tid føle den magt vi for tiden har; men vi kan ikke hensigtsløst fortsætte. Det er ogsaa det at tænke paa, at kvinderne vil komme til at lide mest. I maa tænke over følgerne ogsaa med hensyn til dette. Det hører med til overveielserne. Det kunde bli bare nogen smaa kjæmpende klikker. Det er nok faa som er saa helstøpte som Tranmæl. Der er hustruer som staar helt uforstaaende. Vi har med den førte proteststreik sagt fra, og vi har stanset hele landets industri med en gang. Det har ogsaa overklassen følt og forstaaet. Derom er ingen tvil. Andet kunde vi ikke gjøre; ti det var jo vort eneste vaaben. Vi er ikke veget, og vi behøver ikke skamme os for at avblæse nu, da streiken har mistet sit formaal.

A. Schultz: Jeg vil si saa meget, at dersom jeg hadde været mester for den heldig iverksatte proteststreik mot voldgiftsloven, saa vilde jeg, trods al kritikk, følt mig stolt derav. Det maa nemlig erindres at vi ikke kunde faa samfundet alene som motstander ved en streik; den maatte ogsaa bli rettet mot arbeidsgiverne. Vi kom her i kamp med to, og vi kunde ikke spare den ene. Vi har gjort det godt som det er og har ingen skam av vort tiltak. Vi er naadd

saa langt vi kan naa og kan med ære trække os tilbake. Jeg stemmer for sekretariatets forslag og hævder at vi som gjør det er like-saa radikale som de andre. Det er ikke det som er skillet. Det er klart at proteststreiken var saa heldig iverksat som gjørlig; men sekretariatet kan vel si til landsmøtet som Per Gynt til Aase: «Om jeg hamrer eller hamres, likefuldt saa skal der jamres.» Sekretariatet har sat 40 000 mand paa gaten i løpet av 4—5 eftermiddagstimer. Det er godt gjort, og den magt som ligger deri maa da vi erkjende. Det er sagt at vi skulde søkt at ramme samfundet sterkere; men det maa erindres at vi savner i organisationen de som arbeider med kommunikationsmidlerne og de er de viktigste. Dersom vi hadde kunnet foreta handlinger svarende til f. eks. Kalvaas store ord, saa skulde nok jeg gaat med. Men vi har gjort alt som vor nuværende magt tillater os.

Rich. Hansen: Det blev sagt av Konrad Larsen fra Løkkens verk at jeg skulde ha uttalt noget slikt som at vi vilde iverksætte streiken saalangt som vi ikke traadte samfundets interesser for nær. Dette er aldeles grepet ut av luften; noget saadant har jeg ikke sagt. — Hvad saken angaar, saa kan jeg ikke forstaa at Tranmæls forslag kan redde os ut av situationen. Nu vil han halvere. Her er da spørsmålet: Vil jern- og metalarbeiderforbundet og formerforbundet være prøveklut i en kamp mot en lov som vi allikevel ikke kan faa væk med nogen streik nu? Det tror jeg ikke gaar. Tranmæl har ikke git nogen anvisning paa hvorlænge vi skal holde paa med denne hans delte streik. Han vil nok lægge den sak paa sekretariatets skuldre. Det vilde bli emne for kritikk paa næste landsmøte. Systads uttalelser er fuldstændig malplaserte, og hvad mening Kalvaa har med sit forslag synes han egentlig ikke at ha fuld rede paa selv engang.

O. Eidem: Mange sier at dersom Tranmæl kunde anvise veie videre frem for sit forslags resultater, saa vilde de stemme for det. Dette minder mig om venstre, som altid sier til os socialister, at dersom vi kunde klargjøre for dem hvordan egentlig følgerne av vore forslag til samfundets omordning vilde bli, saa vilde de stemme med os. Det er bare utflugter. Det er ogsaa sagt at Tranmæl vil ha kampen bare for kampens skyld, uanset resultaterne. Dette kommer fra arbeiderne i Kristiania. Men saa er det, at hadde ikke de øvrige arbeidere i landet gjort mere end arbeiderne i Kristiania, saa var ikke organisationen saa langt fremme som den er nu. — Grubearbeiderne er drevet til desperation ved det som foregaar. Selv om Tranmæls forslag ikke blir vedtat, saa vil de allikevel fortsætte kampen mot voldgiftsloven. Naar taktikspørsmålet kommer til behandling her, saa vil man nok maatte erkjende at de veie vi har anvist er de rette at følge.

Alfr. M. Nilsen: Jeg har almindelig befundet mig paa samme side som Tranmæl; men jeg kan ikke stemme for hans forslag nu. Dermed mener jeg dog ikke at vi skal ha opgit kampen. Vi kan komme til at maatte bryte loven. Men da maa vi være forberedt paa følgerne, og det er ikke organisationen nu. Jeg tror jeg har

hat god anledning til at sætte mig ind i forholdene, og jeg er kommet til det resultat at vi aldeles ikke er forberedt til at følge de veier Tranmæl for tiden anviser. Jeg har tænkt at fremsætte forslag om at vi bør trodse loven; men det kan bli anledning til det senere under behandlingen av taktikken. Jeg er ikke enig i sekretariatets begrundelse av sit forslag. Jeg kunde derfor stemme for Kalvaa's forslag, idet det ogsaa gaar ut paa at avblæse det hele, eftersom lockouten jo allerede er avblæst.

E. Reiersen: Jeg vil stemme for Tranmæls forslag; men ikke fordi jeg anser det for det radikaleste. Det er fordi jeg vet at grubearbeiderne aldrig vil gaa tilbake til arbeidet paa de gamle betingelser. Jeg vil ikke ta ansvaret for at ha tvunget dem til det. Jeg legger heller ikke nogen mistillid til sekretariatet ved at stemme for Tranmæls forslag. Jeg tror at ledelsen har gjort sit bedste for at vareta arbeidernes interesser. Tranmæl er ogsaa opmerksom paa at grubearbeiderne ikke kan tvinges tilbake. Jern- og metalarbeidernes avstemning viser at de har hat en anden opfatning av situationen end forbundsledelsen.

E. Volan imøtegik Ruud, anbefalte Tranmæls forslag og hævde i motsætning til Fredsti at der ikke var mistrøstighet blandt arbeiderne.

M. Tranmæl: Det er sagt at mit forslag ikke har faat nogen utredning med hensyn til følgerne. Det samme kan sies om formandens forsvar for sekretariatets forslag. Der er ikke ført nogen argumenter for det. Der blev spurt av Konrad Larsen om kassernes sikkerhet. Herpaa er der ikke blit svaret. De er altsaa ikke bragt i sikkerhet. Det første man burde tænkt paa med hensyn til disse var at anbringe dem i et naboland. Vi bør nu finde et grundlag for kampen. Det er sagt at de ofre man har bragt for lønstillæg ikke har bragt tilsvarende fordel. Ja, dersom det var bare det det gjaldt, saa kan det nok være rigtig. Men det gjælder langt mere end det. Det gjælder f. eks. solidaritetens utvikling. Vi skal bygge det nye samfund vi tilstræber indenfor det eksisterende gamle. En taler, L. Sæther, titulerte mig *redaktør*; jeg er her som kongresmedlem, ikke som redaktør. Aarøes tale var en bekræftelse av det standpunkt vi her indtar. Jern- og metalarbeiderne er bedre end de gjøres til; Kristianiaarbeiderne er ogsaa bedre. Der er bedre staa i folket end deres repræsentanter her vil være ved. Fru Pleym talte saa vakkert om kvinderne og hvad som vil falde i deres lod. Men der maa *ofres* for det socialistiske samfunds indførelse. Hvad hændte ikke under undtagelsesloven i Tyskland! Mange hjem blev fuldstændig ødelagt. Arbeiderklassen viker for hjemmets skyld. Det maa være slut. Vi maa slænge knytnæven like i utbytternes ansigter. Streikeretten er det dyreste vi har. Og forsøker de paa at ta vore kasser, saa skal det bli dem dyrt at staa. La derfor dem som fremdeles vil fortsætte kampen faa vor økonomiske støtte, og vi skal oparbeide en retsbevissthet hos arbeiderne som vil vare og gi dem styrke. La dem saa, om de tør ta følgerne, ta vore kasser. Jeg lover for at det skal bli penger som skal svi dem.

O. Lian: Saken maa nu være utdebart; men jeg maa gjøre

nogen bemerkninger tilslut. Man synes at ha forstaat mig som om jeg skulde sagt at arbeiderne ikke var imot voldgiftsloven. Det har jeg ikke sagt. Jeg har heller ikke sagt at vi i alle tilfælder skal være loyal mot loven. Jeg har sagt at forstaaelsen ikke er stor nok blandt arbeiderne. Naar Tranmæl tok Aarøes uttalelser om at ikke en eneste arbeider ved de mekaniske verksteder var møtt op igjen til arbeide til indtægt for sit standpunkt, saa er det feil. Aarsaken til at arbeiderne ikke er møtt op er denne kongres' sammenkaldelse. De vil se hvad vi beslutter inden morgendagen. Jeg er viss paa, at dersom vi hadde opsagt arbeiderne 14 dage før, saa hadde vi ogsaa faat loven 14 dage før, saa opsigelsen kan der ikke være noget at klandre ved. Loven laa færdig, og man ventet bare paa anledningen. Sekretariatet benyttet situationen saa godt det lot sig gjøre. Stemningen for sympatistreik viste sig ikke at være synderlig stor. Der kom noksaa lunkne svar. Det var ikke saadan begeistring som man kan faa op paa et masse møte. Det kunde ogsaa været til skade i visse tilfælde at erklære sympatistreik. Der var talt om sjømændene. Men vi visste at regjeringen hadde ordnet sig saaledes at militær skulde være rede til at gaa ombord. Det var meddelt av statsraad Urbye at sjøfarten maatte holdes gaaende. Feilen ved Tranmæls forslag er at han ikke kan si hvorledes hans streik skal sættes iverk. Med hensyn til spørsmålet om kassernes sikkerhet, saa maa man jo vite at det er forbundene som raader over dem. Denne kongres eller sekretariatet har ikke noget med dem at skaffe. Tranmæl taler om det retsgrundlag som skal skaffes tilveie. Det er jo netop ved proteststreiken vi har faat det. Yderligere kan vi neppe øke det. Vi har sagt fra. Hele streiken var en eneste protest. Det var dens indhold og dens maal. Det var ogsaa i overensstemmelse med beslutningen i 1914. Vi har saaledes markert vor stilling, og det er ingen nødvendighet at vedbli med at protestere i et par fag. Det er ikke organisationsmæssig fremgangsmaate at si til de 60 000: «Gaa til arbeidet igjen,» og til de 20 000: «I skal fortsætte streiken mot loven.» Med hensyn til motivering av vort forslag, saa staar den udelukkende for sekretariatets regning. Kongressen stemmer ikke over den. Vi har tænkt at avblæsningen skulde ske i følgende proklamation:

Til arbeiderklassen i Norge!

De norske arbeidere har ved en omfattende arbeidsstans — mens stortinget behandlet den tvungne voldgift — paa det kraftigste uttrykt sin protest mot denne uretfærdige lov.

Denne protestutfoldelse har stortinget ikke tat hensyn til. Baade høire og venstre har stemt for loven og saaledes uttrykkelig tilkjendegit sit fiendtlige sindelag overfor arbeiderklassen.

Proteststreikens mission er endt. Og den hæves derfor fra onsdag aften 14. juni.

Dette sker i fuld overensstemmelse med kongressens beslutning av 1914. Og i den overbevisning, at den store protestutfoldelse dog ikke har været forgjæves.

Den har sat loven i det rette lys som en klasselov for hvilken fagorganisationen ikke kan overta noget ansvar og som arbeiderne har bekvæmpet til det yderste. De ofre som paa denne maate er gjort vil komme arbeiderklassen tilgode under den fortsatte kamp mot denne uretfærdige lov.

Arbeiderklassen i Norge har i de sidste aar stadig faat føle hvad det vil si at leve i et samfund hvor privatspekulationen raader og beskyttes av statsinstitutionerne. Folket er plyndret av spekulanterne, og vor kamp mot dem søkes hindret av statsmagterne.

I disse forfærdelige tider har arbeiderklassen kun sig selv at stole paa.

Kongressen retter derfor en indtrængende appel til arbeiderne om at fylkes om organisationerne mere mandjevnt end nogensinde og utvikle disse, saa vi snart kan sprænge de baand som vil hemme vor bevægelsesfrihet. Arbeiderklassen maa gaa frem i faglig, kooperativ og politisk organisation til hel og fuld avskaffelse av utbytningen.

Tilslut vil jeg si at naar Tranmæl taler om de tyske arbeideres kamp mot undtagelsesloven, saa er det at erindre, at de førte kampen paa lovens grund. Tranmæl vil ha aapent lovbrud. Kalvaas forslag er indhyllt i bomuldsdotter. Den sidste linje i forslaget foregriper forøvrig næste sak paa dagsordenen. Der er talt her om forvirring og svækkelse; men dersom vi er enige om at forhindre forvirring og svækkelse, saa kan vi ogsaa gjøre det. Vi kan i den situation vi nu er i mere end nogensinde styrke og sveise arbeiderne i Norge sammen til en enhet.

Votering: Der forlangtes navneoprop og der stemtes da alternativt mellem sekretariatets og Tranmæls forslag. De som stemte for sekretariatets forslag svarte *ja*; de som stemte for Tranmæls forslag svarte *nei*.

Følgende svarte ja: Alfred Myhrstad, Gudmund Pedersen, T. Andersen, Jacob Eikefjord, Adolf Andreassen, Karl Dysterud, Karl Evensen, Jacob Gustavsen, Georg Gabrielsen, Anders Johansen, Joh. Gudmundsen, Alfr. M. Nilsen, Oskar Johansen, Hans Pedersen, Gustav Sjømann, Thv. Halvorsen, Arnt Arnesen, Anna Olsen, Gustav Lilleby, Aksel Jacobsen, Aksel Ahlstrand, I. Bjerkmann, Johs. M. P. Ødegaard, Anna Pleym, Bernhard Eriksen, Martin Hermansen, Karl J. Andersen, Adolf Bay, Adolf Schou, Johan Nygaard, S. Steffensen, Jakob Johannessen, Karl O. Olsen, Hans Aas, Einar Halvorsen, Olav Hindal, O. Chr. Larsen, Oscar Ruud, Leopold Rungstad, Alf Hansen, Hans Poulsen, John Furset, H. Hagen, O. S. Bognes, H. Havre, Karl Pedersen, Ludv. Johansen, T. Fjermestad, Einar Gabrielsen, O. Skibstad, A. Østvik, J. Kismul, Elias Olsen, Ole J. Olsen, Kristian Olsen, Hans B. Johannesen, C. A. Jensen, Oskar Olsen, Petter Andersen, Karl Bakke, Thorvald Huseby, B. Heggem, N. Aarkvisla, Edv. Velde, Karl B. Knudsen, M. Gulbrandsen, A. Jonassen, Karl Helgesen, O. C. Johansen, Oskar Gustavsen, Ingebret Andersen, Thomas Olsen, H. Schjervum, Josef Nilsen, Abel Olsen, Harald Stenberg, Albert Johan-

sen, Carl Jensen, Ingvald Nilsen, Olaf Andresen, Nanna Staahl, Sverre Johansen, Lars Sæther, M. Fredsti, Kr. Kristensen, M. Michelsen, Fr. Karlsen, Karl A. Olsen, Karsten Lund, H. Lang, Karl Andersen, Alfred Melgaard, A. Knudsen, O. Liknes, Kr. Ørbak, Ole Rønning, H. Fladeby, Aksel Amundsen, Grauf Jakobsen, Rob. Kopp, Karl Hansen, Ivar Ertresvaag, M. Martinsen, M. Kristoffersen, H. Nicolaysen, Aksel Johannesen, Herman Michelsen, Adolf Nilsen, Anders Birkeland, Johan Andersen, Johan Oskar Nilsen, Gerh. Gulbrandsen, Svend Leetland, Sigfrid Olsen, August Bratsberg, H. Dahlstrøm, Aksel Schultz, Edvart Evensen, Chr. Systad, Thomas Torkildsen, Kr. Olsen, Fr. Nilsson, Petter Gundersen, Alb. Andersen, Oscar E. Lund, Anton Egeland, Hans Dramdal, Thor Sæterbraaten, Fritjof Skogstrøm, Albert Gulbrandsen, Oscar Olsen, Karl E. Pettersen, Edvin Hendriksen, Kristen Karlsen, Johs. Lund, Hans Evensen, Leonard Larsen, A. Bratvold, Ingmar Lillesand, John Lausnæs, Harald Andersen, Knut Kristiansen, Olaus Svendsen, Jørgen Pettersen, Oscar Torp, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, Hans Eriksen, Rudolf Olsen, I. P. Jönson, K. Pedersen, Joh. P. Nilsen, M. O. Nystuen, M. Liengen, H. Winge, Joh. Samuelsen, P. Krogsrud, Olaf Gotteberg, M. A. Bakke, Anders Øie, C. Hallfelt, Ole Iversen, Otto Eriksen, S. Christensen, B. Lange, Lauritz Grindheim, Albert Olsen, Olav Johannesen, Johan Eriksen, Carl Johansen, Alma Andresen, Jørgen Hansen, Harald Thorkildsen, Hj. Johansen, Anna Larsen, B. Fure, Johannes Naadland, Ole Gaardal, Aug. Løkke, John Løvaas, G. Nøttestad, Hilmar Vatvedt, M. Stenersen, M. Rebnord, Osvald Hansen, Jens Johansen, Christian Bergstrøm, Iver Knudsen, Ole O. Lian, P. Aarøe, Rich. Hansen, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt, Alfr. Pahlm, J. M. Winge.

Ialt 197.

Følgende svarte nei: O. Bjørkman, Oluf Amundsen, Eivind Reiersen, Lars H. Kirkhus, E. Volan, Gustav Sundby, Konrad Larsen, Anton Kalvaa, Kr. Rothaug, Lars Tørres, John L. Moen, Claus Mathisen, L. O. Sæbø, Aug. Magnussen, Mons Brække, Harald Ellefsen, Knut Dalastøl, Martin Johansen, A. Gabrielsen, Ragnar Fossum, Kristofer Sommer, Alfred Øvergaard, Johs. Steffensrud, Martin Skogø, Lars Larsen, Harald Olsen, L. Winge, Karl Tømmeraas, Albert Havnes, Bernt Pedersen, Saamund Bergland, Martin Tranmæl, Odin Mathisen, Ingvald Olsen, Iver Haugrønning, Andr. Narvesen, Edv. Stenklev, Simen Jensen, Hans Evensen, Emil Zakariassen, O. Eidem, Mathilde Olsen, K. Vold, Ole Skjenstad, D. Storvedde.

Ialt 45.

Følgende var fraværende: Vilhelm Hansen, Kristian Moljord, F. A. Strøm, Anders Svedahl, Gustav Strand, Oskar Endresen, Jacob Olsen, Bredo Martinsen, Lauritz Pedersen, Trondsen, Alb. Nicolay Arnevig, Øistein Olsen, Eug. Søsnes, H. Henriksen, Leif S. Olsen, Konrad Klausen, E. E. Rudlang, Oscar Rønbech, Hans Aspmo, Magnus Nilssen.

Ialt 20.

Klokken var nu 2.30 nat, og *Lian* fremsatte forslag om at møtet skulde hæves og forhandlingerne fortsættes kl. 9. Dette forslag forkastedes med 129 mot 116 stemmer, og man gik saa over til behandling av

Organisationens stilling til voldgiftsloven.

O. Lian: Det spørsmål kongressen skal avgi svar paa er om vi skal opnevne et medlem av voldgiftsretten, som loven foreskriver. Regjeringen har som bekjendt opnevnt høiesteretsjustitiarius Thinn, telegrafdirektør Heftye og overbestyrer Fasting, og arbeidsgiverne har opnevnt som sin repræsentant ingeniør Vik. Det er nu en repræsentant for arbeiderne som mangler. Hvis ikke arbeiderne opnevner ham saa skal ifølge loven regjeringen gjøre det. Loven er nu der, og organisationen maa selvfølgelig paa bedste maate søke at vareta arbeidernes interesser ogsaa under loven. Spørsmålet blir her: Hvilken maate er bedst? Jeg vet der er reist indvendinger av mange slags mot vor medvirkning i voldgiftsretten. De mest yderliggaaende vil ikke at vi skal befatte os med at fremme arbeidernes interesser ved tvisters avgjørelse paa den maate. Men der vil for voldgiftsretten bli indkaldt sakkynndige og vidner, og hvis vi skulde kunne negte vor medvirkning, maa vi da overlate til voldgiftsretten at fælde sin dom uten at arbeiderne er hørt. Nu er det i det foreliggende tilfælde slik at vi ikke behøver at ta standpunkt til fremtiden. Vi kan holde os til de foreliggende tvister. Skal vi da holde os væk, eller skal vi søke at faa de bedst mulige vilkaar for arbeiderne? Det maa erindres at retten kun er opnevnt for at avgjøre de foreliggende tvister og at ny ret vil bli opnevnt hvis nye tvister kommer under loven. Vi kan saaledes næste gang faa anledning til at ta standpunkt paa grundlag av de vundne erfaringer, og vi kan da fortsætte at delta eller gaa over til benyttelse av andre midler. Jeg og sekretariatets øvrige medlemmer med mig er enig om at i de foreliggende tilfælder bør vi tiltræde retten og sætte al vor kraft ind for at faa det bedst mulige resultat av voldgiftsdommen. Arbeidsgiverne har sat sin mand ind. Han er en av deres dygtigste mænd og han vil sitte der i retten og vareta deres interesser som han repræsenterer. Skal arbeidernes interesser da ikke bli varetat? Justitiarius Thinn, hvis hjerte og sind er paa arbeidernes side, har litet fagkjendskap i disse affærer. Vor side trenger derfor at bli grundig og alsidig belyst, og vi bør faa et dygtig medlem ind i voldgiftsretten. Det er ogsaa sagt, at retten nu er saa bra at vi ikke behøver at sætte nogen av vore ind, og man lider fuldt og fast paa at regjeringen saa allikevel vil sætte en arbeider ind. Vi bør dog holde os for gode til at lure os frem. Vi har en mand som er medlem av arbeidsretten og som saaledes motsvarer den mand arbeidsgiverne har opnevnt. Og han er i besiddelse av dygtighet og kjendskap til disse ting. Det er Sverre Iversen. Vi maa nemlig ta en som ikke sitter i noget styre. Jeg mener vi burde vælge Sverre Iversen som vor mand. Nu er det ogsaa slik at man ikke efter

godtykke kan negte at delta. Loven sier at den opnævnte er pliktig til at gaa ind i retten. Den som ikke vilde, maatte da finde et eller andet paaskud. Det gaar ikke an at vi tar standpunkt imot her og at saa senere en lar sig vælge ind i retten. Hvis vi undlot at sætte en mand ind, og dommen blev uretfærdig, saa vilde vi kunne tro at det kom av at vi ikke hadde nogen til at fremme vor sak i retten. Skal vi bekjæmpe en dom, saa maa vi ha et grundlag for det. Man kan ikke bekjæmpe enhver kjendelse uanset indhold. Hvis resultaterne av en voldgiftsdom er uantagelige, kan man se sig om efter andre midler. I det foreliggende tilfælde bør vi altsaa bruke al vor evne for at faa et saa godt resultat som mulig. Det maa erindres at vi ikke har noget ansvar for kjendelsen. Det blir det samme som i kommunestyrelserne hvor vi deltar. Vi har ikke ansvar for hvad borgerpartierne, som er i flertal, beslutter. Det avholder os dog ikke fra at trænge ind i disse institutioner. Man kan si noget lignende om voldgiftsretten, selv om eksemplerne ikke er helt analoge. Der kan være farer med den, f. eks. ved kompromisser. Men det er det ogsaa i stat og kommune. Sekretariatet er altsaa av den opfatning at vi for dette nu foreliggende tilfælde bør opnævne en repræsentant for os i voldgiftsretten og foreslaar:

«Kongressen beslutter at opnævne repræsentant til den i anledning av konflikten ved bergverkerne, i jernindustrien og ved Norsk Hydro etablerte voldgiftsret.»

Alfred M. Nilsen: Den inkonsekvens vi gjorde os skyldig i dengang vi ikke optok kampen mot mæglingen, hevner sig nu. Vi skulde bekjæmpe den som vi har protestert mot voldgiften; ti princippet i begge er ens. Dersom vi hadde tat kampen op da, saa hadde vi staat bedre i det. I stortinget var det endog uttalt, at naar man først hadde anerkjendt princippet ved at godta mæglingen, saa kunde man likesaa godt gaa skridtet videre og anerkjende voldgift. Deri ligger en rigtig tanke. Og netop som en følge av det vi er slaat ind paa, vil man nu loyalt bøie sig og medvirke til lovens iverksættelse. Opnævnelsen av en repræsentant for arbeiderorganisationen i voldgiftsretten vil nemlig konsekvent føre til lovens anerkjendelse. Det var andre grunde som gjorde at jeg ikke kunde stemme for Tranmæls forslag end det principielle standpunkt til loven. Kampen mot den mener jeg vi ikke maa opgi, som det her foreliggende forslag indbyr til. Det er fra nu av den seige kamp mot den skal begynde. Det er lagt stor vekt paa at den er midlertidig. Det er for at vi lettere skal bite paa kroken. I og med krigens ophør engang tænker jeg ogsaa at vi har loven permanent. Og det er ikke saa rart. Nu har vi faat den paa prøve, og i stortinget sitter der et flertal som er programforpligtet til dens gjennomførelse. Derfor maa vi nu opta kampen mot loven med en gang, og da bør vi gjøre det saa varmt for regjeringen som mulig. Dette vil være bedre end om vi hadde vedtat Tranmæls forslag. Jeg foreslaar:

«Landsorganisationen meddeler regjeringen at man ikke agter at opnævne noget medlem av voldgiftsretten.»

Det er fremholdt at vor mand skulde opveie arbeidsgivernes

repräsentant i retten. Men arbeidsgivernes stilling og vor er forskjellig. Deres motstand mot loven var ikke saa alvorlig ment. Det var bare en del av deres taktik. De vilde været dumme om de uten videre hadde anerkjent voldgiftsprincippet; de vilde ha ryggen fri; men det var deres lockout som fremkaldte loven. Man ser arbeidsgivernes tvetydige stilling av det som fremkom fra høirehold i stortinget. Loven kan bli nyttig for arbeidsgiverne. De kan vri den til sin fordel. Det er derfor rimelig og naturlig at de straks opnævner sin repräsentant i retten. Men alt dette bør netop skjærpe vor stilling til loven, og la os endelig huske paa at fra den stund vi har opnævnt en mand fra vor side til voldgiftsretten har vi anerkjent den. Og tænk saa over hvilken vanskelig stilling den mand vilde faa til alle sider! Men ansvaret for resultatet vilde tilslut falde tilbake paa vor organisation, og den vilde komme i miskredit. Vi hadde jo ved den medvirket til lovens ikrafttræden. Ja, saa vil regjeringen opnævne en repräsentant for os, indvender man. Det er saa. Det kan bli en arbeider, og det kan godt bli en anden. Statsraad Abrahamsen sa at dersom nogen av parterne forsømte at opnævne nogen, saa vilde regjeringen vælge en efter de samme principper som de 3 allerede opnævnte. Jeg mener ogsaa, at dersom organisationen ikke beslutter at opnævne nogen, saa bør heller ingen organisert arbeider modta hvervet om han blir opnævnt av regjeringen. — Men alt det jeg her har anført er ikke nok. Det er ikke tilstrækkelig bekjæmpelse av loven. Man mener at vi ikke kan negte at vidne og gi retten opplysninger. Men vi bør være konsekvente og negte ogsaa det. Vi faar ta de følger som straffeloven paalægger for det. Vi behøver heller ikke at gi alle opplysninger vi kan sitte inde med. Som det er sagt: Vi kan staa der som saltstøtter. Men naar vi har undlatt at gi opplysninger, saa tror jeg det vil være vanskelig for en ret at avsi dom, naar den mangler materiale til grundlaget for den. Men dom blir avsagt allikevel, sier man. Vel, saa kan vi negte at bøie os for dommen. Vi kan si til de angjældende arbeidere: Gaa til streik paa trods av dommen. Saa indvender man: Det er brud paa loven. Jeg er klar over det og over følgerne. Men vi har jo frist til at sikre vore kasser. Man behøver ikke at iverksætte streik med en gang. Man kan ta tid til at ordne sig. — Tiden er inde til at opta kampen mot loven med en gang, og lovbrud maa til for at slaa denne lov ihjel. Der er ikke andet middel. Det er fordi vi ikke har de tilstrækkelige økonomiske midler at vi maa avblæse kampen nu; men vi kan føre kampen ogsaa ind paa arbeidspladsen med alle de midler som der staar til vor raadighet. Vi kan ogsaa bruke den ting at arbeidsgiverne har godkjendt loven mot dem. Vi kan manøvrere slik at voldgiftsretten griper ind, og saa kan kampen føres paa arbeidspladsene. Jeg tror ikke at de som her har stemt for proteststreikens avblæsning har gjort det under den forutsætning at de vil bøie sig for loven og opgi kampen mot den; derfor anbefaler jeg mit forslag til vedtagelse. Det peker netop paa hvad vi nu har at foreta os likeoverfor loven, og vi vil faa tid til at forberede os, hvad vi ikke hadde nu.

Strek og 5 minutters taletid blev foreslaat og vedtat.

A. Bratvold: Jeg er enig med Alfred Nilsen i at vi kan ikke hævde en skarp stilling mot loven og samtidig opnævne en repræsentant i voldgiftsretten. Det vilde tvertimot være at anerkjende den uforbeholdent. Der tales her om at det kun gjælder dette specielle tilfælde; men da var det vel rettest at de angjældende forbund som har tvisterne opnævte en mand.

Konrad Larsen: Jeg kan slet ikke forstaa hvor Alfred Nilsen vil hen med sit forslag. De 197 repræsentanter her, som har stemt for proteststreikens avblæsning, har dermed ogsaa godkjendt loven, ialfald vil det umiddelbart bli følgen, det er klar skuring, og da kan ikke de 45, som har stemt imot være med at stemme over dette. Det eneste de har at gjøre er at undlate at stemme.

Martin Tranmæl: Jeg vil anbefale Alfred Nilsens forslag. Konrad Larsens opfatning er ikke rigtig. Vi maa stemme. Hvis vi vedtar at opnævne en repræsentant til retten, saa gjør vi os medansvarlig i det hele. Jeg er sikker paa at hele venstre ønsker at vi skal opnævne en mand og vilde hilse det med glæde. Derfor maa vi stemme mot det og ikke en av de 45 maa svigte.

A. Kalvaa: Det maa da enhver kunne skjønne, at dersom vi opnævner en mand for os i retten, saa har vi dermed godkjendt loven. Vi har endog dermed gjort os delagtig i domstolens kjendelse. Jeg stemmer derfor konsekvent imot. At ogsaa Lian kunde være med paa dette, forstaaer jeg ikke. Er der enstemmighet i sekretariatet ogsaa om dette? (*Lian*: Ja.) Det var ikke andet at vente. Lian sammenligner voldgiftsretten med kommunestyrene; men den sammenligning halter den. Man pleier ikke staa i faglige tvister med kommunestyrene og streike mot dem. Jeg forstaaer nu hvor det bærer hen. Nei, la nu regjeringen ogsaa faa opnævne den mand den har budt os. Det er det greieste. Det kan vel bli noget i retning av det prestøore dr. Eriksen var med at skaffe grubearbeiderne i 1911. Det sies at justitiarius Thinn har sympati med os. Det har ogsaa Abrahamsen sagt at han har. Har man garanti for at Thinns sympati er større? Med hensyn til vidnerne og vidnesbyrdene, saa kan man vel vidne; men hvad man skal si eller ikke, det er det det kommer an paa.

Ingebret Andersen: Naar der nu er tale om at faa den av os saa forhatte lov sat i kraft, saa staaer vi her uten at noget av det vi har gjort forut har nyttet noget; men endnu kan vi si nei, naar man ber os om at være med og sætte den i virksomhet. La dem som har skaffet loven og vil ha loven ogsaa sætte den i scene. Lians sammenligning med kommunestyrene holder ikke stik. Jeg tror ikke man kan negte at vidne; men man kan jo si hvad man vil. Jeg vil ikke være med at opnævne noget medlem av voldgiftsretten.

Rich. Hansen: I grunden saa er jeg enig med dem som mener at vi ikke skal medvirke til lovens haandhævelse ved at opnævne et medlem av retten; men der er denne gang mange grunde som taler mot at undlate. Blandt andet er det det at loven bare er midlertidig; det er ikke nogen fast institution. Domstolen er nedsat for

anledningen, og dommen blir nu den første, og vil ialfald skape en slags præcedens ogsaa for senere domme. Det er ogsaa det at arbejdsgiverne har sat ind en av sine gamle skolede forhandlere. Kommer han til at sitte der uten at ha en som med kjendskap kan tale arbeidernes sak, saa vil han kunne paadutte voldgiftsretten sine anskuelser uten motsigelse. Vi kan risikere at faa ind i kjendelsen de værste ting i de «almindelige bestemmelser». Han vet nok at trække frem det værste og smykke det til. Dersom vi overlater valget til regjeringen, saa kan vi endog risikere at faa en bonde, som ikke har den mindste rede paa arbeidsforhold. Arbeidsgivernes repræsentant vil da, tiltrods for rettens større eller mindre velvilje, med lethet kunne faa retten paa sin side. Det er væsentlig av disse grunde jeg gaar med paa at vi skal opnævne en mand nu.

E. Volan: Jeg vil gjerne vite hvorledes det skal kunne gaa an for arbeiderne at procedere sig væk fra at de ikke anerkjender loven, hvis de ved at opnævne et medlem av retten faktisk godkjender den. Tror I borgerpartierne hører paa vort ordgyderi? Trækker de ikke sine slutninger fra vore beslutninger og handlinger? Men optræder vi saadan, da blir arbeiderne den underlegne part. Sekretariatet bør forstaa stillingen og ikke her indbyde til undfaldenhet. Det har endog set ut som om det har været ledelsens mening ikke at effekteure beslutningen om generalstreik. Hvorfor skulde f. eks. bygningsarbeidernes konflikt avblæses? Arbeiderorganisationens beslutninger staar ikke i respekt længer. Da man besluttet at utvide konflikten til støtte for grubearbeiderne viftet Gunnar Knudsen med voldgiftsloven, og man faldt tilfote. Saa kom arbeidernes forhandlere med et mæglingsforslag, som arbeiderne var nødt til at forkaste. Nu maa det være slut paa undfaldenheten, og vi kan ikke være med at sætte selve voldgiftsloven i kraft ved at opnævne et medlem av retten.

H. Pettersen: Alle maa da ønske at det bedste resultat av voldgiftsretten maa naaes. Derom kan der vel ikke være nogen tvil. Men da maa vi ogsaa være med at sørge for at faa mænd ind i voldgiftsretten som kan virke derfor. Vi bør derfor nu opnævne vor mand.

Alfred M. Nilsen: Jeg forstaa ikke hvorfor vi skulde ha nogen særlig interesse i at faa dommene saa gode som mulig. Vi forbander jo loven og vil ikke ha den. Derfor har vi vore vegtige grunde. Mange av dem som har stemt for avblæsning av proteststreiken, stemmer nu imot utnævnelse av en voldgiftsmand.

O. Lian: Volan paastaar altid at sekretariatets handlinger og beslutninger ikke har været alvorlig ment og beskylder det for undfaldenhet. Saadant behøver vi ikke at si til hinanden. Ingen tror paa historien om undfaldenhet fra sekretariatets side. Det vilde være uriktig av os, naar vi har sagt til grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne at de skal gaa i arbeide igjen i paavente av voldgiftsrettens dom, saa at si at vi ikke skal gjøre noget for deres interesser i denne ret som skal dømme i deres sak. Vi maa se til at faa det bedst mulige ut av denne situation, og hvis vi lægger

frem i retten alt angaaende arbeidernes kaar og endda faar et daarlig resultat, saa vil vor protest ogsaa mere ha livets ret. Desuten vil vi høste nødvendig erfaring. En paaviselig uretfærdig kjendelse av voldgiftsretten vil styrke os i kampen mot loven. Men da maa vi ogsaa ha gjort alt for at forhindre dette, og da mener jeg vi bør opnævne en dygtig mand paa vor side, som f. eks. Sverre Iversen.

Halvard Olsen: Kjendsgjeringen er at venstre har voldgiftsloven paa sit program og søker al mulig støtte for at faa den permanent. Først fik vi nu arbeidsretten, og saa kommer voldgiftsloven. Den første har et retsgrundlag, den sidste eier ikke noget saadant, og da maa der findes støttepunkter for den. Den mand vi i tilfælde sætter ind i retten blir ikke nøitral og ikke ansvarsløs; ti han blir en av dommerne og blir meddelagtig i kjendelsen, hvordan den saa blir. Hvad kan saa Sverre Iversen hjelpe om han kommer med en hel rygsæk fuld av statistik? Han er jo alene. De 3 mand regjeringen har opnævnt kommer allikevel til at bestemme avgjørelsen efter sit subjektive skjøn. I en slik situation har arbeidernes representant intet at gjøre. Det kunde kanskje være riktig at si, at man bør opnævne en efter at proteststreikens avblæsning er vedtat, saa hadde man et gidsel; men vi maa allikevel stemme imot.

L. Rungstad: Jeg har altid trodd at fagorganisationens opgave var paa bedste maate overalt at vareta arbeidernes interesser; men nu høres det ut som om vi alle skal bli som pietisterne, der ikke vil blande sig med verdens børn for ikke at ta skade paa sin sjæl. Dette gaar aldrig. Hvis man vil gavne arbeiderne og vareta deres interesser, saa maa vi ogsaa være med her og opnævne vor representant. Svinder uviljen mot loven væk ved at en av vore mænd sitter i retten, saa har den ikke været stor nok til at være av betydning, og da kan man heller ikke tale om kamp mot loven.

Anton Egeland: Det er aldeles ikke nødvendig at opnævne nogen representant til voldgiftsretten som en følge av at proteststreiken er avblæst. Det har vi besluttet paa grund av de tilstedeværende forhold; men nogen situation som skulde gjøre det paa-krævet at opnævne en voldgiftsmand er der ikke. Vi kan ikke ta hensyn til domsresultatet i saa sterk grad, at vi derved gaar med paa faktisk at anerkjende loven.

Votering: Der forlangtes navnepropp, hvorved de som stemte for Lians forslag svarte *ja*; de som som stemte for Alfred M. Nilsens forslag svarte *nei*.

Følgende stemte ja: Harald Ellefsen, Karl Evensen, Georg Gabrielsen, Johs. Steffensrud, Gustav Sjøman, Aksel Ahlstrand, Gustav Lilleby, Aksel Jakobsen, Anna Pleyrn, Adolf Schou, Johan Nygaard, Karl O. Olsen, Hans Aas, O. Chr. Larsen, Oscar Ruud, Leopold Rungstad, Alf Hansen, Hans Poulsen, Ole J. Olsen, Kristian Olsen, Oskar Olsen, Thorvald Huseby, B. Heggem, Karl B. Knudsen, M. Gulbrandsen, O. C. Johansen, Oscar Gustavsen, Albert Johansen, Carl Jensen, Ingvald Nilsen, Olaf Andresen, Nanna Staahl, Kr. Kristensen, M. Michelsen, Fr. Karlsen, Karl A. Olsen, Karsten Lund, H. Lang, Karl Andersen, Alfred Melgaard, A. Knudsen, Anders Birkeland, H. Dahl-

strøm, Aksel Schultz, Edvart Evensen, Leonard Larsen, Harald Andersen, Jørgen Pettersen, Oscar Torp, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, Rudolf Olsen, H. Winge, Joh. Samuelsen, M. A. Bakke, C. Hallfeldt, Ole Iversen, Otto Eriksen, Lauritz Grindheim, Albert Olsen, Olav Johannesen, Johan Eriksen, Carl Johansen, Alma Andresen, Jørgen Hansen, Harald Thorkildsen, Johannes Naadland, M. Stenersen, M. Reb nord, Osvald Hansen, Jens Johansen, Ole O. Lian, P. Aarøe, Rich. Hansen, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt, Alfr. Pahlm, J. M. Winge.

Ialt 81.

Følgende stemte nei: O. Bjørkmann, Ole Grytnes, Oluf Amundsen, Lars H. Kirkhus, E. Volan, Gustav Sundby, A. Kalvaa, Lars Tørres, John L. Moen, Alfred Myhrstad, L. O. Sæbø, Aug. Magnussen, Mons Brække, Gudmund Pedersen, T. Andersen, D. Storvedde, Knut Dalastøl, Jacob Eikefjord, Martin Johansen, Adolf Andreassen, A. Gabrielsen, Ragnar Fossum, Kristoffer Sommer, Karl Dysterud, Alfred Øvergaard, Jakob Gustavsen, Joh. Gudmundsen, Alfred M. Nilsen, Oskar Johansen, Hans Pedersen, Arnt Arnesen, Anna Olsen, I. Bjerkmann, Johs. M. P. Ødegaard, Bernhard Eriksen, Martin Skogø, Lars Larsen, Martin Hermansen, Karl J. Andersen, Adolf Bay, S. Steffensen, Jakob Johannesen, Einar Halvorsen, John Furset, Olav Hindal, H. Hagen, O. S. Bognes, H. Havre, Karl Pedersen, Ludv. Johansen, T. Fjermestad, A. Østvik, Hans B. Johannesen, Petter Andersen, L. Winge, Karl Bakke, Halvard Olsen, Karl Tømmeraas, Albert Havnes, N. Aarkvisla, Bernt Pedersen, A. Jonassen, Saamund Bergland, Karl Helgesen, Ingebret Andersen, Thomas Olsen, H. Schjervum, Josef Nilsen, Abel Olsen, Harald Stenberg, Sverre Johansen, Lars Sæther, M. Fredsti, O. Liknes, Kr. Ørbak, Ole Rønning, H. Fladeby, Aksel Amundsen, Grauf Jakobsen, Rob. Kopp, Martin Tranmæl, Karl Hansen, Ivar Ertesvaag, M. Martinsen, M. Kristoffersen, H. Nicolaysen, Aksel Johannesen, Herman Michelsen, Adolf Nilsen, Johan Andersen, Johan Oskar Nilsen, Gerh. Gulbrandsen, Svend Leetland, Sigfrid Olsen, August Bratsberg, Chr. Systad, Thomas Torkildsen, Kr. Olsen, Fr. Nilsson, Petter Gundersen, Alb. Andersen, Anton Egeland, Hans Dramdal, Ingvald Olsen, Thor Sæterbraaten, Fritjof Skogstrøm, Iver Haugrønning, Albert Gulbrandsen, Oscar Olsen, Andr. Narvesen, Karl E. Pettersen, Edvin Hendriksen, Edv. Stenklev, Kristen Karlsen, Johs. Lund, Hans Evensen, A. Bratvold, Ingmar Lillesand, John Lausnæs, Emil Zakariassen, Knut Kristiansen, Olaus Svendsen, Hans Eriksen, K. Pedersen, M. O. Nystuen, M. Liengen, P. Krogsrud, O. Eidem, Olaf Gotteberg, Anders Øie, S. Christensen, B. Lange, Hj. Johansen, Mathilde Olsen, Anna Larsen, K. Vold, Ole Skjenstad, B. Fure, Ole Gaardal, Aug. Løkke, John Løvaas, G. Nøttestad, Hilmar Vatvedt, Christian Bergstrøm, Ivar Knudsen.

Ialt 145.

Følgende var fraværende: Vilhelm Hansen, Kristian Moljord, E. Reiersen, F. A. Strøm, Konrad Larsen, Anders Svedahl, Kristian Rothaug, Gustav Strand, Oscar Endresen, A. Gabrielsen, Jakob Olsen,

Bredo Martinsen, Thv. Halvorsen, Lauritz Pedersen, Trondsen, Alb. N. Arnevig, Einar Gabrielsen, O. Skibstad, Leif S. Olsen, Konrad Klausen, J. Kismul, Elias Olsen, C. A. Jensen, Hj. Henriksen, Edv. Velde, Øistein Olsen, Eug. Sølsnes, Odin Mathisen, Oscar E. Lund, Simen Jensen, I. P. Jønson, Joh. P. Nilsen, E. E. Rudlang, Oscar Rønbech, Hans Aspmo, Magnus Nilssen.

Ialt 36.

Møtet hævdes og nyt møte bestemtes til torsdag formiddag 15. juni kl. 9.

Formiddagsmøte torsdag 15. juni.

Dirigent: *Oscar Ruud.*

Protokol fra forrige møte oplæstes og godkjendtes.

A. *Kalvaa* protesterte mot at hans forslag i saken angaaende proteststreiken ikke var sat under votering efter at Tranmæls forslag var forkastet.

Dirigenten oplyste at kongressen hadde godkjendt den voteringsmaate at der skulde stemmes alternativt mellem sekretariatets og Tranmæls forslag, og sekretariatets forslag var blit vedtat, hvorved Kalvaas forslag bortfaldt.

Organisationsmedlemmers og tillidsmænds vidnepligt i voldgiftsretten.

I tilslutning til sit forslag om at organisationen skulde meddele regjeringen at den ikke agtet at opnævne noget medlem av voldgiftsretten (punkt 1), hadde *Alfred M. Nilsen* føiet 3 punkter, hvorav de 2 sidste betragtedes som henhørende under behandlingen av taktikken; det første (punkt 2 i det samlede forslag) besluttedes behandlet som særskilt sak. Det lød:

«Organisationens medlemmer og tillidsmænd som blir indkaldt som vidner eller partsrepræsentanter, undlater at medvirke til voldgiftsrettens arbeide ved ikke at meddele opplysninger eller fremholde arbeidernes opfatning osv. og derved forholde retten materiale for sin bedømmelse av foreliggende sak.»

Forslagets øvrige punkter lød saaledes:

«3. Efterat voldgiftsdom er avsagt, negter man at akseptere dens resultat eller idetheletat at bøie sig for domsavgjørelsen, men ved et passende tidspunkt lar organisationen de arbeidere som tvisten gjælder gaa til *streik* paa trods av loven for at opnaa en ordning direkte med arbeidsgiverne.

4. Skulde en slik streik som ovenfor nævnt ikke føre frem, optar man arbeidet, men fortsætter kampen for bedre vilkaar ved en planmæssig gjennomført sabotage med henblik paa at tvinge arbeidsgiverne til at indrømme bedre vilkaar.»

Ole O. Lian: Det første punkt i forslaget er muligens av en saadan beskaffenhet at arbeiderne kunde ta stilling til det; men punkt 2 i forslaget, som nu er det foreliggende her, er av en saadan rækkevidde at det maa avvises. Det vilde være den rene galenskap om de forbund som hadde konflikt, paa en saadan anvisning vilde negte sine tillidsmænd at gi retten de nødvendige oplysninger. Men landsorganisationens love gir heller ikke adgang til at paalægge forbundsstyrene noget saadant.

Alfred M. Nilsen: Lian hævder at det altsaa ikke gaar an at vedta noget i denne retning. Man skal ikke kunne optrække de linjer man agter at følge. Men dersom vi skal bekjempe loven, saa gaar det ikke an for et forbund at optræde paa en maate og for et andet forbund anderledes. Vi maa gjøre landsorganisationen til hvad den skal være: den som virkelig opstikker veiene. Nu virker den ikke paa den rigtige maate. Her bør man huske paa at vi staar foran en kolossal sak. Og netop i en sak av saadan rækkevidde som denne og som gjælder os alle i like grad og paa samme maate er det landsorganisationens pligt at fatte beslutning, og forbundene skal rette sig derefter. Vi maa ikke medvirke til at denne forbandede lov gaar i virksomhet. Vi maa gjøre obstruktion her. Vi vil bekjempe voldgiftsinstitutionen fremdeles ved at la den arbeide uten vor medvirkning. Vi skal ikke ha noget med den at gjøre og bli ansvarlig for resultatet. Vi kan plukke voldgiftsloven i filler hvis vi vil. De øvrige punkter i mit forslag som angaar vor stilling efter at voldgiftsdom er avsagt, er jeg villig til at indrømme er mere videregaaende; men dem faar jeg da anledning til at opta under behandlingen av taktikken.

A. Bratvold: Jeg stemte for punkt 1 i Alfred M. Nilsens forslag, idet jeg vilde markere motstanden mot loven. Det var en side av saken som vi pligter at ta standpunkt til i fællesskap. Men dette med at undlate at vidne — om det var gjennomførlig — er en ganske anden sak. Det gjælder her enkelte medlemmers optræden under givne forhold. Jeg tror ikke organisationen kan ha adgang til at gaa saa langt i sine bestemmelser hvad det enkelte medlem angaar. Der maa ogsaa være adgang for forbundene til at ha nogen frihet og rummelighet i kampen mot voldgiftsloven. Vi maa derfor ikke skape forhold, som heller kan bringe organisationens enhet i fare. Hvis Nilsens forslag ogsaa er en kile i landsorganisationen, saa er det endnu mere forkastelig. Ved vor negtelse av at opnævne noget medlem av retten har vi markert vor stilling tydelig nok. I den her optagne sak mener jeg at den enkelte faar efter sin samvittighet selv bestemme hvad han skal meddele av oplysninger.

T. Fjermestad: Jeg maa uttale min tilslutning til Bratvold. Arbeiderne kan ikke være tjent med at arbeidsgiverne kommer med sin statistik i retten, og der ingen imøtegaaelse blir. Vi kan ikke her nedlægge forbud mot at arbeidsgivernes opgaver blir imøtegaat. Idealet kan være sprunget fra en god kilde; men naar dets konsekvens blir at vi skal negtes at vareta arbeidernes interesser, saa er

det umulig. Det vilde være beklagelig om Alfred Nilsens forslag blev vedtat her.

A. E. Gundersen: Jeg er enig med Lian. Dette vilde allikevel bli en papirbeslutning om den blev vedtat. Det er ogsaa noget markskrigersk i dette at et forbundsmedlem som skal vidne skulde staa i retten som en alabastfigur eller en saltstøtte. Det er simpelt-hen umulig. Vi maa stemme ned Nilsens forslag.

A. Aamodt: Efter Nilsens forslag skal vi opføre os som furtende smaagutter. Furtingen begyndte med at vi ikke skulde opnævne noget medlem av retten, og saa skal vi gaa videre. Jeg kjender dette godt fra før. Det var da vi fik loven om bidrag til arbeidsledighetskasserne. Vi skulde streike mot den, ikke fordi den var daarlig; men av princip. Vi furtet saaledes et aar eller to for at opretholde solidariteten, som man trodde. Vi tapte paa furtingen, brøt saa princippet tiltrods for § 6, og hvor er motstanden nu? Vi har prøvet loven, bidragene er forhøiet, § 6 bestaar, og jeg har ikke hørt om nogen som har tapt paa den. Saa var det sykeforsikringen. Vore agitatorer forsøkte at præke den lov ihjel; vi fik den og furtet; men efterhaanden er det ogsaa gaat op for os at vi kan benytte denne lov, og vi har gjort det med fordel. Som organisation er arbeidsgiverne visselig imot voldgiftsloven, da de vel vet at general-lockouten er sterkere end generalstreiken. Arbeidsgiverne har altsaa ogsaa tapt her; men de furter ikke. De sætter den bedste mand de kan finde til at tolke sine interesser her. Det kunde bli en anden dom om vi furter end om vi ikke gjør det, og da har vi ansvar for hvad vi gjør. Her indbydes vi til at fatte beslutning om at staa utenfor naar vore saker skal behandles og avgjøres. Hvorledes kan vi forsvare det? Tranmæls veier er slet ikke nye. De er forsøkt før. Sabotage, boykot osv. har været prøvet av samorganisationer. Resultaterne er ikke saadanne at vi nu skulde hoppe midt op i det med en gang. Det er ogsaa hævdet her at Kristianiaarbeiderne var de daarligste organisationsfolk i landet. Men er det ikke dem som har baaret organisationen frem, faglig og politisk, fra første stund av? I den sidste avstemning som fandt sted her om natten hadde jern- og metalarbeiderne den største interesse; hvorledes vil nu I av Jern- og metalarbeiderforbundet som har stemt imot at nogen representant for arbeiderne skulde opnævnes, forsvare det? Især hvis dommen, kanske derved at regjeringen opnævner en motstander, skulde bli daarlig. Her skulde kvinderne talt om sin stilling. Der har nok været nogen uklarhet i hoderne paa morgenvisten.

Konrad Larsen foreslog: «Behandlingen av Alfred M. Nilsens forslag utsættes til dagsordenens punkt 3 behandles. Forslaget trykkes og omdeles til repræsentanterne.»

Forslaget optoges straks til votering og forkastedes med overveiende flertal.

E. Volan: Kan nok forstaa Lians og Aamodts motstand mot dette forslag, og det vil heller ikke forundre mig om det blir forkastet av kongressen. Det sker nu saa meget rart paa denne kongres. Da vi besluttet ikke at opnævne nogen representant i retten,

var det ganske tydelig vor mening at obstruere og lægge hindringer iveien for lovens praksis. Skal vi nu bøie av her, saa vil de borgerlige aviser ogsaa komme og si, at vi har akcepteret loven allikevel. Det er netop likeoverfor lovens anvendelse at vi skal bevise det motsatte. Ellers blir det hele allikevel bare talemaater, hvorledes man saa vil procedere paa bekjæmpelsen av voldgiftsloven. Det som Aamodt snakket om er allerede avgjort, vi har igjen i behold vor myndighet til at fatte beslutning om den fremtidige bekjæmpelse av voldgiftsloven. Den ekstraordinære kongres hadde heller ikke git nogen bemyndigelse til generalstreik. Men nu *har* vi myndighet til at beslutte hvad vi vil gjøre, og vi maa gjøre det. Forbundene maa bøie sig for hvad som blir besluttet her, hvis de vil bli staaende i landsorganisationen. Kongressen er ikke avhengig av et enkelt forbundsmedlem. Og hvilken garanti har man for at jern- og metalarbeiderforbundets majoritet gaar med Aamodt eller skotøiarbeiderforbundets majoritet med Gundersen? Jeg skjønner Lians forslag mot obstruktionen. Som stortingsmand kan han vel ikke anbefale obstruktion mot de love han er med at vedta.

I. Bjerkmann: Aamodt fører frem ting som jeg aldeles ikke forstaar han burde blande ind. Naar vi har undlat at opnævne voldgiftsmand, saa har vi dermed markert at vi ikke vil bidra til at loven skal virke. Stemmegivningen er klart begrundet av alle som har gjort det. Med hensyn til Nilsens forslag saa er jeg enig i tanken ogsaa i det; men kongressen bør ikke fatte beslutning i dette. Den slags motarbeidelse av loven bør overlates til hvert enkelt medlem. Nilsen gjorde derfor klokest i at ta sit forslag tilbake. Det bør ikke bli vedtat her.

A. Knudsen: Jeg kan ikke stemme for Nilsens forslag; men jeg vil ogsaa si det at selv om det skulde bli vedtat, saa kan jeg ikke love at følge det. Det er endog i strid med de pligter jeg som tillidsmand har i den organisation jeg tilhører. Disse tilsier mig nemlig at jeg maa møte op og fremholde hvorledes arbeidernes sande vilkaar er, der hvor de avgjøres. Det maa huskes at her er voldgiftsretten nu sidste instans. Arbeiderne har forkastet mæglingsresultatet og haaber nu paa at voldgiftsretten vil gi et bedre resultat. Hvis vi ikke medvirker dertil, saa vil vi faa kritik fra medlemmerne, og den vilde isaafald være berettiget. Man spør om kongressen ikke er suveræn til at fatte beslutninger. Jovist er den det. Den kan fatte beslutninger om alt mellem himmel og jord. Men naar Volan sier at den befatter sig med meget rart, saa er vel dette forslag noget av det rareste som er kommet op. Det er noget som vi hverken vil eller kan følge om det blir vedtat. Hvad bergverkskonflikten angaar, saa er det vistnok en indviklet affære, og jeg vet ikke om voldgiften kan løse den bedre end mæglingen; men ialfald maa vi søke at faa et bedre resultat. Jeg er ikke videre optimistisk; men slik er stillingen, at jeg kan ikke optræde som saltstøtte hvad man saa beslutter desangaaende.

A. Kalvaa: Aamodt hadde et av sine store øieblikke idag. Der var baade vrede og følelse i hans tale. Han prist kredssyke-

kassen og erklærte at Kristiania-arbeiderne hadde ført an i organisationsarbeidet. Med hensyn til dette sidste vil jeg si, at ingen egentlig kan tilskrive sig æren for at ha ført an. Det er bare sludder at tale om saadant. Det kommer aldeles ikke an paa, hvor man bor. Med hensyn til det foreliggende forslag vil jeg si, at det er ikke til nogen nytte at jeg negter at møte i retten. Man har straffeprocèslovens bestemmelser at anvende paa det. Jeg mener man skal møte op i retten og drive den paa vildspor. Man kan lyve. Det at være døvstum er et negativt standpunkt. Saa er det Knudsens uttalelser. *Han* er da ikke noget forbund alene og derfor blir da ogsaa det han farer med tøis.

Dirigenten paatalte Kalvaas uttalelser.

Hans Eriksen: Det er aldeles umulig for kongressen at avgjøre dette. Det maa overlates til forbundenes avgjørelse. Jeg vil si, at vi som stemte mot sekretariatets forslag om opnævnelse av en voldgiftsmand var likesaa klar i hodet som Aamodt. Jeg tar heller ikke, som Volan synes at gjøre, noget hensyn til hvad borgerpressen vil si, og jeg stemmer imot Nilsens forslag.

Gunnar Sethil: Vi har protestert mot voldgiftsloven med de kraftigste midler vor organisation raadet over i øieblikket. Dette skal slaes fast. Vi vil heller ikke opgi kampen. Det har vi markert ved ikke at opnævne repræsentant i voldgiftsretten. Organisationen har fralagt sig alt ansvar. Men loven er ikke borte med det. Den vedblir at være en kjendsgjærning. Grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne vil nu ved den faa sine livsvilkaar fastslaat, — og midt under dette skulde vi altsaa gaa hen og fatte beslutning om ikke at fremskaffe de bedste oplysninger til disse arbeideres fordel, for retten? Det gaar ikke an. Vi maa gi retten de oplysninger vi kan skaffe tilveie. Det er ingen mening i at la arbeidsgiverne faa frit spil her. De vil fremlægge sine oplysninger og sin statistik; vi maa til gjengjæld komme med vort materiale til bedømmelse. Det er ikke bare lønnen det gjælder heller. Det er ogsaa de almindelige bestemmelser. De kan bli gjort værre end før. Vi har nu tærsket med lønninger og anføringstid i mæglingen. Det sidste forhold er nu godt oplyst; men herefter skulde da ogsaa det være forbudt. Hvordan vilde f. eks. min stilling bli i Arbeidsraadet? Jeg maatte naturligvis gaa ut. Ingen arbeidernes talsmand maatte findes der hvor arbeidernes saker avgjøres av det offentlige. Nei, vi maa stemme dette forslag ned.

Einar Halvorsen foreslog: «Kongressen oversender Alfr. M. Nilsens forslag til de engere forbundsstyrer til uttalelse med henstilling om at fremlægge forslaget paa de respektive forbunds landsmøter til avgjørelse.»

Alfred M. Nilsen, Lian og Knut Dalastøl hadde ordet mot utsettelsesforslaget, hvorpaa det forkastedes med overveiende flertal.

Lars Sæther: Aamodt optraadte temmelig utfordrende i sit indlæg. Det har vel kanskje helst været Aamodt som ikke har hat sine tanker helt klare i morgentimerne. Ellers har nok uklarheten været likelig fordelt, kan man skjønne. Her er dog vei at finde

allikevel. To retninger staar noksaa skarpt mot hinanden. Saadan var det ogsaa paa den ekstraordinære kongres. Aamodt var blandt dem som talte kraftigst for at ta loven ogsaa da. Det er altsaa ikke noget forunderlig i at han ingen motstand vil gjøre nu. Men konsekvenserne av hvad vi allerede har vedtat er at vi maa føre kampen videre, og mener vi det ærlig med at vi vil bekjempe loven, saa maa vi vedta Alfr. Nilsens forslag. Like saa konsekvent er det av Aamodt som ikke vil bekjempe loven at han stemmer imot Nilsens forslag. Kalvaa staar her som et stort spørsmaalstegn. Paa den ekstraordinære kongres var han likesaa uklar og visste ikke hvor han skulde stille sig. Høre kongressen først sier han nu som da.

Dirigenten foreslog strek med de indtegnede talere, hvilket vedtoges.

A. Gabrielsen: Her tales saa vakkert om ansvarsfølelse; men tilslut blir det vi arbeidere som staar under pisken, som faar føle tillidsmændenes ansvarsfølelse. Den virker tilbake paa os i hemmende retning. Det blir til skade for hele bevægelsen. Enkelte talere hadde sagt at de ikke kunde være med paa at fatte beslutning i den retning, som Alfr. Nilsens forslag gik. Hvorfor ikke? De har ikke antydnet nogen begrundelse hvorfor de er imot. De er imot retningen. Saken er, motstanden kommer av at de ikke *vil*. Det er vilje som mangler dem. Dette kan være skarpe ord; men det er min personlige opfatning, slik som situationen er. Kampen mellem arbeidere og arbeidsgivere har idag naadd en høide som ingen hadde drømt om for faa aar tilbake. Og nu vil man at vi ikke skal opta, men skyve den fra os fordi tillidsmændene har ansvarsfølelse. Nei, nu er tiden inde til at handle. Kalvaa mente at man ikke skulde gi en pekepind engang. Det var vist egenartet. Kalvaa pleier ellers alltid at være belasset med pekepinder. Kongressen her pligter at si, hvorledes vi skal bekjempe voldgiftsloven. Og naar beslutningen herom er fattet, skal man ialfald finde mig paa plads. Jeg skal ta min tørn. Jeg vil stemme for Nilsens forslag.

M. Nygaard: Formandens aapningstale gik ut paa at organisationens opgave var at fremme arbeidernes interesser paa bedste maate. Alfred Nilsens forslag vil utvilsomt føre til splittelse hvis det vedtages. Det er aldeles umulig at bøie sig for de konsekvenser som følger av det. Formanden er pliktig til at haandhæve kongressens beslutninger. Og som vidner kan vi ikke negte at møte trods alt. Men vi skylder det ogsaa formedelst den grundsats at vi er sat til at vareta arbeidernes interesser. Dersom vi blir indkaldt som vidner og ikke svarer og gir fuld besked efter vor bedste viden og overbevisning, saa er vi jo forbrydere. Det mildeste man kan si om os er: hvilke tullinger! Jeg for min del vil si at jeg ogsaa der som overalt ellers vil søke at fremme arbeidernes interesser. Og selv om Alfred Nilsens forslag blev vedtat her, saa vil det ikke bli fulgt av andre heller. Det er et sprængningsforsøk mot landsorganisationen, selv om det ikke behøver at være sprunget ut av en saadan tanke.

A. Aamodt: Alfr. Nilsen mener at det er denne kongres's pligt

at optrække linjerne, og det er godt og vel. Men kongressen maa optrække linjerne saaledes at forbundene kan følge dem. Det er sagt at jeg paa den ekstraordinære kongres ikke var mot voldgiftsloven. Dette er ikke sandt. Jeg erklærte at jeg var motstander av loven; men jeg vilde ikke ofre det som en generalstreik kunde medføre paa motstand mot den. Det var Sæther som sa at jeg ikke vilde gjøre motstand mot loven. Hvor har han det fra? Jeg vil at vi skal bruke alle til raadighet staaende midler til dens bekjæmpelse; men jeg vil ikke at vi skal ofre organisationen paa voldgiftslovens alter. Jeg mener derfor ikke at loven er god. Det nuværende samfund gir heller ikke love som arbeiderne er tilfreds med. Men de love som vi faar, selv om de har en eller anden brodd mot os, skal vi utnytte til det yderste til vor fordel.

Jens Teigen: Dersom det var rene lønsspørsmal og ikke noget andet voldgiftsretten skulde befatte sig med, saa kunde man nok vedta Nilsens forslag. Men det var ogsaa arbeidsvilkaarene i sin helhet. Og der er i vort forbund f. eks. mange tvister bare om vilkaarene utenom lønsspørsmålet, tvister som der maa fagfolk til for at irettelægge. Juristerne har ingen greie paa saadant, og da er det ingen mening i at overlate til arbeidsgiverne at docere sin forstaaelse uten nogen motsigelse, la dem fortolke sit syn paa forholdene. Man har her klandret at organisationen har holdt sig bare til defensiven; og nu kommer de samme kritikere og kræver fuldstændig opgiveelse. Er det konsekvens i saadant? Det viser svært liten tro paa vor sak. Men har I tro paa vor saks retfærdighet, saa maa den ogsaa kunne fremlægges for en domstol i fuldt og sandt lys. Derfor maa vi stemme ned Nilsens forslag.

Oscar Olsen: Vor organisation agter at fremme arbeidernes interesser hvorsomhelst vi kan faa gjort det. Vi kan derfor ikke bli staaende som saltstøtter. Da vet vi hvilket resultat der vil bli. Ingen vil staa i en organisation, hvor lederne undlater at vareta medlemmernes interesser, og arbeidsgivernes brutale løgne maa drives tilbake med faktiske opplysninger. Det er derfor ingen mening i at vedta et forslag som det her foreliggende.

Jørgen Hansen talte mot Nilsens forslag og ansaa det farlig for organisationen.

L. Rungstad: Nilsens forslag betegner ikke bare en kamp mot voldgiftsloven av den merkeligste art, men det indeholder ogsaa at vi skal opgi kampen mot arbeidsgiverne. Meningen med forslaget er vel at arbeiderorganisationen skal avgaa ved døden, som det har været sagt.

Ant. Jonassen: Det var virkelig saa at Kristiania-arbeiderne ikke indtok nogen ledende stilling i organisationen, og denne sammenligning med arbeidsledighetskasserne og sykekasserne var ikke heldig. Den opposition som er reist inden fagbevægelsen er nu næsten i flertal. Hvad denne sak angaar, saa tror jeg vi har markert vort standpunkt med vedtagelsen av første punkt av Nilsens forslag, og dette forslag er derfor unødvendig.

Johan Olsen: Jeg vil uttale min tilslutning til Sethils uttalelser.

Jeg lægger mindre vekt paa hvad Kalvaa har sagt. Det hører ikke hjemme nogensteds.

Alfred M. Nilsen: Her tales om at varetta eller ikke varetta arbeidernes interesser. Ingen her tviler paa at jeg ikke til det yderste vil varetta arbeidernes interesser. Men principforskjellen her er at nogen tror vi skal kunne utnytte voldgiftsloven og den ret den har etableret, andre ikke. Vi som tilhører den sidste opfatning ønsker ikke at der skal gives en ret, hvor vi ingen retfærdighet kan vente, nogen opplysning. Vi skal gaa til kamp mens voldgiftsretten arbeider uten hensyn til den. Mit forslag er derfor et led i et helt system. Vi venter os ikke gode resultater av retten. Det skal jeg frimodig spaa paa forhaand. Der vil ikke dennegang bli noget resultat som grubearbeiderne kan finde sig tilfreds med heller. Men naar resultatet er givet paa forhaand, saa skal vi heller ikke hjelpe retten. Vi vil ogsaa herefter være nødt til at kjæmpe for vore kravs gjennomførelse og det paa trods av loven. Jeg har ikke tid til at svare paa alt som her er anført mot mit forslag. Jeg vil si at jeg betrakter det som anerkjendelsen av et middel til kamp mot loven som ligger like forhaanden.

A. Knudsen: Kalvaa skal altsaa ha monopol paa uparlamentariske uttalelser. Det er vel, men det Kalvaa har anført er ogsaa støttet av andre. Forskjellen her er det forskjellige syn paa, hvorledes klasseinteressene varetages; jeg tror at hver enkelt interesse maa varetages under de foreliggende forhold, og naar jeg taler om «mit» forbund saa mener jeg at jern- og metalarbeiderforbundet er mit og hver av de øvrige tilsluttede 16000's forbund. Hvert enkelt medlem kan tale om «mit» forbund. Forøvrig tror jeg at mine klasseinteresser er fuldt saa gode som Kalvaas.

A. Kalvaa: Jeg tviler ikke paa at Knudsens interesser er like saa store som mine; men interessene er forskjellige. Jeg mener ogsaa at det er dirigentens pligt at bruke klubben naar jeg bruker uparlamentariske uttryk; han har ingen ret til at gi mig mer end andre monopol paa dem. Til Sæther vil jeg si, at det er for mange det staar uklart nu og han bør bruke korrekte referater av hvad jeg har sagt. Jeg tænker alle kjender mit principielle standpunkt; men det er av praktiske grunde jeg ikke kan stemme for Nilsens forslag som det foreligger. I den fremtidige taktik i kampen mot loven skal man nok finde mig paa den rette side.

J. Eikefjord: Det er aldeles umulig at vedta Nilsens forslag. Den anden part vil i retten fremlægge sine dokumenter og fastslaa akkurat hvad de vil uten motsigelse, og arbeiderne vil da trække det korteste straa. Nilsen sier at grubearbeiderne ikke vil bli tjent med resultatet; men de maa nu ta det allikevel, hvor daarlig det blir, som stillingen er. Derfor bør man ialfald se til at faa det saa godt som mulig. Nilsens forslag er forøvrig inkonsekvent. Jeg vil spørre Nilsen hvad vi skal bruke tillidsmændene til, naar de ikke skal foreta sig noget til arbeidernes fordel.

Dominikus Storvedde: Det argument er ført her at arbeidsgiverne kommer med sin statistikk og at det er selvopgivelse av ar-

beiderne ikke at imøtegaa den ved oplysninger om arbeidernes stilling. Jeg tror ikke at vore oplysninger vil ha nogen virkning paa en forutfattat dom allikevel. Forøvrig ser det her ut som om det hele har været oplagt mellem regjeringen og sekretariatet. Det stod bare igjen at indkalde denne kongres for at bilægge det hele.

Alb. Arnevig: Man sier her at man skal møte i retten; men man skal være taus og negte at gi nogen oplysninger. Andre vil endog at man skal lyve i retten. Dette er, selv om det vel ikke kan være alvor, ikke voksne mænds tale. Det er galskap at si at vore tillidsmænd skal lyve i retten. Loven er nu en kjendsgjerning, og da maa vi se at utnytte den paa bedste maate og ikke overlate arbeidsgiverne frit spillerum med den.

Oscar Johansen: Vi er enige om at vi vil bekjempe loven; men Nilsens forslag er ikke noget led i en saadan kamp. Det er bare et forbud mot at vareta arbeidernes interesser under loven. Hvis organisationen bestod av folk som Alfred Nilsen, saa vilde kanskje forslaget passe; men det er nu ikke saa. Man kan ikke gi avkald paa at vareta arbeidernes interesser. Gabrielsen mente at Nilsens forslag var den eneste rette protest; men hvorledes vilde det saa bli for Gabrielsen om jernbanearbeidernes sak skulde ind for voldgiftsret, hvad sikkert vilde ske, og Nilsen da ingen oplysninger skulde gi?

Lars Tørrer: Det er ikke heldig at vedta Nilsens forslag. I 1914 da vi fik det saakaldte presteøre krævte arbeidsgiverne mindstelønnen avskaffet. Jeg vil spørre hvorledes det vilde staat til i bergindustrien, hvis det var opnaadd. Nei, de forskjellige særinteresser maa nok opplyses. Det er f. eks. anfaringsstiden ved gruberne som er saa forskjellig og hvor arbeidernes og arbeidsgivernes interesser staar direkte mot hinanden. Her maa der fra arbeidernes side gives detaljerte og omstændelige oplysninger, skal retten ha noget at bygge paa andet end det arbeidsgiverne til sin fordel vil la tilflyte den. Det er ellers mange andre spørsmål som maa belyses fra arbeidernes synspunkt. Vi kan ikke stenge os ute herfra ved at vedta et forslag som Nilsens.

O. Lian: Det er riktig som Nilsen sier, at hans forslag er led i et helt system. Og det er et system, som hvis det blir vedtaget og befulgtes, uvilkaarlig vil føre til sprængning av landsorganisationen. Det har alltid været praktisert hittil at møte op i retten, naar det var en sak som gjaldt arbeiderne. Man møter op og forsvarer sig. Selv Nilsen møtte op i retten og forsvarte sig, da han var anklaget for en artikkel han hadde skrevet i «Direkte aksjon». Man faar ikke ansvar for dommen fordi om man forsvarer sig. Hvad Storveddes uttalelser angaar, saa skulde saadant været paatalt av dirigenten. Der maa da sandelig være maate paa hvad man slynger ut av urimeligheter ogsaa. Det er nu godt at de er saa bort i natten at ingen hefter sig ved dem. Denslags bør allikevel paatales.

Votering: Der forlangtes navneprop, hvilket foretoges med efterfølgende resultat. Følgende stemte *ja*: E. Volan, Ole Grytnæs, D. Storvedde, Knut Dalastøl, Martin Johansen, A. Gabrielsen, Ragnar

Fossum, Alfred Øvergaard, Alfred M. Nilsen, Martin Skogø, Ludv. Johansen, Albert Havnes, Saamund Bergland, Lars Sæther, Martin Tranmæl, Anton Egeland, Ingvald Olsen, Iver Haugrønning, Edv. Stenklev, K. Vold. Ialt 20.

Følgende stemte *nei*: Benjaminsen, Kristian Moljord, Eivind Reiersen, F. A. Strøm, Lars H. Kirkhus, Gustav Sundby, Konrad Larsen, Anton Kalvaa, Anders Svedahl, Kristian Rothaug, Lars Tørres, John L. Moen, Alfred Myhrstad, L. O. Sæbø, Mons Brække, Gudmund Pedersen, T. Andersen, Oskar Endresen, Harald Ellefsen, Jacob Eikefjord, Adolf Andreassen, Jakob Olsen, Kristoffer Sommer, Karl Dysterved, Karl Evensen, Jakob Gustavsen, Georg Gabrielsen, Joh.s Steffensrud, Anders Johansen, Joh. Gudmundsen, Oskar Johansen, Hans Pedersen, Gustav Sjømann, Thv. Halvorsen, Arnt Arnesen, Anna Olsen, Gustav Lilleby, Aksel Jacobsen, Aksel Ahlstrand, I. Bjerkmann, Joh.s M. P. Ødegaard, Anna Pleyrn, Bernhard Eriksen, Lars Larsen, Martin Hermansen, Karl J. Andersen, Adolf Bay, Adolf Schou, Johan Nygaard, S. Steffensen, Jakob Johannessen, Karl O. Olsen, Hans Aas, Einar Halvorsen, Alb. Nicolai Arnevig, O. Chr. Larsen, Oscar Ruud, Leopold Rungstad, Alf Hansen, Hans Poulsen, John Furset, H. Hagen, O. S. Bognes, H. Havre, Karl Pedersen, T. Fjermestad, Einar Gabrielsen, O. Skibstad, Leif S. Olsen, Konrad Klausen, A. Østvik, J. Kismul, Elias Olsen, Ole J. Olsen, Hans B. Johannesen, C. A. Jensen, Oskar Olsen, Eug. Sølsnes, Hj. Henriksen, Karl Bakke, L. Winge, Thorvald Huseby, B. Heggem, Bernt Pedersen, Edv. Velde, Karl B. Knudsen, M. Gulbrandsen, A. Jonassen, Karl Helgesen, O. C. Johansen, Oskar Gustavsen, Ingebret Andersen, Thomas Olsen, H. Schjervum, Josef Nilsen, O. Sparpind, Oscar Olsen, Karl E. Pettersen, Edvind Hendriksen, Kristen Karlsen, Hans Evensen, A. Bratvold, Ingmar Lillesand, John Lausnæs, Harald Andersen, Emil Zakariassen, Knut Kristiansen, Olaus Svendsen, Jørgen Pettersen, Oscar Torp, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, Hans Eriksen, Rudolf Olsen, I. P. Jönson, K. Pedersen, Joh. P. Nilsen, Abel Olsen, Harald Stenberg, Albert Johansen, Carl Jensen, Ingvald Nilsen, Olaf Andresen, Nanna Staahl, Sverre Johansen, M. Fredsti, Kr. Kristensen, M. Michelsen, Fr. Karlisen, Karl A. Olsen, Karsten Lund, H. Lang, Karl Andersen, A. Knudsen, Kr. Ørbak, Ole Rønning, H. Fladeby, Karl Hansen, Ivar Ertresvaag, M. Martinsen, M. Kristoffersen, M. O. Nystuen, M. Liengen, H. Winge, Joh. Samuelsen, P. Krogsrud, O. Eidem, Olaf Gotteberg, M. A. Bakke, Anders Øie, C. Hallfelt, Ole Iversen, Otto Eriksen, S. Christensen, B. Lange, Laurits Grindheim, E. E. Rudlang, Olav Johannesen, Johan Eriksen, Carl Johansen, H. Nicolaysen, Aksel Johannesen, Herman Michelsen, Adolf Nilsen, Anders Birkeland, Johan Andersen, Gerh. Gulbrandsen, Odin Mathisen, Svend Leetland, Sigfrid Olsen, August Bratsberg, H. Dahlstrøm, Aksel Schultz, Edvart Evensen, Chr. Systad, Thomas Torkildsen, Kr. Olsen, Fr. Nilsson, Petter Gundersen, Alb. Andersen, Oscar E. Lund, Hans Dramdal, Thor Sæterbraaten, Frithjof Skogstrøm, Albert Gulbrandsen, Alma Andresen, Jørgen Hansen, Harald Thorkildsen, Hj. Johansen, Mathilde Olsen, Anna Larsen, Oscar Rønbeck, Hans Aspmo, Ole Skjenstad, B. Fure,

Johannes Naadland, Ole Gaardal, Aug. Løkke, John Løvaas, G. Nøttestad, Hilmar Vatvedt, M. Stenersen, M. Rebnord, Osvald Hansen, Jens Johansen, Christian Bergstrøm, Ivar Knudsen, Ole O. Lian, P. Aarøe, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt, Alfr. Pahlm, J. M. Winge. Ialt 216.

Fraværende var: O. Bjørkmann, Oluf Amundsen, Gustav Strand, Bredo Martinsen, Lauritz Pedersen, Kr. Trondsen, Olav Hindal, Kristian Olsen, Petter Andersen, Øistein Olsen, Halvard Olsen, Karl Tømmeraas, N. Aarkvisla, Alf Melgaard, O. Liknes, Aksel Amundsen, Grauf Jakobsen, Robert Kopp, Johan Oskar Nilsen, Andr. Narvesen. Joh.s Lund, Leonard Larsen, Albert Olsen, Rich. Hansen, Magnus Nilssen. Ialt 25.

Følgende negtet at avgi stemme: Aug. Magnussen.

Beretning og regnskap.

A. Kalvaa foreslog at dørene fremdeles skulde holdes lukket. Forslaget forkastedes mot nogle faa stemmer.

Konrad Larsen foreslog at der skulde nedsættes en komité bestaaende av 5 medlemmer til at gjennemgaa beretningen og avgi indstilling. Forslaget forkastedes med stort flertal.

Beretning for 1913

toges derpaa under behandling.

M. Tranmæl paatalte under avsnittet om voldgiftsloven at det var uheldig at man hadde staat sammen med arbeidsgiverne i fælleskomiteen.

O. Lian gjorde opmerksom paa at saken tidligere hadde været behandlet og at ekstrakongressen i 1914 hadde git sekretariatet sin tilslutning.

Beretningen for 1913 blev enstemmig godkjendt.

Alfr. M. Nilsen forespurte om ikke protokollen fra den ekstraordinære kongres i 1914 nu kunde trykkes og omsendes.

O. Lian: Der burde ikke nu være noget iveien derfor. Det vilde være nyttig og godt for medlemmerne at kjende debatten som blev ført og beslutningerne som blev fattet der.

Nilsen fremsatte forslag om at protokollen skulde trykkes og omsendes, hvilket vedtoges enstemmig.

Beretning for 1914.

Lonsbevægelser og konflikter.

E. Volan forlangte ordet til beretningen om Buvikskonflikten paa side 99. Alle her kjender til Buvikskonfliktens forløp, og dens kulmination, idet en av vore kamerater blev skudt, myrdet, og foroveren av mordet blev ikke alene tilslut frikjendt, men fik gaa paa frifot og fik endog arbeide paa stedet til dommen faldt. Det er saa-

ledes let at forstaa den intense harme som opstod, idet konflikten avsluttedes saaledes at samtlige streikebrytere fik fortsætte. Morderen blev rigtignok avskediget, og det lovedes at de gamle arbeidere skulde bli indtat eftersom der blev pladser for dem. Dette gik landsorganisationen med paa, da der ellers truedes med generallockout, og den turde Lian ikke ta. Men der var dengang ikke alene sterk stemning blandt alle landets organiserte arbeidere, men ogsaa blandt masser av uorganiserte for at tilkjæmpe Buvik-arbeiderne fuld seier. Ogsaa bryggearbeiderne i Trondhjem vilde være med og viste stor interesse. — Det vil ogsaa erindres at arbeiderne i Trondhjem satte igang en svær boykot mot mølleieier Piene i Buviken. Det er den eneste helt effektive boykot arbeiderne her i landet har sat igang. Mølleieieren fik ikke avsat sit mel, og møllens lagre og endog bryggerne var overfyldt. Men landsorganisationen forpligtet sig til at bekjempe og stanse denne boykot, som var sat igang av samorganisationen i Trondhjem. Landsorganisationen hadde ingenting med boykotten at gjøre. Der er ingen rimelighet i sligt. Hvad kan vi vel vente os i kampen mot voldgiftsloven, naar vi oplever saadant? Her var i virkeligheten spørsmåal av saa dyptgaaende natur at landsorganisationen ikke burde lagt alt ansvar alene paa Buvik-arbeiderne. Der skulde ogsaa været tat hensyn til stemningen i hele distriktet. Jeg vil ogsaa ha sagt, at landsorganisationens formand ikke optraadte korrekt, idet han reiste til Buviken uten at konferere med lederne av boykotten i Trondhjem. Slik var stillingen at arbeiderne kunde ha bragt mølleieier Piene til ruin, hvis han ikke hadde git sig. Efter konfliktens avslutning skulde det ogsaa været tat hensyn til Marius Foldals far, som ønsket sig væk fra det sted, hvor hans søn var bli myrdet. Landsorganisationens formand lovet ogsaa at manden skulde faa hjælp til at komme derfra. Men da Marius Folstads far bad om at løftet maatte bli indfriet blev saken overladt til Arbeidsmandsforbundets stedlige styre i Trondhjem. Styret havde foretat en indsamling til Buvik-arbeiderne; dette var saa. Men det var besluttet at indsætte det indsamlede beløp i banken for det tilfældes skyld at forholdene skulde bli saadanne at kampen med møllen igjen kunde optages. Hvis dette ikke skedde saa skulde pengene benyttes av Arbeidsmandsforbundets stedlige styre i lignende tilfælde. Pengene staar endnu urørt. Men det kunde da ikke forlanges at vi skulde bruke av disse penger til hjælp for far til Marius Folstad, ifølge løfter som var git, uten at konferere med os. Jeg vil tilføie at arbeiderorganisationens stilling, ifølge min mening dengang var saa god, at det vilde været vanskelig for arbeidsgiverne at ha undgaat et alvorlig nederlag. Jeg har ogsaa frygt for at visse personer gjorde sin indflydelse utilbørlig gjældende i Buviken.

O. Lian: Buvikkonflikten har været omskrevet og diskutert mer end nogen anden nyere arbeiderkonflikt her i landet, saa den skulde være godt nok kjendt. Den væsentligste aarsak hertil var vistnok det sørgelige skud som en av streikbryterne avskjøt. Streikens historie var jo godt kjendt. Streiken var paa gaat siden i mars 1913. Arbeiderorganisationen drev ogsaa konflikten til spidsen, og

arbeidsgiverne kom da med sin opsigelse av resten av de organiserte arbeidere i landet. I februar maaned 1914 vilde vi saaledes hat hele landets organisation i konflikt. Saken gjaldt 24 mand i Buviken. Piene hadde faat 30 streikebrytere. Da arbeidsgiverne deklarerde storlokouten blev der henstillet til regjeringen at foreta mægling, og man kom til det resultat at av de 24 skulde 10 gjenindtages straks, 10 sucsessivt i løpet av 3 maaneder, og de 4 som blev igjen skulde ha forret til pladser i de første 12 maaneder. Men det trodde vi da, at naar 20 organiserte arbeidere kom ind i en bedrift, hvor arbeidsstyrkens maksimum var 30, saa utgjorde de flertallet, og de kunde da ialfald gjort livet saa surt for streikebryterne som var igjen, at de hadde lusket av efterhaanden. Det var saaledes godt haab om at alle vilde komme ind igjen. Det har da ogsaa vist sig at beregningen var rigtig. Jeg talte med Marius Folstads forældre og fandt familien meget nedtrykt, og jeg følte mig berørt av det. Jeg talte ogsaa med arbeiderne i Buviken ellers. Marius Folstads far var ialfald av den mening at man heller burde gaa med paa forliket end at resikere at faa hele landets organisation ut i konflikt. Det hadde ogsaa varet længe uten at løsning var øinet. Telegrafdirektør Heftye reiste ogsaa derop, og endel av streikbryterne blev straks avskediget. Sverre Iversen og jeg gik da med paa at anbefale mæglingsforslaget, og det blev vedtat av arbeiderne i Buviken. Dermed var det jo godkjendt av de mest direkte interesserte parter. Da jeg efterat saken var avgjort atter besøkte Marius Folstads far i hans hjem fremholdt han vanskelighetene ved sin stilling for mig. Han hadde arbeidet ved møllen i 20 aar, og efterat han hadde mistet sin søn vilde han erindres om dette ved hver dag at ha aastedet for sig, og han vilde helst flytte derfra. Han spurte da ogsaa om jeg vilde anbefale for sekretariatet at hjelpe ham i saa maate. Dette lovet jeg. Det var vel forsvarlig paagrund av ulykken og den lange seige kamp. Den indflydelse visse personer skal ha gjort gjældende i Buviken, som Volan insinuerer, har jeg intet kjendskap til. Jeg meddelte i sekretariatet, hvad jeg hadde talt med Marius Folstads far om, og der kom da et andragende fra ham om et bidrag paa 200 kroner. Saa hadde man jo i Trondhjem indsamlet 1800 kroner til Buvik-arbeiderne. Dette maatte da være Buvik-arbeidernes penger, og det var intet rimeligere end at Marius Folstads far fik av dem. Volan som var formand i komiteen oplyser nu at pengene er sat i en bank, og at Buvik-arbeiderne altsaa ikke har faat dem. Dette har ikke været kjendt før. Sekretariatet bevilget Marius Folstads far de 200 kroner. Saaledes er denne sak forløpet; sekretariatet har handlet fuldt aapent og korrekt, og ingen retskaffen organisation kunde tat dette anderledes.

A. Kalvaa: Det merkeligste ved saken er at landsorganisationen avlyste den boykot, som Trondhjems-arbeiderne hadde sat igang mot Pienes mel. Vi hadde dannet den saakaldte «melkomité» i Trondhjem, og sirkulæret om boykotten var undertegnet av mig. Saken var i saa maate ganske privat. Det blev sendt over hele Trøndelagen, og det virket til sin hensigt. Hvis nogen skulde gjort økono-

misk ansvar gjældende, saa maatte ansvaret faldt paa «melkomiteen», og jeg lover for at ikke meget vilde været at finde hos den. Men landsorganisationen hadde intet med den affære at skaffe. Jeg vet ogsaa at Piene fik føle den aktion, som blev ført imot ham. — Der var stemning over hele landet dengang for at Buvik-arbeiderne ikke skulde tvinges tilbake til arbeidet ved siden av streikebrytere, og om arbeidsgivernes storlockout var kommet paa motstand mot det dengang, saa vilde der neppe været truet med lockout i 1916. Saa er det noget andet merkelig jeg vil henlede opmerksomheten paa. Det er at naar et resultat av en konflikt skal forelægges arbeiderne, saa sendes der en mand fra hovedledelsen med dokumentet. Det er akkurat som de diplomatiske kurerer. Man kan spare penger ved at sende det i posten. Og jeg tror fuldt og fast, at om resultatet i Buvik-mæglingen var sendt i posten, saa arbeiderne der frit kunde veiet argumenterne for og imot uten at Lian og Heftye hadde været tilstede, saa vilde de forkastet det. Det har været uttalt av arbeidere i Buviken at de vilde ha stemt anderledes. Jeg skal ikke si om det er bare personer eller ord som har virket. Men for eftertiden bør hovedorganisationen stelle det slik at vedkommende arbeidere som er i konflikt bestemmer avgjørelsen uten paavirkning. Det vil bli friere til alle sider. Endnu efter saa lang tids forløp er der streikbrytere igjen i Buviken. En er kommet ind i foreningen mot at betale en høi mulkt. Det givne løfte er ikke holdt. Arbeidsgiverne holder sin mægtige haand over streikbryterne.

E. Volan: Det jeg har lagt mest vekt paa var at landsorganisationen avblæste boykotten. Men Lian kom ikke ind paa det spørsmaal. Det laa slik an at landsorganisationen bandt sig til at bekjempe en kampmetode som en anden organisation hadde gjort anvendelse av og som landsorganisationen ikke hadde noget ansvar for. I tilfælde ansvar saa maatte da vedkommende tat «melkomiteen» eller samorganisationen i Trondhjem. Disse hadde ikke noget videre at resikere. Vi kunde saa gjerne opløst det hele. Jeg har selvfølgelig ingen grund til at tro at Lians fremstilling av affæren med Marius Folstads far er uriktig. Jeg vil understreke det forhold, at naar en avdeling som er i konflikt skal faa sig forelagt et mæglingsforslag, saa skal der sendes en mand med. Det er uheldig taktik. Manden har naturligvis i oppdrag at gjøre alt mulig for at stanse konflikten. Det er opfatningen, og det gir ogsaa anledning til de opstaaede insinuationer. La det som kommer fra hovedorganisationen sendes ut skriftlig.

Konrad Larsen: Buvik-arbeiderne bør være Volan taknemmelig for at han har trukket denne sak frem her. Jeg var ikke i Buviken da affæren foregik, men jeg har hat anledning til at sætte mig ind i det hele, og jeg vil underskrive alt, hvad de to talere, Volan og Kalvaa, her har fremholdt. Buvik-arbeiderne opnaadde ikke det resultat de hadde ønsket og ventet; men kritikken kan ikke ændre *det* forhold; hvad organisationen bør gjøre er nu at indfri det løfte som er git Marius Folstads far.

Dirigenten: Det er gjort, som Lian har oplyst.

Konrad Larsen: Naa, jaaaa. Da er det jo ikke noget at si paa det.

O. Eidem: Jeg var formand i samorganisationen i Trondhjem da denne kamp paagik, og det vil jeg si, at den boykot vi foranstaltet var det mest effektive middel i kampen. Jeg talte ogsaa med Piene, og han syntes da at han burde gi sig. Mordet hadde jo bevirket et voldsomt omslag til gunst for organisationen, og ropet blev: Nu maa da organisationen faa opreisning! Jeg er sikker paa, at hadde ikke Lian reist til Buviken, saa var ikke mæglingresultatet blit vedtaget. La os saa ha faat den store kamp og vi vilde ha gaat med vinding ut av den og spart os for meget av det som senere er foregaat. Hvis hovedledelsen overhodet ikke hadde været saa undfaldende saa vilde organisationens stilling idethele været en anden.

M. Tranmæl: Det var boykotten som var det springende punkt i Buvik-konflikten. Den virket fuldstændig og var til stor nytte. Hele landet fra Foldalen og nordover følte den. Den hadde en agitatorisk virkning, som merkedes. Nu er det slik at bare man nævner boykot, saa virker det. Jeg vil forøvrig si at i dette tilfælde var det allfor snævert grundlag for landsorganisationen at lægge ansvaret for avgjørelsen paa Buvik-arbeiderne alene. Det er klart at Buvik-arbeiderne ikke hadde nogen lyst til at vedta mæglingforslaget; men de vilde heller ikke ta ansvaret for ved at forkaste det, gi anledning til at hele landets arbeiderorganisation blev lockoutet. — Men hadde vi faat lockouten da, saa kunde det ogsaa blit en kamp, som vi vilde høstet nytte av. Landsorganisationen hadde intet ansvar for boykotten, og den har misbrukt sin magt ved at avblæse den. Beretningen for 1914 godkjendtes enstemmig.

Beretning for 1915.

Agitationen.

Eug. Sølsnes kritiserte det forhold, at der var drevet saa litet med agitation i det nordlige Norge. Det vilde været daarlig bevendt deroppe, hvis avdelingerne selv ikke hadde tat de store løft.

Aug. Magnussen uttalte sig i tilslutning til Sølsnes og gjorde opmerksom paa at landsorganisationen herefter ogsaa burde gjøre mer for vestlandet, især distrikterne i Hardanger.

O. Lian: Agitationen maa optages til alvorlig drøftelse senere i dagsordenen. Det viste sig da vi besluttet proteststreiken at en mængde uorganiserte kom til os, og saaledes har proteststreiken ogsaa slaat til lyd for organisationen. De 15000 kroner som bevilgedes til agitation i anledning av voldgiftssaken blev anvendt i forening med Det norske arbeiderparti. Der har været agitert ogsaa i Nordland. Stortingsmand Buen holdt 63 foredrag i Nordland, og det er vel ikke saa værst. Desuten har Foshaug, Gausdal, Bergersen, Sæbø, Magnus Nilssen, Rich. Hansen, Reiersen, Sverre Iversen, jeg og m. fl. holdt foredrag. Men jeg skal villig indrømme at der trænges meget mer, og er enig med Sølsnes. Agitationen er av uhyre betydning og maa drives sterkere i fremtiden.

Eftermiddagsmøte torsdag 15. juni.

Dirigent: *Oscar Ruud.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Beretning for 1915.

(Forts.)

Mæglingsloven.

I anledning av beretningens omhandling av «*Voldgiftsloven og mæglingsloven*», side 18—41, kritiserte

M. Tranmæl, at ikke den paa den ekstraordinære kongres i 1914 nedsatte 15-mandskomité var indkaldt i tide for at ta stilling til *mæglingsloven*. Denne sak var behandlet paa flere kongresser; men man var aldrig kommet til klarhet over den, hadde aldrig tat bestemt standpunkt. Nu har vi faat mæglingsloven efter venstres opskrift. Saa var den gaat over i voldgiftsloven, hvorfra den ogsaa i samme form kan befrygtes at komme til at gaa over i en eventuel permanent voldgiftslov. Det er drevet fra det ene til det andre. Det er henvist til at de 15 var utenbysfra; men derfor burde de været indkaldt. Saken var av den betydning at det kunde krævet indkaldelsen av en ekstraordinær kongres. Men man burde dog idetmindste indkaldt den nedsatte 15-mandskomité.

Ole O. Lian: Det er en misforstaaelse av *Tranmæl*, naar han taler om at de 15 burde været indkaldt til behandling av denne sak. Denne komité hadde intet med den sak at gjøre. Det var protesten mot voldgiftsloven den skulde iverksætte. Den er sammenkaldt efter beslutningerne i 1914, ikke efter noget andet. Der er saaaledes gaat organisationsmæssig og riktig frem. Her er ikke tid til at komme ind paa en redegjørelse for det hele forhold. Organisationen har i disse spørsmaal gjennomgaat en hel utvikling og er gaat langt bort fra sin oprindelige stilling med hensyn til disse saker. Oprindelig krævet man statsmagternes indgripen. Dengang organisationen var svak trodde man paa hjelpen fra staten, og saa sent som i 1906 krævet man en mæglings- og voldgiftslov. Men eftersom organisationen vokste sig sterk og begynde mer og mer at staa paa egne ben, trak den sig tilbake. Det er imidlertid ikke vedtat nogen proteststreik mot mæglingsloven, men mot voldgiftsloven. I praktisk henseende er der heller intet at indvende mot retslig avgjørelse av tvister om forstaaelse av tariffer. Nu er jo arbeidsretten traadt istedetfor de tidligere voldgiftsretter og avgjør disse saker. Man har ikke anset en mæglingslov saa farlig at man har villet ta en faglig kamp mot den; derfor har ogsaa ledelsen kun holdt sig til beslutningen om protest mot voldgiftsloven. Man kan være uenig i denne fremgangsmaate; men det er intet at bebreide sekretariatet for. Det har fulgt nøiagtig de av organisationen fattede beslutninger.

Elias Volan: Den 14. juli ifjor var der forslag i representantskapet om indkaldelse av en ekstraordinær kongres. *Lian* svarte da

at 15-mandskomiteen, repræsentantskapet og sekretariatet ogsaa skulde ta stilling til mæglingsloven, og en ekstra kongres var unødvendig. Men den 16. november, da mæglingsloven forelaa til behandling, kom Lian og andre med den fortolkning, som nu er fremkommet her. Det ser saaledes ut til at man gir en beslutning den fortolkning som passer for anledningen for at vri sig fra en kinkig affære. Man skal ikke misbruke beslutningerne paa den maate.

M. Tranmæl: Misforstaaelsen er nok paa de andres side her. Mæglingsloven er ikke blit som man hadde tænkt sig den. Den er gjort mer vidtrækkende. Og saa er straffebestemmelserne kommet til. Dette skulde nødvendiggjort et nyt skridt fra den samlede organisation.

O. Lian: Den ekstraordinære kongres i 1914 vedtok kun protesten mot den tvungne voldgift. Volan maa da skjønne at det ikke gaar an at gi beslutningen forskjellig fortolkning eftersom det passer. Den lød saaledes, hvad mandatet angaar; det staar i punkt

3. «Idet kongressen saaledes har besluttet at protestere mot voldgiftslovens vedtagelse ved en omfattende arbeidsstans, paalægger den sekretariatet at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at denne kan iverksettes paa den heldigste og mest virkningsfulde maate. Opfordring til at delta bør utgaa til alle arbeidere. Tiden for streikens iverksettelse fastsettes av sekretariatet. Spørsmålet om arbeidsstansens ophør forelægges et fællesmøte av sekretariatet, repræsentantskapet og forbundsstyrene til avgjørelse.»

Og videre i punkt

4. «Et lignende fællesmøte som under punkt 3 nævnt avgjør hvad der videre kan gjøres i tilfælde statsmagterne paa trods av alt vedtar loven, idet der maa sørges for en saavidt mulig ensartet optræden av den samlede organisation.»

Den er saa klar og tydelig at ingen kan gi den nogen anden fortolkning end den som ligger i ordene. Tranmæl og Volan maa derfor sigte til den beslutning som blev fattet senere paa kongressen angaaende *taktiken*. Punkt 4 i sekretariatets indstilling angaaende denne lød saaledes:

«I tilfælde der skulde indtræffe uforutseede forhold med hensyn til den besluttede arbeidsstans' iverksettelse, har sekretariatet bemyndigelse til at træffe avgjørelse herom i fællesmøte med forbundsstyrene og repræsentantskapet,»

hvortil Tranmæl foreslog følgende tillæg:

«samt 15 representanter fra de forskjellige distrikter i landet. Disse representanter blir at vælge av denne kongres.»

Baade sekretariatets forslag og Tranmæls tillæggsforslag blev vedtat. De 15 mand skulde saaledes ha med *iverksettelsen* av proteststreiken mot voldgiftsloven at gjøre, hvis uforutseede forhold indtraf. Andet mandat hadde de ikke. Det hele er saa klart, at det aldeles ikke kan bli tale om nogen fortolkning.

E. Volan: Da jeg fremsatte forslag om avholdelse av en ekstrakongres, utlagde dog Lian det anderledes. Alfred M. Nilsen var enig med mig i det.

Lønsbævægelser og konflikter.

Bygningskonflikten: Beretningen pag. 150—166.

M. Fredsti: Bygningskonflikten i 1915 blev en gjentagelse av det som foregik i 1910. Vi blev nødtvungne til at ta tariffen i 1910, og vi gik igjen dennegang til streik paa den. Streiken blev godkjendt i sekretariatet med 6 mot 5 stemmer. De 5 vilde negte bygningsarbeiderne ogsaa dennegang at gaa til streik, og en av de 5 var Aamodt. Ingen tvilte paa at kampen vilde bli seig. Der var heller ingen tvil om at arbeidsgiverne vilde bli tvungne til at ta op tariffen til revision. Allerede dagen efter at vi hadde nedlagt arbeidet blev der gjort tilbud til enkelte grupper. Men de blev avvist av arbeiderne. Da konflikten var gaat en stund blev sekretariatet anmodet om at ændre taktiken. At dette skulde imøtekommes, trodde vi saa meget fastere paa som Aamodt i 1913 hadde uttalt, at en konflikt i bygningsfagene alene klemmer ikke. Kravet gik ut paa at der skulde sprænges en kile i bygningskonflikten. De grupper vi mente man burde ta med behøver jeg ikke nævne her. Det har ingen interesse. Vi var opmerksom paa at konflikten holdt paa at gaa ad undas. Der kom intet svar fra sekretariatet. Jern- og metalarbeiderforbundets grupper henvendte sig saa til sit forbunds hovedstyre i samme anledning. Men heller ikke der fik man noget svar. Vi maatte saaledes gaa der og traske uten at vente en snarlig løsning. Der blev saa foretat mægling. Resultatet blev forkastet i avdelingene med knusende majoritet. Dette burde ogsaa været et fingerpek til sekretariatet om at misfornøielsen var meget stor. Saken kom saa til fornyet behandling i et repræsentantskapsmøte, og dette møte kom til et resultat som jeg vil sætte fingeren paa. Repræsentantskapsmøtet fattet beslutning om at konflikten skulde avblaases, hvordan saa stillingen var, hvilket man ikke med en gang turde bekjendtgjøre for bygningsfagene. Men naar man ikke vilde ændre taktik, saa var det vel ikke mulig at gjøre andet med det skraaplan vi var kommet ind paa. Man burde dog tat hensyn til grupperne i Kristiania. Avgjørelsen skapte megen bitterhet. Det er forøvrig en tilsnikelse av sekretariatet at si at det stod paa den ting at bygningsarbeiderne hadde sat op krav paa at tariffen skulde ha 2 aars varighet. Det var dog ikke dette som var det viktigste. Det var dog likesaa meget en lønskonflikt. Jeg vil si, at hvis ledelsen i 1915 hadde lagt an en anden taktik, saa skulde man ikke hat protest fra bygningsarbeiderne.

E. Volan: Der foregik nok forskjellige ting her i Kristiania i denne sak, som kongressen burde kræve regnskap for. Naar forbundene er gaat sammen i en landsorganisation, saa er det ikke bare fordi de skal understøtte hinanden gjensidig i kampene. Landsorganisationen maa ogsaa, for at drive et krav igjennem, ha ret til

at sætte andre grupper ind, som er avgjørende. Jeg har hørt at medlemmer av sekretariatet raste mot Lian og Sverre Iversen fordi de ikke hadde negtet bygningsarbeiderne at gaa til konflikt, negte dem som stod paa større løn at drive den høiere op ved organisasjonens midler. Former Nygaard sa, at man heller fik sælge bygningsarbeiderne, og Aamodt stod paa samme tidspunkt. Jeg holder ikke inde med det jeg har hørt. Herrerne er selv her tilstede og har anledning til at forsvare sig. Jeg har ogsaa hørt, at der var enighet i repræsentantskapet om at avblaase konflikten, før man tok op saken med sympatistreik. Derfor kunde man heller ikke offentliggjøre beslutningen. — Naar vi nu skal vælge nyt sekretariat, saa maa vi ikke ta med dem som ser saa smaaskaarent paa forholdene at de kun sitter der for at vareta sine egne forbunds interesser. Jern- og metalarbeiderforbundets folk burde være likesaa interessert i at vareta de samlede bygningsarbeideres krav, som sit forbunds. Som regel er der i sekretariatet altid et avgjort forutfattet flertal mot konflikt eller for avblaasning saa hurtig som mulig, fordi en konflikt gjerne er begrenset til et eller til et mindretal av forbundene, og det er for forbundene der stemmes. I bygningsarbeidernes krav har vi Lian og Sverre Iversen at takke for at vi overhodet fik føre konflikten i 1915. Aamodt sa da, at det var bygningsarbeiderne som hadde tat ledelsen. Det er ingen mening i slikt.

M. Nygaard: Volan optræder her som fuldstændig digter. Hvad jeg har sagt om bygningskonflikten er, at skal det hele bare gjælde tariffens varighet i 1 eller 2 aar, saa er det litet lønt at kjæmpe om det eller utvide kampen paa det. Men det er ogsaa Volan vistnok enig i. Lønsvilkaarene sagdes det at de var rede til at vedta; men det var de 2 aar de krævet. Men det burde egentlig været hip om hap med varigheten. Volan mente ogsaa dengang at spørsmålet var litet, og det var det. Jeg protesterer mot at han her diskurser op med skrøner, som ikke har noget med sandheten at gjøre.

Chr. Systad: Der vil ikke være opnaadd noget positivt ved at stemme imot godkjendelse av denne del av beretningen; men jeg anser den avgjørelse som blev truffet i bygningskonflikten som det uheldigste sekretariatet har gjort. Paa mit sted var fordømmelsen av det som var gjort enstemmig. Man hadde det indtryk at sekretariatet fraraadet konflikten paa grund av den stilling *samfundet* var kommet i og som det borgerlige samfund selv hadde bragt sig i. Man var jo enig i at det ikke var socialdemokratiets skyld. Det hænder gjentagende at disse 2, 3 og 4 øre anbefales fra ledelsen, og saa blir det med det. Og saa ender det med at sekretariatet avblaaser kampen. Det kan saa gjerne være, at det var av frygt for at kongressen ikke vilde godkjende det, at man ikke oprettet tariffen for de grupper som var ute iaar. Det er aldeles forbi med klassefølelsen i sekretariatet. Der tages hensyn til borgersamfundet, som har paaført os krigen. Men jeg mener at for arbeiderne er anledningen bedre nu end i rolige tider til at stille krav. *Vi* har intet med at ta hensyn til borgersamfundets stilling. Og jeg lægger

vegt paa, at avstemningen i vore styrever aldri gaa stik imot medlemmernes ønske i noget lønsspørsmål.

T. Fjermestad: Bygningsarbeiderne hadde allerede firt av paa sine krav, saaledes baade med hensyn til arbeidstid og ferier. Det eneste, som stod igjen for repræsentantskapet, var tariffens varighet. Murerne erklærte, at de var fornøiet med lønstillægget. Jeg spurgte paa repræsentantskapets møte, hvor saken behandledes, om det var nogen mening i at ta en storkonflikt bare for tariffens varighet i én industri. Det gaar ikke an at føre streik paa saadanne spørsmål. Det var saaledes intet andet for repræsentantskapet at gjøre end det som blev foretat. Men enten nu bygningsarbeiderne fik tarifrevisjon i 1916 eller 1917 maatte ogsaa være det samme. Det maa tages under overveielse ogsaa fra vor side om det ikke netop er fordelagtig at alle tariffer løper ut samtidig.

A. Aamodt: Fredsti og Volan holder paa at det for bygningsarbeiderne var lønsspørsmål om at gjøre; men det som forelaa i repræsentantskapet var tariffens varighet. Men lønsspørsmålet vilde jo været langt viktigere. Forøvrig laa forholdene saaledes an at man ikke hadde haab om at seire. Men det har været bebredet ledelsen at den ikke fik bygningsarbeiderne til at sette lønskravene i spidsen, og saa kunde man gaat videre iaar. Nu ligger forholdene gunstigere an. Dengang fandt repræsentantskapet det ikke lønnende at føre kampen videre, fordi der intet opnaelig maal laa for den. Systad sa, at vi ikke hadde noget med at ta hensyn til det borgerlige samfund; men vi lever jo midt i det og er nok nødt til det enten vi vil eller ei. Vi kan ikke flytte paa maanen.

H. Pettersen: Denne konflikt frembyr et langt lærred at bleke. Der var fra først av ogsaa stor uenighet i avdelingerne om den. Aaret 1915 ansaaes ikke heldig for tarifrevisjon i bygningsfagene. Flere avdelinger besluttet at saken ikke skulde tages op. Forbundsstyrene maatte gjøre henvendelse til dem. Jeg mener at de ofre som blev gjort i 1915 ikke staar i noget forhold til resultatet. 2-ørestilbudet, som Systad sier, har ikke været anbefalt av forbundsstyrene. Volan sier, at det var underforstått at det ikke skulde bli nogen storkamp. Deri kan han vel ha ret. Tariffens varighet — 1 eller 2 aar — var hovedspørsmålet, kjernen i det som forelaa for repræsentantskapet.

A. E. Gundersen: Det var et stort spørsmål om det var heldig at søke en tarifrevisjon i begyndelsen av 1915. Høikonjunkturer var der da ikke. Flere arbeidsgrupper undlot at røre ved den sak da. Det blev ogsaa overlatt til bygningsarbeiderne selv at bestemme. Allerede mens vi forhandlet lot de kravet paa arbeidstidens forkortelse fare. Saa gik det ut over sommeren, og litt efter litt blev saa tariffens varighet hovedsaken. Det blev endog sagt av Volan, at det var det samme om de ikke fik en øre i lønstillæg, bare de fik de 2 aars varighet. Vi trodde imidlertid ogsaa da, at tariffens varighet hadde mindre betydning. Men bygningsarbeiderne vilde ha sat alt ind paa de 2 aar. Vi hjalp saa langt vi kunde. Det maa erindres at der var andre som ogsaa skulde ha sine tariffer

revidert; men paa et saadant spørmaal da at tømme sine kasser i en storkonflikt var urimelig. Systads ignoreren av det borgerlige samfunds forhold maa han vistnok være ene om. Det ser ut som om bygningsfolkene har det travelt med at beklage sin egen dumhet her.

E. Volan: Det er nok ikke skrøner, det jeg har lagt frem, som Nygaard sier. Det kan beediges av kolleger som er her tilstede. Jeg vet det er sandhet og hævder det, om det saa skulde være det sidste ord jeg sa blandt organiserte arbeidere. Aamodt optræder her som den kloke kone; men saken er at Lian og Sverre Iversen, som vilde anerkjende konfliktens utvidelse, bebreidet Aamodt hans motstand. Her er reist spørmaal om hvad som har været stridens kjerne. Det var lønsspørmaal og arbeidstid som det øvrige. At der var uoverensstemmelse kan saa være. Man har erfaring i saa maate med en arbeidsgruppe i en større industri. Arbeiderne ved knækkebrødfabrikken i Trondhjem blev nedstemt av bakerne, da de vilde ha sine krav frem. At hope alt sammen i et eneste stort opgjør er en forbandet taktik. — Forøvrig vil jeg si at det skal ikke lykkes for Gundersen, Nygaard og Aamodt at smutte væk fra sine uttalelser.

Edv. Evensen: Vi blev inden bygningsindustrien enige om, hvorledes vi skulde optræde, og lønsspørmaalet var hovedsaken. Det blev ført sterk klander over at vi ikke opnaadde mer end 5 øre timen i tillæg. Med hensyn til tariffens varighet, saa var det det som bestemte vor stilling, at vi ikke ønsket at komme op i konflikt igjen iaar. Ogsaa det at kampen blev saa lang. Pettersen maa huske paa at trøarbeiderne var helt imot at ta de 2 øre. Han sier at vi tapte; men vi gjorde ikke det. Gundersen sier at vi har det travelt med at beklage vor egen dumhet; men vi gjør ikke det. Vi fremsatte krav om lønstillæg og fik det; andre fik sine tariffer prolongert. Vi kunde ogsaa gjort det; men da vilde vi nok ikke faat en øre i tillæg. Her er ogsaa sagt at alle tariffer helst bør utløpe paa samme tid. Det er et prinsipspørmaal som ikke henhører hit. Sørgelig var det at repræsentantskapet ifjor skulde true bygningsarbeiderne til at gaa tilbake. Men der blev det sagt, at det ogsaa var andre som skulde ha krav igjennem, og dette gjorde at jeg i repræsentantskapet ikke satte mig imot. Det er heldig, at iaar er ingen av organisationens medlemmer truet til at være med og vedta noget de ikke vil ha. Det har hændt bygningsarbeiderne flere ganger før.

Alfred M. Nilsen: Det er ukorrekt idethele at avblaase en konflikt før saken er forelagt de i konflikten selv interesserte. Som arbeidsmandsforbundets repræsentant vil jeg benytte anledningen til at stemme mot punktets godkjendelse.

M. Stenersen: Bygningsarbeiderne har en sand rædsel for at komme i nogen konflikt, efter det som var foregaat. Helst vilde de undgaa at komme sammen med de store forbund.

Oscar Johansen: Skylden for at denne konflikt fik en slik avslutning er vel i første række at tilskrive splittelsen i sekretariatet; men forhandlingsutvalget maa ogsaa klandres fordi det frafaldt kra-

vene. Vor forening gjorde ikke tariffens varighet til hovedspørsmål.

O. Lian: Neppe i nogen konflikt har der været saadant samarbeide mellem organisationerne som i denne. Foruten forhandlingsmøterne blev der holdt 48 møter om den, sekretariatmøter og fællesmøter. Paa det tidspunkt, da der skulde tages standpunkt til denne tarifrevision var krigen brutt ut. 28 pct. av organisationens medlemmer var arbeidsledige. Det er derfor naturlig at der var stor meningsforskjel om hvorvidt en opsigelse av tariffene var hensigtsvarende. Det blev overlatt til de interesserte fagforbund at bestemme hvorvidt tariffene skulde opsiges, og der var flertal for opsigelse. Det er trist, at man her søker at sætte de forskjellige grupper op mot hinanden. Det er ogsaa uriktig, fordi der i det repræsentantskap, som avblaaste streiken, sat 26 repræsentanter for bygningsfagene. Bare 6 av dem stemte mot den fattede beslutning, saa det er uriktig at si at det var de andre grupper som med flertallet ret tvang bygningsarbeiderne i arbeide. Det gaar heller ikke an at si, at konflikten var resultatløs, for til en begyndelse vilde arbeidsgiverne bare prolongere tariffene paa et aar uten lønstillæg. Kravet om tariffernes varighet blev gjort til hovedspørsmål. Naar repræsentantskapets beslutning skal bedømmes, maa det ogsaa tages i betragtning, at der bare var 3000 bygningsarbeidere som stemte, mens der var 7100 bygningsarbeidere interessert i konflikten. Skal vi opretholde uravstemningerne maa der gjøres noget for at faa bedre deltagelse i medlemmernes meningsytringer. Nu iaar er forholdet endda værre. Der var 15000 mand interessert i jernkonflikten, men bare 5000 stemte. — Angaaende det som er hævdet at former Nygaard skal ha sagt, saa er det jo saa, at selv om han kan ha uttrykt noget lignende, saa vet alle at *han* er en god fagforeningsmand, og noget ondsindet maa ikke lægges i hans ord.

M. Fredsti: Man skal ikke beskyldte folk her for at de har god hukommelse. Aamodt har sagt at lockouten var et mægtigere vaaben end storstreiken. Nu sier han at bygningsarbeiderne vilde tjent paa at komme med. Samtlige styrer for bygningsgrupper i Kristiania ønsket en fortsættelse. Lian sa, at kasserne var tømte. Jeg sa, at det var galt, og da forlangte vi en sprængkile. Arbeidsgiverne skulde tvinges til at træffe en hurtig avgjørelse. Bygningsarbeiderne alene kunde ikke avgjøre situationen. Men saa er det, at i hver konflikt nu, saa lar man den gaa i langdrag og tømmer kasserne uten at kunne regulere tropperne, og saa gaar det i det uendelige. Vi forlangte ingen storkonflikt; men vi sa, at selv om det skulde koste os et stoppgjør, saa maatte konflikten utvides. Det var hele organisationens sak, og ikke bygningsarbeidernes alene. Der var flere grupper inden bygningsindustrien som med neb og klør vilde kjæmpe for at faa 2 aars varighet; men det var ganske naturlig efter at man hadde gaat ute i 13 uker at man stemte for et saa litet lønstillæg som endog 3 øre.

Knut Dalastøl: Dersom sekretariatet og repræsentantskapet har været med at tvinge bygningsarbeiderne tilbake til arbeidet, saa kan

det ikke forsvares paa nogen maate. Men ledelsen vil altid si: Tiden er ikke inde! Forholdene er umulige! osv. Ifjor var det slik at krigssituationen hadde skapt høikonjunktur og bedre chanser for arbeiderne til at bedre sine kaar.

M. Christoffersen imøtegit Gundersens uttalelser.

Chr. Systad: Jeg vil henlede oppmerksomheten paa det av arbeidsgiverne utsendte sirkulære idag. Man bør læse og studere det. Den maate bygningsarbeiderkonflikten var begyndt og senere ført og avsluttet paa, viser mangel paa alvor og tro fra sekretariatets side, forekommer det mig. Jeg kan ikke si noe om det som er uttalt eller ei; men jeg mener at vi nu maa faa en anden sammensætning av sekretariatet.

Aksel Schultz: Der var liten velvilje mot os fra de øvrige organisationers side i denne sak. Det er mulig at formandens tale om krigen og krisen er riktig; men os forekom det som om man la stener i veien, og det skal man være forsiktig med. Man skal ikke stemme ned de andres krav. Saken er nu avgjort, og tiltrods for al tale om haabløsheten saa opnaadde vi dog 5 øre timen i tillæg. Gundersen kan kalde det dumheter; men det er allikevel ikke saa værst. Vi kan ikke si at vi seiret; men efter omstændighetene gik det bra. Der blev holdt mange møter, men samarbeidet blev allikevel ikke saa godt som ønskelig, idet saa mange interesser stod mot hinanden.

Ivar Ertresvaag imøtegit Gundersen og Aamodt.

H. Pettersen: Der var ingen kamp i sekretariatet om bygningskonflikten i 1915. Derimot var der nogen uenighet i forbundstyrene. Der var flere av grupperne som var med i bygningskonflikten som ikke fik en øre i tillæg. Det gode ved resultatet, som forholdene var, var at arbeidsgiverne ikke fik knækt disse organisationer.

A. E. Gundersen: Man kan ikke bebreide mig eller andre for at vi anser det uheldig for bygningsarbeiderne at gaa til en konflikt paa en vis bestemt tid. Og især var det avgjørende, at ved fortsættelsen gjaldt det kun tariffens varighet — 1 eller 2 aar. Det har jo ogsaa været et almindelig rop blandt arbeiderne paa kortere tariffer. Uheldigere var det at renoncere paa arbeidstiden og lønnen. Det hadde ikke været nødvendig for bygningsarbeiderne. Konflikten kostet os 500 000 kroner, og saa intelligente som bygningsarbeiderne er, saa skulde de visst at sætte lønsspørsmålet først.

Anton Jonassen: Det er aldeles ikke nogen forundringsspakke som aapnes her. Sekretariatet og repræsentantskapet bør ta skylden for det uheldige som er passert paa sig. Lian la vegt paa avstemningen. Den er ikke saa meget at rette sig efter. Mange arbeidere utover landet har en følelse av at de maa bøie sig for «Vi-alenevite-politikken» i Folkets hus i Kristiania. Men arbeiderne maa opplæres til ikke at la sig diktere. — Jeg vet at vort forbund har en bra finansmand; men at han skulde være saa paaholdende likeoverfor konflikter, som han nu viser det, hadde jeg ikke trod. Aarsaken til at bygningsarbeiderne saa fast holdt paa de 2 aars varighet

var at de ikke vilde komme ut sammen med os andre i 1916. Dette burde man forstaat.

A. Kalvaa: Der er faldt et par uttalelser her som vi ikke maa knæsætte. Den første er Aamodts om at store, omfattende tariffbevægelser skal være de bedste. Dette er ikke saa. Jo større lokal begrænsning desto bedre utsigter er det. De helt landsomfattende er de værste at klare sig i. Saa var det Lians forsøk paa at pynte paa sekretariatets optræden. Han sa at de hadde været saa interesserte at de hadde holdt 48 møter. Og han sa, at det var i krigstiden; det kunde bli fare for tilførsel osv. Krigssituationen ser saaledes ut til at ha interessert sekretariatet meget. Det er ingen tvil om at den ialfald interesserte arbeidsgiverne. Men det de vil ha ut av en situation er altid det som er til deres eget bedste. De kan si det er til arbeidernes gagn; men saa er det ikke. Det er løgn. Arbeiderne skal derfor altid kræve det motsatte av det som arbeidsgiverne vil ha. — Enten man nu stemmer for eller imot dette punkts godkjendelse kan være det samme. Den her førte kritik kan staa som svar. Er Volans opplysning om uttalelserne riktig, saa vil jeg si at vi maa være forsigtig med at vælge ledere.

E. Volan: At Lian vil pynte paa stillingen nu, forstaar jeg. Bygningsarbeiderne hadde den opfatning at det som blev vedtat var det eneste repræsentantskapets majoritet vilde gaa med paa. Mit forslag gik ikke ut paa at avblaase konflikten ved sammenkaldelse av repræsentantskapet, men for at beslutte om streiken skulde fortsætte eller ei. Kanske bygningsarbeiderne ogsaa skulde gaat med i et skandinavisk oppgjør? Om tariffene er det at si, at saadan kan situationen være at det er klokt at faa dem av lang varighet.

Oscar Johansen: Bygningsarbeiderne fik ikke den nødvendige tilslutning, og derfor gav de sig i repræsentantskapet. Jeg vet at der har været uenighet i sekretariatet fra begyndelsen av og hele konflikten igjennem. Det var dog ikke bare Lian og Iversen som kjæmpet for bygningsarbeiderne; ogsaa arbeidsmandsforbundets repræsentant optraadte for dem. Det var de øvrige som utviste dumhet.

Knut Dalastøl: Denne kongres bør avskjære ledelsen adgang til at foreta noget lignende som det her er sked. Allerede om vaaren 1915 var høikonjunkturerne indtraadt.

J. M. Winge: Det var en bemerkning fra Systad jeg heftet mig ved. Han sa, at 2, 3 og 4 øre var anbefalt fra Kristiania, altsaa av tillidsmændene. Det var ikke anbefalt av vort forbund og heller ikke 5 øre. Tariffernes opsigelse forelaa da krisen begyndte. Der har ikke været nogen konflikt, hvori deltagerne saa direkte har været med at bestemme som denne. Alle de interesserte var sammenkaldt. Kritikken her gaar i forskjellige retninger; men den er ikke dyp. Der tales av enkelte som om repræsentantskapet skal ha misbrukt sin myndighet. Det har det ikke. Fra enkelte forbund fremkom der ytringer om haabløshet, og dette virket nedtrykkende. Kampen stod om løn, sterkest fra april til juni. Det var ikke bare tariffens varighet som var grunden til at bygningsarbeiderne forkastet mæglingsforslaget, men ogsaa lønnen. Inden arbeidsgivernes

rækker er der kamp mellem haandverk og industri; vi maa forhindre at den ogsaa trænger ind hos os.

Oddakonflikten.

Aug. Magnussen klandret sekretariatets behandling av Oddakonflikten, særlig at arbeidernes repræsentanter ikke fik adgang til at delta i forhandlingerne og vareta sine interesser. Forhandlingerne blev ført udelukkende mellem forbundenes og arbeidsgivernes repræsentanter. Han gav en længere redegjørelse for konfliktens forløp.

Dirigenten: Der findes intet i beretningen om den konflikt, men der blir antagelig adgang til at ta op den sak senere.

Møtet hævet.

Formiddagsmöte torsdag 16. juni.

Dirigent: *A. Knudsen.*

Protokollen fra forrige møte oplæstes og godkjendtes.

L. Grindheim foreslog en forandring av forretningsordenen, saaledes at møterne skulde begynde kl. 8 formiddag og slutte kl. 7 aften, subsidiært at de skulde slutte kl. 7 aften. Forslaget forkastedes mot et par stemmer.

Beretning for 1915.

Dirigenten foreslog at tabel III tarifoverenskomster oprettet i 1915 skulde forbigaaes indtil videre. Dette vedtoges.

De øvrige punkter i dagsordenen samt regnskapet for 1915 godkjendtes enstemmig.

Regnskapsmeddelelse for tidsrummet 1. januar til 1. juni 1916 referertes. Enstemmig godkjendt.

Oddakonflikten.

Aug. Magnussen: Det var opgjøret med arbeiderne i Odda i 1915 jeg vilde si et par ord om. Der har været harme derborte over den uretfærdige behandling fra tillidsmændenes og sekretariatets side som blev Oddaarbeiderne tildel. Tariffen utløp 1. juli. Pladsene skulde været opsagt til fragaaelse da. Men først blev der holdt et forhandlingsmöte i Bergen, saa i Kristiania uten noget resultat, og intet blev gjort. Oddarepræsentanterne var misfornøiet med det hele. Vi stillet da krav om at forhandlingerne skulde føres paa stedet. Dette gik arbeidsgiverne tilslut med paa. Vi trodde at vi med det bedre kunde paavise vore kravs rimelighet og faa et resultat. Men det viste sig at saken var tat meningsløst fra først av. Istedetfor at pladsene skulde været opsagt til fragaaelse 1. juli, saa fik vi den 1. juli telegram om at fortsætte. Her hadde vi en industri som hadde arbeidet under høikonjunkturer i 2-3 aar og som vanskelig kunde stanse endog for kort tid. Hadde vi forhandlet under opsigelse, saa var det sandsynlig at vi vilde opnaadd rimelige kaar. Bedrifterne hadde allerede indrømmet dyrtidstillæg. Det var 50 øre individuelt og 10 øre yderligere for hvert barn. For en større familie blev saaledes tillægget betragselig. Da forhandlingerne blev henlagt

til Odda møtte Rich. Hansen, A. Knudsen og H. Pettersen for sine respektive forbund som forhandlere. Oddaarbeiderne hadde opnævnt 2 repræsentanter. Men sekretariatets medlemmer var med og udelukket de 2 Oddarepræsentanter, saa de ikke fik være med i forhandlingerne. Arbeidsgiverne og sekretariatets medlemmer holdt saa paa i 3 dage og fremla endelig et resultat, som de indstændig bad os vedta. Det gik ut paa en lønsforhøielse av 4 øre pr. time og et dyrtidstillæg av 4 øre pr. time. Det tidligere indvilgede dyrtidstillæg skulde da bortfalde. Resultatet vilde bli en liten forhøielse for enslige personer; men for folk med større familie vilde det endog bli et nedslag like til 30 -40 øre pr. dag. Dette forhandlingsresultat vakte saa sterk indignation blandt arbeiderne at henvend halvdel av medlemstallet i organisationen faldt fra. Forslaget blev heller ikke vedtat av arbeiderne paa stedet. Jern- og metalarbeiderne vedtok, men ikke arbeidsmandsforbundets folk. Kun nogle faa stemte for. Resultatet blev indberettet til sekretariatet, og det kom til ny avstemning i foreningerne. Interessen var nu saa slappet at fremmøtet blev yderst litet. Avstemningen anden gang blev heller ikke noget uttryk for stemningen. Nu staar vi igjen foran tariffrevision til 1. juli. Jeg vil da forutsætte at sekretariatet stiller sig anderledes.

O. Lian: Magnussens anke over sekretariatet er ikke rigtig. Det var sekretariatet som drev igjennem, at forhandlingerne skulde føres paa stedet. Under hovedforhandlingerne var ogsaa arbeidernes repræsentanter derborte med, likesom forbundslederne. Først efter at der var forhandlet med de 3 forbund særskilt kom man til fælles forhandlinger. Jeg var paa stedet, og vi konfererte stadig med de av arbeiderne valgte forhandlere. Det vilde jo været høist uklokt ikke at gjøre det. Da saken var færdigbehandlet søkte vi ogsaa paa bedste maate at forelægge saken for arbeiderne. Da der er skiftarbeide holdt vi forskjellige møter for skiftene. Der blev holdt idethele 7 møter, tror jeg, og det samme blev altsaa forelagt 7 ganger. Tiltrods herfor møtte bare 322 mand av 816 tilstedeværende organiserte ved Odda. Hvad skulde man saa tro? Der hadde gjennemsnitlig været 46 mand paa hvert avstemningsmøte. Man visste at det gjaldt deres arbeidstarif, og byen er ikke større end man vet om hverandre i hvert hus. Av de 322, som hadde stemt, var der 123 for og 199 mot godkjendelse. I et forbund hadde stemningen været sterk for vedtagelse, i et andet for forkastelse. Stillingen var svak. Jeg reiste da tilbake til Kristiania og forela saken for de tre forbund. Jern- og metalarbeiderforbundet og trøarbeiderforbundet syntes man burde vedta, arbeidsmandsforbundet syntes avstemningen var saa svak at en ny avstemning helst burde foretages. Til denne avstemning, som blev besluttet, blev der knyttet den betingelse at mindst halvdel av de tilstedeværende medlemmer maatte møte op og stemme. Dette blev saa meddelt Oddaarbeiderne. De fik tiden paa sig og fik ordne sig som de selv vilde. Avstemningen løp av stabelen, og resultatet var at fremdeles hadde ikke halvdel stemt. I henhold hertil blev saa sekretariatet og forbundsstyrene enige om

at forhandlingsresultatet maatte godkjendes. Resultatet var ogsaa bedre end det som tidligere forelaa som tilbud. Dyrtidstillægget er kommet som fast løn paa tariffen med 4 øre timen, og saa er der et personlig tillæg paa 4 øre timen. Sekretariatets medlemmer har handlet saa samvittighetsfuldt som de kunde, og det er intet at bebreide nogen.

1. Bjerkmann: Det er rigtig at forhandlingerne trak i langdrag. Konferansen i Bergen førte ikke til noget og overenskomsterne blev da opsagt. Siden førtes forhandlingerne i Kristiania. Spørsmålet gjaldt først om overenskomsten skulde prolongeres eller revideres. Arbeidsgiverne krævet det første. De hadde jo allerede git dyrtidstillæg. Fra vor side blev det hævdet at vi vilde ha overenskomsten helt revidert. Vi kom imidlertid ikke til enighet, og saken utviklet sig da videre som Lian har skildret det. Det var paa grund av tarifarbeidet at det blev saa mange møter. Behandlingen av selve saken kan naturligvis derved bli litt spredt. Men man maa bebreide medlemmerne at de ikke møtte op og stemte. Hadde de møtt og stemt forhandlingsresultatet saa grundig ned, at det vilde været anledning til at forkaste det, saa kunde man kanskje opnaadd bedre resultater ved arbeidsstans. Det mente de, som er de ledende derborte ogsaa. Men det var som sagt arbeidernes sæk at stemme ned det de ikke vilde ha. Forhandlerne paa arbeidernes side likte ikke resultatet; men det var det yderste de kunde opnaa. Utover det stod kun arbeidsstansen igjen. Angaaende ordningen i sig selv saa var det vanskelig at faa hele dyrtidstillægget over paa lønnen; men man opnaadde dog det halve. Vi faar haabe at det lykkes bedre med tarifrevisionen denne gang.

Konrad Larsen: Jeg vil sætte fingeren paa hvad formanden har sagt. Og jeg vil i motsætning til hans krav til avstemningerne si, at det gaar ikke an at lægge arbeidernes avstemning som maalestok. De er i kampens løp blit motløse. Det viser ogsaa avstemningen i grubekonflikten. Sekretariatet maa derfor slutte med at ta hensyn til avstemningerne. Arbeiderne forstaar sig ikke paa diplomatiske knep.

Dirigenten: Hvad skal man saa holde sig til?

Aug. Magnussen: Alene den ting at pladsene ikke blev opsagt, virket til slappelse. Man ventet med det vel en maanedstid. Jeg tør paastaa at saken blev trænert av forbundsstyrerne den tid opsigelserne skulde været gjort gjældende. Men da mistet ogsaa arbeiderne motet. De følte sig likesom bundet hele tiden. — Med hensyn til avstemningerne saa mener Lian at de 7 møter som blev avholdt var nok. Men saadan er ikke arbeidsforholdene ved Odda at dette kunde være nok. Der er saa mange skiftarbeidere og saa mange foreninger, at det neppe kunde være tilstrækkelig. Man kunde ikke vente stort fremmøte paa hvert møte. Saa er det den ting jeg vil nævne at arbeiderne bare ved en henstilling fik dyrtidstillægget. Hvad kunde man saa ikke vente sig, hvis noget var blit sat ind? Men ved forhandlingerne blev dette endog redusert for mange. Det er sandt at 2 forbund har vedtat resultatet; men trøarbeiderforbundet

hadde jo kun saa faa, og jern- og metalarbeiderforbundets folk hadde ganske andre vilkaar end arbeidsmandsforbundets, som stemte forhandlingsresultatet ned.

Richard Hansen: Jeg skal ikke komme nærmere ind paa forholdene ved Odda. Da den første avstemning forelaa stod det slik at i den ene av vort forbunds foreninger var det omtrent likt for og imot vedtagelse, i den anden var der stort flertal imot. De andre foreninger, som tilhørte andre forbund, hadde vedtat. Da der var flere forbund indviklet, maatte jo landsorganisationen ta sig av saken. Det er ifølge lovene. Da maa ogsaa arbeiderne foreta fælles avstemning. Og da maa man forlange at avstemningen skal være et uttrykk for flertallets mening. Det viste sig at ingen egentlig majoritet hadde deltatt i avstemningen. Under en streik kan nu forholdene være slike at ikke alle kan delta i avstemningen. Men her var det anderledes. Ved Odda var alle tilstede, og Folkets hus laa i centrum. Foreningerne hadde likeledes holdt flere møter. Men i kraft av forholdene syntes allikevel arbeidsmandsforbundets styre at det var rettest at forlange ny avstemning. Resultatet av den anden avstemning var at det var et flertal for godkjendelse, og da var det ikke andet for sekretariatet at gjøre end at godkjende. Man kan kritisere forhandlingerne; men man maa da ogsaa kunne kræve at medlemmerne i en organisation skal møte frem og stemme, naar det gjælder deres livsinteresser. De hadde anledning til at stemme ved Odda, og skal man kunne gjøre noget i en konflikt, saa maa man ha den store majoritet bak kravene. Det er saaledes ikke sekretariatets feil at de ikke fik streik; det er i saa maate medlemmernes egen feil.

A. Kalvaa: Hvorfor er nu ikke dette kommet med i beretningen?

O. Lian: Beretningen er skrevet paa samme maate som vanlig. Det staar i tabellerne over avsluttede tariffer.

A. Kalvaa: Hvorfor saa ikke gjøre hele beretningen til tabeller da?

Beretningen for 1915 godkjendtes derpaa enstemmig.

Organisationsformer og taktik. Lovforandringer.

(«Dagsorden og forslag med motiver» pag. 5—39.)

O. Lian: Det som foreligger her er noksaa omfattende. De forslag som er kommet fra forskjellige kanter tangerer dog de samme tanker og tendenser. Enkelte er av mer jordisk natur. Men mange av forslagene er av indgripende betydning og der er sterkt delte meninger om disse. Der forfegtes saaledes «anerkjendte arbeidsvilkaar» kontra tariffer, forandring av organisationsformerne i retning av lokale samorganisationer, nye kampmidler etc. Endel av dette var oppe til behandling i 1913. Siden da er det diskutert i møter, i fagforeninger og i pressen. Angaaende organisationsformen blev det i 1913 reist sterke krav paa industriforbund, senere er den «føderative» organisationsform fremholdt med styrke. Forbundene skal oppløses, lokale samorganisationer opprettes, og landsorganisationen

skal saa optræde utad for disse; men ellers ingen større myndighet ha. Spørsmålene er som man vil se saaledes av overordentlig indgripende art, og en behandling nu tror vi kun vil bli et slag i luften. Det kan saaledes heller ikke føre til det som de ønsker, der vil ha forandringer. Vor organisation er nu naadd op i ca. 80 000 medlemmer i 26 forbund, og naar man, som vi alle vil, ønsker at naa fagorganisationens store maal, saa maa man ogsaa vise var-somhet. Naar der træffes avgjørelser, saa maa det ske reelt og ikke bare med papirresolutioner. Man kan ikke bare komme til et teoretisk resultat. Hvis det er mulig og nødvendig saa maa vi selvfølgelig vedta forandringer. Alle anvendelige midler og en smidig taktik maa anvendes. Voldgiftsloven nødvendiggjør ogsaa at vi ser alvorlig paa disse forhold for vor videre fremgang. — Den foreliggende dagsorden byder paa en broget mangfoldighet, og der er mange standpunkter. Det vilde derfor være meget risikabelt paa basis av det foreliggende materiale at træffe en avgjørelse. Hvad det er om at gjøre er at finde en klar linje for organisationens utvikling. Angaaende organisationsformernes behandling burde der nedsættes en alsidig komité. Men de andre spørsmå, der er avhængig av organisationsformerne, kræver en likesaa grundig og fyldig utredning. Det eneste praktiske denne kongres kan gjøre er derfor at vælge en komité som kan komme med en utredning av hele materien og utarbeide motiver i praktisk retning. Den skal drøfte om vi skal omlægge den nuværende organisationsform eller om vi skal omlægge den og *hvilke* forandringer vi da skal gjøre. Den maa ta under drøftelse de forslag som foreligger under punkt 3 og 4 paa dagsordenen her. Det jeg her har antydnet er det samlede sekretariats opfatning. Komiteen bør helst bestaa av 15 medlemmer. Den bør vælges her og bør være færdig med sit arbeide paa 1 aar. Dens arbeide bør da være overlevert til sekretariatet og omsendes til fagforeningerne for saa at kunne forelægges en kongres. I denne komité bør alle anskuelser være repræsenteret. Det er det eneste forsvarlige at alle synspunkter kommer med. Fagoppositionen med sit program og de som hævder industriforbund bør være repræsenteret. Selv om vi drøftet sakerne nu, saa vilde vi ikke faa resultater som hurtigere kunde praktiseres. Der er ingen ting i veien for avholdelse av en ekstraordinær kongres til behandling av denne sak. Vi bør holde en kongres bare for disse store saker, og *da maa der ikke blandes andre ting ind*. Jeg skal ikke trætte eder med nogen længere utredning av dette. Jeg tillater mig at foreslaa:

«Kongressen vælger en komité paa 15 medlemmer, som har at opta til behandling og utredning de under dagsordenens punkt 3 og 4 opsatte forslag med sekretariatets uttalelse til samme.

Komiteen skal sammensættes saaledes, at de forskjellige opfatninger angaaende organisationsformerne og taktiken indenfor fagorganisationen blir repræsenteret, og komiteen skal fremkomme med motiverte forslag.

Komiteens indstilling skal foreligge færdig snarest og oversendes sekretariatet, som omsender den til organisationerne ledsaget av sin

uttalelse. Indstillingen blir saa endelig at behandle paa en ekstraordinær kongres, som avholdes senest i november 1917.»

Paa denne maate tror jeg vi vil kunne finde den heldigste løsning paa spørsmålene. Alt vedrørende saken vil da kunne sættes i praktiske former, og jeg tviler ikke om at vi kan finde en komité paa 15 sakkyndige i saa maate.

M. Tranmæl: Jeg vil først faa konstatere det glædelige i det omslag, som tydelig er foregaat med disse ting. Fra først av var det møtt med motstand ikke alene i partipressen, men ogsaa inden organisationen. Men der er foregaat et sterkt omslag blandt medlemmerne. De ser nu paa disse ting anderledes end tidligere. Medlemmerne er ikke bundet til dogmer. — Jeg og mange med mig hadde dog imøteset en realitetsavgjørelse paa denne kongres. Men naar der nu er foreslaat en saadan komité, saa kan der ikke fra den anden side reises indvendinger. Jeg trodde dog at kongressen i sin almindelighet kunde tat standpunkt til principperne. Men vi kan trænge en ekstrakongres som den partiet har hat til at behandle principper og linjer. Vi bør saaledes slutte os til det standpunkt. Men det er jo bare punkt 3 der tales om her; punkt 4, lovforandringer, kan behandles uten utsættelse. Jeg vil anbefale Lians forslag under den forutsætning at den ekstraordinære kongres træder sammen næste høst. *)

L. Sæbo: Arbeiderklassen bør efter voldgiftslovens vedtagelse alvorlig overveie om den ikke bør finde andre veie at gaa end hittil. Men jeg maa ærlig tilstaa at om jeg skulde være med paa at avgjøre det, saa vilde jeg ikke være sikker paa om jeg kunde træffe det rette. Der foreligger saa mange forskjellige forslag. Jeg vil derfor anbefale Lians forslag. En alsidig sammensat komité kunde nok opstille linjerne klart, og vi kunde ved hjelp derved sættes istand til at vælge en taktik som organisationen kunde høste gagn av. Og vi maa finde klare veie for at møte venstres angrep paa organisationen. Komiteen maa ogsaa kunne arbeide saaledes at den samler organisationen.

A. Kalvaa: Jeg har ikke noget at si paa sekretariatets forslag om en komité. Men det maa kunne gjøres med mindre end 15 mand. Det heter, at jo flere kokke, jo mere søl. Dette er for mange, og den skal jo være færdig paa et aar. I dette aar virker voldgiftsloven — ja, baade voldgiftsloven, mæglingsloven og arbeidsretten. Organisationen maa, netop i kraft av disse institutioner, ha noget at holde sig til utenom det vi har. Spørsmålet er: Skal vi, uten hensyn til det som sker utenom, gaa frem som før, eller skal vi lægge om? Men naar det skal sendes til avdelingerne, saa kan det hælde at det tar baade aar og dag før man faar svar. Tildels faar man ikke svar. Jeg tror nok, at naar man nævner en tid som 2 aar for den ekstraordinære kongres' avholdelse, saa er man tryg. Men i 2 aar kommer vi saaledes til at arbeide efter gamle metoder under

*) Lians forslag lød først paa at komiteens indstilling skulde behandles paa «næste kongres». Dette forandredes til «en ekstraordinær kongres som avholdes senest i november 1917».

loven. Hvad skal vi gjøre i ventetiden? Vi maa da se til at finde de vaaben som passer i kampen. Jeg vil ikke stemme mot komiteens nedsættelse; men der trænges ogsaa en uttalelse fra denne kongres. Jeg vil spørre landsorganisationens formand hvorledes vi ellers skal benytte ventetiden til de nye organisationsformer og taktik er vedtat eller forkastet.

Chr. Systad: Det er jo fastslaaet hvorledes vi skal forholde os. Det vil med vedtagelsen av forslaget om en komité ikke være helt avskaaret her at behandle de lovforslag som ikke streifer ind paa det den skal behandle. Jeg vil stemme for sekretariatets forslag under den forudsætning at man ikke derved helt avskjærer behandlingen av lovforandringer.

O. Lian: De foreslaaede lovforandringer gaar i meget ut paa det samme som forslagene til ændringer i organisationsformer og taktik. Jern- og metalarbejderne paa Rjukan f. eks. har jo foreslaaet det samme i loven som det forslagene i punkt 3 tilsigter. Det er ogsaa en hel række andre forslag, hvori forandringerne er myntet paa det samme som det komiteen skulde beskæftige sig med. Det er umulig at behandle disse, dersom mit forslag blir vedtat. Det er ikke mulig da at ta op noget av disse forslag. Man behøver aldeles ikke saa lang tid som Kalvaa taler om. Næste aar er et heldig aar; der er ingen offentlige valg, og man bør kunne holde kongressen i oktober eller november. Punkt 3 og 4 er saa fastknyttet til hinanden at det vil virke forstyrrende at ta op til behandling og avgjørelse her bare endel av dem. Vi bør da heller ikke fatte nogen yderligere beslutning med hensyn til voldgiftsloven. Stillingen til den kommer ind under det samme.

M. Tranmæl: Det er endel praktiske ting i de forelagte forslag i punkt 4 som kan behandles nu. Vi bør overlate til komiteen punkt 3 og saa kan kongressen her enten overlate til komiteen eller behandle de forskjellige forslag i punkt 4, eftersom de kommer op. Forøvrig vil jeg anbefale Lians forslag med ændringen til at behandlingen av komitéindstillingen foregaar paa en ekstrakongres til høsten.

Alfr. Myhrstad: En kongres til høsten tror jeg er forsent. Komiteen maa kunne begynde sit arbeide straks, og kongressen bør da kunne holdes senest et aar fra nu. De forhold vi nu er kommet op i med voldgiftsloven gjør dette nødvendig.

Alfr. M. Nilsen: Til Myhrstad vil jeg si, at man nok trenger den tid, som er sat. Komiteens medlemmer kan jo være optat paa andre hold ogsaa. Og vi maa jo vælge den heldigste tid paa aaret for kongressens avholdelse. Jeg vil fastholde at vi her maa staa frit likeoverfor punkt 4, som Tranmæl sa. Kongressen kan efterhaanden bestemme om den vil oversende forslagene til komiteen eller behandle dem nu.

A. Jonassen: Det forslag som avdeling 84, Rjukan, er kommet med vil jo bli utsat, hvis dette forslag vedtages her. Men jeg kan allikevel gaa over til sekretariatets forslag, naar kongressen skal fastsettes til avholdelse næste høst. For centrer som Rjukan er samorganisationen en nødvendighet og taaler ikke utsættelse. Man er utsat for at de forskjellige avdelinger tar beslutninger som gaar mot

hinanden. Dette gaar ikke an i længden. Storindustrien har skapt forholdene som gjør at der paa saadanne steder maa dannes samorganisationer med direkte tilknytning til landsorganisationen. Jeg gaar altsaa over til sekretariatets forslag; men der bør helst ikke gaa over et aar før kongressen kan indkaldes. Ogsaa voldgiftsloven har gjort at taktik og organisationsformer maa omlægges.

Knud Dalastøl: Kongressen behøver aldeles ikke at utsætte de rent praktiske spørsmål, som foreligger i punkt 4. Kan ikke stemme for sekretariatets forslag under nogen anden forutsætning.

A. Kalvaa: Der er sagt at alle parter og opfatninger skulde faa plads i denne komité. Men enhver er vel efter de førte diskussioner klar over sin stilling, og da skulde arbeidet i komiteen gaa fort fra haanden. Det er rummelig tid til arbeide for komiteen om kongressen holdes i oktober eller november. Men det er neppe forsvarelig at utsætte det et aar heller. — Jeg hadde i denne anledning gjerne ønsket en uttalelse av Lian om det nu indtil den tid skal gaa i de gamle fotspor eller ei. Mener man at naar vi nu har retterne i fuld funktion, saa skal avdelingerne negte at bøie sig for domsavgjørelserne eller ei. Jeg mener at man ikke skal bøie sig, og jeg spør om forbundene uofficielt vil støtte. Kanske de baade offisielt og uofficielt vil skyve det fra sig? Tillidsmændene bør uttale sig herom. Jeg kan godt forstaa en halvkvædet vise; andre her ogsaa, saa de behøver ikke at være saa klare i sine ord; men en uttalelse burde vi faa om dette.

A. Gabrielsen: Det er glædelig at fagoppositionens motstandere nu til en viss grad har betraadt fagoppositionens platform. Jeg vil ønske disse tidligere motstandere velkommen. Det er glædelig at de som har arbeidet sig ind i den gamle taktik ikke lenger anser den ufeilbar. Og skal vi videre fremover, saa maa der sandelig ogsaa forandring til. Jeg vil gratulere Tranmæl. Han som har kjæmpet for dette og faat hug og spænd og staat like urokkelig bør nu glæde sig over anerkjendelsen av synsmaaterne. Jeg er i den stilling at jeg staar frit til alle sider; men jeg vil stemme for de forandringer som fagoppositionen har foreslaaet. Det kommer da an paa, hvorledes vi skal gripe sakerne an. Sekretariatets forslag tiltaler mig. En ekstra-kongres bør trø sammen saa snart som mulig, og komiteen bør kanskje ikke være saa talrig for desto hurtigere at bli færdig. 10 mand burde være nok.

A. E. Gundersen: Det kan nok være at det haster; men endel medlemmer skal ogsaa sætte sig ind i saken. Komiteen kan ikke ventes at bli færdig før ut paa vaarparten. Da opfanger lønskravene gjerne opmerksomheten, og det er en kjendsgjerning at fagforeningsmøterne ut over sommeren er daarlig besøkt. — Dette skal ikke være noget hastverksarbeide. Man maa ta fuldt hensyn til mange ting. Her kan det ogsaa komme til at gjælde fagforeningskasserne, arbeidsledighets- og anden forsikring. Det er ikke saa sikkert at medlemmerne blæser av kasserne saa let. F. eks. arbeidsledighetsforsikringen som i saa høi grad er blit kampkasser. Der er nu tre hovedretninger inden vor fagbevægelse. Det er de som gaar efter: 1. Lokale samorganisationer, 2. Industriforbund og 3. Specialforbund.

Alt dette skal lægges klart frem for medlemmerne. Til Kalvaa vil jeg si, angaaende hans stadige tale om tillidsmændene, at han vel ogsaa er tillidsmand, og det til og med lønnet. Omvendelser skal man ikke tale saa meget om her. Spørsmålet er, hvad som er praktisk. Jeg er en tolerant og frisindet mand og vil ha alsidighet. Jeg tror ogsaa at forandringer er nødvendig. Jeg vil derfor anbefale sekretariatets indstilling. Men da maa ogsaa alt i punkt 4 utsættes. Man spør hvad vi skal gjøre i mellemtiden. Det praktiske liv vil si os det, og organisationen vil nok finde veie. Og har Kalvaa noget godt forslag, saa vil det nok komme til sin ret.

Carl Jensen: Meget kommer an paa komiteens sammensætning, der maa fra alle retninger søkes kompetente fagforeningsfolk; men skal vi utsætte punkt 3, saa maa vi nok ogsaa utsætte punkt 4; ti dersom vi skal gaa til nogen principiell forandring, saa maa ogsaa det medføre tilsvarende forandringer i lovene. Og de kan jo utstaa. Det haster ikke med dem.

Lars Sæther: Jeg stemmer for sekretariatets forslag; men jeg tror ikke komiteen vil gaa med paa fagoppositionens radikale ændringer. Jeg er nødt til at motivere min stemmegivning, og vil si, at jeg ikke nærer noget synderlig haab i saa maate. Den sidste kongres' behandling av industriforbund maa gi oplysning om at intet er at vente. Hvis de nye veies talsmænd kommer i minoritet i komiteen, saa kan man vente et lignende resultat som i 1913. Saken blir bare træneret uten avgjørelse. Men i 1913 blev der sagt, at man maatte forsøke at faa disse spørmaal ut av verden. De kan heller ikke holdes nede; striden vil bli sterkere, og det er nu et betragtelig oppositionsmindretal ogsaa i Kristiania. Fagoppositionens synspunkter maa tilslut anerkjendes. Men vi kan godt, om vi nedsætter denne komité, behandle de forslag til lovændringer som foreligger her, og som ikke angaar organisationsformer og taktik. Især er det paa-krevet at ændre repræsentationssystemet til kongressen i en mer demokratisk retning.

Joh. Samuelsen: Jeg er uenig med den sidste taler i at vi skal behandle disse ting her nu. Jeg er enig med formanden i at det nu er nødvendig at behandle omlægning av taktiken. Fagoppositionen bør dog ikke derfor mene at dens anskuelser dermed er anerkjendt. Vi bør da ogsaa utsætte al lovbehandling. Hvis det blir omlægning av organisationsformer og taktik, saa vil det berøre hele lovverket. Det bør sees i sammenhæng alt sammen. Det er sagt at 15 mand er for mange i komiteen. Det er jeg ikke enig i. Man kan være sikker paa at komiteen vil dele sig op i flere fraktioner, nærmest kanske i 3 retninger. Sæther var bange for at fagoppositionen vil komme i mindretal. Det ligger liten vekt paa hvem som er i flertal eller mindretal i komiteen, bare retningen kommer til orde og faar sine synspunkter utredet og i sammenhæng forelagt kongressen. Hver faar komme med sit. Jeg anbefaler sekretariatets forslag.

M. Fredsti: Jeg vil stemme for sekretariatets forslag under forutsætning av at kongressen her tar under behandling Kalvaas forespørsel om hvad vi skal gjøre og hvordan vi skal forholde os i ventetiden.

Sigfrid Olsen: Det er ikke tale om andet end at organisationsformer og taktik har været indgaaende debattert inden organisationen. Men det er en gammel slendrian dette at frasi sig alt ansvar og henskyte det til en komité. Først vælger vi vore ledere og saa vælger vi en kongres til at vejlede lederne og naar saa de nye spørgsmaal kommer op saa henskyter kongressen dem til en komité. Det er blit et system dette at vi skal se tiderne an. Men det er mistrøstende. Vi faar hurtig ta op de strømninger som gjør sig gjældende i tiden, skal vi kunne følge med, og vi faar stole paa os selv og ikke lite bare paa lederne. Jeg er ikke imot hele Lians forslag. En komité kan behandle endel av det her forelagte. Men vi bør behandle her de lovforslag som gir forbundene noget større frihet. Vi skal ta lærdom av det som er passert. Jeg har lært at dersom vi skal række videre nu saa maa forbundene ha større handlefrihet. Det er absolut nødvendig for et forbund at landsorganisationen ikke maa ta en konfliktaffære i haand bare fordi flere forbund er indblandet. Naar vi ser tingen ut fra vort principielle grundsyn at der skal være større personlig frihet, saa maa vi ha opmerksomheten henvendt paa det. Vi socialister bør ialfald ikke møte det nye i tiden med gamle fraser. Vi maa ikke bekjempe en ting fordi den er ny. Det skulde man ikke forsøke her. Vi maa se til at faa behandlet punkt 4. Jeg er enig i at vælge en komité paa 15 mand til at behandle punkt 3; men forlanger at vi behandler punkt 4 nu.

L. Rungstad: Enkelte har aldeles misforstaat situationen. Fagoppositionen indkasserer saaledes forslaget om at nedsætte en komité som en seier for sig. Det har tidligere hændt at disse folk efterpaa er gaat hen og har motarbeidet en kongres' beslutninger. Det ser ut som om man søker at skaffe grundlag for det ogsaa nu. Men det skal slaas fast at fagoppositionen ikke har seiret endnu.

D. Storvedde: Jeg vil uttale min glæde over sekretariatets stilling nu. Men jeg er tilbøielig til at være enig med dem som mener at det er for længe at vente til en ekstraordinær kongres i 1917. Enig med Kalvaa i at vi maa faa rede paa hvad der skal gjøres i ventetiden. Det vil især bli forlænge, hvis ogsaa de principielle lovforslag skal utsættes. Hvis det er forutsætningen, da maa jeg desværre stemme imot sekretariatets forslag. Fagoppositionens forslag er drøftet i stor utstrækning utover landet. Det har været mindre anledning til det paa kongresserne. Dersom punkt 4 ogsaa skal utsættes, saa er fagoppositionens medlemmer nødt til at stemme mot det foreliggende forslag.

Ole Grytnæs: Vi maa allerede være kommet til den konklusion at de gamle organisationsformer er forældet. Vi burde være kommet til det resultat paa sidste kongres og nu staat forberedt. Det er umulig at faa enhet paa arbeidspladsene under de gamle organisationsformer. Derfor maa der nye former til. Med hensyn til utsættelsen vil jeg henholde mig til hvad Kalvaa har sagt. Komiteen og forberedelsen bør være færdig længe før høsten 1917. Det er nødvendig og viktig at faa denne sak avgjort. Kravene og interesserne over det hele land er saa store, at det haster. Saken er godkjendt, ialfald i den kreds jeg repræsenterer.

A. Gabrielsen: Vi maa vareta arbeiderinteressene paa arbeidspladsene og ikke overlade det til sekretariat og forbundsstyrer. Vi har erfaring fra anlæggene for at vi er bastet og bundet i organisationsformerne. Vi har forbundslovene, landsorganisationens love, de borgerlige love og tilslut ingeniørerne. Det hele er et net. Vi maa faa større frihet til at føre kampen paa arbeidspladsene. Jeg tror ikke vi kommer til at gaa over til det nye paa kort tid; men vi kan rykke et stykke henimot maalet. Magten maa lægges i arbeidernes egne hænder. Det vilde være ønskelig om de lovforandringer som fagoppositionen har foreslaat blev behandlet paa denne kongres.

Knut Dalastøl: Jeg er enig i sekretariatets forslag under den forudsætning at vi skal behandle punkt 4, selv om vi vedtar det. Medlemmerne utover landet venter at denne kongres skal gaa til behandling av punkt 4.

Dirigenten: Vi kan stemme over sekretariatets forslag med adgang til at bestemme hvad som senere skal behandles.

A. Kalvaa: Til den frisindede og tolerante Gundersen vil jeg si, at jeg har uttalt min mening. Spørsmålet er om man vil ekskludere dem som nu kan komme i kamp paa trods av loven. De «frisindede» er sig lik overalt. Om jeg er lønnet tillidsmand, saa er jeg ikke formand i landsorganisationen, og det var til ham jeg stillet spørsmålet. Det var en uttalelse av ham jeg ønsket. Dagsordenen er sendt rundt av sekretariatet, og denne kongres er valgt til at behandle den. Det var medlemmernes mening at kongressen skulde behandle de opstillede punkter. *Jeg* kan godt stemme for sekretariatets forslag. For mig personlig gjør ikke utsættelsen noget. Men en uttalelse fra hovedledelsen angaaende den nye situation vilde være av stor betydning og interesse. I denne kategori kan jeg da ogsaa ta den frisindede Gundersen med. Jeg har endnu ikke faat svar.

Karl Tømmeraas: Jeg tror ikke at avgjørelsen her betyder seier hverken i den ene eller anden retning. Rungstads advarsler er derfor overflødige. Rungstad har nok tat skade paa sin sjæl siden han forlot Trondhjem. Avdelingerne kan jo ta standpunkt til 15-mandskomiteens indstilling og vælge repræsentanter derefter. Jeg kan selvfølgelig stemme for forslaget. Men punkt 4, lovforandringer, maa vi behandle. Disse forslag kommer ikke bare fra fagoppositionen. De er fra flere forbund og gjælder forskjellige ting. Ting som man tror bør forandres nu. Det vilde være uretfærdig mot disse forbund at utsætte dem. Man kunde ta op forslagene til drøftelse, og saa se paa om de kunde realitetsbehandles nu eller om det var bedst at overlade dem til komiteen. Men man skal ikke tro at man kommer sakens løsning nærmere ved en oversendelse til komiteen.

Henrik Lang: Jeg vil stemme for sekretariatets forslag. Jeg har altid tilstræpt den mest effektive taktik inden organisationen. Under denne forudsætning skal jeg ogsaa stemme for nedsættelse av komiteen. Men jeg vil understreke hvad Jensen fra Moss sa, at vi bør faa kompetente fagforeningsfolk i den. Ikke disse som teoretisk snakker om «livsnerven» o. l. Til Kalvaa vil jeg si, at det er vi som staar i arbeidet som faar bære ansvaret for kampen paa arbeidspladsene. Det er ikke ledelsen som kan ta sig av sabotage og ob-

struktion. Naar vi nedsætter denne komité saa venter vi praktiske forslag og greie utredninger av den. Men dermed har vi ikke erklært de veie vi hittil har fulgt for umulige.

Alfred M. Nilsen: Mine forslag angaaende voldgiftsloven kan ikke oversendes denne komité. Jeg forbeholder mig adgang til at ta dem op.

Adolf Bay: Det er ganske forunderlig at høre fagoppositionens kulsvietro paa sine forslags ypperlighet. Der kan selvfølgelig være delte meninger om taktik og organisationsformer. Nu er der foreslaaet at nedsætte en komité til at behandle dem. Fagoppositionen stemmer for komiteen; men den vil ha behandlet lovforandringerne nu, endskjønt de er jo netop avhængige av organisationsformen og taktikken. Det er derfor umulig at lave lovene nu. Der vil antagelig fra komiteen komme 3 utarbeidede forslag. Efter det som blir vedtatt paa kongressen maa da ogsaa lovene avpasses. Jeg vil stemme for sekretariatets forslag, ogsaa med utsættelse av punkt 4.

O. Lian: Det har virkelig forundret mig at denne sak kunde vække saa lang debat. Sakerne ligger ikke saaledes utredet at de kan behandles nu. Det vilde føre til beslutninger uten nogen værdi for organisationen. Vi kan ikke drive paa bare med uttalelser; vi maa faa frem noget praktisk og som har livets værdi. Det som er opsat til behandling av fagoppositionen er et sammenhengende system. Intet andet forslag er derfor forsvarlig end at ta hele saken op til den mest indgaaende drøftelse. Man maa ikke dermed tro, som enkelte talere har antydnet, at striden om organisationsformerne vil ophøre. Men man maa finde kanaler til at lede kræfterne i, kanaler som springer ut fra god kilde. — Komiteen maa være saa mandsterk som mulig. 15 mand, eller allermindst 11. Spørsmålet er stort, og der er mange opfatninger. Man maa ogsaa ta hensyn til distrikterne og industrien. Og skal alle komme til orde i komiteen, saa faar den ikke være mindre end 15 mand. Til Alfred M. Nilsen vil jeg si, at han ikke bør pukke paa sine 2 uavgjorte punkter. Det er umulig at ta stilling til voldgiftslovens virkninger nu. Man kan godt vente til høsten neste aar. Der er da ogsaa liten utsigt til at voldgiftsloven vil faa nogen større virksomhet til den tid. Alle disse spørsmål bør derfor behandles av komiteen og den ekstraordinære kongres. Alt i punkt 3 og 4 henger sammen, og man kan ikke behandle et og la det andet være efter godtykke. Sekretariatets forslag forutsætter at alt skal oversendes komiteen. Man kan ikke dele det op. Kongressen maa altsaa stemme under forutsætning av at punkt 3 og 4 i sin helhet blir oversendt komiteen. Man maa ogsaa erindre at denne kongres er rykket frem 14 dage og at avdelingerne har hat liten anledning til at behandle alle saker.

Voteringen blev foretatt paa den maate at Lians forslag blev sat under avstemning med det forbehold at det etterpaa skulde votes over hvorvidt de under dagsordenens punkt 4 opførte forslag ogsaa skulde oversendes komiteen.

Sekretariatets (Lians) forslag vedtoges enstemmig.

Det blev derpaa vedtatt at ogsaa dagsordenens punkt 4 i sin helhet skulde oversendes komiteen.

Alfred M. Nilsen: Mine forslag er ikke dermed oversendt. De maa behandles. Kongressen maa ta standpunkt til voldgiftsloven.

Dirigenten: Det var forutsætningen at alt skulde oversendes. Angaaende voldgiftsloven, saa er det vedtat at vi skal møte i retten og gjøre vort bedste til varetagelse av arbeidernes interesser.

M. Tranmæl: Organisationerne staar frit likeoverfor dette.

5. „Meddelelsesbladet“.

(Dagsorden og forslag pag. 39—42.)

Følgende forslag forelaa:

Fra *Norsk skotøiarbeiderforbund:*

Utgivelsen av «Meddelelsesbladet» sløifes.

Avdeling 15, Skien.

Fra *Norsk arbeidsmandsforbund:*

I betragtning av den langt større magt der vilde ligge i et ukentlig fællesorgan for alle de organiserte arbeidere, foreslaar det stedlige styre, at kongressen henstiller til forbundene, at samtlige fagblade sammenslaaes til et ukentlig fællesorgan, saaledes, at der gives medlemmerne ved stemmegivning anledning at uttale sig.

Stedlige styre, Bergen.

Fra *Norsk møbelindustriarbeiderforbund:*

1. At alle fagblade ophæves fra 1. januar 1917.
2. At landsorganisationens meddelelsesblad utvides til et fællesorgan der blir obligatorisk for alle medlemmer og utkommer en gang hver uke.

Møbelsnekkersvendenes fagforening, Bergen.

Fra *Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund:*

«Meddelelsesbladet» innskærkes, saa det kun omsendes til avdelingernes styrer.

Fra *Norsk jern- og metalarbeiderforbund:*

«Meddelelsesbladet» ophæves og de penger, som derved indspares anvendes til hjelp for bygning av egne hjem.

N. j. & m. f., avd. 24, Lysaker.

Sekretariatets flertal foreslog:

«Meddelelsesbladet» bibeholdes i utstyr og format som nu, og sendes foreningerne i et passende antal eksemplarer, dog ikke over 20 til nogen forening.

Sekretariatets mindretal foreslog:

«Meddelelsesbladet» utkommer fremdeles paa samme maate som nu.

O. Lian: Som man av dagsordenen ser er der flere forslag vedrørende «Meddelelsesbladet». Disse er tildels stridende mot

hinanden. Mens saaledes Skotøiarbeiderforbundets afdeling i Skien kategorisk har foreslaat at «Meddelelsesbladet» sløifes, foreslaar Møbelsnekkernes forening i Bergen at alle fagblade skal ophæves og at «Meddelelsesbladet» blir utvidet til fællesorgan og utkommer hver uke. Jern- og metalarbeiderforbundets afdeling i Lysaker finder at de penger som bladet koster bedre kan anvendes til hjælp for bygning av egne hjem og Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet foreslaar at bladet kun skal sendes avdelingernes styrer. Spørsmålet om inndragning av fagbladene og utgivelse av et *fællesorgan* har været oppe paa flere kongresser uten at det har faat hel tilslutning. I 1913 henvendte sekretariatet sig til forbundene med forespørsel om deres stilling til eventuel inndragning av fagbladene, og av 20 forbund uttalte de 13 sig imot et saadant skridt. Sekretariatet har som man vil se delt sig i et flertal og et mindretal. Der er flere ulemper ved de foreslaaede ændringer. Dersom bladet skulde sendes direkte til medlemmerne, saa vilde det være vanskelig at holde adresserne à jour. Bladet har selvfølgelig ikke nyhetens interesse; men det kan være et kildekrift av uvurderlig nytte for medlemmerne. Naar det som nu sendes til avdelingernes kasserere, saa hænder det at nogen faar det, andre ikke. Der maa derfor skaffes en bedre ombringelse. Dette kan ske ved et ihærdig arbeide fra avdelingernes side. De virkelig aktive fagforeningsfolk har vist interesse for «Meddelelsesbladet» og sekretariatets flertal mener at det ikke bør indskrænkes. De forslag som har gaat ut paa helt at sløife «Meddelelsesbladet» har ikke vundet nogen tilslutning. Man kunde kanske utvide det og ansætte en egen redaktør; men endda vilde det neppe kunne erstatte forbundenes fagblade. Jeg skal forøvrig nøie mig med at henvise til sekretariatets redegjørelse. Jeg hører til mindretallet som vil ha «Meddelelsesbladet» som det er.

A. E. Gundersen: Naar jeg har villet ha en indskrænkning, saa er det paa grund av den behandling jeg har set bladet er blit tildel paa de steder hvor jeg færdes. Vi maa nøie os med at sende det til styremedlemmerne og de som er særlig interessert. Som det nu gaar er det aldeles uforsvarlig og et stort spild av penger. Vi maa i det hele slutte med at trykke saa meget; det kastes bare væk allikevel. Jeg foragter ikke det trykte ord, og jeg følger «Meddelelsesbladet» med interesse, da det bringer en mængde stof av vigtig betydning. Men som kildekrift blir det bestaaende efter vor mening som vil ha indskrænkning.

Alfr. Myhrstad: Det er sandt at som det nu gaar er det meget sløseri. Men da vilde det være bedre at slaa alle disse fagblade sammen til et. Jeg tror ogsaa at typograferne vilde bøie sig til fordel for det fælles bedste. Jeg optar forslaget fra Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styre i Bergen.

Hans Eriksen tok forslaget fra Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet tilbake og gik over til sekretariatets flertalsforslag.

I. Bjerkmann: Jeg tror at et fælles fagblad for alle forbund vilde være fordelagtig. Saalænge hvert forbund har sit fagblad opretholdes ogsaa et kunstig skille som aldeles ikke er av det gode.

Dette skille vilde forsvinde med sløifningen av de forskjellige fagblade, paa samme tid som vi vilde faa litt kundskap om hinandens virksomhet, som vi nu aldeles savner. Det vilde ogsaa være mere økonomisk. Der kunde spares meget ved at ha et fælles fagblad. Imidlertid tror jeg at det ogsaa vilde være heldigst nu at utsætte spørsmålet. Dersom vi gaar til en forandring i organisationsformerne saa kan ogsaa det medføre en forandring angaaende fagbladene. Jeg foreslaar spørsmålet utsat og oversendt den komité som skal behandle organisationsformerne.

Efter at flere hadde uttalt sig mot utsættelsen blev Bjerkmanns forslag forkastet.

Alb. N. Arnevig: Jeg vil anbefale sekretariatets mindretalsforslag. Vi bør sørge for at medlemmerne læser bladet og ikke sende det til andre end de som gjør det. Det vilde ikke være let for os typografer at miste «Typografiske Meddelelser». Hvorvidt organisationen maatte bøie sig for en beslutning om at sløife det eller ei er tvilsomt. Vi maa lægge os i sælen for at faa «Meddelelsesbladet» læst. Medlemmerne har godt av det. Vi har heller ingen garanti for at et fællesblad vilde bli mer læst end de andre blade som nu eksisterer. Jeg tror at pengene til «Meddelelsesbladet» er vel anvendte.

L. Rungstad: Det passer ikke at samle alt under en hat. Vi kan derfor heller ikke slaa alle fagblade sammen. Jeg slutter mig til sekretariatets mindretals forslag. Der er klager over mangel paa agitation; men det vilde ikke være saa værst agitation at gi «Meddelelsesbladet» til uorganiserte arbeidere, naar man selv har læst det.

H. Pettersen: Sekretariatets flertals forslag staar ikke i noget rimelig forhold til de større avdelingens behov. Om dette forslag skulde bli vedtat, saa bør man dog ikke være bundet helt, men maa kunne sende flere eksemplarer.

A. Gabrielsen: Det er høist uøkonomisk at trykke dette blad i 80000 eksemplarer. Det meste blir brukt som brændsel. Medlemmerne orker ikke at læse det. Hvorfor skal man da sløse med pengene til dette? Jeg er sikker paa at flere tusen eksemplarer gaar i ovnen ulæst. Jeg vil stemme for sekretariatets flertals forslag.

L. Sæbø: Oplysningsarbeidet og kooperationen vil i fremtiden komme til at spille en langt større rolle i organisationen end før. Jeg vil da spørre om det bare er styrerne som skal faa anledning til at sætte sig ind i sakerne. Nei, det er massen man skal faa tak i. Jeg beklager de medlemmer som ikke gidder følge med i organisationens arbeide ved at læse «Meddelelsesbladet», og jeg beklager dem som ikke vil ofre sine snevre fagblade for at faa et fælles fagblad, hvori man kunde følge baade sin egen gruppe og hele fagbevægelsen i sammenheng. Jeg er ikke enig med Gabrielsen i at det er sløseri med pengene. Alle medlemmer maa faa bladet. Vi skal ikke dyrke uvidenheten. At det ligger ulæst kommer av sløvhed og interesseløshet, og den skal vi rydde væk.

John Furset foreslog: «Meddelelsesbladet» indskrænkes saa det

bare omsendes til avdelingernes styrer og til de medlemmer som gjennom sin forening stiller krav om at faa bladet tilsendt.

E. Volan foreslog: «Meddelelsesbladet» omsendes til forbunds- og foreningsstyrerne. De øvrige medlemmer av landsorganisationen gives anledning til for 50 øre pr. aar at abonnere paa bladet.

A. Bay foreslog: «Meddelelsesbladet» bestilles av foreningerne og utkommer i det antal som svarer til bestillingerne.

Chr. Systad: Jeg har ikke hat nogen tro paa at denne kongres vilde vedta at utgi et fællesblad, saa fornuftig og rimelig som tanken er. Men det vil komme igjen til det blir vedtat. Enhver maa da kunne indse at et fællesblad er at foretrække for alle disse forskjellige fagblade som kun en brøkdel av hvert forbunds medlemmer allikevel læser. Hvert fag kan ha sin redaktionelle medarbeider og selv sætte ind i fællesbladet det de nu med stor møie og omkostninger lar tilflyte sine egne medlemmer i de specielle fagblade. Dersom vi fik et fællesblad, saa kunde vi andre ogsaa gjøre os bekjent med de øvriges arbeide. Vi ofrer tusenvis av kroner i agitationen; men til møterne kommer gjerne bare de allerede omvendte. Et blad kan række saa mange andre. Tiden er allerede inde til at utgi et fællesorgan; det gjælder bare at faa dem som holder paa særinteresserne overbevist.

Eftermiddagsmøte fredag 16. juni.

Dirigent: *Oscar Ruud.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

«*Meddelelsesbladet*».

(Fortsættelse.)

A. Bay: Jeg kan ikke stemme hverken for det forslag som majoriteten i sekretariatet har foreslaaet eller for mindretallets. 20 eksemplarer til hver forening vil bli for litet for mange. Jeg har derfor foreslaaet at bladet skal trykkes og omsendes efter behovet. Det bør ikke sendes ut saa meget at det blir liggende i haugevis paa kontorerne ulæst. Jeg tror ikke tiden endnu er inde til at avskaffe fagbladene og oprette et fællesblad. Det kunde kanskje være mere økonomisk; men «Meddelelsesbladets» skjæbne taler ikke for det.

P. Aarøe: Jeg tilhører minoriteten i sekretariatet. Det kan indvendes mot mange blade at de ikke blir læst. Men istedetfor at ta et tilbakeskritt, saa vil vi nu henstille til avdelingene at øke interessen for bladet. Det staar ikke saa ilde til som mange fremstiller det her. Det er jo et kildeskift og enhver som er interessert i fagbevægelsens utvikling bør samle paa aargangene. Jeg tror neppe at nogen av de forbund som har fagblade nu vilde sløife dem. Det er jo ting av speciel interesse som skal behandles der. Dersom fagforbundene vilde opgi sine fagblade saa var det tid for optagelse av Bergensforslagene. Jeg vil anbefale at «Meddelelsesbladet» utgives som hittil.

Strek med de indtegnede talere og 2 minutters taletid vedtoges. *Dirigenten* oplyste at sekretariatets flertal var gaat over til Volans forslag.

A. Gabrielsen optok derpaa sekretariatets flertals forslag.

M. Nygaard: Det er aldeles uforsvarlig at gaa med paa sekretariatets minoritets forslag. Hele læss av makulatur kjøres væk og brændes. Vi kunde her spare 60,000 kroner i tre aar, og det er ikke til at foragte. Der trænges penger til streikeunderstøttelse og til agitation. Det vilde være et pent tillæg. Men det ser næsten ut som om vi paa død og liv vil av med pengene. Jeg tror ikke foreningerne i gjennemsnit behøver mer end 10 eksemplarer.

M. Kristoffersen: Mange av medlemmerne faar ikke «Meddelelsesbladet», og det er styrerne som har ansvar derfor. Skylden for interesseløshet maa ikke lægges bare paa medlemmerne. Styrerne maa se til at faa besørget en bedre ombringelse. Jeg vil for min del si, at det vilde bli en skuffelse for min forening om sekretariatets flertalsforslag blev vedtat. Jeg vil anbefale at vi vedtar minoritetens forslag.

H. Havre: Det er i de færreste tilfælder hvori «Meddelelsesbladet» forsømmes at det stammer fra likegyldighet. Men saken er, at alt dets stof og dets artikler læses omtrent samtidig i dagspressen, og derved overflødiggjør det sig selv. Det er en klar ting at dersom fagorganisationen kunde samle alle sine publikationer i et blad, saa vilde dette faa større interesse, og denne sak er derfor god. Man behøver ikke derfor forlange at de skal sløife sine spesielle fagblade; men de kan levere sit stof til redaktionen for fællesbladet. Kunde man saa faa dette fællesblad en gang i uken, saa vilde det bli udmerket agitation i det. Som «Meddelelsesbladet» nu gaar synes jeg det er urimelig at kaste bort saa mange penger til det, og jeg anbefaler derfor indskrænkningen.

Kr. Olsen: Fagbladene virker ensidige og derfor i længden frygtelig kjedsommelige. Dersom vi fik et fællesblad, saa blev der avveksling, og interessen vilde med en gang være fangen. Derfor behøver man ikke at sløife de spesielle fagblade. Jeg anbefaler sekretariatets minoritets forslag.

Ant. Jonassen: Det staar i sangen: «Vor ære og vor magt, har hvite seil os bragt.» Dette kan ogsaa anvendes paa pressen. Og her kan vi vanskelig skille mellem den politiske og den faglige presse. Men hele pressen har gjort sit til at vi har faat de 80000 i organisationen. Endnu er der 100000 igjen utenfor, og jeg mener vi bør ofre alt mulig for at faa en god faglig presse. Vi skulde ikke vike tilbake for dette om vi ogsaa skulde finde det nødvendig at ansætte en mellem forbundene og i fagbevægelsen aldeles nøitral redaktør for et ukentlig fællesorgan.

K. Tømmeraas: Den komité som skal behandle organisationsformer og taktik vil selvfølgelig ogsaa komme ind paa fagpressen. Da storkonflikten brøt ut viste det sig at der hersket stor uvidenheth forbundene imellem angaaende hverandres forhold. Uvidenheth om

love, virksomhet, taktik og meget andet. Denne uvidenhhet kan kun overvindes ved et fællesblad. «Meddelelsesbladet er i overensstemmelse med de organisationsformer vi har idag; men det maa selvfølgelig forandres hvis organisationsformerne blir anderledes.

John Furseth: En innskrænkning i «Meddelelsesbladets» oplag synes høilig paakrævet. Det maa trykkes efter det behov der er for det, og vi maa se til at finde en form som tilfredsstiller alle parter. Jeg synes at begge forslag fra sekretariatet er mindre vel overveiet og vil anbefale det forslag jeg har fremsat.

Alfred Myhrstad: Jeg vil fraraade vedtagelsen av Volans forslag, som sekretariatets flertal nu er gaat over til. Det kan kanskje skaffe en del penger ind; men medlemmerne blir jo sat i to klasser, nogle vil faa «Meddelelsesbladet» gratis, andre maa betale for det. Det vil føre til misnøie. Vi maa da heller beholde den gamle ordning til vi kan faa et virkelig fællesblad. Der maa, hvad der end vedtages, være adgang til at stemme over Bergensforslaget som er en henstilling til forbundene.

E. Volan: Jeg forstaar ikke dem som taler om «Meddelelsesbladet» som et agitationsskrift. Det er ikke det og kan heller ikke bli det. Det er et kildekrift; men som saadant behøves det ikke at det sendes ut i 80000 eksemplarer og læses av 8000. I 1915 kostet det 27000 kroner; i 1916 kanskje 30000. Det er for meget. Det medlemmerne faar gratis, læser de ikke. Men saa snart de betaler for det, læser de det med begjærighet. Jeg vil ikke paa nogen maate miste «Meddelelsesbladet» for 50 øre aaret. Et virkelig fællesblad vilde føre til ganske store utgifter.

Fr. Nilsson: Jeg stemmer for Bays forslag, idet jeg anser det faafængt at kaste bort penger til et blad som for det meste gaar i papirkurven. La dem som har lyst til at læse det faa det, og det vil kanskje bli en spore til at alle vil læse det.

J. Teigen: Det kunde være en tanke i det at man ved at utvide «Meddelelsesbladet» kunde opnaa at innskrænke fagbladene. Men saapas smidige bør vi være at vi innskrænker «Meddelelsesbladet», naar vi finder at det ikke blir læst. Det kommer jo kun til fagforeningsmedlemmer, og det er saaledes ikke noget agitationsblad.

Oscar Olsen: Jeg har set paa mine reiser at «Meddelelsesbladet» ligger henslængt i store bunker, og det blir ikke læst. Vi maa holde tanken om et fælles blad borte, da forbundene ikke vil gaa med paa at sløife sine fagblade. Jeg har tidligere stemt for at «Meddelelsesbladet» skulde sendes til alle medlemmer, idet jeg trodde det vilde bli læst, men nu ser jeg at det ikke sker. De tar ikke imot det, og da bør vi ikke ødsle bort mer penger til dette. Jeg vil anbefale Volans forslag. De 50 øre vil dække ekspeditionsomkostningerne, og antallet vil da bestemmes automatisk. Selv vore agitationsskrifter, som er gratis, kastes ulæst bort.

Knut Dalastøl: Jeg vil paa det bedste anbefale Bergensforslaget om et fællesorgan uten hensyn til de bestaaende fagblade. De enkelte medlemmer vil derved faa bedre oversigt over arbeidsmetoderne i alle forbund og over det hele land. Da vilde der netop

komme agitation i det nu ellers døde stof. Dertil vilde vi spare utgifter, idet fagbladene nok snart vilde inddrages som overflødige.

Emil Zakariassen: «Meddelelsesbladet» bør indskrænkes. Helst burde det utkomme en gang hvert kvartal som rapport. Derved vilde vi spare penger, og vi vilde ha større fordel av det end nu. Jeg er fuldt enig i tanken om et fælles blad.

Jørgen Hansen: Der maa ske en indskrænkning, og kongressen bør da samle sig om Bays forslag. Det er praktisk og korrekt.

Konrad Larsen: Vi har i vore avdelinger behandlet spørsmålet, og vi er kommet til det resultat at sløifning er det eneste korrekte. Pressen er vistnok av betydning, men bedre var det om vi benyttet disse penger til mundtlig agitation; ti det levende ord har større vekt end pressen. Vi har en hel sal fuld av «Meddelelsesbladet» og «Arbeidsmanden» hos os. Folk vil ikke ha dem.

Hans Poulsen: Jeg er enig i at alle fagblade skulde samles; men det vilde skade vort forbund om vi skulde miste vort specialblad, og det behøvedes vel heller ikke. Fagbladene har nok en mission at gjøre, og arbeiderpressen rækker ikke alle arbeidere i Norge endnu. De maa ikke redigeres saaledes at de kun har adresse til de allerede interesserte. Vi saa hvor viktig fagpressen var da en streikbryter blev ansat i «Ny Tid»s trykkeri i Trondhjem.

H. Pettersen: Skal det være abonnement saa maa det gjælde alle. Det gaar ikke an at gjøre klasseforskjel her. Vi maa sveise medlemmerne sammen. Hvordan skulde det bli om vi lot Hansen faa bladet gratis, men Nilsen skulde betale?

Alf Hansen: Jeg vil advare mot tanken om at sløife fagbladene. Forbundene vil ikke heller gaa med paa det. Netop i den tid som kommer har vi bruk for faglig opplysning i høieste utstrækning. Et fællesblad vilde nok være udmerket, men det vilde ikke bli læst i den utstrækning som fagbladene blir. Vi har bruk for skriftlig opplysning. Netop paa «Ny Tid» kan der være bruk for faglig agitation, idet de der har ansat en streikbryter som leder av bedriften.

A. Kalvaa: Det er ikke sandt!

Alf Hansen: Jeg refererer til vort forbunds formand.

Dirigenten: Kalvaas bemerkning er uriktig, men saken hører ikke her.*)

*) *John Furset* indsendte under de senere forhandlinger ved kongressen følgende erklæring, som er oversendt sekretariatet:

«Under behandlingen av dagsordenens punkt 5 satte formanden for Kristiania typografiske forening, hr. Alf Hansen, fingeren paa det beklagelige forhold, at der ved «Ny Tid»s trykkeri var ansat en *skruebrækker* som faktor. Hr. Kalvaa betegnet dette som *løgn*. Under disse omstændigheter anser jeg mig forpligtet til at meddele at hr. Alf Hansens opplysninger er bygget paa det faktiske forhold. Der var ansat en skruebrækker som ved flere leiligheter har stillet sig i opposition til organisationen. Efter en oprivende kamp er forholdet imidlertid ordnet paa en for typograferne og bladet tilfredsstillende maate. Ønskes nærmere opplysninger kan disse erholdes ved henvendelse til Trondhjems typografiske forening eller Norsk centralforening for boktrykkeres hovedkontor.

P. t. Kristiania, 19/6 16.

Jon Furset,
f. t. formand for T.hjems typ. forening.

Aksel Knudsen: Vi maa se til at finde en heldig ordning for ombringelsen. Vi kan ikke gaa til nogen indskrænkning nu. Jeg vil derfor anbefale at vi holder os til minoritetens forslag. Organisationerne kan tiltrods derfor meddele landsorganisationen hvor mange eksemplarer de har bruk for og behøver ikke at bebyrdes med flere end de kan bli av med. Vi har kanskje hittil kastet bort litt for meget til papir, men det kan reguleres. Vi maa nu netop i kraft av forholdene fortsætte en periode til. Jeg har ogsaa sterk sympati for et fællesorgan. Det vilde uten tvil skape bedre forstaaelse blåndt medlemmerne indbyrdes i de forskjellige forbund. Men de som principielt er for et fællesorgan bør ikke her søke at ville indskrænke «Meddelelsesbladet». Det er inkonsekvent.

A. Gabrielsen: Det er mange interesserte medlemmer som ikke læser «Meddelelsesbladet». Redaktionen bør søke at staa i kontakt med medlemmerne for at saa kan ske. Helst bør redaktøren her være neutral. Efter den mest modne overveielse er jeg kommet til det resultat at jeg maa stemme for sekretariatets flertalsforslag.

A. E. Gundersen: Flertallet har selvfølgelig baade forstaaelse av og interesse for pressen. Men det viser sig at «Meddelelsesbladet» ikke læses i noget forhold til den mængde det sendes ut i, og da er det meningsløst at kaste bort pengene til det. Vi vil derfor ha indskrænkning.

O. Lian: Et fællesblad, som det synes at være saa stor sympati for her, maatte være et stort blad. Helst maatte det for at følge med komme ut hver dag. Det maatte da ha en redaktionsstab og vilde komme til at koste meget. Den svenske landsorganisation har vedtat at utgi et saadant ukeblad; men beslutningen er ikke sat i kraft. Uttalelserne om «Meddelelsesbladet» her maa selvfølgelig ikke skrives paa indholdets regning. Det er væsentlig et ombringelsesspørsmål. Kunde man finde en bedre form for ombringelsen, saa vilde det nok gjøre nytte for sig. Jeg kan gaa med paa Volans forslag, hvis vi ikke nu kan bli enig om at beholde bladet som det er.

Votering: Der stemtes først over sekretariatets mindretalsforslag. Det blev forkastet.

Dernæst votertes over Bergens møbelsnekkeres fagforenings forslag. Forkastet.

Likesaa forkastedes Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styres (Bergen) forslag.

Elias Volans forslag blev derpaa vedtat med 92 mot 72 st.

Herman Lindquist, som telegrafisk var blit kaldt til Stockholm, tok nu avsked med kongressen. Han uttalte at det ved denne leilighet hadde været ham en særlig glæde at overvære kongressens forhandlinger. I Sverige staar man nu overfor en mæglingslov og voldgiftslov i likhet med den som er vedtat her, og den vil møte sterk motstand fra arbeidernes side. Jeg har her erfaret at der bare er en mening om at organisationen maa gjøre alt for at verge sig mot alle klasse- og undtagelseslove. — Naar vi i Sverige har læst

det forslag til nye organisationsformer og taktik som forelaa her, har vi reagert; ikke fordi det var noget nyt, men fordi det i praksis vil medføre en hel omlægning av organisationerne. Jeg vil gjerne faa si, at selv om disse spørsmal er av den største betydning, saa er de dog ikke det viktigste. Det viktigste er at vi er besjælet av den samhørighetsfølelse, den solidaritetsfølelse som over hele verden har været grundlaget for fagforeningsbevægelsen. Vi bør forsøke at komme bort fra de skarpe brytninger indenfor vore egne rækker og koncentrere al vor kraft paa at bekjempe vor fælles fiende. Vi maa ikke slite hinanden op i vor søken efter nye former og ny taktik. Jeg haaber de beslutninger De har fattet og skal fatte blir til gagn for bevægelsen i hele Skandinavien. (Sterkt bifald.)

O. Lian: Naar hr. Lindquist nu forlater os er jeg sikker paa at ha hele kongressen med mig i at be ham bringe en hilsen til de svenske kamerater og en tak for den økonomiske og moralske støtte de har ydet os. Jeg er sikker paa at det gode forhold mellem os skal styrkes og utvikles. Vi har med glæde set paa den sterke utvikling fagorganisationen i Sverige har gjennomgaat siden storstreik-aaret 1909, og i den utvikling har Lindquist sin store andel. Derfor skal vi, naar han nu forlater os, gi ham et hurra og adressere det til den faglige landsorganisation i Sverige. Den leve! (Kraftige hurraer og sterkt bifald.)

6. Kooperationen.

(Dagsorden og forslag §§ 42—44.)

Følgende forslag var stillet; fra sekretariatet «Forslag til overenskomst mellem Norges kooperative landsforening og Arbeidernes faglige landsorganisation» saalydende:

«§ 1. Ved indgaaelse av kontrakter mellem Norges kooperative landsforening og private bedrifter, skal der fra landsforeningens side først undersøkes at der ikke bestaar noget konfliktsforhold mellem vedkommende bedrift og dens arbeidere, og skal der i kontrakterne søkes indtat bestemmelse om, at de enten helt kan opheves eller kan sættes ut av kraft fra landsforeningens side under en konflikt der fører til streik, lockout, boykot eller blokade.

§ 2. Til at undersøke og mægle i mulig forekommende tvister mellem de organiserte arbeidere og kooperative bedrifter, som ikke ordnes ved forhandling med de interesserte parter, vælges en fælleskomité paa 4 medlemmer, hvorav 2 vælges av A. F. L.s sekretariat og 2 av N. K. L.s repræsentantskap. Til medlemmer av fælleskomiteen kan ikke vælges nogen som samtidig er medlem baade av sekretariatet og landsforeningens styre.

§ 3. Opstaar en tvist som i § 1 nævnt, skal dette straks rapporteres til fælleskomiteen. Denne skal straks undersøke forholdet og mægle mellem parterne. Fælleskomiteen kan fremsætte forslag til løsning av tvisten. Arbeidsstans maa ikke finde sted før fælleskomiteens undersøkelse er avsluttet. Anmeldelse til fælleskomiteen

om opstaat tvist sker fra fagorganisationen til sekretariatet og fra vedkommende kooperative bedrift til N. K. L.s styre.

§ 4. Som grundlag for ordning av lønstvister ved kooperative bedrifter skal gjælde at saavel løn som arbeidstid og øvrige forhold maa være mindst likesaa fordelagtige for arbeiderne som fastsat i tariffen for vedkommende fag paa stedet i samme tidsrum.

De i kooperative bedrifter beskjæftigede arbeidere skal være saavel faglig som kooperativt organiserte.

Forestaar der arbeidsstans i en privatbedrift, skal fælleskomiteen for at undgaa samtidig arbeidsstans i en kooperativ bedrift utarbeide forslag til en midlertidig ordning ved den kooperative bedrift, hvorefter overenskomsten umiddelbart efter arbeidsstansens ophør blir at revidere, — uanset dens varighet.

§ 5. Fælleskomiteen skal under faglige lønsskampe behandle og fremsætte forslag om og i hvilken utstrækning kooperationen skal støtte under en saadan kamp. Forslaget forelægges N. K. L.s styre til avgjørelse.

§ 6. Fælleskomiteen skal likeledes behandle og fremsætte forslag om hvad der fra fagorganisationens side skal foretages overfor bedrifter der boykoter kooperationen. Forslaget forelægges sekretariatet til avgjørelse.

§ 7. Fælleskomiteen skal forøvrig behandle enhver sak som ligger indenfor rammen av nærværende overenskomst og fremme denne paa bedste maate. Der kan sammenkaldes fællesmøter av de 2 styrer til drøftelse og eventuel avgjørelse av saadanne saker.

De 2 styrer har adgang til at oversende fælleskomiteen enhver sak, som de finder bør behandles av denne.

§ 8. Denne overenskomst kan kun forandres naar begge parter derom er enige. Den kan opsies med 3 — tre — maaneders varsel.»

Fra *Norsk jern- og metalarbeiderforbund* ved avdeling 67, Tønsberg.

Tønsberg jern- og metalarbeiderforening foreslaar for Den faglige landsorganisations kongres:

«Sekretariatet kan ikke godkjende tariffavtaler der paa nogen som helst maate binder den kooperative virksomhet til de private mestre eller forretningsdrivende.»

(Se motivering, side 44.)

Dette sidste forslag var anbefalet av Norsk jern- og metalarbeiderforbunds hovedstyre og likeledes av sekretariatet.

O. Lian: Angaaende den foreslaaede overenskomst med Den kooperative landsforening er der ikke behov for nogen længere motivering. Overenskomsten paalægger landsforeningen at den før den indgaar overenskomster med private bedrifter, skal undersøke om der er noget konfliktsforhold ved vedkommende bedrift. Den bestemmer videre at en fælleskomité skal søke at løse alle tvister mellem organiserte arbeidere og kooperative bedrifter. Sekretariatet

har her utført det oppdrag det har faat om at utrede spørsmålet om forholdet mellom den faglige og kooperative bevægelse. — Det er videre fastslaat at de kooperative bedrifter skal ha mindst like gode arbeidsforhold som i tilsvarende private bedrifter. Der er endelig fastsat bestemmelser sigtende til at beskytte kooperationen mot boykot og om gjensidig økonomisk hjelp i det hele tat. Der kan neppe være meningsforskjel om at denne overenskomst er heldig. De endelige avgjørelser er i sidste haand lagt i organisasjonernes haand, men fælleskomiteen skal være der for at der altid skal være samarbeide.

Joh. Nygaard: Naar fagorganisationen nu skal støtte kooperationen, saa bør man ogsaa med rette kunne forlange at kooperationen gjør hel gjengjæld. Det har ikke altid været tilfældet, og især har vort forbund været støtt over Den kooperative landsforenings bakerier og den maate de har behandlet sine arbeidere paa. Personlig har jeg ikke saa meget imot sekretariatets forslag. Men vort forbunds hovedstyre har enstemmig forkastet § 4, idet vi har anset dens bestemmelser dels unødvendige og dels uheldige. Vi maa være klar over hvad det kan føre til, hvis de kooperative bedrifter ikke skal byde *bedre* arbeidsforhold end de private i mange forhold. Men sidste punkt om at de kooperative bedrifter skal faa fortsætte under en arbeidsstans ved tarifrevision var uheldig. Hvordan vil saa en saadan bedrift bli stillet hvis arbeiderne taper? Det blir jo en uhyrlighet. Jeg vil derfor som § 4 foreslaa:

«Som grundlag for ordning av arbeidstvister ved kooperative bedrifter skal gjælde at arbeidstiden er høist 8 timer daglig og at lønningerne er *mindst* likesaa fordelagtige som fastsat i tariffer for vedkommende fag paa stedet i samme tidsrum. De i de kooperative bedrifter beskjaftigede arbeidere, heri ogsaa indbefattet den tekniske leder, skal være saavel faglig som kooperativt organisert.»

Man skal lete længe efter en saadan optræden som den de kooperative bakerier har utvist, og da kan det heller ikke vække forundring at vi vil garantere os. Stangeland forbruksforening leverte i sin tid streikbryterbrød til sine medlemmer. Det er ikke bare vort forbund den produktive kooperation optræder hensynsløst imot. Ogsaa pølsemakerforbundet har været utsat for det samme.

Karl Tømmeraas: Jeg skal ikke uttale mig om Nygaards anførsler her er berettiget eller ei. De vedrører ialfald først og fremst bakerforbundet og ikke denne kongres. Men der er ogsaa andre ting i sekretariatets forslag som kommer tilkort. Saaledes § 5. Det kan bli spørsmål om at oversende ogsaa denne sak til den nedsatte 15-mandskomité. Vi maa faa klare og greie former for hvordan et samarbeide som det paatænkte skal ordnes. Vi tænker os jo kooperationen som et led i klassekampen. Og erkjender vi det og vil støtte kooperationen, saa maa det være ved hjelp til driftskapital. Man kan jo si at kooperationen skal gi støtte i de faglige kampe av de indskud som medlemmerne har staaende inde; men dette er jo de kooperative institutioners grundlag, og da rykker man det væk. Kooperationen maa derfor ha noget som ikke er saa

fluktuet som innskuddene alene. Men den forsikringskapital som den faglige organisation har kunde overdrages til kooperationens forvaltning. Et saa vidtrækkende spørsmål som dette kan denne kongres ikke behandle; men komiteen kunde ogsaa utrede dette og kanske anvise en løsning.

A. Kalvaa: Det kan vel ikke være saa meget at si paa at overenskomstforslaget er fremsat; men det synes litet overveiet. Det er især § 3 jeg har heftet mig ved. Her staar bl. a. at «arbeidsstans maa ikke finde sted før fælleskomiteens undersøkelse er avsluttet». Det kan ta lang tid det. Jeg kan forøvrig ikke forstaa hvorfor det skal fastslaaes her at arbeidere i kooperative bedrifter ikke skal gaa til arbeidsstans. Disse folk blir derved sat paa en særskilt kontrakt, som der ikke er nogen grund for. Det er forøvrig hele dette med «fælleskomiteen», som der tales saa meget om i overenskomsten, som jeg ikke liker. Det heter at kooperationen er et led i klassekampen; men da ser det ut til at den kooperation vi nu har maa lægges om. Den vi har sier bl. a. at «al handel foregaar mot kontant og til dagens priser». Men dagens priser er jobbepriser det. Fandt vi kooperationen bedre end de private i panikdagene i 1914? Nei; derfor maa kooperationen ta sig i vare for dagens priser. Man kan si at i det nævnte tilfælde betalte de kooperative forretninger tilbake igjen det som var tat for meget. Det gjorde de private ogsaa. — I det hele tat kan jeg ikke forstaa hvorfor der skal behøves en særskilt overenskomst mellom den faglige og den kooperative bevegelse. La alt praktisk indordnes under det store hele. Men hvad nu denne overenskomst angaar, saa vil jeg si, at kan ikke § 3 forandres, saa tapes der heller intet ved at stryke den. Og saa vil jeg tilslut rette en henstilling til den kooperative landsforening om at ændre sine love, saa den blir et virkelig led i klassekampen.

A. Juell: Angaaende Nygaards uttalelser om at de kooperative bedrifter hadde optraadt rigorøst, særlig overfor bakeriarbeiderne, saa vil jeg si, at jeg kjender ikke til det, idet vi her savner materiale til at bedømme paastanden. Men det kan vel ha forekommet at ogsaa faglig organiserte arbeidere har optraadt rigorøst likeoverfor kooperative bedrifter? Den her foreslaaede overenskomsts formaal er at hindre saadanne forhold. Ingen fagorganisert arbeider burde være imot erobringen av produksjonsmidlerne ved kooperationen. Derfor er enhver kampstilling mellom de fagorganiserte arbeidere og kooperationen unaturlig. Arbeiderne maa ikke stille sig slik at de kan komme til at ødelægge de kooperative bedrifter, ti ad den vei kan vi erobre produksjonsmidlerne. Nygaards forslag er umulig, fordi det vil ødelægge den kooperative produktion. Det har vi heller ingen interesse av. De arbeidere som streiker skal ogsaa ha brød. Og mellom de kooperative bedrifter og de organiserte arbeidere skal der være en særstilling, fordi der intet kampforhold er. Den fagorganiserte arbeider skal si: La mig faa det produkt som fremstilles under de bedste forhold for arbeiderne. Det gjælder brød, tobak o. s. v. Dermed støtter man kooperationen.

Den mest effektive støtte man kan yde kooperationen er ved at være medlem og bruke de kooperative produkter. Der er ingen nødvendighet for at kampforhold opstaar, og hvis saa sker, kunde der ikke tænkes at ha været en liten feil ogsaa fra den anden side? Jeg vil paa det bestemteste fraraade Nygaards forslag.

Advokat *Dehli*: Den beslutning som kongressen her indbydes til at fatte burde faa den største tilslutning. Det gjælder at stille de kooperative arbeidere paa en saadan fot at de kan være foregangsmænd og kvinder i arbeidsvilkaarenes bestemmelse. Og det er intet til hinder for at de kan bli de bedste. Det er vanskelig at opstille linjer for den videre fremgang; men manglerne nu skyldes de vilkaar vi arbeider under. Vi maa erindre at vi endnu er smaa i sammenligning med konkurransemændene. En altfor rigorøs stilling kunde føre til at produktionen ikke lykkedes. Og hvad vilde man si om landsorganisationen gav sig av med noget som ikke lykkedes? Jeg tror ikke vi kom op i saadanne konflikter at arbeidet behøver nedlægges. Varen vil støtte, og i samme øieblik man har tilkjæmpet sig fordelene utenom, saa har man den sikret i kooperationen. Det er ikke logik i det Nygaard mener, at man endog kan faa daarlige vilkaar end før. Det er da samarbeide det skal være. — Jeg vil faa lov til at si saa meget, at netop paa dette punkt er kooperationen av den største vigtighet for arbeiderne. Den viser veien fra en liten begyndelse til bedre vilkaar. Og netop med hensyn til løn og arbeidsvilkaarene bør den være veiviser. Kooperationen skal gaa i spidsen; men skal den til stadighet kunne gjøre det, saa maa ogsaa arbeiderne i produktionen vise den villighet at fortsætte om de stanser andre steder. Det blir ikke nogen egentlig særstilling, men et samarbeide. — Det er ogsaa hævdet her at kooperationen i krisedagene ikke var bedre end de private. Dette refererer til varer som den ikke kunde skaffe paa anden maate. Den jobbet aldeles ikke. Man skal ikke være for rask til at dømme om saadanne ting. Kooperationen virket godt ogsaa da.

Johs. Naadland var i tvil om hvorvidt disse bestemmelser var heldige. Av sparsommelighet brukte kooperationen uorganiserte arbeidere, og i de tilfælder maatte man slaa. Enten fik den holde sig til organisationen, eller den maatte boykottes.

M. Hermansen fremholdt, at de saakaldte kooperative foreninger i Bergen var de værste organisationen hadde hat at gjøre med. Selv om overenskomsten her blir vedtat vil ikke vor avdeling godta den. Jeg vil stemme mot den i dens helhet og subsidiært for Nygaards forslag.

Adolf Schou understreket Nygaards uttalelser og fremholdt at de kooperative foretagender ved tarifrevisionerne pleiet stille sig i fiendens leir. De har endog negtet at forhandle med organisationens tillidsmænd. Det har sogar hændt at en forening vilde tvinge folkene til at overtræde bakerloven. Det kan ikke bevises at bakeriarbeiderne har optraadt urimelig. Det viste sig ved proteststreiken hvor upopulære de kooperative produktionsforetninger er. Der kom protester fra vore medlemmer mot at de kooperative bakerier

skulde undtages. Vi staar saa nær 8 timers dagens gennemførelse i faget, at det er eiendommelig at høre Juell si at de kooperative bedrifter vil bli ruinert ved at tilpligtes at indføre 8 timers dagen. Blir Nygaards forslag forkastet vil kampforholdet bli værre end hittil.

M. Skogø: Det som idag kaldes kooperation er ikke kooperation. Den bare smykker sig med den etiket. Det er faafængt for en klassekamporganisation at forsøke samarbeide med denne bevægelse. Det er ingenting andet end en særlig mæglingsinstitution for kooperative foretagender her foreslaaes. Den kooperative bevægelse vi har er nedstammet fra den engelske, som har hat betydning for middelklassen, men ikke for arbeiderklassen.

A. Gabrielsen: Jeg agter ikke at analysere det her foreliggende forslag. Jeg skal holde mig til fagbevægelsen og kooperationen. Juell mente det var umulig at vi ikke kunde ønske kooperationen al fremgang. Det er forskjellige kræfter her. For nogen aar siden blev det sagt at kooperationen var et av de mest revolutionære midler vi hadde; men der var opstaat tvil. Kooperationen, slik som den drives idag, er forfeilet. Det kan være flere grunde. F. eks. mistillid til styrerne, forretningernes soliditet o. s. v. Der er ogsaa aarsaker av anden art. Mangengang har der været kampforhold mellem de fagorganiserte arbeidere og kooperationen. Det kan ogsaa bli et farlig eksperiment, naar vi vet at vi lever blandt røvere. Klassekampsynet mistes, og tilslut blir man militarister. Hvis vi skal gaa frem som nu, saa blir det nok ikke længe før vi maa forandre militærposten paa arbeiderpartiets program. Jeg tror det kan være et spørsmåal om det er fornuftig at anvende arbeidernes penger i kooperationen. Der kunde være bedre maater at finde, og det bør vi tænke vel over.

Möte lördag formiddag 17. juni.

Dirigent: *A. Knudsen*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Valg paa valgkomité.

Til valgkomité foreslog sekretariatet følgende: M. A. Bakke, T. Fjermestad, Leonard Larsen, A. Melgaard, A. Myhrstad, Oskar Olsen, Oskar Rønbeck, L. Rungstad, M. Tranmæl. Videre blev foreslaat: A. Egeland, A. Bay og A. N. Arnevig.

Følgende valgtes: T. Fjermestad med 199 stemmer, Oskar Olsen 198, L. Rungstad 196, Oskar Rønbeck 195, M. A. Bakke 193, A. Melgaard 192, A. Myhrstad 192, Leonard Larsen 167, M. Tranmæl 153.

Dernæst hadde A. Egeland 44 stemmer, A. N. Arnevig 28, A. Bay 17 og E. Reiersen 7. Endel repræsentanter hadde 1 st. hver.

Kooperationen.

(Fortsættelse.)

Johs. Steffensrud: Der er fra bakersvendenes side igaa fremholdt mangt og meget mot de kooperative bedrifter og deres forhold, især til deres organisation. Men jeg vil fraraade at vi vedtar Nygaards forslag her. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag som det er. — En representant fra Stavanger sa at Kooperationen ogsaa av sparsommelighetshensyn anvender uorganiserte. Det er beklagelig, men det er det forhold vi vil ha væk. Fagorganisationen har ikke sat den pris paa Kooperationen som den burde. Vi maa se til at faa væk det store misforhold som hersker. Repræsentanten fra Bergen, som talte, syntes endog ikke at vite hvad Kooperationen er. Schou nævnte en hel række vanskeligheter. Der har vist sig allehaande steilhet fra alle sider. Ogsaa paa min plads er der vanskeligheter at overkomme, og jeg tror en overenskomst som den her foreslaaede vil hjelpe mot dem. Hvis de organiserte arbeidere har interesse av Kooperationen, saa skal de hjelpe til at faa misforholdene avskaffet, og Kooperationens opgave maa være at yde en løn som staa fuldt paa høide med enhver anden bedrift.

Adolf Bay: Man maa ikke blande al Kooperation ut over landet sammen. Der sitter ganske vist mange underlige skruer i styreverne for de kooperative bedrifter, mange som har glemt at de er arbeidere. Men her taler vi om den kooperative landsforening, og med hensyn til denne er heller ikke det foreliggende forslag tilfredsstillende. Der maatte da etableres et forhold som stillet de kooperative bedrifter utenfor konflikterne helt; det er ikke skedd, og som løsning paa det er § 4 meningsløs. Der maa etableres et forhold, saaledes at fagorganisationen faar indflydelse paa ansættelse av funktionærer i Kooperationen. I Tyskland har man gjort dette. Vi maa ogsaa kræve av landsforeningen at den kun beskjæftiger organiserte arbeidere i det tekniske som i alt andet. Her er de tekniske ledere undtat. Der er sagt her at fagbevægelsen kan ha vist steilhet likeoverfor de kooperative bedrifter. Saadant maa ogsaa sees fra forskjellige sider. Det er særlig bakerforbundet som har hat med Kooperationen at gjøre her i landet, og det har ikke været steilt. Det kan ha været lokale konflikter; men hovedorganisationen har ikke tat stilling mot Kooperationen. Jeg vil tilbakevise det paa det bestemteste. Jeg er sikker paa at vor organisation ønsker at opprette forhold som er til alles tilfredshet. Men jeg tror ikke man oppnaar det med det foreliggende forslag. Vi maa finde utvei, saaledes at arbeiderne og Kooperationen faar gjensidig glæde og gagn av forholdet. Som det nu er, er det endog vanskelig at finde ut hvem som bærer skylden for misforholdene.

P. Aarøe: Jeg er enig i at meget kan forekomme i forskjellige kooperative bedrifter som burde rettes paa. Men hvis man ikke kan faa en forandring med det, saa er det spørsmaal om det er oppørtunt at vedta forslaget her. Saken er: De fagorganiserte arbeidere maa ogsaa organisere sig som forbrukere. De maa gaa ind

i de kooperative bedrifter og forandre hvad de ønsker forandret. Meget er lykkedes i den periode som er gaat, og mange organiserte arbeidere er kommet ind i ledelsen for kooperationen. Den kritik som er ført mot selve kooperationen, har saaledes været ganske unødig. Misforholdene kommer netop av at de organiserte arbeidere ikke deltar og erhverver sig nødvendig indflydelse. Det har været mangel paa det ogsaa i Stavanger. De har staat utenom. Det er især fra bakerens side kritikken er kommet; men naar Skogø, Nygaard og andre taler om kooperationen, saa maa de ogsaa erindre at den produktive kooperation søker at skaffe bedre varer end konkurransens folk, og det betyr noget. Hvis den ikke optok konkurransen med bedre varer, saa kunde den nok *straks* gaa til høiere løn og kortere arbeidstid end de andre. Men blir der dyrere produktionsomkostninger, saa blir ogsaa produkterne dyrere. — Hvis denne overenskomst, som her er foreslaat, hadde virket i den forløpne periode, saa vil man være opmerksom paa at Norges kooperative landsforening vilde været nødt til at gripe ind likeoverfor det nævnte tilfælde i Stavanger. Dersom de fagorganiserte arbeidere rykker ind i de kooperative bedrifter, saa kan de ogsaa rydde væk de borgerlige anskuelse som er raadende mange steder. Man maa huske paa at mens f. eks. i England, hvor der findes byer som har 70—80 procent organiserte forbrukere, er der hos os endnu kun en brøkdell, og det er aarsaken til at det staar saa daarlig til med mange av disse forretninger.

H. Fladeby: Jeg er enig med Juell i kooperationens nytte; men det er sandt at kooperationen har været knap med lønningerne. Kooperationen maa opgi sin kampstilling til arbeiderne før det motsatte kan foregaa. Paa Hamar f. eks. har kooperationen til stadighet forsøkt at trakassere de organiserte arbeidere, hvilket nu sidst har vist sig i dens stilling til kjørekarenes dyrtidstillæg. Taleren gik nærmere ind paa de lokale forhold paa Hamar. Det er ikke bare bakerne som har med kooperationen at gjøre. Dehli taler her om at kooperationen bør byde de bedste vilkaar; men under vore forhandlinger derom stillet netop Dehli sig skeptisk. Hvad der kanskje er mest om at gjøre er at faa rettet paa organisationsforholdene, saaledes at kooperationen ikke beskjøftiger uorganiserte folk. Uten at det sker vil kampforholdet komme til at bestaa. Ellers kan der ikke være saa meget at si paa § 4 i overenskomsten. Helt heldig er den dog ikke.

Strek og 5 minutters taletid for dem som hadde hat ordet blev vedtat.

Fr. Nilsson: Mange har ikke nogen forstaaelse av hvad kooperationen er for organisationen. Man jamrer sig over hvor ilde det og det er; men her er vi jo indbudt til at vedta forholdsregler mot de mangler der ankes over. Det er vor egen skyld at vi ikke staar i kontakt med kooperationen, og vi skulde ikke jamre os over det som er foregaaet før. Det er det de her foreliggende paragraffer skal bortrydde. Jeg har syslet noget med kooperationen her i Kristiania, og jeg husker at det kooperative bakeri her blev boykottet

fordi vi ikke vilde holde de samme høie priser som privathandlerne; men bakersvendenes bakeri blev ikke boykottet. Det var her regjeringen og ikke organisationen som grep ind. Nygaard vil ha 8 timers dagen indført i kooperative bakerier, og da burde vel bakersvendenes bakeri gaa foran med det. Men saken er den at det er teknisk umulig for nærværende at faa 8 timers dag i et bakeri. Vi har ikke saadant maskineri. Taleren gik nærmere ind paa de lokale forhold paa Hamar, som omtalt av Fladeby. Kjørekarere der hadde stillet krav som det var umulig at gaa ind paa.

A. Juell: Det meste av det som er fremført her burde været fremført inden de respektive kooperative foreninger. Man kan jo melde sig ind og ta saken op paa generalforsamlingerne. Der foreligger nu et forslag her som tar sigte paa at borttrydde skavankerne. Schou mener ogsaa at behandlingen skal være lik; men samtidig anbefaler han en anden arbeidstid for kooperationens folk end for andre. Det var da naturlig at bakersvendenes bakeri først indførte 8 timers dagen. Han nævnte Tyskland som et eksempel. Men der tillater bakerierne 3 skift, her ikke 2 engang. Dette minder om borgerpressens tale om at socialisterne i andre land altid er bedre end «vore egne». Gabrielsen er ræd kooperationen og vil bekjempe den. Men han burde dog hellere anbefale fagoppositionen at støtte den og forandre de forhold han anser farlige. Her er forøvrig ingen sammenheng i kritikken. Kalvaa vil ha lavere priser end hos de private, Schou sier det er smudskonkurransen, og Fladeby vil ha andre arbeidsforhold.

Alb. Johansen: Det er glædelig at forslag til overenskomst mellem fagorganisationen og kooperationen nu foreligger. Vi vil især glæde os over det i Fredrikstad. De organiserte arbeidere der har nu forøvrig syslet endel med kooperationen, har nedsat et kooperativt utvalg og er saaledes kommet fri av mange paaklagede ting. Kalvaa klaget over at kooperationen hadde jobbet i krisetiden i 1914. I Fredrikstad regulerte kooperationen priserne, saa brødpriserne var lavere end i Kristiania. I trange tider har vi drevet forretningen uten avance. Det er ikke kooperationens væsen at jobbe. Heller ikke at staa i motsætning til arbeidernes organisation. Det kan være hændt i undtagelsestilfælde; men f. eks. i Fredrikstad har kooperationen bevilget varer til streikende arbeidere. Det beror paa de enkelte styrer, og da kommer det jo ogsaa her tilslut an paa os selv. Der er talt mot § 3; og man vil ikke ha adgangen til arbeidsnedleggelse avskaaet i kooperative bedrifter. Jo, vi skal det. Kooperationen skal være arbeidernes egen, og der behøves ikke streik.

Randolf Arnesen: For 6 aar siden diskuterte kongressen her for første gang kooperationen i sin almindelighet. Nu er vi kommet til drøftelse av de praktiske ting ved den. Det har været en vældig fremgang. Man maa ikke glemme forskjellen mellem de private og de kooperative bedrifter. Ingen kan kontrollere de private; men kooperatørene kan se hvad kooperationen tjener. Arbeiderne vet da hvor høit de kan spænde buen. Kooperationen er en plante vi skal dyrke. Er der rivninger mellem kooperationen og

arbeiderorganisationen, saa er der sikkert nogen skyld paa begge sider. I Sulitjelma f. eks. arbeider der bare organiserte arbeidere i bakeriet, og bestyreren er en organisert arbeider. Hvad skulde man saa si om det ogsaa kom til rivninger der? Kooperationen er saa god som vi selv gjør den. Jeg skal bare fortælle at jeg var inde i et kooperativt bakeri i Holland. Karl Marx' billede hang paa væggen. Der arbeidet de 12 timer; jeg var inde i et i England; kongen av Englands billede hang paa væggen; der hadde de kortere arbeidstid.

Joh. Nygaard: Naar bakersvendenes bakeri her i Kristiania ikke har kunnet indføre 8 timersdagen, saa skyldes dette tildels smudskonkurransen fra Kristiania kooperative selskap. Ellers hadde jeg ikke trodd at Juell vilde ha drat korrektheten av mine opplysninger i tvil. Kristiania kooperative selskap fører forskjellige varer og kan da gjerne for en tid sælge en vare med tap. Brød har de saaledes solgt med tap, og bakersvendenes bakeri, som kun har brød at sælge, kan da ikke følge med i konkurransen. Bakersvendenes bakeri solgte brødet til samme pris i første halvår 1915 og tapte over 3000 kroner paa det. — Det er magre undskyldninger som er ført for at ikke kjørekarene paa Hamar fik dyrtidstillæg ogsaa. Juell og Arnesen hævder at man skal ta saadanne saker op paa kooperationens møter; men det nytter nok ikke. Mit forslag til § 4 er grundet paa erfaring, og jeg hævder at det danner et virkelig grundlag for samarbeide mellom kooperationen og fagorganisationen.

Eivind Reiersen: Jeg skal ikke blande mig op i de utallige lokale stridigheter som her føres frem angaaende kooperationen paa forskjellige steder. De vedkommer heller ikke saken. Men jeg kan ikke fatte vor venstre fløis indignation mot selve kooperationen, som altid har hævdet at være et led i klassekampen, hvad den ogsaa er. Der er pekt paa feil og mangler, og skulde ikke hovedkilden til disse ligge i at arbeiderne ikke slutter sig til kooperationen? Det viser sig at der hvor samarbeidet er ordnet gaar det godt. Vi har fundet feil nordpaa ogsaa; men kooperationen og fagorganisationen er gaat haand i haand. Saasnt fagorganisationen er opprettet er kooperationen kommet efter. Det viste sig ogsaa hvor godt samarbeidet var i 1914, da proteststreiken var avsluttet. Den kooperative forening ved Børnevand grube avsatte da fond til streiken. Det er vel slik at kooperationen idag ikke virker som den ønskelig burde, men det vil den komme til, hvis vi vil. 15-mandskomiteen burde vel helst ogsaa opta spørsmålet om samarbeide mellom kooperationen og fagorganisationen. Naar arbeiderne lever paa sulteløn, saa blir det haardt at holde ut i en kamp. Forutsætter man at hver organisert arbeider bruker varer for ca. 900 kroner om aaret, saa vilde der bare av dette med 4 procents utbytte staa 36 kroner i kooperationen ved aarets slut. I en tariffperiode paa 3 aar vilde det bli 108 kroner. Med varer 50 procent billigere svarer dette til 216 kroner. Man kan kjæmpe 10 uker paa det.

Aksel Amundsen: Det er glædelig at man engang kan faa anledning til at si disse kooperative ledere et sandhets ord. De er de mest steile arbeidsgivere vi har med at gjøre. Selv i Strømmen, hvor de organiserte arbeidere er i majoritet i styret, tok de paa-skud til at avskedige organiserte kjørekarer og indta uorganiserte i stedet. Paa Hamar forlangte de 3 maaneders opsigelse. Bakerne gik med paa det; kjørekarene ikke. Jeg vil spørre: Har Juell gjort noget for at faa de kooperative arbeidere organisert? De er det ikke endnu. Naar det hævdes at de organiserte arbeidere skal gaa ind i kooperationen, saa maa vi ogsaa forlange at vi ikke maa betjenes av uorganiserte.

M. Kristoffersen: Jeg har paatalt det uheldige i § 8 og spør sekretariatet om det fremdeles holder paa bestemmelsen om at forandring kun kan ske naar begge parter er enig. Det kunde virke uheldig om misforhold, som nu ikke kan være tilstede, engang opstod.

Kristian Moljord: I Sulitjelma har arbeiderne helt haand over den kooperative forening. Den er ikke tilsluttet den kooperative landsforening. Er der noget galt der, saa skulde det saaledes være arbeidernes egen skyld. Men man har møtt mange vanskeligheter som har ligget i forholdene deroppe. Det væsentligste er nu rettet paa, og foreningen har været til stor nytte for arbeiderne i konkurransen med selskapets forretning. Men bakerne kunde gjerne støttet os i noget, naar de stod i bedre kaar end vi, og vi holdt paa at arbeide os over vanskelighetene. Paa det kooperative bakeri har vi i krisetiden solgt brødet for 32 øre mot selskapets 40 øre. Jeg vil si, at vi har erfaring for at i konflikterne mellem kooperationen og fagorganisationen har der været feil paa begge sider. De kan rettes paa.

Lars Larsen: Det er fremholdt her at bakerne har været saa særdeles urimelige mot kooperationen. Men fra Stavanger har vi nok heller eksempel paa det motsatte. Vi har nylig hat tarifrevision. Vi fremsatte vore krav, og de blev godkjendt av forbundet og sekretariatet. De var altsaa rimelige og retfærdige. Kravene blev ogsaa fremlagt for kooperationen, og her befandtes de at være urimelige. Taleren redegjorde nærmere for de enkelte tarifsatser. Vi kunde ikke fire paa de tarifkrav vi hadde sat op. Kooperationen gik dog med paa 14 dages ferie. Vi forhandlet med de kooperative ledere, og disse gik da med paa at skrive under tariffen under det forbehold at ogsaa de andre gik med. Dette kunde vi ikke akceptere. Vi har erfaring for at saadant kan føre til længere kamp og til at holde lønnen nede. Den gang hadde vi derfor besluttet ikke at gaa med paa saadanne forbehold. Jeg vil paatale at vore egne tillidsmænd er gaat mot os her.

F. A. Strøm: Vi bør vareta vore interesser ogsaa med hensyn til denne del av bevægelsen. Her er sagt gode ord for kooperationen; jeg har deltatt i den og hat anledning til at se at en kooperativ forretning kan være likesaa nødvendig som en fagforening. Lønsforhøielsen efter en kortere eller længere konflikt kan allerede

høkeren paa hjørnet indkassere, og da synes jeg at arbeiderne bør vise forstaaelse her. Vi har interesse av kooperationen, og vi bør lægge agitationen an, saa vi kan høste gode resultater.

Gudmund Pedersen: Lars Larsen sa at organisationens tillidsmænd gik imot bakerne. Bakersvendene i Stavanger fremsatte forslag som ellers. Det var et forhandlingsgrundlag. Det kooperative lag «Samhold» gik med paa alt. Med hensyn til lønningerne forbeholdt det sig at praktisere efter forslaget, men ellers efter hvad man kunde opnaa hos de private, naar forhandlingerne var over. Vi har solgt brødet 3—5 øre billigere end de private. Vi maatte ordne os slik at vi kunde drive forretningen videre. «Samhold» gik med paa 1 krone høiere løn end den som betales av private. Lønnen er nu 2—3 kroner over tariffen. De har ogsaa faat 20 kr. maaneden i dyrtidstillæg. Saa kom lockouten; men bakerne tok ikke hensyn til at saa mange blev kastet ut. De presset paa, og deres forhold derborte har i det hele været slik at de har faat de andre arbeidere mot sig.

Karl A. Olsen: Det er rigtig at det kooperative bakeri her i Kristiania nedsatte brødprisen. Jeg foreslog ogsaa at nedsætte smør med 5 øre. Nei, det blev nedvotert. De satte ned skokrem istedet. Saa var det oppe at nedsætte lutfisken. Saken forpurrede ved en forvrængt notis i «Social-Demokraten», og den blev begravet. — Jeg stemmer mot sekretariatets forslag.

Henrik Lang: Det er klart at den kooperative bevægelse er beheftet med feil; den er ung endnu, og feilene kan rettes. Jeg tror at feilene i ikke uvæsentlig grad kommer av at vi ikke deltar med kraft i den kooperative bevægelse. Vi maa se paa feilene og søke at finde deres aarsaker. Brødpriserne maa komme i bedre overensstemmelse med melpriserne. Man kan vel ikke holde 1 kg. brød og 1 kg. mel i samme pris? Jeg vil nævne en feil. Da vi fik den nye kjøthall her i Kristiania var kooperationen indignert over at den drev kjøtpriserne ned. Den kooperative handel og produktion maa ikke komme i konflikt med kommunale foretagender. Dette maa vi være opmerksom paa. Jeg tror det er overflødig at vedta sekretariatets forslag. Samarbeidet kan være like godt uten disse paragraffer.

Adolf Schou: Det glæder mig at bakerne faar tilslutning i sin opfatning av at paragrafferne ikke kan fremme samarbeidet. Utviklingen maa besørge det. Det er derfor en kunstig fremgangsmaate at vedta dem. Juells sammenligning med de borgerlige avisers og min opfatning med hensyn til socialisterne er en tilsnikelse; jeg tror de norske socialister er like saa gode som de tyske; men de norske kooperatører er ikke saa gode som de tyske. Kooperationen her i landet er dannet efter engelsk mønster. Den er ikke av arbeiderne. Det kan være fordi den er kommet saa altfor sent efter arbeiderbevægelsen. Det har mer for sig for fremtiden at kommunerne overtar produktion og omsætning. Det er vanskelig at forsvare kooperationens optræden mot fagorganisationen. — Vi søkte ifjor om dyrtidstillæg i Kristiania kooperative bakeri. Det blev

negtet; men istedet nedsatte man brødpriserne med 5 øre = 16 pct. De fleste private mestre indrømmet dyrtidstillæg. Det kan være bra at faa billig brød; men det maa ikke ske paa bekostning av vedkommende arbeidere.

Ludv. Johansen: Jeg antar at kooperatørene efter dette møte vil være klar over stillingen og over vanskelighetene. Taleren gik nærmere ind paa forholdet med kjørekarene.

Carl Jensen: Det var sagt av en taler igaar at kooperationen er en fare. Det gaar dog forvidt. Kooperationen skulde være en hjelp i konflikter. Hvis enhver arbeider hadde et beløp i en kooperativ forretning — en 1000 à 1500 kroner — saa hadde han noget at falde tilbake paa. Man maa huske paa at der er saa faa organiserte arbeidere som deltar, nogen tusen av alle. Der vil komme større deltagelse; men imidlertid kan overenskomsten hjelpe til at ordne forholdene mellom de bestaaende forretninger og fagorganisationen. Vor presse skulde ogsaa gaa i spidsen for den kooperative agitation. Især synes jeg «Social-Demokraten» skulde ta mer fat.

P. Aarøe: Schou røper mer og mer at han savner forstaaelse av kooperationens hensigt; men han forlanger at kooperationen skal vise mer forstaaelse av fagorganisationen. Han sier det er smudskonkurransen at nedsætte brødpriserne; men følgen var jo at alle de private bakerier ogsaa maatte sætte priserne ned. Man skaffet smaa folk i Kristiania billig brød. Vi skal skaffe varen saa billig og god som mulig. Der er overordentlig stor forstaaelseløshet her blandt de organiserte arbeidere. — Overenskomsten betegner netop at det der klages over skal rettes. Der skal kun beskæftiges organiserte arbeidere. Beskjæftiger en bedrift derefter uorganiserte, saa kan den utstøtes av landsforeningen. Anken over at forandringer kan ske naar begge parter er enig er ogsaa uberettiget. Blir man ikke enig om forandring, saa kan overenskomsten opsies paa 3 maaneder av en av parterne. Taleren imøtegit paany ankerne fra kjørekarene. Med hensyn til at vi ikke maatte motarbeide kommunale foretagender, saa er jo det klart. Jeg staar i den kooperative landsforenings styre; men jeg har været med paa at beslutte kommunale foretagender, ogsaa kjøthallen her i Kristiania. Der er ikke tvil om overenskomstens gagnlighet.

Aug. Magnussen: Det forbauser mig, hvor innskærket manges horisont er angaaende kooperationen. Mange gir det endog utseende av at kooperationen er en fiende og bekjemper av fagorganisationen. Er dette tilfælde noget sted, saa maa det være deres egen skyld, og har de ikke forstaat det før, saa maa de lære at indse det her. Jeg kan nok se at der hersker misforhold; men arbeidernes likegyldighet er aarsaken til det. — Paa Odda har vi syslet med kooperationen saa godt vi har kunnet. Vi er blit boykottet, og det er svært faa direkte forbindelser vi har. Vi kan ikke ta varene fra landsforeningen, da fragtomkostningerne blir for store; men den kooperation vi har drevet er ved ihærdig arbeide gaat sterkt frem. De organiserte arbeidere har skapt den og leder den. Men naar det sker, da kan ikke kooperationen motarbeide fag-

organisationen. Der blev oprettet tarif for bakerne ifjor; kooperationen bidrog til at de fleste krav blev gennemført. Dersom kooperationen magter det, saa gaar den foran de private ogsaa i saa maate. Vi har faat billigere brændsel, kul og ved, og den har været os til stor nytte.

M. Skogø: Her er nævnt Bjørnevand og Odda; men disse kooperative foretagender er udelukkende arbejderforetagender; de kan derfor ikke tjene som eksempler paa hvorledes kooperationen har optraadt. Det er eksemplet fra Stavanger. Vi har faat 17. mai som fridag. Det har arbejderne ikke krævet. I stortinget krævet vi 1. mai og fik 17. Den er saaledes lovlig fridag den. Nilsson sa at 8 timers dag var en teknisk umulighet. Det er en forslitt arbejdsgiverfrase. Der har været saa mange tekniske umuligheter anført mot reformer i bakerierne, saaledes mot natarbeidet. Kanske det nu ogsaa blir en teknisk umulighet at indføre 1. mai som fridag?

Karl Tømmeraas: Det var jo et forslag til overenskomst vi skulde diskutere her; men nu har vi paa andre dagen diskutert lokale uoverensstemmelser mellem bakerne og de kooperative bedrifter. Dette kunde til nød gaat an at drøfte inden bakerforbundet. — Overenskomsten tar sigte paa at forbedre. Jeg har ogsaa et ord at si hr. Skogø her. Han sier at de kooperative bedrifter er umulige som arbeidsgivere, og han kan vel tale av erfaring. To kooperative foretagender efter hinanden er ramlet i grøften under hans ledelse i Trondhjem. Der har man følgerne av hans «gode kaar». Han har ialfald set frugter av sit arbeide. Han har ikke alene frækhetens naadegave, men ogsaa dumhetens. Dette skal han ha med sig fra kongressen her. Det er selvfølgelig klart at bakerne maa skaffe sig saa gode lønsvilkaar som mulig; men de maa ikke tro, at de kan kjøre paa likeoverfor kooperationen uten noget hensyn til stillingen ellers. Bakerne kan ogsaa ta feil. Det kan ikke gives den ene organisation fuldt herredømme over den anden til hvad det skal være. Dette skal bakerne ta sig ad notam.

Johs. Steffensrud: Det er sagt her at kooperatøerne ogsaa har stillet sig iveien for kommunernes forsøk paa at avhjælpe dyrtiden. Jeg skal nævne et motsat eksempel fra min plads. Der tilbød vi kommunen at overta den kooperative forretning og drive den. Kooperationen er saaledes villig likeoverfor kommunale tiltak. Det er virkelig liten forstaaelse av kooperationen her paa kongressen. Men det kan vel ogsaa komme av at pressen har været litet villig likeoverfor kooperationen. Der er talt meget imot det foreliggende forslag her; men man maa da ha tro paa at organisationens folk ikke vil stille sig hindrende iveien for arbeidernes forsøk paa at skaffe sig lysere kaar. Har man faat saa steile folk ind, saa faar man kaste dem ut. Jeg vil paa det varmeste anbefale sekretariatets forslag. Jeg ser et fremskridt mot lysere kaar i det.

Lauritz Grindheim: For vort fags vedkommende glæder jeg mig over overenskomsten; ti det har været tilfælde, at det har været misforhold mellem organisationen og de kooperative bedrifter

Mange av dem favoriserer de uorganiserte. Og det maa man vel si er en skjændsel inden vor bevægelse. Med hensyn til Nygaards forslag er det at si, at det vil kuldkaſte alle produktive kooperative bedrifter. Vi kan ikke stille dem slik at de ligger under i konkurransen med de private. Alle vil ha 8 timers dagen frem; men vi kommer ingen vei ved først at ødelægge vore egne bedrifter paa det. Overenskomsten staar paa den anden side heller ikke iveien for 8 timers dagen. Den utsvedning som har været drevet her i Kristiania maa vi komme bort fra. Der har været arbeidet op til 80 timer i uken i usunde lokaler i pølse-makerierne.

Votering: Der votertes først over sekretariatets forslag med det forbehold efterpaa at stemme over Nygaards forslag til § 4.

Sekretariatets forslag vedtoges mot 8 stemmer.

Derefter blev Nygaards forslag til § 4 forkastet med stort flertal. Sekretariatets forslag i sin helhet var dermed vedtat.

*Forslaget fra jern- og metalarbeiderforbundets afdeling 67
i Tønsberg*

toges derpaa under behandling.

O. C. Johansen: Bakerne i Tønsberg hadde oppe lønskrav, og mestrene gik med paa det, men paa den betingelse at salgsprisen paa brød i det kooperative bakeri skulde holdes paa samme høide som hos de private mestre. Følgen av dette var at brødprisen holdtes høiere end nødvendig. Formanden i bakersvdenes forening underhandlet med formanden i den kooperative forening om overenskomsten, og da det kom til avgjørelse var det kun mester-svenden i det kooperative bakeri som stemte mot. Schou anbefalte det. Vi har hat lignende tilfælder før derborte, og det maa rettes paa. Hvis vi hadde været fri av mestrene, kunde vi ha solgt brødet billigere.

E. Volan: Jeg vil anbefale at vi vedtar det foreliggende forslag. Det er meningsløst at arbeiderne skal gaa med paa saadant. Det blir til gjensidighet, og dermed organiserer vi arbeidsgiverne. Murerne forpligter sig til kun at arbeide hos organiserte mestre, og dermed er alle murmestre i landet organisert. Andre kan følge efter, og saa har vi systemet.

Joh. Nygaard: Jeg kan være enig i det fremsatte forslag. Schou har aldeles ikke været i Tønsberg under dette. Jeg var der da tariffen blev opsagt; men ellers har forbundet ikke hat nogen direkte forbindelse med den trufne ordning. Et forslag som var fremsat, blev forkastet av forbundet; men saa kom forslaget om at ordne sig saa at de gjængse priser blev holdt oppe. Og det blev altsaa vedtat. Man har forresten set sig blind paa de lave brødpriser. Ingen kooperation har virkelig formaadd at slaa brødpriserne ned, medmindre den har gjort det ved at holde priserne paa andet oppe. Det er let at overføre tapet, hvis man har kolonialforretning ved siden av. Det fremsatte forslag kan vedtages; men den trufne

overenskomst er heller ikke saa farlig at man ikke kan komme over den.

O. C. Johansen: Man kan nok ikke uten videre faa løst bakeriet fra kontrakten. Men det var altsaa forbundets formand som hadde været tilstede og anbefalet den.

Fr. Nilsson: Man maa ikke la sig indbilde at det bare er bluff med det billige brød. De produktive kooperative forretninger har sit særskilte regnskap, og da kan nok ikke eventuelt tap overføres til andre virksomheter.

A. Bay: Det er en opplysning som kan være av nogen interesse her: Da der ingen vegt er sat paa brødet, kan jo kooperatøerne i Tønsberg levere saa meget større brød for den samme pris. Det er udelukkende prisen man har kontraheret om. Ellers er jeg enig i forslaget.

Strek besluttet at, idet debatten truet med at bli en gjentakelse av den under behandlingen av hovedforslaget forte.

M. Skogø: Med hensyn til det som bakerne i Tønsberg er gaat med paa, saa er jo princippet galt; men de er jo gaat med paa det forat faa kravene gjennomført. Jeg skal stemme for det foreliggende forslag. Jeg skal undlate at svare Tømmeraas her; jeg skal bare undskylde ham med at opplyse at vi er ikke gode venner hvad kooperationen angaar.

Aug. Magnussen: Det kooperative bakeri i Odda har holdt baade billigere og større brød end de private, saa brødpriserne kan nok holdes nede.

O. C. Johansen: Før krisen kunde vi nok leveret større brød; men da krisen kom og det var mest nødvendig, blev dette forbudt ved vektens bestemmelse.

O. Gustavsen: I Sandefjord drives et kooperativt bakeri uten noget andet ved siden av, og brødet sælges billigere end av de private.

Votering: Forslaget vedtoges enstemmig.

7. Militarismen.

(«Dagsorden og forslag», pag. 44—47.)

Følgende forslag forelaa:

Fra Norsk jern- og metalarbeiderforbund (Stavangeravdelingerne): «Den faglige landsorganisation skal saasnt krigen er slut og den faglige internationale organisation igjen kan begynde sine funktioner, arbeide av al kraft for at faa avholdt en faglig international kongres og der vedta bindende for alle nationer som er tilsluttet internationalen at bekjempe alle regjeringens bevilgningsforslag til militarismen med generalstreik. Ikke en øre til militarismen eller staternes slagtemaskine!»

Fra Norsk arbeidsmandsforbund (Skiens jernbanearbeiderforening): «Ut fra den oppfatning, at kampen mot militarismen i dypeste forstand er hele arbeiderklassens sak, beslutter kongressen at Arbeidernes faglige landsorganisation med alle de paatrykningsmidler som

organisationsmessig kan anvendes — optar og medvirker til organisationen av en intensiv kamp mot militarismen.

Da imidlertid militærvæsenet paa det aller intimeste henger sammen med og opholdes av det bestaaende system, maa en tiltænkt aktion, der forutsættes at ramme selve militarismens rot, ogsaa efterfølges eller understøttes av en socialrevolutionær generalaktion.

For at faa plan og sammenheng i arbeidet maa alle anti-militære kræfter samarbeides og organiseres, hvorfor kongressen beslutter at sammenkalde en *almindelig arbeiderkongres* til disse spørsmåls drøftelse og hvortil alle arbeidersammenslutninger som arbeider paa klassekampens grund har repræsentationsret.

Der nedsættes en 7-mandskomité, som faar i opdrag at yderligere bearbejde disse spørsmål samt forelægge resultatene for en saadan almindelig arbeiderkongres, som de faar i opdrag at snarest mulig sammenkalde. Nærværende kongres vælger 2 av disse samt indbyder Det norske arbeiderparti at vælge 2, Soc. dem ungdomsforbund til at vælge 1, Den norske fagopposition 1 og Verdandi 1 medlem av komiteen.

Kongressen bevilger 1000 kroner til foranstaaende formaal.»

Sekretariatet foreslog: «Sekretariatet anmoder arbeiderpartiets centralstyre om i fællesskap med sekretariatet at nedsætte en komité for at denne kan tilveiebringe den fornødne *utredning* av spørsmålet.

Denne utredning sendes saa til samtlige foreninger inden partiet og landsorganisationen og behandles paa de respektive kongresser.»

O. Lian: Som man vil se av dagsordenen foreligger der forslag fra Stavanger og Skien angaaende denne sak. Sekretariatet foreslaar at der nedsættes en komité til at komme med en *utredning*. Det norske arbeiderpartis stilling til spørsmålet er klar og utvetydig. Det er ikke det det gjælder. Men naar der tales f. eks. om utenparlamentariske midler, saa blir spørsmålet om hvilke midler man skal bruke. Da den internationale socialistkongres i Wien ikke kom istand, er heller ikke spørsmålet blit internationalt drøftet. Min opfatning er at et av de sterkeste utenparlamentariske midler er massestreiken. I kraft av den kunde man slaa ned militarismen. Ved at stanse alt arbeide like under et krigsutbrud kunde man lamme alt. Men spørsmålet om massestreiken maa ogsaa utredes. Der foreligger megen litteratur om massestreik; men det passer ikke efter norske forhold og ikke i forbindelse med militarisme og krig. Der hersker stor uklarhet. Hvad vi først behøver er en objektiv utredning om midlerne. Jeg tror at en komité ialfald kunde finde et diskussionsgrundlag for dette spørsmål. Vernepligtsstreiken er et andet spørsmål, som ogsaa bør utredes. Den er jo vanskelig at gjennomføre organisationsmessig. Den har heller ikke den karakter som massestreiken. Faar vi et flertal inden folket mot militarismen, saa vil den nok falde. Landsstyret for Det norske arbeiderparti har nu nedsat en komité paa 3 mand til at utrede spørsmålet og vi bør nedsætte en komité som kan slutte sig til denne i arbeidet.

M. Tranmæl: Paa forrige kongres blev det enstemmig vedtat at omsende spørsmålet til drøftelse i foreningerne, og at saa resultatet skulde forelægges denne kongres. Nu foreligger der igjen forslag om utsættelse. Det er nu saa at kongressen i Wien ikke kom istand som en følge av krigen; men det er ikke gyldig grund for at vi forsømmer spørsmålet. Fagorganisationen har været haardt rammet av krigskrisen; hele vor bevægelse har været truet av militarismens herrer. Jeg tror derfor en diskussion vilde gjort sin nytte. Jeg har tro paa at en utredning vil gjøre sin nytte, og da partiet nu har nedsat en saadan komité, saa kan det vel forsvares; men det burde ikke være nog t iveien for at vi gav denne komité mandat til at sammenkalde en almindelig arbeiderkongres i forbindelse med den besluttede ekstraordinære fagkongres til at behandle dette spørsmaal. Det er nu saa at de fleste fagforeninger staar i partiet og har anledning til at gjøre sig gjældende paa begge steder; men en almindelig arbeiderkongres vilde gi saken større vekt. Vi maa gjøre spørsmålet saa aktuelt at det opfattes i avdelingerne og av vore motstandere som fuldt alvor. En saadan behandling av spørsmålet vilde derfor være av stor nytte for vor stilling til hele det borgerlige kobbel.

S. Hetland foreslog: «Dagsordenens punkt 7 utsættes til behandling paa førstkomende kongres.»

Forslaget forkastedes med stort flertal.

A. Bratvold: Vi er alle klar over spørsmålets betydning for organisationerne. Vi er ogsaa klar over organisationens opfatning av militarismen og det saakaldte forsvar. Men det praktiske vedtingen, motstandens organisation, fortjener en grundig overveielse. Der er her vanskeligheter som stilles som maa fuldt utdebatteres. Vanskelighetene og mulighetene for held paa den ene eller den anden vei er ikke drøftet som de skal. Det maa derfor være det heldigste at nedsætte en saadan komité, og dens utredning kunde vel da ogsaa forelægges og behandles paa den besluttede ekstraordinære kongres. Slikt kan ikke avgjøres paa en almindelig kongres. Fagorganisationens stilling blir fagorganisationens sak. Partiet har præcisert sin stilling, hvad den parlamentariske side angaar paa landsmøtet i Trondhjem, fagorganisationen bør ogsaa præcisere stillingen fra sin side. Vi kan ikke blande sammen her, og derfor er jeg uenig i forslaget om en slik almindelig kongres. Den vilde være høist uheldig.

Lars Sæther: Spørsmålet om anvendelse av utenparlamentariske midler staar endnu paa diskussionens standpunkt iblandt os. Vedtagelsen av forslaget fra Skien vil føre til at alle kræfter mot militarismen vil samles. Der hersker stor forvirring som man vil se av den enquête som «Klassekampen» har ført. En almindelig kongres vilde derfor faa stor betydning. Men det er at merke sig, at det nok blir fagforeningerne som i de kommende tider vil faa nærmest føling med militarismen, likedan her som ute i det store Europa. Borgersamfundet vil nok ikke vike tilbake for at føre militæret mo os i vore kampe. Fagoppositionen maa derfor gripe offensiven mo

militarismen. Det er nok saa, at partiet vil gjøre sit; men ogsaa her i Norge har vi set at partiet har delt sig paa spørsmålet om kamp mot militarismen.

Alfr. Øvergaard meddelte at Skiensforslaget var ændret til at lyde derhen at istedetfor «almindelig arbeiderkongres» sættes: «den ekstraordinære kongres i 1917, dersom komiteens indstilling da skulde foreligge».

L. Sæbø: Der er ogsaa hos os gjort forberedelser angaaende krigssituationen, og vi vet at det er en nationalistisk aare i os alle. Vi maa derfor hurtigst mulig komme til enighet om dette spørsmaal. Arbeiderpartiet har faat klare linjer; dets medlemmer vet hvad de skal holde sig til i sit virkeomraade. Men militarismen maa bekjæmpes baade faglig og politisk; partiet maa være sikker paa at ha den faglige organisation bak sig, naar det handler. Der kan være vanskeligheter ved at finde et standpunkt paa kongressen her, og derfor vil jeg ogsaa anbefale den foreslaede komité, da det er det fornøftigste; men det er av stor betydning at vi kommer til enighet saa snart som mulig.

A. Gabrielsen: Saken er saa indgaaende behandlet baade i arbeiderpressen og paa nationale og internationale kongresser, at spørsmålet er klart for alle klassebevisste arbeidere over hele verden. Man vet hvilken fortreffelig institution militarismen er i arbeidsgivernes hænder. Jeg har merket mig at Lian nævnte de parlamentariske midler først og satte de utenparlamentariske i anden og likesom ringere række. Jeg kan skjønne at han som stortingsmand, som parlamentariker taler saaledes. De parlamentariske midler skal være nr. 1 og massestreiken nr. 2. Men parlamentarismen har spillet bankerot over hele linjen i kampen mot militarismen. Jeg behøver ikke paapeke nærmere alt det som taler for en saadan anskuelse. De parlamentariske linjer er uholdbare. Der maa findes nye veie og midler ogsaa i kampen mot militarismen. Man kan si at de internationale kongresser ikke har tat standpunkt; men vi skal ikke vente paa det. Vi skal gaa foran, vi som kan, og saa kan vi faa et internationalt samarbeide istand.

Alfr. Øvergaard anbefalte Skiensforslaget.

Eftermiddagsmöte lördag 17. juni.

Dirigent: *A. Knudsen*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Militarismen.

(Fortsættelse.)

O. Lian: Det var egentlig Gabrielsens opfatning, at jeg i egenkap av parlamentariker skulde ha sat de parlamentariske midler i første række og de utenparlamentariske i anden som foranlediget mig til at forlange ordet. Vort partis parlamentariske linje mot militarismen er klar nok. Men naar det gjælder utenparlamen-

tariske midler er vor stilling usikker. Med hensyn til massestreiken, saa er den jo uprøvet, og der er mange ting at ta i betragtning. Vi maa kunne bruke begge slags midler. Vi er stort set enige om dette spørsmaal. Vi er ogsaa enig om at søke at finde de bedste former for vor kamp. Derfor bør man kunne slutte sig til sekretariatets forslag. At holde en særlig almindelig arbeiderkongres er at gaa over bækken efter vand. Alle retninger er repræsenteret i de to hovedorganisationer og det er desuten spørsmålet om *fagorganisationens* stilling som nu skal bringes paa det rene, og hvis man mener at der skal fattes bindende beslutninger og ikke bare vedtages resolutioner, maa det være landsorganisationens kongres, som fatter beslutningerne. Men jeg har ingenting imot, at man føier til sekretariatets forslag at saken skal forelægges for den ekstraordinære kongres næste aar.

Sekretariatets forslag blev derpaa ændret saaledes at det istedetfor ordene «i god tid næste kongres» sattes: og *forelagt den ekstraordinære kongres i 1917»*.

S. Hetland: Vi har ikke realitetsbehandlet dette spørsmaal endnu, og jeg kan ikke stemme over det idag. Man ser, at de tyske arbeidere er antimilitarister; men naar krigen kommer, saa trækker de straks i klærne.

Ivar Ertresvaag: Det er ikke forsvarlig at behandle de økonomiske følger av denne sak paa en almindelig kongres, og jeg stemmer derfor for sekretariatets forslag om nedsættelse av en komité og at saken blir forelagt den ekstraordinære kongres.

Chr. H. Knudsen: Saken har nok i aarevis været drøftet i vor presse; men derfor kan den i sine detaljer og følger trænge utredning. Arbeiderpartiet har fastsat programmet og utpekt retningen paa landsmøtet i Trondhjem; og for nogle dage siden nedsatte partiets landsstyre en komité for at finde diskussionsgrundlag for foreningerne ut over landet. Vi har ogsaa principielt tat stilling til spørsmålet idet vi gav vore repræsentanter til den internationale socialistkongres mandat til at stemme for Keir Hardies og Vaillants forslag. Fagorganisationen maa selv bestemme aktionen. Det forundrer mig dog at man taler om vernepligtsstreik. Jeg har selv som soldat prøvet det en halv dag; men fik nok av den. Det er en vanskelig opgave. Selv om man forberedte den hemmelig vilde den neppe lykkes. Men det som idethele maa gjøres maa man ha redegjort for, og da er forutgaaende komitéarbeide nødvendig. En fælles behandling av spørsmålet er nødvendig, fordi partiet ikke kan fatte nogen beslutning angaaende fagorganisationens optræden. Saken maa forberedes av en komité og grundig forberedes til forelæggelse for foreningerne. Jeg er enig i sekretariatets forslag. Vi maa desuten ha mer penger til agitation. Hadde vi hat penger nok var der ikke bare 19 socialister paa stortinget, men 40. Var jeg medlem av denne forsamling vilde jeg ikke betænke mig paa at bevilge 50000 kroner til agitation, saa vi kunde gjøre alt vi orket for at knække det regjerende parti.

Anton Jonassen: Jeg skulde gjerne ønsket at vite om den social-

istiske presse ikke snart ogsaa vil begynde at drøfte, hvorledes freden kan skaffes tilveie. Vi maa henvende os til pressen og faa spørsmålet diskutert og paa den maate ogsaa søke at faa vakt interessen i de krigførende land.

Knud Dalastøl: Vi behøver ikke at diskutere de organiserte arbeideres stilling til militarismen. Den er kjendt i alle land. Men kongressen bør vedta sekretariatets forslag.

M. Tranmæl: Selvfølgelig maa der bli en fagkongres, som tar den endelige beslutning, men det skader ikke om saken før kommer op til drøftelse paa en almindelig kongres. Det bedste er at kongressen nu supplerer den komité som arbeiderpartiets landsstyre har nedsat.

Alfr. Øvergaard fastholdt Skiensforslaget.

Lars Sæther: Jeg finder det uheldig om man vil sende denne sak til femtenmandskomiteen og det vil ogsaa være uheldig at behandle den paa den ekstraordinære kongres. Landsorganisationen maa faa sin permanente militærkomité. Den ekstraordinære kongres vilde faa to altfor store saker at behandle om ogsaa denne sak skulde sendes dit. Jeg vil gi min tilslutning til alt som er sagt om at vi maa ofre mer paa agitationen end vi hittil har gjort.

O. Lian: Komiteen, som sekretariatet foreslaar, maa vælges blandt landsorganisationens medlemmer uten hensyn til partifarve. Jeg tænker vi uten debat kan fastslaa antallet. I tilfælde forslaget vedtages vil jeg foreslaa 4.

Votering: Sekretariatets forslag med den foretagne ændring og med den forutsætning at komiteen blir bestaaende av 4 medlemmer, vedtoges mot 4 stemmer.

Beretning for 1. halvjaar 1916.

Dirigent: *Oscar Ruud.*

O. Lian: Sekretariatet har iaar avholdt 38 møter. Desuten er avholdt 2 fællesmøter mellem forbundsstyrene og sekretariatet samt 1 repræsentantskapsmøte.

337 saker har været under behandling. Av overenskomster som er opsagt og lønskrav som er fremmet skal jeg nævne følgende:

Arbeidsmandsforbundet: Bergverkerne, feiersvendene i Kristiania, Porsgrund elektrometallurgisk A/S, tekstilfabrikkene i Kristiania, Strindens teglverk, Trondhjem, Kragerø karbidfabrik, Notodden karbidfabrik, Rødskog guldfabrik, Lillehammer kommune, kaiarbeiderne i Sandnes, Næs sagbruk, Mosjøen, Jørpelandts elektricitetsverk, Hovdenaks stol- og møbelfabrik, Korkskjæerne i Bergen, Odda cyanamidfabrik, Odda karbidfabrik, Kristiansund jord- og stenarbeidere, Kristiansands nikkelfineringsverk, Skaftun kalkbrud, Bergens kommune, Tromsø kommune, Aalesunds murarbeidere, A/S Rosendahl & Co.s tekstilfabrik, Salsbrukets lasteplads, dunkarbeidere ved Mustad fabrikk, Royal vaskeri, Kristiania, Borregaard karbidfabrik, Luossavaara Kiirunavaara A/S, Narvik, statens jernbane- og befæstnings-

anlæg, Løkkens verk, Hunsfos nyanlæg, stenarbeiderne i Aalesund, Gulskogen guldfabrik, Sundløkkens smelteverk, Spørck & Co. og Løven mineralvandfabrik, Trondhjem, Sandefjord murarbeidere, Larvik murarbeidere, Trondhjems bryggerier, Nustadfos smelteverk, Christiania spikerverk, Østborgs kalkstensbrud, Moss, Larvik og Bergens glasverker, margarinfabrikken «Arild», Trondhjem, Nordenfjeldske sprængstoffabrik, Kristiansands elektricitetsverk, Solbergelvens spinneri og væveri, Brødrene Hansens stavskjæreri, Østfoldske kreds' telefonanlæg, Rikstelefonens impregneringsanstalt, Røragen og Gulbergs chromgruber, Molde sten-, jord- og cementarbeidere, Førde og Nøstdals veianlæg, Lewis Millers og Meraker bruks virksomheter, Hommelvik, A/S Bjølvefossen, Aalvik, Kristiania gasverk, Hønefos cementstøperi, ølbryggeriarbeiderne i Kristiania, Trondhjems preserving Co., Vask og rengjøringskvinderne ved Norsk Hydro, Aasen og Mjøndalen kalkfabrikker, Bergens stenarbeidere, Solbergfossens utbygning, Norsk Hydro (Rjukan og Notodden), Pienes Mølle, Buviken, Meraker smelteverk. — Ialt omfattende ca. 11850 arbeidere.

Baker- og konditorforbundet: Skien, Kristiania, Haugesund, Trondhjem, Vardø, Tromsø, Stenkjær, Rjukan, Sulitjelma, Hønefoss, Stavanger, Kristiansund N., Notodden, Molde, Mo i Ranen, Lillestrøm, Porsgrund, Hammerfest, Kongsvinger, Arendal og de kvindelige arbeidere ved Trondhjems kjæks- og knækkebrødfabrik. — Ialt omfattende ca. 1170 arbeidere.

Bokbinderforbundet: Redlichs albumfabrik, Kristiania, Nordenfjeldske papirindustri, Trondhjem, Stavanger og Bergen. — Ialt omfattende ca. 227 arbeidere.

Barber- og frisørsvendenes forbund: Barbererne i Kristiania omfattende ca. 150 mand. Ordnet uten arbeidsstans.

Havne- og transportarbeiderforbundet: Aalesunds bryggearbeiderforening, Bergenske dampskibsselskaps kullager, Bodø, Fredrikstad stuerarbeiderforening, Svolvevær, Piene & søns lager, Trondhjem, Follafos lastearbeiderforening, Sannesund losse- og stuerforening, Sarpsborg, Harstad. — Ialt omfattende ca. 783 arbeidere.

Jern- og metalarbeiderforbundet: Catrineholm emaljefabrik, North Western Cyanamide Co. Odda, Alby United Carbide Factories Ltd., Odda, Kristiansands elektricitetsverk, Kristiansands nikkelrafineringsverk, Sarpsborg komm. elektricitetsverk, Christiania spikerverk, reparatørene ved Kristiania bryggerier og entreprenørforeninger, Bergens komm. elektricitetsverk, Kongsberg vaabenfabrik, vognsmede- og hovslagerfaget i Kristiania. — Omfattende ca. 850 arbeidere.

Kjøre- og handelsarbeiderforbundet: Strømmens koop. handelsforening, arbeidsvognmændene i Kristiania, korn-, mel-, og kolonialgrossererne i Kristiania, Drammen, Sarpsborg, Havnens teglverk og sag, Sulitjelma koop. selskap, Kongsberg vaabenfabrik. — Ialt omfattende ca. 420 arbeidere.

Malerforbundet: Rjukan, Haugesund, Sandefjord, Notodden, Sarpsborg, Kirkenes, Moss, Horten. — Omfattende ca. 230 arbeidere.

Matros- og fyrbøterunionen: Landets samtligerederier, omfattende ca. 4000 mand.

Murerforbundet: Skien, Lillehammer, Vestfjorddalen, Tønsberg (murerne og murarbeiderne), Molde, Larvik. — Ialt ca. 164 arbeidere.

Møbelindustriarbeiderforbundet: Bergen, Gjøvik, Sarpsborg, Aalesund, Fredrikstad, Kristiania, Skien, Hamar, Tønsberg, Ekersund, Tvedestrand, Moss, Porsgrund, Drammen, Fredrikshald, Risør, Arendal, Molde. — Ialt omfattende ca. 950 arbeidere.

Papirindustriarbeiderforbundet: Prolongation av overenskomsterne i papir-, cellulose- og trømasseindustrien, Saugbruksforeningens papirfabrik, Fredrikshald, Namdalens trøsliperi, Moelvrens cellulosefabrik, Cappelens trøsliperi, Kalvild trøsliperi. — Ialt omfattende ca. 10450 arbeidere.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet: Sørumsand trøvarefabrik, J. N. Jakobsen & Co., Grøsvik, Værdalsbruket, Levanger, Trones bruk, Union & Co.s bruk, Nøsted bruk, Mandals interessentskap, Den norske børste- og penselfabrik, Kristiania, Strømsbo damp-sag og høvleri, Osterhaugsgatens høvleri og oplagstomter, Vittingfos bruk, Wesnes kassefabrik, Stavanger, Rena bruk, Fredrikstad trømelfabrik, Wilhelm Jordans fabrik, Kristiania, Nerdrum bruk, Fetsund, Hegermands bruk, Kristiansand S, Fjeldhus tomt, Kristiania, Henriksens kassefabrik, Kristiania, Skedsmo bruk, Lillestrøm, W. Ekebergs bruk, Lillestrøm, Lillestrøms bruk, Lillestrøm, And. H. Kiærs bruk, Glemminge, Ludvik Wieses bruk, Glemminge, Søren Wieses bruk, Glemminge, Walle Eksport, Rølsøi, Mathisens bruk, Fredrikstad, Fjeldkilens bruk, Onsø, Sagbruksforeningens bruk, Fredrikshald. Fritzø verk, Larvik, Jakob Digres bruk, Trondhjem, Huitfeldt & Co.s bruk, Trondhjem, Steinsvikens damp-sag, Stenkjær, Bangdalsbruket, Bangsund. — Ialt omfattende ca. 3490 arbeidere.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet: Logarverne hos Chr. Radich, Lillestrøm, hvitgarverne i Kristiania, Kristiania logarvere, Drammens lærarbeiderforening, Fredrikshald logarvergruppe, logarverne i Trondhjem. — Ialt omfattende ca. 160 arbeidere.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet: Ytre Aadalen, Soknedalen, Koppang, Sørskogbygden, Heradsbygden og Jømna, Koppang og Storelvedalen Rasten, Vestre Spone skogsarbeiderforeninger samt Dalens arbeiderlag. — Ialt omfattende ca. 720 arbeidere.

Skotøiarbeiderforbundet: Lillehammer, Bergen, Kristiansund, Moss, skofabrikken «Ballata», skofabrikken «Norrøna», Hamar, skofabrikken «Vidar» og Trondhjems skofabrik, Sandnes, Stavanger, Kristiania, Gjøvik, Trondhjem. — Ialt omfattende ca. 2060 arbeidere.

Stenhuggerforbundet: Rieber & Søn, Bergen, Rjukan, Kristiania, Idefjord og Fredrikstad distrikter, marmorarbeiderne hos Rieber & Søn og Vestlandske stenhuggeri i Bergen, stor- og finstenstariffen, stenhuggerierne i Tønsberg, Larvik og Flisen, granit- og marmorsliperne i Kristiania — Ialt omfattende ca. 210 arbeidere.

Skrædderforbundet: Drammen, Skien, Kristiansund, Aalesund, Stavanger, Fredrikshald, Bergen, Trondhjem. — Ialt omfattende ca. 360 arbeidere.

Trøarbeiderforbundet: Tønsberg, Jømna, Strømmens trøvarefabrik, Drammens trøvarefabrik, Bergen (bøkkerne), Moss, Trondhjem

(bøkkerne), trævarefabrikarbeiderne i Heggedal, Kristiansund N., trævarefabrikken i Larvik, Stavanger, Molde, Kirkenes, tømrere og snekkere i Bærum, Sandnes, Skien, Fredrikstad, Saude, bøkkerne i Haugesund, trævarefabrikarbeiderne i Bergen, salpeterfabrikken paa Notodden, trøarbeiderne ved Løkkens verk, Odda, Hunsfos, Lillehammer, bøkkerne ved Stavanger smørfabrik. — Ialt omfattende ca. 1600 arb.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund: Tapetsererne og dekoratørene i Kristiania. — Ialt omfattende 143 arbeidere.

Tobakarbeiderforbundet: Larvik. — Ialt omfattende 65 arb.

Forgyldernes fagforening i Kristiania: Omfatter 49 arbeidere.

Korkskjærernes forening: Korkskjærerne i Kristiania. Omfatter 60 arbeidere. Ordnet uten arbeidsstans.

Det som har vakt størst oppmerksomhet er dog de store konflikter i grubeindustrien og jernindustrien samt storlockouten og den faglige situation som derved er indtraadt.

Aaret 1916 gav os følgende billede av tarifrevisjoner ordnet efter den maaned, hvori tariffene utløper: *Januar*: Bergverks-tariffene (4700 arbeidere), tricotagetariffer (335), trævarefabrikker og andre (600). Ialt tariffer for 5635 arbeidere. I *februar* utløp ialt tariffer for 600 arbeidere. Det er enkelte tekstilfabrikker m. m. *Mars* kom med et meget høit tal, nemlig 23500 arbeidere i tarifrevision. Det var jernoverenskomsten, som omfatter 19500 arbeidere, og sjømandstariffene m. m. med 4000 arbeidere. *April* viste ogsaa et høit tal, nemlig tarifutløp for ialt 7332 arbeidere. Det er en række bedrifter, hvorav kvælstof- og elektrokemiske fabrikker omfatter det største arbeiderantal, nemlig 5204. Desuten endel industri- og handverksgrupper som skotøiindustri, møbelsnekkere, bryggearbeidere, skræddere, malere etc. *Mai* møtte med et samlet antal av 4560 arbeidere i tarifrevision. Saaledes bakerne 1600, trævareindustri etc. 900, kjøretransport 500, sagbruk etc. 500, samt endel forskjellige bedrifter med ialt 1000 arbeidere. *Juni* fortsatte med nye 3100 arbeidere, hvis tarifoverenskomster utløper. Her kommer stenhuggerne med 1700 arbeidere, samt havnetransport etc. med ca. 1000.

Bergverksoverenskomstene indledet det hele. Den 3. januar sa arbeidsgiverne op arbeiderne ved 9 gruber da enighet om nye tariffer ikke kunde opnaes. Og de erklærte at uten overenskomster kunde arbeidet ikke fortsættes. Saken kom da for riksmæglingmanden som nedla forbud mot stansen, og paabegyndte mægling. Denne paagik fra 7. januar til 30. januar uten at det lykkedes at opnaa enighet om et mæglingsforslag. Det vilde føre forvidt her at gaa ind paa alle faser i denne mægling. Arbeidsgiverne holdt paa krisetillæg. Dette erklærte arbeidernes repræsentanter ikke at kunne akseptere, idet mindste lønssatserne maaatte forhøies. Da enighet saaledes ikke kunde tilveiebringes fremsatte vi forslag om at der skulde optages forhandling ved hvert enkelt bergverk mellem repræsentanter for bedrifterne og arbeiderne angaaende den for de enkelte bergverk specielle lønningstarif, og at disse forhandlinger skulde være tilendebragt den 15. februar, til hvilken dag nyt mæglingssamling skulde fast-

sættes. I mellemtiden skulde arbeidet ved bergverkerne fortsætte. Arbeidsgivernes repræsentanter erklærte, at de ansaa dette forslag for uakceptabelt.

Mæglingen blev derpaa avsluttet den 30. januar.

Det var altsaa lønsspørsmålet som var det avgjørende ved disse forhandlinger. Tarifferne ved gruberne har været gjældende i 5 aar, og det som opnaades i 1911 var ikke meget. Arbeidsgiverforeningen hadde hele tiden steilt indtat det standpunkt, at de ikke vilde gaa med paa en almindelig tarifrevision, men kun gi et krisetillæg. Dette arbeidsgivernes standpunkt førte til at der ikke kom virkelige forhandlinger igang. Et maanedlig dyrtidstillæg ved gruberne er av tvilsom værdi, idet det overveiende arbeide utføres i akkord. Og man frygtet for at akkorderne kunde sættes saadan, at hele gevinsten ved dyrtidstillægget utjevnes paa en eller anden maate. Det er mindstelønnen som er det eneste grundlag for lønsberegningen ved gruberne. Og derfor er det ogsaa naturlig at det er en mindstelønsregulering som maa til. Den eneste utvei som nu stod igjen var at opta en tarifforhandling for hver enkelt grube for at forsøke om der kunde opnaaes et resultat paa den maate. Men arbeidsgiverne kunde ikke vente, ti lockouten maatte sættes iverk mens det var vinter. Sekretariatet iverksatte straks sympatistreik for kislasterne i Trondhjem og ved et nyanlæg, kraftanlæg ved Røstvangen. Repræsentantskapet sammenkaldtes til møte 9. mars og fattet da beslutning om sympatistreik ved Norsk Hydros samtlige bedrifter og anlæg, hermetikfabrikkerne i Stavanger, melkekondenseringsfabrikkerne, Bryn og Halden tændstikfabrikker m. m.

Nu utviklet saken sig med rivende hast. Foruten grube-tarifferne stod tarifrevision for døren i en række andre brancher: jernindustrien, sjømandene, skotøiindustrien, møbelsnekkerne, den elektrokemiske industri osv. Alle disse overenskomster løp ut den 1. april og saa sent som omkring den 20. mars var der ingen enighet opnaadd. Imidlertid var nye forhandlinger om bergverksoverenskomsterne optat under riksmæglingsmandens ledelse, og paa henstilling fra denne hadde sekretariatet besluttet en utsættelse av sympatistreiken, som skulde træde i kraft 25. mars. Den blev nu utsat, men kunde iverksættes med 8 dages varsel. Forresten, naar det kom til stykket, saa viste det sig at være svært liten stemning for sympatistreik blandt de øvrige arbeidere. Ogsaa inden de øvrige grupper paagik forhandlingerne hver dag. Den 31. mars var jernoverenskomsten utløpet uten at enighet om ny var opnaadd, — det samme gjaldt Norsk hydro, sjømandstarifferne, møbelsnekkerne, skotøiindustrien og en række andre. Men der var dog endnu ikke kommet til noget definitivt og avgjørende brudd. Da det inden jernindustrien syntes at være smaa utsigter til enighet opsa formerforbundet pladsene over hele landet til fratrædelse den 11. april, likesom jern- og metalarbeiderforbundet opsa pladsene ved flere mekaniske verksteder. Arbeidsgiverforeningen svarte med at erklære lockout ved alle mekaniske verksteder og skibsbyggerier — altsaa i hele jernindustrien, ca. 20 000 mand. Likeledes erklærtes lockout i skotøiindustrien.

Under alt dette paagik mægling hos riksmæglingsmanden og forhandlinger med arbeidsgiverne. Den 17. april gjorde arbeidsgiverforeningen et nyt tricks i den før saa brokede affære, idet den erklærte at den gjorde løsningen av overenskomsten i jernindustrien avhængig av at der ogsaa blev en løsning ved bergverkerne. Herved slog arbeidsgiverforeningen benene under jernforhandlingerne, som gik istaa. Tirsdag den 25. april indtraadte saa arbeidsstans i jernindustrien. Mæglingen ianledning grubekonflikten fortsatte fremdeles hver dag.

I flere andre industrier opnaaddes imidlertid enighet. Saaledes i skotøiindustrien og i papirindustrien m. fl. Men det vilde føre for vidt at gaa ind herpaa nu. Knutepunktet var grubekonflikten. Paa den stod det hele. Og under mæglingen forsøkte man da at løse denne. For Norsk hydros vedkommende blev der heller ingen løsning og pladsene blev opsagt til 15. mai. Den 29. april fremsattes da et mæglingsforslag som blev sendt grubearbejderne til avstemning. Man enedes derpaa om at søke optat ny mægling i jernkonflikten, og disse paabegyndtes den 4. mai. Likeledes optoges mægling for Hydro.

Mæglingsforslaget i grubekonflikten blev imidlertid forkastet baade av arbeiderne og arbeidsgiverne og arbeidsgiverforeningen blev aldeles desperat. Den erklærte generallockout over hele linjen fra 3. juni. Ca. 70 000 arbeidere skulde paa gaten midt i dyrtiden. Det var vanviddets dage.

Riksmæglingsmanden tok imidlertid fat med nye mæglingsforsøk. Stridspunkterne var mange og er vel i saa frisk erindring, at jeg ikke skal gaa i detalj.

Generallockoutmeddelelsen skaket hele landet op, og regjeringen begynte at røre sig. Den halte frem sit gamle *voldgiftsforslag*. Den 24. mai meddelte Gunnar Knudsen til «Social-Demokraten» at regjeringen vilde foreslaa tvungen voldgift, hvis der ikke kunde bli enighet, og den 26. mai fremsatte Abrahamsen propositionen i tinget. Samme dag opnaaddes enighet om et nyt forslag i grubekonflikten og den 28. mai opnaaddes likeledes enighet i jernkonflikten. Forslagene, som var tiltraadt av forbundene, blev sendt arbeiderne til avstemning.

Da tok regjeringen forslaget om voldgiftslov tilbake.

Under al denne strid var altsaa tariffene ordnet og vedtat i en række industrier: Papirindustrien, skotøiindustrien, tekstilfabrikerne, bryggerierne, bakerne, sjømændene, sagbruksindustrien, trævarefabrikkerne, skrædderne i endel byer, glasfabrikker, ved en række transportforretninger osv. Hadde det lykkedes at komme over jern- og grubekonflikten skulde der saaledes været utsigt til at kampen allikevel skulde drive over. De organiserte arbeidere i Norge kunde spares for en oprivende arbeidsstans nu i den voldsomme dyrtid og voldgiftsloven vilde undgaaes. Det var vort ræsonnement. Generallockouten blev utsat til den 6. juni. Den 2. juni forelaa avstemningsresultatet ved gruberne og ved verkstederne. Forslaget var forkastet. Ved gruberne 140 for og 741 imot, ved verkstederne 1960 for og 3596 imot. Av ca. 20 000 arbeidere hadde kun 6 437 stemt.

Regjeringen kom da atter med sit voldgiftsforslag. Det ekspederes i socialkomiteen paa en halv time. Saavel høire som venstre stemte for loven. Kun de 2 socialdemokrater var imot. Mandag den 5. juni, altsaa 2 dage efterat resultatet av arbeidernes avstemning forelaa, var voldgiftsloven allerede oppe i odelstinget, og dagen efter, altsaa den 6. juni, besluttede forbundsstyrene og sekretariatet at iverksætte den av den ekstraordinære kongres besluttede proteststreik mot voldgiftsloven. Jeg skal ikke her komme ind paa voldgiftsloven og proteststreiken. Den er jo behandlet. Men det var vor taktik at søke at komme over de vanskelige tider nu uten at ta storkampen med arbeidsgiverne. Enhver maa indrømme at tiderne just ikke var de bedste at ta kampen i, saa dyrt som alting er og selv om der er gode konjunkturer. Dog var det ikke vor agt at vike tilbake for generallockouten, da det viste sig at den ikke kunde undgaaes og vi hadde vundet at faa den paa en tid av aaret, da arbeiderne vilde lide mindst. Det maa ansees for meget sandsynlig at generallockouten vilde blit en vældig fiasko for arbeidsgiverne, og det forstod de nok ogsaa, eftersom deres egen mand, medlem av centralstyret, konsul Pøttersen, stemte for loven. Regjeringen kom altsaa og reddet arbeidsgiverne ut av knipen.

Alfr. M. Nilsen: Jeg hadde ventet at organisationen dennegang vilde forberedt sig til at ta en storkonflikt, at man vilde tat bestemmelser om de økonomiske foranstaltninger dermed. Men der blev ikke forberedt noget. Da arbeidsgiverne konsekvent negtet at gaa med paa tarifrevision, bare vilde yde dyrtidstillæg, visste man ikke hvorledes saken skulde gripes an. Der var forvirring baade med hensyn til bergverkskonflikten og Norsk hydro. Under forhandlingerne med Norsk hydro møtte repræsentanter for alle forbund, og disse røk uklar med hinanden like foran arbeidsgivernes næse. Sekretariatets mand var av alle den som var mest i vildrede. Man hadde ingen plan at gaa efter, ingen linje. Det er beklagelig at ikke arbeiderne her i landet er kommet saa langt at de forstaar hvor nøie sammenhengende kampen er. Hvert fag eller forbund tænker bare paa sig selv. De tænker ikke over konsekvenserne for de andre. Det gjælder bare at hytte sig selv. Mit standpunkt var, at da arbeidsgiverne kom med sin lockout i grubekonflikten, saa skulde vi svart ved yderligere at utvide konflikten. Vi skulde søkt at faa en hurtig avgjørelse med grubearbeiderne og faat dem ut av veien for de andre som kom efter. Det blev ikke forsøkt, og saa fik vi den suppe vi nu staar oppe i. Da vi sammenkaldte møte for at drøfte sympatistreiken, var arbeidsmandsforbundet det eneste forbund som vilde gjøre noget. Det blev saa besluttet at spørre medlemmerne. De, som ikke hadde betingelser i nogen utstrækning for at kjende situationen. De svar man fik var nok saa matte. Javel, det kan forklares. Jeg vet heller ikke om de som har sendt ut spørsmålene ogsaa har anbefalt sympatistreiken. Men det burde været gjort, som stillingen laa an. Arbeidsmandsforbundet kunde jo erklært sympatistreik selv for sig; men det var ikke godt. Det forslag man fik var latterlig. Det kunde ingen betydning faa, naar man ikke tok med

de andre industrier som kunde gjort mon. Man undskylder sig med at vi ved at erklære stor sympatistreik vilde fremkaldt voldgiftsloven. Den fik vi jo, og vilde faat allikevel, og da var det ufor-svarlig for den skyld at la folkene gaa og langsulte. Der maa forlanges fuld og hel solidaritet i vore handlinger; men grubearbejderne har ikke følt den iaar. Der har været mangel paa system og handlekraft; der har været undfaldenhet. Alt initiativ er blit overlatt til arbejdsgiverne. Dette gjælder alle de lønskrav som er ført iaar, og det er en skam for de norske arbeidere i deres historie.

M. Tranmæl: Der er sammenhæng mellem den maate kampen er ført paa og resultatet. Truselen om voldgiftsloven har været det farligste. Den har der været viftet med til stadighet. De forhandlinger som er ført maa man ogsaa ta i betragtning naar man ser paa proteststreiken. Vor proteststreik var ikke rettet mot arbejdsgiverne, men mot samfundet. Og saa gaar man da hen og holder sig efter de 14 dages opsigelse! Man skulde latt alle arbeidere gaat fra arbeidet paa samme dag. Det vilde været mon i det. I fremtiden maa vi føre vore kampe saa de rammer motstanderen like i ansigtet. Jeg tror ikke paa at der vilde ha blit nogen forfølgelse; men om den var kommet, saa vilde vi ogsaa været tjent med den. Det gaar ikke an at føre kamp mot samfundet paa et punkt og undlate den paa et andet. Den maa lægges an over hele linjen samtidig.

H. Pettersen: Møtet angaaende konflikten ved Norsk hydro var ikke slik som Alfred Nilsen har skildret det. Der var ingen uenighet mellem arbeidernes forhandlere. Det burde ogsaa kanske været oplyst noget om de svar som indkom angaaende sympatistreiken. Det er ingen tvil om at deres vilje, som den var uttalt, er fulgt, og Nilsen pukker jo altid paa at arbeiderne selv skal avgjøre spørsmålene. Man maa ogsaa huske paa hvilken aarstid det var. Vore folk var *ikke* imot sympatistreiken; men her føres jo likefrem klage over at vi ikke har truet frem voldgiftsloven før.

Carl Jensen: Vi har hat det indtryk at bergverkskonflikten blev trænert under avstemningen. Jeg vet ikke om det var bergverksarbeiderne selv eller sekretariatet som kunde være skyld i det. Jeg vil høre med landsorganisationens formand om saken var trænert.

O. Lian: Det kan være letvint for Alfr. Nilsen at optræde som han gjør her nu, efterpaa. Men det hører heller ikke hjemme her; det er saker som hvert forbund faar ta standpunkt til. Sekretariatet har ikke motsat sig noget krav fra forbundene, og det er forbundene som i første række har ført kampene, og der har ikke været uenighet mellem forbundene og sekretariatet. Det gaar ikke an at si at der ikke har været nogen plan. Man bør ikke hæve sig op til overpave paa den maate. Vi er i samme hus, og jeg har ikke hørt et ord fra Alfr. Nilsen om at han hadde nogen anden plan. Det er først nu efterpaa at han kommer. Saken er at alt har været samvittighetsfuldt drøftet i sekretariatet, naar det er kommet dit. Feil kan visselig gjøres; det er menneskelig; men jeg tviler ikke paa at I her vet at alt er blit samvittighetsfuldt behandlet. Det

blev paa et tidlig tidspunkt vedtat i sekretariatet, at man skulde motsætte sig prolongation av tariffene og kræve revision, og der var plan, system og fuld enighet. Har der været uenighet mellem forbundene under forhandlingerne med Norsk hydro, saa maa det ha været paa det første møte, og det var da deres egen skyld; sekretariatets stilling var klar. — Det er sagt av Tranmæl at man skal slaa til over hele linjen med en gang. Man skulde altsaa kastet alle landsorganisationens medlemmer ut midt paa vinteren i januar maaned i den dyrtid som var. Dermed skulde vi vundet seiren. Jo, jeg sier tak. Vi som har lært realiteterne at kjende kan tale med om saadant. Da repræsentantskapets sympatistreiksbeslutning blev offentliggjort fremkom der ikke fra nogen kant krav om yderligere utvidelse. Det eneste var litt diskussion om man skulde ta med sjømændene i kystfarten eller ei. Det viste sig umulig av bestemte og sterke grunde. Beslutningen om sympatistreik blev ikke fattet enstemmig. Der var 11 stemmer imot. Man kan ikke si at det har været undfaldenhet; men der har været utvist forsigtighet. Tranmæl sier ogsaa at arbeiderne skulde gaat fra arbeidspladsene uten at overholde opsigelsestiden. Men tillidsmændene har vel ikke faat mandat til at opfordre arbeiderne til at bryte lovene. Hvis det skal ske, saa fik hvert medlem for sig besørge det og ta ansvaret. Vi har ikke adgang til at si til medlemmerne: Bryt loven. Og jeg vet at Tranmæl, om han var i samme stilling, heller ikke vilde gjøre det. Der var mange skjær at klare. Det var midt paa vinteren, og det var dyrtid og usikkerhet i alle forhold. Vi har handlet paa bedste maate, og forbundenes beslutninger er samvittighetsfuldt sat i verk av sekretariatet. — Paa C. Jensens spørsmal skal jeg svare at avstemningen i grubekonflikten ikke var træneret av sekretariatet eller landsorganisationen. Aarsaken til at det tok saa lang tid var at vi ventet paa besked fra Sulitelma.

J. Eikefjord: Dersom vi skal være ærlige maa vi si at forhandlingerne med Norsk hydro var en ren skandale. Man forandret standpunkter, og det ene forbund gik en vei, det andet en anden. Det bedste bevis paa dette er at efter 3 ukers forhandlinger var man ikke engang blit enig om overskriften paa tariffen. Alfred Nilsen var med, og der merkedes heller ikke at der forelaa nogen plan fra ham.

Karl Tømmeraas: Det synes at være likesom en rød traad der gaar gjennem det hele her i Folkets hus, og det er den opfatning, at dersom arbeiderne ikke hadde forkastet tariffene, saa vilde vi ikke faat voldgiftsloven. Deri laa ogsaa truselen. Jeg vet ikke begrundelsen for forkastelse i jern- og metalarbeiderforbundet. Men i Trondhjem blev den forkastet, fordi overenskomsten kun indeholdt uvæsentlige forandringer fra 1911. Der var ikke nogen bedring. I 1911 blev der bestemt et tillatt overtidsarbeide av 30 timer i 4 uker, og der hadde fundet mange overskridelser sted. Naar lønstillægget er saa minimalt, saa er det vanskelig for arbeiderne at motstaa fristelsen. Det er saaledes forstaaelig at arbeiderne forkastet overenskomsten; men dette vil bli et oppgjør mellem de enkelte foreninger

og jern- og metalarbeiderforbundet. Det har været en forkastelig og forargelig trafik at bruke voldgiftsloven som trusel. Man ser hvorledes arbeiderne utover landet oppfatter det. Instinktmæssig gjør arbeiderne i jern- og metalarbeiderforbundet obstruktion imot de overenskomster som nu bydes dem. De oppfatter resultatene som kunstige og misvisende.

Alfr. M. Nilsen: Det skal ikke lykkes Lian at faa det til at jeg ikke har sagt fra paa forhaand. Jeg sa fra saalænge jeg hadde befatning med sakerne. Til Eikefjord vil jeg si, at planerne burde været lagt paa forhaand. Da forhandlingerne med Norsk Hydro kom var stillingen allerede ødelagt. Jeg har ikke rettet kritik bare over sekretariatet; men ogsaa over medlemmerne i organisationen. De skulde vist kampløst og solidaritet. Det er en ganske interessant opplysning. Lian bringer fra repræsentantskapsmøtet at forbundene ikke har sagt fra. Arbeidsmandsforbundets repræsentanter har sagt til mig, at de har hævdet samme opfatning som mig. Man skulde kræve revision av tariffene sa Lian i Skien; men det krav har jeg ikke hørt her i Kristiania. Her sa han, at han ikke kjendte arbeidernes mening om det. Der skal ikke tales om at jeg ikke har sagt fra paa forhaand; men det jeg frygtet vilde ske er indtraadt, og da har jeg lov til at skjærpe kritikken. Om vi ikke hadde seiret, saa vilde vi dog sat vort præg paa kampen, og jeg hævder at det hele var litet planlagt. Man vilde ikke høre vort krav om indkaldelse av en ekstraordinær kongres.

Elias Volan: Jeg har faat det indtryk av konfliktens utvikling at forbundenes repræsentanter har motsat sig utvidelsen. Den sympatistrek som blev besluttet angaar arbeidsmandsforbundet. Pettersen sier, at trærarbeiderne var villige til at gaa med. Ja, de kunde vel ikke staat igjen? Rich. Hansen sa, at hvis hermetikarbeiderne skal gaa, saa skal ogsaa transportarbeiderne. Man trodde at transportarbeiderne ikke var villig til at gaa i sympatistrek for grubearbeiderne. Naar der ikke er interessekamp, saa er de ikke villige. Solidariteten er ikke langt nok utviklet og ret forstaat. Men utviklingen var saa langt fremskreden, naar grubearbeiderne og jern- og metalarbeiderne var ute, at man maatte skjønne at regjeringen vilde fremme voldgiftsloven allikevel, og da arbeidsgiverne kom med 2. opbud, saa skulde landsorganisationen tat ut de andre. Jeg er ikke enig med Tramæl i at vore tillidsmænd skal paabyde lovbrud. Medlemmerne skal ikke skjule sig bak andre, eller lægge ansvaret fra sig. De skulde nedlagt arbeidet uten paabud fra landsorganisationen.

Konrad Larsen: Resultatet av de nye forhandlinger i grubekonflikten var et kompromis. Det kom til at dreie sig mest om *anfaringstiden*, og dette er ufattelig. Grubearbeiderne fandt *lønsvilkaarene* uantagelige. De beskæftiget sig ikke med anfaringstiden. Jeg har faat i oppdrag at spørre landsorganisationens formand, hvorfra dette skrev sig, om det var kastet ind av arbeidsgiverne eller av landsorganisationen. Lønsspørsmålet maatte ha den høieste betydning. Grubearbeiderne i det hele land er i høieste grad utilfreds med det skedde. Saa er det en ting til: Ved Løkkens verk vilde vi været med og støttet de øvrige arbeidere i bergverkene; men vi

blev negtet gang paa gang. Hvis vi hadde faat gaat til arbeidsnedlæggelse tidlig, saa vilde vi øvet stor indflydelse ved at den vilde stanset tilførsel av materiale til papir- og celluloseindustrien.

D. Storvedde: Da hermetikarbeiderne i Stavanger fik anledning til at gaa i streik var tidspunktet ikke heldig. Endel av fabrikanterne var kommet paa den sorte liste i England og manglet emballage. Men da arbeidsgiverne lockoutet blikemballagearbeiderne skulde landsorganisationen ogsaa tat ut hermetikarbeiderne. Hvorfor blev ikke det gjort? Da vilde det hat virkning; ti da var det travelt. Jeg vil understreke Alfred Nilsens uttalelser om at den kamp vi har hat har været forvirret. Men vi skal ikke indskrænke os bare til at kritisere; vi skal ogsaa fremme forandringer. Og den komité som skal behandle organisationsformer og taktik maa ha sin opmerksomhet henvendt paa dette.

A. E. Gundersen: Her synes jeg man optræder som charlataner. Det er jo medlemmerne selv som skal tages paa raad og avgjøre om de vil ha storstreik eller ei. Og hvorfor streiker man? For at vinde noget. Hvordan var saa stillingen i vinter? Det gik med en 6—7 kroner uken bare i kul og ved. Det gik da ikke an at by industriarbeiderne i byerne bare den almindelige streikeunderstøttelse. Der blev saa enighet i sekretariatet om at utsætte til ut paa vaaren. Der har været tarifprolongationer ogsaa i arbeidsmandsforbundet, og vi har drøftet om vi ikke ogsaa skulde motta krisetillæg. Alfred Nilsens kritik her er ganske meningsløs. Og saa kommer Tranmæl og vil at tillidsmændene skal paaby og ta ansvaret for lovbrud! Selv Tranmæl turde ikke ta ind i «Ny Tid» boykoterklæringen av Pienes mølle. De viker selv tilbake for, hvad de kræver av andre. Hvis landsorganisationen hadde foranstaltet lovbrud, saa vet de, at den vilde blit holdt ansvarlig, og hvor vilde det saa ført hen?

Dirigenten: Det meste av det som fremholdes her hører ind under forbundene, og jeg foreslaar strek.

Strek blev vedtat.

A. Knudsen: Kritikken gjælder at da grubekonflikten utbrøt i vinter, at sekretariatet ikke straks erklærte storstreik. Jeg tror ikke det vilde gavnet bergverksarbeiderne. Jeg tror ikke vi med det vilde opnaadd bedre resultat av 1916. Bergverksarbeiderne vilde kanske faat en kortere konflikt; men neppe andet resultat. Man kan beundre bergverksarbeiderne for deres store opfrelse og utholdenhet; men da arbeidsgiverne utvidet bergverkskonflikten hadde de nok ogsaa regnet med at vi skulde gjøre mottræk. Man maa ikke tro, at arbeidsgiverne ønsker gode overenskomster for sine arbeidere; men de vil heller ikke ha sine bedrifter liggende nede. Nu kan man tro, at dersom man var gaat frem paa en anden maate, saa vilde resultatet ogsaa været bedre. Det vilde det sikkert ikke om Alfred Nilsens fremgangsmaate var fulgt. Alt vi forøvrig kan vite er at vi muligens vilde været færdig med affæren før. Den fremgangsmaate som er fulgt har dog ikke været uten virkning. Den har gaat saa haardt utover arbeidsgiverne og tilføiet dem saadanne tap at det har vakt stort opstyr i arbeidsgiverforeningen. Jeg vilde ikke gjerne

hat en saadan kritik som den arbejdsgiverforeningens formand faar. Aarsakerne til at overenskomsterne i jern- og metalarbejderforbundet blev forkastet var forskjellige. Overtidsarbeidet kan ha hat skylden; men lønnen har rimeligvis gennemgaaende været hovedsaken. En stor del av vore medlemmer er misfornøiet med resultatet; men det kan vi jo faa snakket om paa jern- og metalarbejderforbundets landsmøte. Bergverkskonflikten angaar jo Arbeidsmandsforbundet. Der har Ødegaard og Sethil frit faat føre an. Vi skal ikke blande sammen og skape forvirring. For Norsk Hydros vedkommende har der nok været rivninger mellem forbundene; men det er ikke sekretariatets skyld.

A. Aamodt: Det kunde være av interesse om kongressen fik fuld besked om forhandlingerne ved Norsk Hydro. Er det nogen som kunde bebreide Pettersen her saa er det jeg. Hans metode derfra staar som et eksempel paa hvordan forhandling ikke skal føres. Pettersen tok saa altfor meget hensyn til Alfred Nilsens forhandlings-taktik at der ikke blev noget resultat paa 3 uker. Den gik ut paa at der ikke skulde ændres en smule ved de oprindelige krav. Nilsen sa: «Hold paa det! I faar det ikke; men hold paa det!» Jeg sa at jern- og metalarbejderforbundet vilde ikke gaa med paa realitetsbehandling, før arbeidsmandsforbundet hadde faat fastsat mindsteløn. Her snakkes meget om solidaritet. Det sies, at de øvrige arbeidere ikke har vist solidaritet likeoverfor grubearbeiderne. Men har ikke de øvrige ogsaa krav paa solidaritet fra grubearbeiderne? Kan de ikke kræve ikke at bli kastet ut midt paa vinteren? Og endda er det ikke bevist at resultatet vilde blit bedre. Naar jern- og metalarbejderforbundet ikke var saa meget for storstreiken, saa var det bl. a. fordi de var klar over at ogsaa arbejdsgiverne vilde ha konflikten utvidet. Vi staar nu heldigere i det end om det hadde været vi som hadde utvidet konflikten.

H. Pettersen refererte detaljerne fra det første forhandlingsmøte ved Norsk hydro. Da vi fremla forslagene fra vor side, erklærte arbeidsgiverne at de vilde ha prolongation. Jeg sa da, at det blev deres sak ogsaa at fremlægge forslag. Det var dette som blev saa haardt kritisert etterpaa, at jeg hadde opfordret arbeidsgiverne til at fremlægge forslag. Det skulde de ikke.

M. Kristoffersen: Jeg vil stille sekretariatet et spørsmal: Hvorfor har de gaat frem efter lovenes § 8 punkt 7, og har de ikke været opmerksom paa § 6 punkt 5? Repræsentantskapet burde været sammenkaldt.

Kristian Moljord: Der er sterk harme blandt grubearbeiderne over konflikten forløp. Det ser ut som trænering og sabotage. Vi gik ut i januar og nu har vi gaat til i juni paa sultekur. Det er sagt at Sulitjelma var skyld i avstemningens forhaling; men saken blev behandlet dagen efter at vi fik besked, og svaret blev sendt telegrafisk. Det, som det hang i var et andet punkt. Det var kran gel med Folkets hus' tomt, og vi maatte klare dette med arbeidsgiverne før avstemningen. Det sørgelige er at vi blev gaaende saa længe at det vil ta maaneder, kanskje aar før skaden er gjenoprettet

for os. Forholdene i Sulitjelma er ikke gode. Husforholdene er ogsaa slette. Forhandlingerne burde været avbrudt før, selv om voldgiftsloven var kommet tidligere.

Aug. Magnussen: Arbeiderne ved Odda var fra begyndelsen av med paa en storstreik til fordel for bergverksarbeiderne. Men saa kom der en katastrofe ved kraftstationen, og vi fik ca. 6 ukers stans. Mange arbeidere søkte sig væk, og de fleste gik 9—10 uker før de kom i arbeide igjen. Saa kunde vi jo ikke været med allikevel. Jeg er enig i at skal vi sette os utover den lovlige opsigelse, utover loven, saa maa medlemmerne gjøre det paa egen haand og ikke lægge ansvaret paa organisationen.

Knut Dagastøl (talte fra sin plads bakerst i salen og kunde ikke oppfattes). Nævnte at sekretariatet hadde utvist en utilgivelig svakhet.

Alfr. M. Nilsen omtalte nærmere forhandlingernes gang ved Norsk hydro, hvad der blev budt og hvad man krævet. Naar Aamodt hævder at det gik galt fordi hans taktik ikke blev fulgt, saa er det ogsaa at betvile om arbeiderne vilde været tilfreds med hans resultater. Det er ikke sandt at jeg var uvillig til at gaa med paa modifikationer; i sidste fællesmøte besluttedes det at gaa til en reduktion av 2 øre. Jeg mener at sekretariatet skulde gjort generalstreiken effektiv med det samme. Det vilde staat respekt av det, hvis der var kommet en ordre fra sekretariatet. Arbeiderne er ikke saa selvstændige paa arbeidspladsene at de av egen drift gaar fra pladsene paa en gang. Det kan man ikke vente. Det sies her at sekretariatet ikke hadde mandat. Det kunde de faat ved at indkalde en ekstraordinær kongres som vi vilde. Saken er at sekretariatet har følt at den centraliserte organisation, vi nu har, allikevel er for svak til at gaa til en storkamp med kapitalisterne, og planerne har ikke været saa godt forberedt allikevel.

O. Liän: Til Dagastøl vil jeg si, at 1916 ikke var noget kronaar til at føre streiker i. Dersom vi kunde jenkent os igjennem saa hadde det været godt. Til Konrad Larsen vil jeg si, at anfarings-tiden var ikke spesielt hovedsaken i grubeforhandlingerne; men riksmæglingssmanden mente at burde forsøke at løse dette spørsmal. Anfarings-tiden har man dog altid lagt megen vekt paa. Med hensyn til Kristoffersens spørsmal saa er representantskapet ikke indkaldt fordi der ingen uenighet har været angaaende taktikken, og da er det ikke nødvendig at indkalde det, da det ikke er nogen administrerende institution. Om sympatistreik er at si, at under de nuværende organisationsformer er det tvilsomt at anvende den. At faa de andre arbeidere ut i streik uten at de skal vente at opnaa noget, kræver en utviklet solidaritet. Det henger ogsaa sammen med organisationsformen, med tarifoverenskomsterne og alt det øvrige.

Oscar Olsen: Aamodts opplysninger er rigtige. Det var sagt under forhandlingerne at Norsk hydro aldrig kunde stanse, hvad man saa krævet, og kravet var jo 25 øres tillæg i timen. Det skulde vi holde paa. Kun i sidste møte blev der slaat av 2 øre. Men det blev ikke meddelt arbeidsgiverne noget om nedslaget; det var bare et

forslag blandt arbeiderne. Med hensyn til sympatistreiken saa vilde alle yde; men ingen vilde gaa i streik. Nilsen og Volan roser arbeidsmandsforbundet saa sterkt; men det blev jo meddelt at selv i Trondhjem hadde arbeidsmandsforbundets medlemmer stemt mot sympatistreik. Det er ogsaa sagt at Rich. Hansen vilde ha garanti for at transportarbeiderne gik ut, hvis hermetikarbeiderne skulde gaa; men i Stavanger staar transportarbeiderne i arbeidsmandsforbundet. Det gaar forvidt, naar kritikken saaledes løper av med en at den tilslut rettes mot en selv. Disse sympatistreiker er især gaat ut over transportarbeiderne, og det er vanskelig at holde en organisation sammen paa den maate. Vi skal ut i sympatistreik i nærsagt hver konflikt. Derfor er det ogsaa at arbeidsgiverne nu søker at faa 3 maaneders opsigelsestid for at undgaa dette. Det er ikke av vrangvilje at vi har imot sympatistreikerne; men det er fordi vi ogsaa ønsker at holde vor organisation sammen.

Alfr. Overgaard: Nilsen har talt ut fra grubearbeidernes synsmaater, og han har været meget objektiv i sin kritik. Han har rammet organisationens medlemmer saavel som ledelsen. Det er saa, at der mot arbeidsgivernes krav paa prolongation ogsaa i grube-konflikten blev krævet revision, og der har ikke været drevet aabotage ved avstemningen. Jeg forstod det heller ikke som nogen bebreidelse fra Lians side at arbeiderne i Sulitjelma ikke saa hurtig tok standpunkt. Under de førte forhandlinger var flere repræsentanter for grubearbeiderne tilstede, og deres meninger kom til orde. Min personlige opfatning var at vi burde gaa til revision. Man vet hvilke daarlige lønningsvilkaar grubearbeiderne hadde under den gamle overenskomst. Men da *maatte* vi stille krav om støtte fra de andre arbeidere. Ellers vilde det ikke lykkes. Det forundrer mig at høre Konrad Larsen si at anfaringspørsmaalet blev trukket i forgrunden. Arbeiderne ved Løkkens verk blev gjort opmerksom paa at det var det hele det gjaldt. Men anfaringsstiden har ogsaa været et viktig spørsmål. Anfaringsstiden har været eksklusiv arbeidstiden hele tiden her i landet, og arbeidsgiverne holder paa det og anser det av vigtighet. Efter mæglingen ansaa arbeiderne det haabløst at fortsætte konflikten.

P. Aarøe: Den kritik som her er rettet mot landsorganisationen og sekretariatet er ganske uberettiget. Prolongation av alle overenskomster med krisetillæg blev avvist av alle forbund. Arbeidsgiverne har opnaadd saadan prolongation i enkelte tilfælder; men sekretariatet har ikke noget med det. Vi har fulgt den linje at overenskomstene skulde revideres. Arbeidsgiverne har ogsaa for det meste maattet gaa med paa det. Med hensyn til sympatistreiken saa besluttet sekretariatet allerede 10. februar at tilskrive de avdelinger, som i tilfælde maatte ut. Det viste sig at meningene var meget delte. Selv arbeidsmandsforbundets formand var i tvil om sympatistreiken. Hvis der har været noget ugreit saa maa vedkommende forbund som det gjælder kritiseres. Fra landsorganisationens side kan der ikke øves noget paatryk for at man skal fire eller gi efter.

A. Gabrielsen: Aarsaken til det som er foregaaet er at søke i

selve organisationens natur og væsen, og man behøver ikke at sigte nogen person i denne sak. Det er glædelig at høre at Lian ogsaa nu ser at organisationsformerne staar i veien. Det er ikke bare paa denne kongres at sekretariatet har været anklageren og arbeiderne de anklagede. Sekretariatet har utvist en enestaaende holdningsløshet og mangel paa evne til at handle. Det skal ikke lykkes sekretariatet med diplomatisk kløkt at utviske denne bevissthet av arbeidernes hjerne. 1916 har ikke været noget kronaar for konflikter, sa Lian; men tidligere sa man: Vent til 1916, saa skal vi slaa et slag. Og hvad har vi saa opnaadd? Skuffelser og atter skuffelser. Det er som det heter i et amerikansk ordsprog: Enhver faar hytte sig selv, og djævelen tar den sidste. Nei, der skal helt nye midler til nu i kampen mellem arbeide og kapital.

Alfr. M. Nilsen: Jeg har rettet kritikken til begge kanter og trodde det skulde bli bedre. Jeg har sagt, at det har været mangel paa plan, og jeg har faat beviser derfor, som jeg aldrig hadde ventet. Jeg trodde at naar mange forbund var indviklet saa skulde de holdt fast sammen; men naar de kommer paa forhandlingsmøte, saa gaar de hver sin vei. Pettersen var den mest uklare. Naar Aamodt taler om min taktik, saa vil jeg si, at saa langt jeg førte forhandlingerne for anlægsarbeiderne, saa opnaadde de da noget. Det er sagt, at det ene forbund ikke skal spænde ben for det andre; men det gjorde jern- og metalarbeiderforbundet i dette tilfælde.

Lars Sæther: Jeg skal nævne dem som stemte ned overenskomsten i jern og metalarbeiderforbundet. I stortinget blev det sagt at syndikalisterne var aarsak deri; men det var de, som var kommet i arbeide igjen, som stemte ned overenskomsten. Der har hersket stor misnøie utover landet, fordi sekretariatet tok sympatistreiken tilbake, fordi mæglingssmanden krævet det. Det var det første skridt paa undfaldenhetens vei. Nu har vi faat rede paa aarsaken av Aamodt. Det var fordi arbeiderne ikke skulde være de angripende. Jeg hadde trodd at hensynet til bergverksarbeiderne som stod i kamp hadde været større end hensynet til den offentlige mening. Aldrig hører vi at der tages hensyn til vore klasseinteresser; altid er det de andre der spørres.

A. E. Gundersen: Sympatistreiken har været det stadige omkvæd. I 1914 sa man at renovationsarbeiderne skulde gaa, og man husker hvad der blev av det. Jeg har ikke trodd at grubearbeiderne vilde opnaa noget ved streik. Skal der bli noget effektivt av det, maa gruberne avfolkes.

G. Sethil: Paa møtet i Medicinske selskap var jeg betænkelig over sympatistreiken, og jeg fik flere betænkeligheter da jeg fik se svarene som indløp.—Det er vanskelig at faa op begeistring for en sympatistreik. Jeg vil ogsaa si at da denne sympatistreik blev besluttet var der heller ikke nogen sympati for den blandt grubearbeiderne engang. Paa møtet med grubearbeiderne fandt disse det ikke aldeles rigtig med sympatistreiken. De trodde at de skulde opnaa mere med at grubebeierne blev staaende alene. Med hensyn til Konrad Larsens uttalelser og Løkkens verk, saa var vi av den op-

fatning at det netop gjaldt at holde Løkkens verk utenfor, trodde det da vilde bli et daarligere resultat. Men da det vakte misnøie sa vi: Godt, saa skal I faa komme med i det senere. Jeg er fremdeles av den opfatning at det var daarlig at Løkken kom med. Anfarings tiden er ikke noget litet spørsmaal. Ved Killingdal er den $\frac{5}{4}$ og ved Foldal 1 time. Det var 2 ganger det var sent med avstemningen i Sulitjelma. Med hensyn til forholdene i Stavanger, saa var det nærmest en misforstaaelse. Magnussen har nævnt uheldet ved Odda.

Lars Torres oplyste at aarsaken til Rørosstreikens ophør var at streikeunderstøttelsen blev sat ned til et minimum.

Formiddagsmøte søndag 18. juni.

Dirigent: *A. Knudsen.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

8. Arbeidsformidlingen.

(«Dagsorden og forslag» pag. 48.)

Følgende forslag forelaa fra Løkkens grubearbejderforening, Norsk arbeidsmandsforbunds avd. 274:

«Kongressen beslutter:

Principalt: For at sikre arbeidssøkende det størst mulige utbytte av sin arbeidskraft og for at gjøre sig medbestemmende i reguleringen av arbeidsforholdene forøvrig, overtar den norske fagorganisation arbeidsformidlingen.

Til opnaaelse herav skal man peke paa:

1. I byer og ladesteder opprettes etterretningskontor, hvor de arbeidssøkende gjør sig bekjendt med arbeidsforholdene.
2. I landdistrikterne overtar fagforeningerne og de lokale samorganisationer formidlingen.

Subsidiært: Sekretariatet anmodes om at utrede spørsmålet om fagorganisationens overtagelse av arbeidsformidlingen paa de ovenfor anførte grundlag og forelægger resultatet paa neste kongres.»

Fra *sekretariatet:*

«Sekretariatet er av den opfatning, at arbeiderbevægelsen maa lægge an paa at faa den offentlige arbeidsformidling saa bra som det er mulig. Men man er ogsaa opmerksom paa at fagorganisationen kan utrette adskillig paa arbeidsanvisningens omraade ved at regulere tilgang og avgang paa de forskjellige steder. Der er neppe anledning til at etablere nogen he! organisationsmæssig arbeidsformidling ved siden av den offentlige. Og landsorganisationen kan som saadan neppe gripe ind her. Hvad der kan gjøres utover de enkelte organisationers varetagelse av medlemmernes interesser paa arbeidsformidlingens omraade er, at der paa enkelte større steder kunde opprettes «etterretningskontorer» som kunde gi opplysning om

arbeidsforholdene. Men det maa isøafald bli de stedlige samorganisationers sak at ta op dette.»

Konrad Larsen: Alle vil forstaa betydningen av at fagorganisationen overtar arbeidsformidlingen; men denne sak staar ogsaa i forbindelse med punkt 3 paa dagsordenen, og da bør vel ogsaa dette punkt henvises til komiteen. Vi staar os kanskje bedst paa at faa det nærmere utredet. Jeg foreslaar derfor: «Dagsordenens punkt 8. arbeidsformidlingen, henvises til 15-mandskomiteen. Komiteens utredning forelægges den ekstraordinære kongres i 1917 til avgjørelse.»

J. Teigen: Det gaar ikke an at oversende alt til komiteen heller. Det blir at putte alt sammen i samme sæk. Den ekstraordinære kongres bør heller ikke overlæsses med arbeide.

Konrad Larsens forslag *forkastedes* med stort flertal, efterat flere hadde uttalt sig imot utsættelsen.

Carl Jensen: Det kan være vanskelig at faa arbeidschefen til at henvende sig til organisationens formidling. Som det nu er tar organisationens folk imot stikpenger for at skaffe arbeidere, og jeg vil henstille til organisationen at ta saken under overveielse.

Karl A. Olsen: Dette er en sak som henhører under hvert enkelt forbund, og jeg stemmer derfor imot det her.

F. A. Strøm: Spørsmålet har stor betydning i kampen mot kapitalen. I større bedrifter, hvor der er mange, strømmer der ofte hundreder overflødige til. Saaledes har det f. eks. været i Dunderlandsdalen. Et arbeidsformidlingskontor kunde gi opplysninger og forhindre saadant. Saken har været behandlet av det stedlige styre deroppe og har faat tilslutning.

L. Rungstad: Arbeidsformidlingen er meget viktig; men det er meget vanskelig for landsorganisationen at vedta noget. Det maa henhøre under forbundene. I vort fag er vi herre over arbeidsformidlingen i de større byer. Arbeidsmandsforbundet, som har distriktssekretærer, vil ogsaa ha let for at greie det. Man kunde oprette efterretningskontorer.

Hans Aas: De fleste haandverksforbund har arbeidsanvisning i en eller anden form. Det er planløst; men man er dog paa god vei til at finde noget fast. Vi maa paa alle mulige maater se til at faa fuld kontrol over arbeidskraften. Det vil nok medføre mere arbeide for organisationen; men kan man opnaa noget saa lønner det nok møien. Vi bør ikke vike tilbake for den øgede administration; ti her tror jeg vi kan gjøre noget. Det foreliggende forslag ser helt bort fra de offentlige arbeidsanvisningskontorer; men selvfølgelig bør man benytte sig av dem. Selvfølgelig vil man faa de viktigste opplysninger gjennom sine egne organisationer. Jeg tillater mig at foreslaa:

«Kongressen henstiller til samtlige forbund at indta i sine love en bestemmelse om at intet medlem maa søke eller ta plads uten først at konferere med vedkommende avdelings tillidsmand.»

Hvis forbundene forsøker at effekteure dette, saa vil det dra efter sig foranstaltninger, som kan føre til noget. Man maa skaffe

sig oplysninger om lønningsforhold, arbeidsutsigter o. l. og holde arbeidskraften tilbake i tilspidsede situationer. En gjennomført arbeidsanvisning vilde være god. Jeg er enig med sekretariatet i at vi her ikke kan opprette noget. Det er forbundenenes sak.

O. Grytnes: Arbeidsanvisningen er et viktig spørsmål. Man kan nu kalde det et opplysningskontor eller hvad man vil. Jeg vil anbefale forslaget fra Løkken. Det maa i tilfælde bli samorganisationerne som oppretter og driver saadanne kontorer. Det vilde virke godt paa de lokale forhold mange steder. Jeg har erfaring fra Kristiansund, hvorledes det offentlige arbeidsanvisningskontor under tiden virker. Man fik et nedslag i lønnen med 25 øre pr. time. Hvis det principale forslag faller, bør vi vedta det subsidiære. Arbeiderne maa se til at hævde sin økonomiske magt paa alle omraader.

E. Volan: Jeg antar det er umulig for kongressen at beslutte noget om arbeidsanvisning. Sekretariatets tanke om *etterretningskontorer* maa derfor være den rigtige. Det er jo ikke tillatt at drive arbeidsanvisning for hvemsomhelst. Det kan jo heller ikke spille nogen rolle enten det heter «etterretnings»- eller «anvisningskontor». Etterretningen vil ha sin forønskede virkning. Fagforeningerne i de store byer og industricentrer kunde ogsaa ved dette føres til bedre samarbeide. Samorganisationerne bør begynne med at opprette etterretningskontorer paa de større steder. Vi bør gi sekretariatet bemyndigelse til at bevilge penger til kontorerne; men la samorganisationerne opprette dem.

M. Tranmæl: Kongressen er vistnok enig i nytten av saadanne kontorer. Og her har de lokale samorganisationer det bedste felt til at gripe ind. Loven staar jo hindrende iveien for anvisning av arbeide; men meget kan gjøres ved gode etterretninger. Vi bør derfor vedta en uttalelse til veiledning og økonomisk støtte. Jeg tillater mig at foreslaa:

«Kongressen uttaler, at det er av den største betydning at fagorganisationen skaffer sig kontrol over arbeidsformidlingen. Man vil derfor anbefale de lokale samorganisationer at opprette etterretningskontorer som landsorganisationen paa spesielt andragende kan yde bidrag til.»

Repræsentanten fra Løkken er enig i dette og gaar over til mit forslag. Det indeholder ikke noget paalæg; men det aapner adgang til bidrag, og disse bør ydes naar der foreligger utredning, saa det er forsvarlig. Der kunde ogsaa ydes bidrag av forbundene.

O. Lian: Jeg er enig i at vi skal gjøre, hvad gjøres kan paa dette omraade. Men saken har ikke bare en side. Her er ogsaa to parter, arbeidere og arbeidsgivere. Vi har set fra utlandet, at oppretter arbeiderne etterretningskontorer, saa følger arbeidsgiverne efter og gjør det samme i sin aand. Skal vi ogsaa ha den kamp med et etterretningskontor for arbeidere og et for arbeidsgivere paa hvert sted, saa kan det bli en tvilsom fordel. Vi har derfor hittil holdt paa de offentlige kontorer. Staten skal jo være nøytral; det er ikke godt at si noget paa det. I Kristiania f. eks. har vi vor egen mand som bestyrer. Istedetfor at vi altsaa nu har de offentlige

nøitrale kontorer, saa kunde vi faa den oprivende strid, man har hat i utlandet om dette spørsmaal. Vi maa søke at fremme den offentlige arbeidsanvisning, saa den virker helt effektivt. Der har likeoverfor myndighetene været slaaet paa at vi burde faa den offentlige arbeidsanvisning i forbindelse med fagforeningerne. Her i Kristiania indvilges ikke flere private anvisningskontorer. Vi kan altsaa ikke drive *arbeidsanvisning*; ti den besørages av det offentlige; men vi kan ha vore faglige etterretningskontorer, som mange forbund allerede har, og disse etterretningskontorer bør kanskje støttes, naar der foreligger oplysninger som gjør det forsvarlig. Dette bør helt overlates det kommende sekretariat.

P. Aarøe: Som nævnt er det flere fagforbund som har etterretningskontorer. Etterretningerne har vist sig at være av stor betydning. Det er vistnok vanskelig at faa bestemmelserne overholdt; men vi gjennomfører dem saa nøie som mulig. Vi har kjendskap for det hele land, hvor der er tilgang av arbeidskraft eller ei og kan regulere. Selv om det er efterspørsel, holder vi igjen, hvor vi kan vinde noget. Jeg er sikker paa at det er bitre erfaringer som ligger til grund for forslaget fra Løkken; men det gaar ikke an at vedta opprettelse av arbeidsanvisningskontorer. Jeg har intet at indvende mot Tranmæls forslag. Landsorganisationen eller forbundene, eller begge kan gi økonomisk støtte. Det vil især være viktig for industrigrupperne. Men man maa gaa forsiktig frem og saavidt mulig samarbeide med de offentlige arbeidsanvisningskontorer. Hvis et saadant samarbeide kan opstaa er det av megen vigtighet og vilde bringe fordele.

J. Eikefjord: Saadanne etterretningskontorer har vel størst betydning for de mindre forbund. Men jeg tror at om de kom istand som antydnet saa vilde de føre til samarbeide mellem fagorganisationerne og de offentlige anvisningskontorer, og samorganisationerne bør derfor opprette dem. Det hender saaledes blandt anlægsarbeiderne at et lag gaar fra arbeidet og et andet lag kommer efter og tar det for mindre pris. Etterretningskontorerne vilde rette paa saadant.

Henrik Lang: Vi bør gjøre den offentlige arbeidsanvisning saa god som mulig; men se til at faa den nøytral. Ellers blir den ikke effektiv. Det er et viktig vaaben at kunne kontrollere arbeidskraften. Naar man ser sirkulæret fra arbeidsgiverforeningen offentliggjort i «Morgenbladet», saa bør man ildnes op derved. Dette, at det ikke skal nytte, skal det bli overskriften over arbeidernes liv? Overfor dette har arbeiderne et viktig vaaben i arbeidsformidlingen. Og den bør virke i forbindelse med arbeidsledighetsforsikringen. Ledelsen maa være hos forbundene eller hos industrigrupper; jeg har ingen tro paa disse samorganisationer. Forbundene kan kontrollere sine folk paa bedste maate.

Strek sattes.

Alfr. Melgaard: En godt ledet arbeidsefterretning i forbindelse med arbeidsledighetsforsikring bør optages til drøftelse i fagforeningerne. De større industriforbund har endnu intet gjort for arbeids-

ledighetsforsikringen. Jeg tror det er en av de bedste sociallove vort land har, og den bør benyttes. Selv om det ligger godt an for mange, saa har de dog ikke nogen arbeidsledighetsforsikring. Men arbeidsanvisningen vil heller ikke nytte stort, hvis man ikke har arbeidsledighetsforsikringen. Dette kan kanskje være litt utenom saken, men det kan ikke skade at omtale det. Jeg vil anmode alle som er her tilstede at ofre dette litt mer omtanke end tidligere. For samorganisationerne at oprette etterretningskontorer er en opgave som ikke er saa let at løse. Med arbeidsledighetskasserne vil spørsmålet saa omtrent løses av sig selv. Det kan ogsaa være vanskelig at faa etterretningskontorer paa mindre steder. Det maatte være et centralt kontor. Vi maa ogsaa se til at faa den offentlige arbeidsanvisning ind i de rette spor. Det er en opgave for fagorganisationen. Men jeg er enig med Lian i at vi maa gaa forsigtig frem. Vi maa vise os smidige. Her er noget for fagoppositionen om den vil ta fat. Men fagoppositionen har ikke ofret arbeidsledighetsforsikringen nogen opmerksomhet. Der har været offentlige arbeidsanvisningskontorer som direkte har tat part for arbeidsgiverne under blokader, og saadant maa vi faa slut paa. De som staar utenfor porten trykker altid ned lønnen for dem som er indenfor, og for saadant maa vi verge os med de institutioner vi har.

J. Teigen: Det er udmerket at opmerksomheten her er blit henledet paa arbeidsformidlingen. Naar medlemmerne forlater gamle pladser og søker nye, saa bør de ha veiledning. Hos litograferne og typograferne er etterretningsvæsenet godt gjennemført. De er altid underrettet, og det virker næsten likesaa godt som en god tarif at være det. Her behøves dog ingen nye institutioner, og Aas' forslag er derfor tilstrækkelig. Det eneste nødvendige er at et centralkontor samler oplysninger fra det hele land.

A. Bratvold: Fagorganisationen maa anvende det kampmiddel som ligger i et saadant etterretningsvæsen. Deri er vi enige. Naar Melgaard sier at store industriforbund endnu ignorerer arbeidsledighetsforsikringen, saa sigter han vel til forbund, som nylig har holdt landsmøte og ikke opprettet arbeidsledighetskasse. Jeg var ikke personlig enig i den beslutning som blev fattet. Man kan dog støtte disse arbeidssøkende allikevel; man faar gi dem streikeunderstøttelse. Det er forhold som maa ordnes av de enkelte forbund. Arbeidsgiverne bruker sine sortelister i al stilhet, og det er derfor en tvingende nødvendighet for organisationen at faa dette ordnet. Jeg tror dog ikke at en saakaldt samorganisation kan ordne det; det maa bli forbundenes sak. Centralorganisationen maatte staa i rapport med samtlige forbund. Meningerne er delte om formen; men jeg anser en effektiv opplysningstjeneste som det bedste kampmiddel vi har.

E. E. Rudlang: Min organisation staar vanskelig i dette spørsmål. Faget rekrutteres fra landdistrikterne for den største del, og de har ikke begrep om fagorganisation, naar de kommer ind til os. De er ogsaa vanskelige at holde om de gaar ind i foreningerne. De er ofte narret hit ved annonser ute i distrikterne. Dette indryk

til sporveistjenesten har øket arbeidsledigheten og bolignøden i byerne. Selskaperne fraadser i arbeidskraft, idet de trækker arbeidere ind fra landdistrikterne, og disse forlater snart tjenesten igjen. Det er umulig at faa tak i disse folk paa forhaand for at gi dem en advarsel.

O. Ruud: Arbeidsefterretningstjenesten er ikke noget nyt. De forbund som har praktisert den har høstet gode resultater av den. Det maa gjøres slik at man konfererer med foreningens formand, og saa forbigaar man selvfølgelig ikke den offentlige arbeidsanvisning. Vi rapporterer altid vore ledige folk til det offentlige arbeidsanvisningskontor; men ingen tar plass uten efter konferanse med foreningens formand. Hvis man vil lære noget i den retning, saa maa man gaa til et forbund som længe har praktisert tingen. Hvert forbund maa forsøke for sig selv; og man opnaar neppe noget bedre med Tranmæls forslag. Arbeidsmandsforbundet bør nu opta det paa sin kongres. De kroner man bevilger til arbeidet spiller ingen rolle. Jeg haaber at kongressen ikke vil skade de forbund som allerede har sin etterretningstjeneste, og da maa man ikke vedta Tranmæls forslag. Jeg tror det vil bli liten gagn i tjenesten allikevel for de forbund som ikke har arbeidsledighetskasse.

Alfr. M. Nilsen: Ruud har ret i at arbeidsmandsforbundet ogsaa bør ha opmerksomheten henvendt paa denne sak nu paa sin kongres. Vi har saa ofte staat fast, fordi vi har manglet kontrol. Fagoppositionen har ogsaa drøftet dette som en av de nye veie. Og den er kommet til det resultat at den samlede organisation bør ta sig av det. Det kunde passe for de lokale samorganisationer at ta det op, og saa kunde man ha en central etsteds, hvor opplysningerne samledes, og etterretninger igjen sendtes ut. Det er dog ikke heldig at ha nogen lovbestemmelse for det. Tranmæls forslag er rimelig, og selv om det ikke vedtages her, saa kan 15-mandskomiteen derfor ta saken op. Vi kommer ikke forbi det, hvis organisationen skal bli hvad den bør være for os.

A. Bay: Det er et meget viktig spørsmål. Bakerforbundet har hat systemet i ca. 20 aar. Det tok adskillig tid før det fandt ret forstaaelse blandt medlemmerne; men vandt etterhaanden ind. Det har i vort fag vist sig, hvor etterretningen er virksom, at vi staar høiere i løn ved hver korsvei. Vi hadde til at begynde med rivninger med det offentlige kontor; men etterhaanden viste det sig at vi kunde faa samarbeide istand. Vi bør ikke gripe ind i de bestaaende forhold, og jeg kan derfor til nød være med paa sekretariatets forslag, men kan ikke gaa videre. De forbund som ikke har etterretningskontorer bør straks oprette saadanne. Omtalte hvorledes etterretningstjenesten virket inden bakerforbundet.

Konrad Larsen: Det glæder mig at høre den enstemmighet der er om nytten av det vi har foreslaat. Av de forslag som foreligger er Tranmæls det bedste, og vi bør da vedta det. Faar vi det vedtat, saa har organisationen knæsat princippet, og vi er kommet langt. Med at vedta sekretariatets uttalelse eller hr. Aas' vil saken dø hen. Jeg vil paa det varmeste anbefale Tranmæls forslag.

A. Gabrielsen: Vi bør ta erfaring fra Frankrike og Amerika og se til at faa ogsaa arbeidsanvisningen overført til fagforeningerne. Arbeidsgiverne har allerede etterretningskontorer, og vi har derfor ogsaa stort behov for dem. Det er bra at enkelte forbund har praktisert tanken; men det bør ikke ligge iveien for at den hele organisation samler sig om den.

Hans Aas: Det glæder mig at høre at saken faar alles tilslutning, og vi bør derfor ogsaa se at komme til det bedste resultat. Hvert forbund maa ta saken op til realisation. Det har vist sig at flere forbund som har etterretningskontorer til at begynde med ikke har faat medlemmerne til at søke dem; men etterhaanden er de kommet. Det er ikke formeget forlangt av medlemmerne at de skal søke opplysning naar de søker nye pladser.

A. Aamodt: Tranmæls forslag er av overordentlig stor rækkevidde. Og saa er det et bænkeforslag. Landsorganisationens love kjender heller ikke noget som heter «samorganisationer» endnu; men Tranmæl indbyder her faktisk til at lønne samorganisationens tillidsmænd. De forbund som har arbeidsledighetskasse og etterretningstjeneste er vel fornøiet med de nuværende forhold. Tranmæls forslag kan komme til at ødelægge etterretningstjenesten for os, og jeg vil bestemt advare mot det. Aas' forslag er overflødig. Ethvert forbund som har arbeidsledighetskasse og etterretningstjeneste har disse bestemmelser i sine love. De har ogsaa sin central. At en mand fra «samorganisationen» skulde overta dette kan ikke la sig gjøre. Den ordning er god, at det offentlige arbeidskontor henvender sig til fagforeningen for at finde den rette mand til den rette plads. La nu først alle de forbund som ikke har arbeidsledighetskasse gaa hen og oprette saadan, og saa kan de ogsaa ta op etterretningstjenesten.

M. Tranmæl: Aamodt er usedvanlig morgengrætt idag. Han har da vel været med paa sekretariatets forslag; men nu ser han spøkelser paa høilys dag. Det staar det samme i sekretariatets uttalelse som i mit forslag. Aas' forslag hører hjemme paa forbundskongresserne. Mit forslag er overensstemmende med baade sekretariatets uttalelse og Løkkens forslag.

O. Johansen: Der er saa megen tilstrømmende arbeidskraft som ødelægger arbeidsforholdene. Især fra Sverige. Saadan etterretningstjeneste kunde kanskje virke godt; men vilde ikke berøre disse forhold.

A. E. Gundersen: Dette er et viktig spørsmaal. Vi maa selvfølgelig benytte os av medlemmernes individuelle aktionsfrihet i største utstrækning. Omtalte nærmere hvorledes etterretningstjenesten skulde virke.

O. Lian: Det er følt hvorledes Aamodt tok paa vei med dette. Tranmæls forslag sier ikke andet end sekretariatets. Dersom en samorganisation har et praktisk forslag til ny ordning et sted, saa kan sekretariatet bevilge. Hvis man saa fik noget som var til nytte, hvorfor saa ikke ta imot det?

M. Fredsti hævdede at princippet i Tranmæls forslag var det samme som i sekretariatets.

Knut Dalastøl: Motstanden mot Tranmæls forslag kommer bare fordi det er fra Tranmæl. Jeg vil anbefale det paa det bedste.

Votering: Der votertes først over Tranmæls forslag. Dette vedtoges. Derpaa vedtoges sekretariatets uttalelse og tilslut ogsaa Aas' forslag.

Lønninger.

Dirigenten foreslog at man nu optok bestemmelse av lønninger som næste sak, hvilket vedtoges.

Valgkomiteen meddelte at den hadde foreslaaet kr. 4000.00 til løn for formanden og kr. 3800.00 til sekretæren.

L. Rungstad: Vi maa se til at faa lønningerne inden fagorganisationen op paa høide med de andre grener inden arbeiderbevægelsen. Inden kooperationen er de høiere.

Jørgen Hansen: Tillidsmændene skal ikke danne nogen overklasse inden vor bevægelse. Jeg foreslaar: «Lønningen til formanden sættes til kr. 3500.00 og til sekretæren kr. 3300.00 pr. aar.»

Alfr. Myhrstad: Den dyrtid vi nu har medfører at lønningerne maa sættes op. Man kjøper mindre for 4000 kroner nu end man før krigen fik for 3000. Der er mange arbeidsfolk i vore rækker nu som er kommet paa høiere løn.

M. Stenersen: Man maa ta hensyn til forholdene inden den arbeidende klasse. Trods alt som er ofret paa organisationen, saa er der ikke opnaadd noget som staar i rimelig forhold til det her foreslaaede. Det er 2 øre pr. time her og der, 100—150 kroner pr. aar. Saadanne paalæg hører vi om ute paa arbeidspladserne. Der bør være et rimelig forhold mellem arbeidernes løn og tillidsmændenes gager. Vi maa ikke opdyrke en embedsstand inden vore rækker, og da gaar det ikke an at ta saadan paa vei.

M. Tranmæl: Det gaar ikke an at sætte ned lønnen for vore tillidsmænd; men at øke den fra 3000 til 4000 kroner er ikke noget tillæg nu. Vi maa lønne de folk vi sætter ind i ansvarlige stillinger i fagorganisationen og i vor presse saaledes, at de ikke er nødt til at ta andet arbeide. Det som er foreslaaet er heller for litet. Og her har vi netop dem som vi sætter i de mest ansvarlige stillinger inden arbeiderbevægelsen i vort land.

A. N. Arnevig: Det her foreslaaede burde været vedtat enstemmig og uten debat. Arbeiderne maa ikke vise sig som de daarligste arbeidsgivere.

M. Fredsti: Det straffer sig nu selv at vi sprang over punkt 3 paa dagsordenen. Der bør ikke være forskjjel paa formandens og sekretærens løn.

A. Bay: Disse lønninger er slet ikke for høit sat. Mange arbeidere tjener saapas om aaret nu. Man kan bare ta plads som brødkjøper eller melkekjøper og tjene over 70 kroner uken.

Eug. Sølsnes: De folk som taler om at disse lønninger er for høie vilde nok gjerne hat mer for saadanne stillinger. Talte for likestillethet.

Valgkomiteen ændret sit forslag til 4000 kroner ogsaa for sekretæren.

Lars Sæther: Jeg synes ikke de foreslaaede lønninger er for høie; men der bør være litt forhandling ogsaa med vore tillidsmænd om lønnen. 3500 og 3300 kroner maa være passende. Litt tjener man vel ogsaa ved ekstraarbeide. Der bør være forhold mellem vor løn og tillidsmændenes.

L. Rungstad: Skal vi nu ogsaa la arbeidsgiverne bestemme vore tillidsmænds løn. Skal jeg si: Jeg sulter; derfor skal ogsaa alle andre sulte. Det er urimelig.

Knut Dalastøl: Jeg kan godt være med paa komiteens indstilling angaaende formandens løn; men ogsaa kun paa denne. Vi maa kunne gi tilsvarende tillæg for sekretæren med tiden. Hvad er det for en logik det Sæther kommer med, naar han sier at han synes ikke de foreslaaede lønninger er for høie; men allikevel vil han stemme for et mindre beløp?

A. Gabrielsen: Ved høie lønninger opnaar vi at opelske aristokrati blandt vore tillidsmænd. Det fører det uvilkaarlig med sig. Sammenligner vi tillidsmændenes lønninger med arbeidernes, saa finder vi et misforhold. Jeg er enig i at vi skal ta hensyn til dyrtiden. Kooperationen utbasunerer altid for os.

Oskar Olsen: Her faar man høre megen smaalighet. Disse folk staar jo paa valg, og det er ikke personspørsmaal. De som synes det er for høit gaar arbeidsgiverne en høi gang. Og her fremføres bl. a. rare argumenter, saaledes av Sæther. Skal vi forsøke at bestemme lønnen efter tariffene, saa faar vi tænke over hvorledes det vil gaa.

E. Volan: Sæther taler om ekstraarbeide; men skal vi stipulere lønnen efter det? Det er aldeles uforsvarlig at føre saadan tale inden organisationen. Og vilde vi være tjent med det? Repræsentanterne her har 14 kroner dagen, og vi kan ikke si vi sitter paa matberget for det.

Julius Hansen: Den største del av arbeiderne har endnu under 2000 kroner aaret. Det vil ogsaa med formandens øvrige stillinger bli nødvendig at faa ekstrahjælp i stillingen.

Alfr. Øvergaard: Der findes ikke sammenheng i de folks tale som vil ha lønningerne ned.

O. Ruud: Arbeidsgiverne spør altid: Hvorledes lønner I eders folk? I vort fag findes der mange som tjener mer end det her foreslaaede.

Alfr. Myhrstad: Sekretariatet maa bestemme over hvorledes det skal ordnes med ekstrahjælp. Anbefalte valgkomiteens forslag.

Jørgen Hansen ændret sit forslag til kr. 3500.00 for baade formand og sekretær.

Votering: Valgkomiteens indstilling, kr. 4000.00 til formanden og kr. 4000.00 til sekretæren, vedtoges med stort flertal.

Valgkomiteen foreslog kr. 100.00 pr. aar til hver av sekretariatets medlemmer. — Vedtoges enstemmig.

Valgkomiteen foreslog kr. 100.00 pr. aar til hver av revisorerne.

Oskar Johansen foreslog kr. 150.00 pr. aar til revisorerne.

Valgkomiteens indstilling vedtoges med stort flertal.

Dyrtidstillæg.

Valgkomiteen foreslog et dyrtidstillæg paa 500 kroner hver til formand og sekretær.

Efter uttalelser av *Dalastøl* imot og *Oscar Olsen*, *Samuelsen*, *Melgaard* m. fl. for vedtoges dette mot nogen faa stemmer.

Kl. var nu 12.30, og en halv times pause blev foreslaat og vedtat.

Eftermiddagsmøte søndag 18. juni.

Dirigent: *O. Ruud*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

M. Tranmæl foreslog at man gik over til behandling av punkt 9 paa dagsordenen.

Dirigenten foreslog at punkt 13, *valgene*, sattes under behandling.

Tranmæls forslag vedtoges.

9. Forskjellige forslag.

(«Dagsorden og forslag» pag. 48—50.)

Følgende forslag forelaa: Fra Akerhaugens jernbanearbeiderforening, Norsk Arbeidsmandsforbund:

«Alle forbund og foreninger samt landsorganisationen utbetaler til sit helt lønnede tillidspersonale og funktionærer, kvindelige som mandlige, like stor løn.»

Fra Saude jernbanearbeiderforening, Norsk Arbeidsmandsforbund:

«Ingen fastlønnede tillidsmand i landsorganisationen kan indeha noget tillidshverv utenom de rent faglige, saasom stortingsmand, bystyre- eller formandskapsmedlem eller hvadsomhelst som kan tænkes uten at han dertil er valgt av en landskongres.»

Det første forslag, angaaende tillidsmænds løn, ansaaes bortfaldt.

Alfr. Øvergaard optok Saude jernbanearbeiderforenings forslag i følgende ændrede form:

«Ingen lønnede tillidsmand bør paata sig stillinger som lægger beslag paa den tid og arbejdsydelse organisationen har krav paa.»

L. Rungstad: En ting maa vi da vel være enige om, og det er at vi ikke kan sætte op slavekontrakter. Saa blir tilfældet, dersom dette forslag blir vedtat. Det skulde være morsomt forresten at se

en liste over hvor mange det var som vilde ta formandsstillingen paa saadanne betingelser.

A. N. Arnevig: Vi maa ikke sætte betingelser med stillingen som helt gjør det umulig at den blir besat med en god mand. En mand kan da ogsaa ha interesse for andre grener av bevægelsen. Det vil bli til skade for organisationen som helhet om vi sætter denne betingelse. De bedste mænd holdes utenfor eller man svinebinder dem.

A. Gabrielsen: Det er gjentagende ganger fremholdt i den forening jeg repræsenterer, at organisationen er saa viktig at det er uforenlig med dens interesser at formanden indehar andre stillinger. Han blir ogsaa overløst med arbeide. Der er nu vedtat en løn som skulde forutsætte at man fik en mand helt ut. Jeg vil foreslaa: «Ingen fastlønned tillidsmand i landsorganisationen kan indeha noget fastlønned tillidshverv utenom det rent faglige, saasom stortingsmand etc., uten at spørsmålet for hvert enkelt tilfælde er forelagt de til landsorganisationen sluttede foreninger til uravstemning.»

D. Storvedde: Under fastsættelse av løn til landsorganisationens formand uttalte Tranmæl sig for at den skulde være tilstrækkelig, og det høieste foreslaede beløp blev vedtat. Men naar der ydes fuld løn, saa skulde man ogsaa kunne kræve sin mand. Den nuværende formand, Lian, er en dygtig mand, som sikkert kan præstere meget arbeide; men han sitter i stortinget, og han er medlem av Kristiania formandskap m. m. Dette blir saa meget, at det er naturlig om kongressen stiller visse krav. Vil han saa la sig vælge som formand, saa faar han frasi sig disse hverv. Det er ingen klave, ingen slavekontrakt. Vi bør kræve vor ret, likesom vi ellers kræver den utover landet.

Chr. Systad fremsatte følgende forslag, som dirigenten refererte: «Kongressen finder det for tiden uheldig at fatte nogen bindende beslutning som avskjærer vore lønnede tillidsmænd adgang til at overta andre tillidshverv.»

P. Jønson: Jeg vil gjerne fremsætte nogen bemerkninger til dette. Det samme spørmaal har været reist paa landsorganisationens kongresser i Danmark og Sverige, og de samme anskuelser har været fremholdt som av enkelte her: De mænd som arbeider for organisationen skal ikke gjøre noget andet. Men organisationen behøver ogsaa repræsentanter andre steder. Og i det offentlige liv trenger vi vore fremste mænd. Vi skal ikke avskjære de mænd som sitter inde med den største viden om vore saker adgangen til at repræsentere os i det offentlige liv. Det er saagodtsom enstemmig vedtat at de skal ha lov til at delta forsaavidt de finder det forsvarlig for sit arbeide ellers.

Knut Dalastøl: Formandens stilling i landsorganisationen er saa viktig at den kræver hele hans tid og arbeidskraft. Det er det samme hvor dygtig han er. Rungstad talte om slavekontrakter; men her kan man hverken tale om slavekontrakter eller sulteløn. Arbeiderne ute paa arbeidspladserne faar mindre løn og faar ikke ha nogen bistilling. Man kan ikke trække sammenligning mellem os

her og arbeidsgiverne. Det er heller ikke lagt noget personlig mot Lian eller andre i forslaget. Men vi føler det nødvendig og riktig at fastslaa at landsorganisationens formand kun skal ha den stilling og ingen anden. Jeg vil anbefale Øvergaard's forslag.

Johs. Steffensrud: Man bør ikke forby nogen at ta sæte i formandskapet ved siden av stillingen; men fastlønnede stillinger bør en formand for landsorganisationen ikke ha ved siden av. Stillingen kræver ogsaa hele hans arbeidskraft. De bedste mænd organisationen har forsvinder efterhaanden i disse stillinger. Man vælger dem og kræver at de skal røkte sin stilling, og saa finder man dem straks efter beskjøftiget med noget andet. Dersom vi skal gjenvelge vor nuværende formand, saa kan der bli spørmaal om at finde en stedfortræder som vil faa del i formandens løn. Men det er ikke mening i at lønnen skal gaa til vikarer. Jeg har mandat fra mine foreninger til at stemme for de foreslaaede betingelser.

Lars Tørrer: Konsekvensen av saadanne betingelser maa bli mer vidtgaende. Men da faar vi heller ikke vore dygtigste folk ind i de offentlige stillinger. Jeg tror vi har hat nytte av at ha fagforeningsfolk i stortinget.

M. Tranmæl: Rungstads skildring er overdreven. Man vurderer da sine mænd, og vi maa bedømme stillingen nøgternt. Forholdet er det, at man kan være saa dygtig man være vil; det er dog en grænse. Lian har vistnok været en stor kraft; men vi vilde hat større nytte av ham, om han bare hadde arbeidet for organisationen. Det er dog vanskelig at fatte nogen beslutning. La diskussionen være svar paa dette. Vi bør ikke opta disse forslag til votering. Vi maa ogsaa være opmerksom paa at vi ikke kan ta de statsborgerlige rettigheter fra nogen. Men vi kan si, at vi vil at tillidsmændene skal nedlægge alt sit arbeide i stillingen. Jeg tror man ser sig blind paa betydningen av Lians arbeide i stortinget. Hans ord kan veie mindst likesaa meget fra Folkets hus som fra stortinget. Hvad der end besluttes, saa ligger der ingen underkjendelse av nogen i det. Jeg vil henstille til Øvergaard at ta sit forslag tilbake, og saa lar vi debatten være svar.

Edv. Evensen: Hvis man skal gjøre med forslaget som Tranmæl sier, saa er diskussionen uten værd. Gabrielsen har sagt at organisationen var et viktig led i arbeidernes frigjørelseskamp, og da skal vi ikke vedta at vore folk bare skal sitte paa kontorene. Der maa ogsaa være en grænse for hvad vi forlanger av arbeidstid. Der har været nævnt uravstemning. Jeg tror ikke den vilde bli noget rigtig uttryk for meningen i denne sak. Vi kan ikke være mer haarde overfor vore egne end arbeidsgiverne er overfor os. Kristiania formandskap har bestemt at kommunale arbeidere skal kunne delta i det offentlige liv og ha fuld løn. Og hvor indignert var vi ikke, da en arbeider ved Eidsfos støperi blev negtet at delta i kommunestyret, dersom han vilde beholde sin plads. Men her indbydes vi til at bestemme, at den arbeidskraft vi betaler skal utnytted, saa deltagelse i det offentlige liv blir umulig. Det bør vi ikke gaa med paa.

E. Reiersen: Det er ofte hævdet blandt os ogsaa av den retning som ikke er særlig parlamentarisk, at stortinget er den bedste agitationstribune. Men mener vi dette, saa er ikke alene disse forslag gale; men vi bør paalægge dem som kan fremholde organisationens interesser at søke stortingsvalg. Spørsmålet er dukket op ved at landsorganisationens formand er blit stortingsmand. Men Lian har ogsaa hat befatning med en hel række spørmaal i komiteer og kommissioner; konferanser som har varet uker og maaneder. Han har været tvunget til at beskæftige sig med spørmaal som er kommet op i stortinget senere, og først i stortinget har det vegt at være med; ti der falder avgjørelsen. Lian staar i stortinget ikke alene som repræsentant for Grünerløkkens kreds; hans mandat er langt større, han er ogsaa repræsentant for landets 80 000 fagorganiserte arbeidere.

Rich. Hansen: Jeg vil understreke hvad Reiersen har sagt. Har man erfaring for at organisationen har lidt ved at Lian er blit stortingsmand? Jeg tror jeg kan snakke litt med om det. Jeg har set det i sekretariatet. Lian følger med i fagorganisationens alle gjøremaal likesom de av os som intet offentlig hverv har. Naar han har klart de store og viktige spørmaal hittil, saa klarer han det nok ogsaa herefter. Lian har brukt sin fritid. Steffensrud sier at han ikke er mot ulønnede hverv. Men stortingshvervet er ikke nogen levevei. Den diæt som gives regnes heller ikke som løn. Men skulde det altsaa være bare fordi at dette arbeide er lønnet, at tillidsmændene ikke skulde ta det? Det burde være indlysende for enhver at det ikke bare bør være de bedste folk som staar i spidsen for organisationen, men som ogsaa sættes ind i de offentlige stillinger. Hvis Øvergaard's forslag vedtages og Lian saa tar stortingshvervet, saa har han brutt med kongressens beslutning. Hvad vil saa ske? De som tror at landsorganisationens formand ikke bør være paa stortinget, faar, i tilfælde vi gjenvælger Lian, la være at stemme paa ham næste gang det er stortingsvalg. Kongressen kan ikke tvinge ham til at nedlægge stortingshvervet.

Der blev foreslaat 2 *minutters taletid*, hvilket vedtoges.

Carl Jensen: Ærligere vilde det være om man efter dette motsatte sig Lians gjenvalg til formand. Tranmæl's opfordring om at ta forslaget tilbake vil bare skape uklarhet. Det burde være om at gjøre for os at faa vore tillidsmænd ind i offentlige stillinger. Organisationen er ikke tjent med at der lægges hindringer i veien her.

Ingebret Andersen: La os gaa litt i os selv med hensyn til dette: Er det vor mening, naar vi vælger vor organisations første tillidsmand, at han ikke kan brukes til noget andet? Dersom han kan brukes hos os, saa kan han vel ogsaa til vor fordel brukes i Norges nationalforsamling.

L. Rungstad: Jeg er indignert over dette forslag. Det har ogsaa Tranmæl været. Jeg har betegnet det som en slavekontrakt, og jeg vet, at dersom der kom forslag fra arbeidsgiverne at arbeiderne ikke skal indeha tillidshverv, saa vilde der bli musik. Der

er ingen bestemt arbeidstid i landsorganisationen. Arbeidet maa gjøres naar det passer os. Arbeidstiden er gjenstand for skjøn. Tranmæl er lønnet redaktør av «Ny Tid»; men hans agitationsvirksomhet utenom koster ogsaa tid.

Chr. Systad: Da voldgiftsloven behandledes i odelstinget vakte Lians forsvar for arbeiderne glæde over hele landet, og saadant skal vi altsaa nu avskjære os. Tranmæl kan vel ikke ha noget imot at Lian forsvarer arbeidernes interesser baade i stortinget og i Folkets hus. Jeg tror nok Lian blir valgt til formand igjen; men ogsaa derfor bør vi paa forhaand ta standpunkt til dette og vedta mit forslag.

Johan Olsen: Mig forekommer det at være en ubetinget fordel at organisationens tillidsmænd vælges ind i offentlige tillidshverv.

Kristian Olsen: Jeg er fuldstændig enig med de sidste talere. Vi kan heller ikke trække skille mellem lønnede og ulønnede hverv. Vi er, om vi vedtar det her foreslaede, avskaaret at vælge formand blandt vore dugeligste mænd.

Alfr. Øvergaard: Det staar ikke «skal», men «bør» i mit forslag, og det er forskjel paa det. Jeg tar forresten forslaget tilbake.

A. N. Arnevig: Dette er meningsløst. Debatten har klarligen vist at forslaget er uholdbart, og saa vil man ta det tilbake. Her søkes endog skjelnet mellem lønnede og ulønnede hverv. Det gjøres mer og mer vanskelig at skaffe habile folk til tillidshvervene. Der bør selvfølgelig stemmes over forslagene. En beslutning maa kongressen efter denne debat fatte.

M. Stenersen: Saken ligger greit an. Arbeiderne har valgt Lian ind i stortinget, og da var det vel utenom al mening at drive ham ut igjen som landsorganisationens formand. Øvergaards forslag kan ikke vedtages.

A. Jonassen: For mig staar saken slik, at i dette tilfælde har man fundet en fin anledning til at komme personer tillivs. Det kan være stygt at si det; men det ser saadan ut. Man sier at saadanne hverv ikke skal kombineres. Men jeg tror det er til varetagelse av arbeidernes velfærd i det offentlige liv at landsorganisationens formand sitter paa stortinget. Det skal vi ikke lægge hindringer i veien for. Men er det personen man vil tillivs, saa er ogsaa tiden uheldig valgt til det.

A. Samuelsen: Vi er nok i stor utstrækning nødt til at benytte organisationens tillidsmænd til stortingshvervet. Det er ikke nogen levevei at være stortingsmand, og for mange blir det ruinerende.

Karl A. Olsen: Det kan kaldes slavekontrakt at læsse for meget arbeide paa en mand, og Lian har vel nu minst 10 tillidshverv. Forslagets hensigt er at formeget arbeide ikke skal lægges paa en mand. Det er derfor bra at saken er kommet under diskussion her.

A. Knudsen: Vi kan ikke vedta noget saadant som av Øvergaard foreslaat. Vi maa stemme det ned, og Tranmæl skal ikke slippe fra det ved at det tages tilbake. Arbeidet i fagorganisationen gjør at vi er nødt til at komme med i det offentlige liv. Det har

vist sig nødvendig nu at ha vor første illidsmand i tinget. Jeg er avgjort imot at det ikke blir stemt her.

Dirigenten: Forslaget kan ikke tages tilbake. Der vil bli stemt over det.

Knut Dalastøl: Om en arbeider her i Kristiania blev valgt til stortingsmand, saa vilde han ikke faa fuld løn i stortingsperioden av sin arbeidsgiver. Mange arbeidere i Norge maa endnu leve paa mindre indtægt end 3000 kroner aaret. Dersom man har saa mange stillinger i organisationen at man maa skofte, saa faar man træk for det. Og jeg er sikker paa at det blir træk for skoft, uanset hvad det gjælder.

Chr. H. Knudsen: Jeg har hørt et forlydende om at valgkomiteen enstemmig har indstillet Lian gjenvalgt til formand, og da vet man hvad det kommer til at gjælde. Landsorganisationens formand burde forlængst været i stortinget, og vi maa gjøre alt mulig for at sætte erfarne fagforeningsfolk paa tinget. Jeg skulde anta at Lian saa er villig til at trække sig ut av de hverv her i byen som han muligens ikke kan overkomme. Han har heller ikke møtt i formandskapet siden han kom paa tinget. Arbeiderne maa sørge for at gjøre de talerstoler de har i tinget effektive. Og arbeiderpressen maa mere end hittil søke at skaffe gode referater fra tinget, referater som yder vore representanter større plads end borgerrepræsentanterne. Hittil har det ofte været omvendt. Gjennem sine tilidsmænd faar arbeiderne øket indflydelse paa arbeidet ogsaa i stortinget. Her maa selvfølgelig voteres, for at princippet en gang for alle kan bli fastslaat. Der maa ved en votering en gang tages livet av saadanne tanker som de der fremkommer i de her fremsatte forslag.

D. Storvedde: Jeg mener at man bør frata landsorganisationens formand baade lønnede og ulønnede utenomshverv. Vort krav maa være helt. Det gir met styrke at hans arbeidskraft i sin helhet samles om landsorganisationen. Men de herrer som er imot dette vil helst ha gjort fagorganisationen til et underbruk av den politiske bevægelse.

Oskar Olsen: Debatten har heftet sig bare ved landsorganisationens formand. Men det kunde jo komme til at gjælde ogsaa de andre tillidsmænd. Man maatte nok snart gjøre om igjen dette forslag.

O. Kr. Larsen: Det kunde nok være folk som ikke greiet begge disse hverv tilsammen; men vi er sikker paa at Lian kan det. Og naar man har fundet en mand som kan vareta arbeidet paa fuldt forsvarlig maate, saa bør han ogsaa beholde hvervene.

Votering: Samtlige forslag i rækkefølge: Alfr. Øvergaard, A. Gabrielsens og Chr. Systads forkastedes med stort flertal.

Formiddagsmøte mandag 19. juni.

Dirigent: A. Knudsen.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

13. Valg.

Dirigenten foreslog at man nu gik over til at behandle punkt 13, valg, paa dagsordenen. Dette blev bifaldt.

Valgkomiteen indstillet til formand *Ole O. Lian* gjenvalgt og til sekretær *P. Aarøe*.

Valgt blev *Lian* med 201 stemmer; dernæst hadde M. Tranmæl 4, E. Reiersen 1, A. Kalvaa 1 og Knut Dalastøl 1 stemme.

Til sekretær valgtes *P. Aarøe* med 225 stemmer; dernæst hadde Alfr. M. Nilsen 1 og E. Volan 1 stemme.

Ved formandsvalget avgaves 7 blanke stemmesedler og ved sekretærvalget 2.

Til medlemmer av *sekretariatet* foreslog valgkomiten: A. Bratvold, A. E. Gundersen, Richard Hansen, M. Nygaard, Oskar Olsen, Aksel Knudsen, H. Pettersen og G. Sethil.

Foruten disse blev følgende foreslaat: Jens Teigen, J. M. Winge, Johan Nygaard, T. Fjermestad og Oscar Ruud. Der opstod en længere udelukkende personlig debat angaaende sekretariatvalget.

Dirigenten foreslog at man skulde behandle dagsordenens punkt

II. Oprettelse av gjensidig brandforsikringsselskap,

mens avstemningen og optællingen av stemmesedler over sekretariatsmedlemmer foregik. Dette vedtoges.

Andr. Juell: Paa kongressen i 1913 forelaa et forslag fra Arbeidsmandsforbundets stedlige styre i Sarpsborg om oprettelse av brandforsikringsselskap. Saken blev oversendt det kooperative utvalg. Den har været behandlet paa den kooperative landsforenings generalforsamlinger i 1914 og 1915, men blev utsat i paavente av utvalgets arbeide. — Taleren gav en oversigt over brandforsikringsforholdene i landet, særlig over de to former: aktieselskapet og det gjensidige selskap. Utvalget hadde fundet den gjensidige form mest tiltalende og hadde i Sverige fundet et forbillede i foreningen «Samarbete», stiftet i 1908. Foreningen hadde i 1908 6200 forsikrede. Forsikringssummen var 12 200 000 kroner, præmieindtægten var 34 000 kroner og den utbetalte skadeserstatning 200 kroner. I 1915 hadde selskapet utviklet sig slik at det hadde 55 650 forsikringstagere eller medlemmer. Forsikringssummen var 103 000 000 kroner, præmieindtægten 212 900 kroner, den utbetalte erstatningssum 69 000 kroner. Overskuddet var i 1915 60 800 kroner. Foruten garanti-kapitalen 100 000 kroner hadde selskapet en optjent kapital paa 330 000 kroner. Disse kapitaler anvendes til laan til Folkets hus og i det hele tat til arbeiderforetagender av den art. Utvalget har nu utarbeidet forslag om at der av fagforbundene, N. K. L. og landsorganisationen skal opprettes et gjensidig brandforsikringsselskap

«Samvirke» med en garantikapital paa 200 000 kroner. Forsikringsloven bestemmer imidlertid at en saadan kapital skal tilveiebringes ved laan av et aktieselskap. Forslaget omfatter derfor ogsaa love for et saadant selskap. Et slikt selskap vil ikke til en begyndelse kunne skaffe lavere præmier av hensyn til nødvendigheten av at faa reassurert. Der blir saaledes ingen øieblikkelig økonomisk fordel straks, men vi skaffer os indflydelse paa præmiesatserne, og de penger vi betaler ind blir i vore hænder. Efter som selskapet utvikler sig maa præmierne nedsættes. Kongressen kan naturligvis ikke detaljbehandle saken, men den kan gi sekretariatet bemyndigelse til at søke den realisert. En lignende beslutning er fattet av den kooperative landsforenings repræsentantskap. Jeg fremsætter derfor følgende forslag:

«Sekretariatet bemyndiges til i forbindelse med N. K. L. og fagforbundene at oprette en gjensidig brandforsikringsforening og til at anvende de nødvendige midler til garantifond med videre for en saadan forening.»

Jeg anbefaler dette forslag vedtat. Dette er ogsaa en av de veier vi bør slaa ind paa og som kan føre frem ved siden av de andre.

Hans Eriksen: Paa mit sted, i Glemminge, har vi allerede en gjensidig brandforsikringskasse, og samtlige medlemmer der tilhører denne. Dersom det skulde være likedan paa mange andre steder, saa vilde saken være vanskelig at gjennomføre for det hele land. Vi vilde neppe kunne gaa over i nogen anden indretning. Taleren redegjorde for kassens stilling. Det er vistnok bedst at ordne dette spørsmal lokalt. Juell nævnte ikke hvor stor præmien vilde bli; den er jo nok saa varierende i de forskjellige selskaber. Man kan nok vedta Juells forslag; det høres pent ut, og jeg er enig i tanken; men paa et stadium som dette mener jeg allikevel at forsamlingen bør ha betænkeligheter ved det. Heldig vilde det være om man foranstaltet en undersøkelse utover landet og om mulig fik uttalelser fra de steder hvor man allerede har brandforsikringsindretninger. Ingen kan jo være mot selve tanken; men spørsmålet er om dens praktiske iverksættelse. Jeg er i tvil om man kan faa istand noget saa omfattende som vilde passe for alle stedlige forhold. Dette maatte undersøkes nøiere, før vi gaar igang.

Joh. Gudmundsen: Dette er netop en av de veier vi maa slaa ind paa, og jeg er enig i tanken. Det ser dog ut til at komiteen har gjort for litet for utredningen. Der eksisterer et trykt dokument; men dettes indhold kjender vi ikke. Det burde været utdelt blandt kongressens medlemmer paa forhaand. Jeg har fulgt med i den utredning som er git, og jeg vil støtte forslaget. Jeg vil anbefale at det trykte dokument omdeles.

L. Tørrer: Jeg kan ikke anbefale et saadant forslag. Oppe i vort distrikt har vi opprettet lokale brandforsikringselskaper. De virker godt, og vi har kapitalen paa nært hold.

Alb. Johansen: Jeg kan ikke forstaa den opposition Eriksen har reist mot dette forslag. Glemminge har en bra kasse; jeg er

ogsaa fra Glemminge, og jeg benytter den; men derfor vil jeg ikke formene hele landets organiserte arbeidere at faa en fælleskasse, og derved faa del i de samme goder som vi. Vi maa være opmerksom paa de store kapitaler som nu gaar i privatkapitalisternes lommer. De kunde vi benytte til meget for vort gagn. Forslaget kan jo viderebehandles av sekretariatet og arbeiderne saa gives anledning til at uttale sig. Jeg vil anbefale forslaget.

Jørgen Hansen: For vort arbeide i fremtiden maa vi søke at tilrive os virksomheter og skaffe os kapital. Vi har ogsaa drøftet en egen arbeiderbank. Den burde ha været i virksomhet nu. Brandforsikringsselskaperne tjener store summer paa forsikringen. Disse penger kunde vi opsamle til et fond, som vilde være nyttig for os. Jeg vil anbefale at kongressen gir forslaget sin tilslutning. Det er en viktig sak for arbeiderne.

Hans Eriksen: Naar man her mener at jeg er imot tanken, saa er ikke det tilfælde. Men jeg mener at vi har litet kjendskap til forholdene utover landet, og dette bør undersøkes. De som har selskaper kan finde liten fordel i at slutte sig til en stor fælles-institution. Saadan er det i Glemminge, og det kan være likedan andre steder. Generalforsamlingen maatte antagelig holdes her i Kristiania, og det vilde være aldeles umulig for medlemmerne at møte ved repræsentanter, som f. eks. paa denne kongres. Jeg er ikke uenig i tanken om at vi selv skal overta brandforsikringen; men jeg anser av praktiske grunde de lokale forretninger for at være de heldigste. Man har bedst oversigt over dem, og det er heller ikke sagt at det er heldig at blande organisationen ind i alt. Den kunde derved miste noget av sin kraft som kamporganisation.

A. Juell: Komiteen har oversendt sekretariatet en trykt indstilling; men der var ikke trykt mange nok til at den kunde utdeles blandt repræsentanterne. Eriksen bør undersøke «Statistisk Aarbok» for 1915 og finde opplysninger deri om alle de forsikringsselskaper som virker i landet. Man har ikke greie paa hvor vidt denne sak er undersøkt. Vi skal ikke blande disse saker ind i vort øvrige arbeide. Der tales her om en særegen kasse. Loven bestemmer med hensyn til generalforsamlingen. Det vilde ikke være vanskelig at delta. Arbeiderne i Glemminge og paa Røros som har lokale brandforsikringskasser, vil jo ikke være tvungen til at være med i denne, og der blir saaledes intet foregrebet ved at vedta dette her. Ingen kapital blir bunden; det er bare en transport av kapital.

Votering: Juells forslag vedtoges mot nogen faa stemmer.

9. Alkoholspørsmålet.

(«Dagsorden og forslag» pag. 49—50.)

Følgende forslag forelaa: Fra Akerhaugens jernbanearbeiderforening, Norsk arbeidsmandsforbund:

«Idet man erkjender at rusdrikken er en av de største hindringer for fagbevægelsens fremgang og en ikke uvæsentlig aarsak

til de ofte magre resultater av vore lønskampe, beslutter kongressen at agitationen for det personlige avhold indgaar som et led i den faglige virksomhet.»

Fra *Sekretariatet*:

«Kongressen er enig i, at fagorganisationen i tilslutning til Arbeiderpartiets program paa dette omraade gjennom sin skriftlige og mundtlige agitation fremholder den fare alkoholbruken er for arbeiderne, og opfordrer foreningerne til ikke at glemme stadig at arbeide for større ædruelighet blandt sine medlemmer.»

Moen: Det er en kjendt sak, at det er gjort saa alt for litet mot rusdrikkene ut over det hele land. Det vilde derfor være ønskelig om kongressen nu vilde vedta forslaget fra Akerhaugens jernbanearbeiderforening. Det er radikalere end sekretariatets, og da sekretariatets forslag er opsat mot vil jeg anbefale at det blir vedtat og sekretariatets nedstemt.

Dirigenten: oplæste følgende skrivelse:

Til kongressen for Arbeidernes faglige landsorganisation!

Tømrernes fagforening samlet til møte i Kristiania arbeider-samfund i et antal av 800 medlemmer sender herved kongressen sin sterke protest og misbilligelse med den maate, hvorpaa der arbeides med at faa realisert tanken om rusdrikkens avskaffelse, og tro mot partiets principielle program at arbeide for partiets programs gjennomførelse.

Det første som da maa gjøres er at fjerne rusdrikken fra sine egne hus og saaledes gaa foran med et godt eksempel.

Møtet henstiller til kongressen at paalægge sekretariatet ufortrødent at arbeide for at faa restauranten fjernet fra Folkets hus i Kristiania i overensstemmelse med partiets program og sidste beslutning paa landsmøtet i Trondhjem 1915. I den anledning bemyndiger kongressen sekretariatet at tilstille De samvirkende fagforeninger i Kristiania efter nærmere bestemmelser der fastsættes av sekretariatet, et laan av indtil kr. 5.000 — fem tusen kroner — for derved at gjøre sit til at indløse den gjæld der staar hemmende for restaurantens fjernelse fra Folkets hus.

For Tømrernes fagforening:

Kristian Ask,
formand.

U. Amundsen,
sekretær.

Hans Eriksen: Der kan naturligvis være meget at si i dette spørsmaal; men flertallet i denne forsamling er vistnok enig i hovedsaken. Naar vi ser, hvorledes alkoholbruken her i Kristiania florerer, saa bør vi slutte os om det kraftigste forslag. Restauranten i Folkets hus er en skam for arbeiderklassen, og alt maa gjøres for at faa den fjernet. Vi maa ha den væk; ti vi kan ikke agitere for partiets programs post utover landet saa længe den staar. Vi har fuld ret til at kræve at restaurationen blir fjernet.

Resultatet av valg paa

sekretariat

meddeltes nu. Følgende var valgt:

Richard Hansen med 233 st., *Oscar Olsen* med 229, *Aksel Knudsen* med 228, *A. Bratvold* med 224, *H. Pettersen* med 209, *Gunnar Sethil* med 202, *A. E. Gundersen* med 137 og *Jens Teigen* med 136.

Dernæst hadde *J. M. Winge* 101, *M. Nygaard* 86, *A. Schultz* 30, *T. Fjermestad* 16, *O. Ruud* 13, *Johan Nygaard* 10, *Joh.s Ødegaard* 9, *Alfr. M. Nilsen* 4, *Aksel Amundsen* 3 og *Leonard Larsen* 2 stemmer.

Paa forslag av dirigenten gik man nu over til valg paa 1. og 2. suppleant til sekretariatet.

Valgkomiteen foreslog 1. *T. Fjermestad*, 2. *J. M. Winge*. Videre blev foreslaat *Aksel Schultz*, *Johan Nygaard* og *Alfr. M. Nilsen*. En længere persondebat fulgte.

Behandlingen av *alkoholspørsmålet* fortsattes.

Lars Sæther: Det skulde være unødigt at si en forsamling som denne at alkoholen skader os i vort virke. Det er ingen fiendtlig magt vi har bedre anledning til at bekjæmpe end rusdrikken. Det skulde ikke være nogen specialopgave for nogen; men fremholdes i al vor agitation ellers at hver enkelt bør være personlig avholdende. Sekretariatets forslag sier omtrent det samme som *Akerhaugens jernbaneforenings*; men det sidstnævnte dækker mer det vi vil ha frem. Med hensyn til tømernes henstilling, saa er det høilig paakrævet at faa væk restaurationen i Folkets hus; ti vi lider megen skade ved den. Det er ikke rigtig at organisationen opretholder den. Paa landsmøtet i Trondhjem blev det vedtat at fjerne saadant, og endnu har vi den. Nu maa vi effektuere det som blev vedtat av partiet i Trondhjem, og jeg er sikker paa at organisationerne vil yde laan til at faa den fjernet. Jeg vet det gjælder 30000 kroner; men vi har ikke raad til at ha den for det. Vi maa opretholde renslighet i vort eget hus, og tømernes henstilling bør følges.

M. Tranmæl foreslog:

«Kongressen henstiller til De samvirkende fagforeninger i Kr.a og mulig andre fagorganisationer, som har ølrestauranter i sine Folkets hus at fjerne disse og at de heller ikke paa anden maate tillater servering av rusdrik i sine lokaler.»

A. Johannesen foreslog: «Det henstilles til kongressen at al rusdrik blir fjernet fra alle Folkets hus. Likeledes henstilles til kongressen, at den opfordrer alle sine forbund til at indføre forbud blandt alle sine medlemmer.»

M. Fredsti: Jeg tror at det i realiteten er liten meningsforskjel om dette. Alle repræsentanter tror restauranten er en skandale som bør væk. Det vækker ogsaa stor motstand mot forbudsposten paa vort partiprogram. Vor fagbevægelse er i første række en politisk bevægelse, og medlemmerne bør da i første række frigjøres for de baand som binder dem baade økonomisk og kulturelt. Da vi erklærte proteststreik mot statsmagterne maatte regjeringen ta haand om vore medlemmer, saa de ikke skulde søle sig bort i rusdrik, idet

den paala forbud. Vi bør gaa til det skridt som Tranmæl foreslaar. Jeg er sikker paa at restauranten her i huset ikke skal ha lang levetid efter dette.

Alb. Johansen: Jeg kan ikke si andet end at jeg blev litt rar da jeg saa dette punkt paa dagsordenen. Men ikke mindre forundret blev jeg, da jeg saa kongresmedlemmernes hyppige besøk i restauranten. Men noget foredrag behøves ikke her. Tranmæls forslag er korrekt. Man maa være personlig avholdende. Man kan nok være med at motarbeide rusdrikken selv om man nyter den; men det har ikke den vekt som naar man er avholdende.

A. E. Gundersen: Med hensyn til tømrrernes henstilling saa er jeg enig i at vi bør faa væk restauranten. Der er nævnt av tømrrerne et beløp paa 5000 kroner; men det vilde nok gaa over 30000 til det. Ja, jeg sier at dersom kongressen vil bevilge disse penger, saa skal jeg være med paa det. Jeg vet at ingen organisert arbeider i Kristiania er interessert i at ha restauranten. Men der kommer ogsaa folk ind fra distrikterne, og de opfører sig ikke altid paa det bedste. I julen maa man saaledes holde ekstra politihjælp for at holde orden. Vi vil saaledes helst være restauranten kvit. Jeg vil anbefale sekretariatets indstilling. Her trænges ingen avholdsdebat, og jeg vil si at ogsaa der hvor der ingen restaurant er blir alkoholen misbrukt. Det har jeg set nok av. Det vilde dog være en stor fordel for huset at faa restauranten væk.

E. Halvorsen: Jeg kan godt være med paa Tranmæls forslag; men hvad skal alle disse tvangsforholdsregler mot medlemmerne til? Vi demonstrerer jo for al verden at de ikke kan greie sig selv. Jeg har set i en reiseberetning at hvis man ikke har avholdsmerket paa frakkekraven saa har man ikke medlemmernes tillid utover; da er man ikke velset. Saadant er dog forgalt. Jeg tør paastaa at vore bedste organiserte folk *ikke* personlig er totalavholdende. Jeg finder derfor sekretariatets forslag som det rimeligste, og videre end det bør vi ikke gaa. Nogen tillid maa vi da vise hinanden ogsaa paa dette strøk.

A. Aamodt: Skal vi bli kvit restauranten, saa maa vi ha et saa stort beløp at vi indsparer 9000 kroner i renter om aaret. Det blir da tale om ganske større beløp end de som er nævnt her. Det er desuten en vanskelig sak for kongressen at blande sig op i. De samvirkende fagforeninger vil nok finde en ordning. Det vilde ikke være til fordel for De samvirkende fagforeninger og heller ikke for nogen om vi blev nødt til at gaa fra huset.

M. Stenersen: Det maatte da være en let sak at faa fjernet restauranten fra Folkets hus. Og dersom det er slik, at vi ikke kan greie os uten rusdrikken saa faar man lægge kortene paa bordet, saa vi vet besked. Det nytter ikke hverken orden eller renslighet før restauranten er fjernet.

J. Eikefjord henstillet til dirigenten at holde talerne til den foreliggende sak.

Kristoffer Sommer: Vi vet jo at brændevin og anden rusdrik er den største hemske for organisationen og for arbeiderne i alt

deres virke, og da maa vi gjøre noget for vort eget hus. Jeg har set at det ikke er som det skulde være.

O. Lian: Jeg vil anbefale kongressen at vedta det av sekretariatet foreslaaede. Det er jo ingen mening i for denne kongres at bevilge laan til De samvirkende fagforeninger i Kristiania. Det har vi heller ikke faat nogen anmodning om. Selvfølgelig bør vi sørge for at faa væk restauranten i Folkets hus; den har ikke været til glæde for nogen. Det er ingen restauration for de organiserte arbeidere, den søkes av byens daarlige elementer. Dette er et uterlig forhold som vi bør se til at komme væk fra, og man kan være viss paa at restaurationen vil komme til at falde, om ikke paa anden maate saa kan den negtes ølret i formandskapet. Skulde det saa komme andragende fra De samvirkende fagforeninger, saa kan sekretariatet behandle det og ta hensyn til det. Tranmæls forslag er det intet iven for at vedta. Først bør vi vedta sekretariatets forslag, og saa kan vi som tillæg dertil vedta Tranmæls forslag.

Kristian Moljord: Det er organisationens opgave at bekjempe privatkapitalen og blandt denne er vel brændevinskapitalen den motbydeligste. Det er derfor en stor skam for arbeidsklassen at vi har restauration i Folkets hus. Vi pligter at ta den væk, og likeledes vil jeg si at de agitatorer som sendes ut bør være personlig avholdende.

A. Gabrielsen: Jeg vil først faa konstatere det glædelige fremskridt som kan spores siden sidst; men det er et langt skridt igjen. Her sies nu at restaurationen bibeholdes udelukkende av hensyn til Folkets hus' økonomi. Men dette burde ikke sies i en forsamling av organiserte arbeidere. Vi kunde like saa godt sagt: Op med profiten! Jeg mener at kongressen bør vedta sekretariatets og Tranmæls forslag.

A. Bay: Jeg vil stemme for sekretariatets og Tranmæls forslag. I egenskap av styremedlem i Folkets hus har jeg ikke kunnet fremsætte forslag, ellers vilde jeg gjort det. Aamodt ser sig blind paa indtægterne fra restauranten. Vi vilde nok vinde det igjen og være tjent med det. Det er ikke vanskelig at fjerne restauranten i Folkets hus, og kan ingen anden saa kan kommunerepræsentanterne gjøre det.

M. Tranmæl: Vi gjør vor sak den største tjeneste ved at vedta disse forslag. De anviser utgangspunktet for hvad som skal gjøres. Henstillingen fra tømrerne indeholder intet praktisk. Naar en anmodning fra denne kongres foreligger saa vil nok sekretariatet og forbundsstyrene gjøre sit for at ordne det. Folkets hus i Kristiania har landsinteresse; det er centrallokalet for hele landets arbeiderorganisation; og da er alle interessert i dets forhold. Vi er forpligtet til at faa ølsjappen fjernet ogsaa av hensyn til vort øvrige ædruelighetsarbeide. Her maa man være stillet friest mulig. Jeg er tilfreds med at man vedtar min henstilling om at faa fjernet rusdrikken fra arbeidernes forsamlingslokaler.

F. A. Strøm: Vi møtes ofte fra borgerlig hold med den indvending mot vort ædruelighetsarbeide at vi har rusdrik i vore egne lokaler. Kan vi ikke paa anden maate saa bør vi paalægge ekstrakontingent i den anledning. En beruset mand med organisations-

merket og kanskje det antimilitaristiske merke paa sin trøie er et sørgelig skue.

Oskar Johansen: Som styremedlem i De samvirkende fagforeninger i Kristiania vil jeg gjøre mit for at faa restaurationen fjernet. Forbundene er saapas interesserte, at de ikke vil stille sig uvillige til at hjelpe; men tømrernes henstilling er upraktisk. Det er ikke bare arbeiderne i Kristiania som besøker restaurationen i Folkets hus; jeg tror ikke det er mange av Kristiania organiserte arbeidere som gaar der. Saken skulde været fremmet for længe siden; men da spørsmålet om ekstrakontingent var oppe blev det jo ikke vedtat.

H. P. Johansen Man tar ogsaa ind øl og andet til fortæring paa møterne. Det er sagt her at det er utenbys arbeidere som opfører sig slet; men er det saa, da har man vel faldgruben i Folkets hus at takke for det. En taler vilde ikke ha flere tvangsbestemmelser; men det er ikke tvangsbestemmelser at arbeiderne bekjemper privatkapitalismen i alle dens ytringer.

Karl A. Olsen: Vi husker fra konflikten i 1911. Der var da henstilling fra landsorganisationen om at faa rusdrikken fjernet her i Kristiania; De samvirkende fagforeninger negtet. Vi maa faa restauranten fjernet, og det gaar heller ikke an at de daarlige elementer som søker den er utenbys fra.

Gustav Lilleby: Rusdrikken virker demoraliserende paa vort arbeide i organisationen, og hjemmene forpestes derved. Arbeiderne er endnu for svake til at gaa forbi fristelsen, og derfor bør vi ta den væk. Vi vilde været meget længer fremme med vort organisationsarbeide om ikke rusdrikken hadde været. Vi kan heller ikke sætte kraft i vor agitation mot den saalænge vi selv driver rusdriktrafik.

A. Samuelsen: Jeg vil anbefale sekretariatets og Tranmæls forslag. I Bergen har vi forlængst fjernet restauranten fra Folkets hus, og vil man her i Kristiania ofre bare halvdelen av hvad vi i Bergen ydet til det, saa faar man den ogsaa fjernet her.

Jørgen Hansen: De samvirkende fagforeninger i Kristiania skal selv ta taket. Vi skal ikke blande os op i forhold som vi ikke har noget med.

Hans Eriksen: Hvis vi vedtar Tranmæls forslag, saa maa De samvirkende fagforeninger ta hensyn til henvendelsen. Ellers maa forbundene flytte ut.

A. Mathisen: Samtlige organiserte arbeidere her i landet har ret til at si fra her, og det maa respekteres, hvad vi vedtar.

Votering: Johannesens forslag forkastedes mot 5 stemmer.

Sekretariatets forslag vedtoges mot 1 stemme, Tranmæls forslag vedtoges enstemmig. Akerhaugens jernbanearbeiderforenings forslag ansaaes dermed for bortfaldt. Tømrernes henstilling forkastedes med stort flertal.

Dirigenten refererte resultatet av valget paa 1. og 2. suppleant til sekretariatet.

Tollef Fjermestad var valgt til 1. suppleant med 100 stemmer, *J. M. Winge* til 2. suppleant med 125 stemmer.

Som øvrige suppleanter til sekretariatet indstillet valgkomiteen: 3. *Oscar Ruud*. 4. *Alfred Melgaard*. 5. *Johan Nygaard*. 6. *Aksel Schultz*. Som 3. suppleant blev videre foreslaaet *Aksel Schultz*.

12. Bevilgningssaker.

O. Lian foreslog: «Kongressen bemyndiger sekretariatet til i kongresperioden at utbetale Det norske arbeiderparti et beløb av kr. 5000 til agitation blandt landarbeidere og fiskere. Beløpet anvendes efter nærmere konferanse mellem sekretariatet og centralstyret.»

M. Tranmæl: Jeg vil anbefale forslaget; men vil høre om man ikke kunde gaa saa høit som til 7000 kroner. Der bør drives faglig agitation blandt landarbeiderne, og organisationstanken er nu ogsaa vokset blandt fiskerne, saa det vil være vel anvendte penger.

O. Lian: Personlig har jeg intet at indvende mot at summen forhøies til 7000 kroner; men jeg kjender ikke de øvrige sekretariatsmedlemmers mening.

Eug. Søsnes: Jeg glæder mig over dette forslag. Agitationen blandt fiskerne er nu høist paakrævet. De eventuelle foredragsholdere maa helst opholde sig 2—3 dage paa hvert sted. Vi er taknemmelige for alt vi kan faa. Det er endnu vanskelig i de nordlige distrikter, og vi trængte ogsaa hjælp til vor presse. Vi bør kunne faa nogen hjælp fra de større steder. Jeg skulde helst se beløpet forhøiet til 10000 kroner og vil, hvis jeg faar støtte for det, foreslaa den sum.

M. Liengen: Som alle vet har denne kongres behandlet store og vigtige saker for organisationen. Men vi bør ikke alene holde den organisation vi nu har sammen; men søke at danne nye organisationer i tilslutning til den.

O. Lian: Man maa erindre at dette ikke er hele agitationsbeløpet. Dette gjælder en speciel bevilgning til Det norske arbeiderparti i likhet med hvad vi har gjort tidligere aar.

Oluf Amundsen: 5000 kroner eller 7000 kroner er for litet. Reiersen har stiftet mange foreninger deroppe og de trængter besøk idelig. Der er store strækninger saa der trænges 4—5 dage mellem hvert sted. 10000 kroner er ikke for meget.

Iver Haugrønningen: Jeg kan ikke forstaa hvorfor disse penger skal bevilges til Det norske arbeiderparti. Det er jo faglig agitation som skal drives. Den agitation som blev drevet ifjor gjaldt ikke det faglige.

Oscar Rønbeck: Jeg vil slutte mig til Søsnes uttalelser angaaende nødvendigheten av agitation i de nordlige distrikter. Reiersen har gjort et godt arbeide der nord.

Leif Olsen og *Hans Aspmo* sluttet sig til Søsnes uttalelser.

Votering: Lians forslag med Søsnes' ændring til 10000 kroner vedtoges med stort flertal.

Eftermiddagsmøte mandag 19. juni.

Dirigent: *O. Ruud.*

Protokollen referertes og godkjendtes.

13. Valg.

Dirigenten refererte valgresultatet for suppleanterne til sekretariatet. Følgende var valgt: *Johan Nygaard* med 145 st., *Alfred Melgaard* 136, *O. Ruud* 106 og *A. Schultz* 92 stemmer.

Som medlemmer av *militærkomiteen* var av valgkomiteen foreslaa: *A. Buen, Rich. Hansen, O. Lian, Edv. Mørk.* Disse blev valgt mot 1 stemme.

Til *revisorer* foreslog valgkomiteen: *D. Jensen, N. Mittet.* Suppleanter: *Arnt Aamodt, L. Rungstad, Joh.s P. M. Ødegaard.* Desuten blev foreslaa Jens Johansen som suppleant.

Valgkomiteens indstilling vedtoges.

Til medlemmer av organisationskomiteen foreslog valgkomiteen:

Jacob Eikefjord, Rich. Hansen, Herman Havre, Leonard Larsen, Ole O. Lian, Alfr. Madsen, Alfred Melgaard, Alfr. M. Nilsen, Halvard Olsen, Oscar Olsen, Gudmund Pedersen, Leopold Rungstad, Oscar Rønbeck, Martin Tranmæl, Anders Øie.

M. Kristoffersen: Vi maa ta sigte paa at der blir et virkelig frugtbart samarbeide til neste høst. Der burde derfor være tat mer hensyn til de forbund som støtter tanken om industriforbund. Martin Tranmæl kan vel sies at tilhøre malerforbundet; men han har opgit industriforbundstanken og staar ikke lenger som nogen repræsentant for denne. En komité som denne burde være sammensat saaledes at den kunde ventes at skulle komme til enighet. Jeg vil derfor stemme for at man faar en repræsentant for de organisationer som støtter tanken om industriforbund. Her bør ikke *distriktsinteresserne* spille nogen rolle. Jeg vil istedetfor Oscar Rønbeck foreslaa *J. M. Winge.*

Karl Bakke: Jeg vil paa det bedste anbefale Eivind Reiersen i 15-mandskomiteen som repræsentant for det nordlige Norge istedetfor Oscar Rønbeck. Jeg kjender personlig hans stilling i det faglige og politiske liv. Reiersen har grundig erfaring og kjendskap til fagbevægelsen i det nordlige Norge, og vi bør absolut faa ham med.

Oscar Olsen: Det værste valgkomiteen har hat av arbeide var at faa sammenarbeidet de forskjellige interesser i denne 15-mandskomité. Der er tat rikelig hensyn til fagoppositionen som av denne kræves. Den har faat sine 5 repræsentanter. Men da der var foreslaa 3 fra Trondhjem, tok valgkomiteen isteden en fra Rjukan og strøk da Volan. Eikefjord er kommet med istedet. Rønbeck er den eneste trærarbeider som er foreslaa, og han er tillike repræsentant fra det nordlige Norge. Vanskelig var det at faa med nogen repræsentant fra Bergen og andre steder, skjønt vi fik utallige henstillinger. Vi maatte ogsaa se til at faa med de som vi vidste var villige. Som repræsentant for industriforbundstanken maa vi ogsaa regne Lian. Vi maa huske den indstilling som forelaa. Vi vet ikke rigtig hvilken

farve Havre tilhører, og han gjorde ret i at opplyse det. Jeg har holdt paa Havre indtil Winge kom sterkt paa tale; men det er ikke heldig at ta altfor mange her fra Kristiania heller. Det er ikke i det hele godt at faa en bedre sammenarbeidet liste end den her forelagte.

Henrik Lang: Komiteens istandbringelse er skedd ved det stadige skrik især fra fagoppositionen foran og efter hver konflikt. Den søker altid at gjøre arbeidet møisommelig for tillidsmændene, hvor de kommer. Men i en saadan komité burde der helst sitte praktiske folk som kan anwise veier og midler og ikke taakete teoretikere. 3 redaktører er kommet med i forslaget. Indstillingen er præget av Tranmæl, Madsen og Nilsen. De som fører talemaater om klassekamp, livsnerver og deslige. Men av komiteen maa man kræve en klar og koncis utredning og greie forslag. Dette maa være forutsætningen ved komiteens nedsættelse. Jeg vil derfor protestere mot at vælge Tranmæl og Alfr. Madsen ind i den. Vi har ikke lov til at nedsætte denne komité under deres forutsætninger. Vi er ikke enig om at sætte noget nyt ind, at ta et kunstig lem paa. Vi maa ikke gi den gamle prøvede retning grundskud paa den ekstraordinære kongres. Tranmæl og Alfr. Madsen har ikke betingelser for at overta arven. Sætter vi disse ind, saa har vi dermed sat let-sindighetens stempel paa komiteen og begaar en stor administrativ feil. Vi maa stryke Alfr. Madsen og Tranmæl.

Strek sattes med de indtegnede talere.

M. Tranmæl: Vi har altid taake, naar vi har Henrik Lang iblandt os. Paa vort gruppemøte, hvor der var 62 repræsentanter tilstede var der enstemmighet om at kræve Alfr. Madsen, Alfr. M. Nilsen, Halvard Olsen, Volan og mig ind i komiteen. Dette burde valgkomiteen egentlig ogsaa fulgt. Det er i alle parter interesse at sakerne blir utredet. Det er ingen indvending at gjøre mot Alfred Madsen at han ikke er medlem av kongressen. Ingen kan diskvalifiseres derved.

L. Rungstad: Hvis man nu begynner at forandre listen, saa kan man let derved forrykke forholdet mellem retningerne. Med hensyn til industriforbund, saa er det jo Tranmæl som har reist det spørsmål her i Norge, og tillike maa han vel ogsaa ta hensyn til sit forbunds interesser. Rønbeck maa ikke strykes, da Nord-Norge maa være representert. Komiteen har tat Eikefjord istedetfor Volan for at Rjukan ogsaa skulde bli representert.

Alfr. M. Nilsen: Det gjælder her ikke distriktsinteresser. Det er de forskjellige synsmaater, som skal repræsenteres. Jeg vil støtte forslaget om at Winge kommer med, ikke istedetfor Rønbeck; men istedetfor Gudm. Pedersen. Istedetfor Rungstad foreslaar jeg Elias Volan.

C. Jensen paatalte at ikke Smaalenene hadde faat nogen representant.

Ingebret Andersen: Der er tat med for mange tillidsmænd. Altid skal man bare vælge mellem dem. Det er bedre at ta folk fra arbeidspladsene. Jeg foreslaar Thorv. Olsen fra Drammen.

A. E. Gundersen: Jeg vil stemme for Winge. Men man maa

da ogsaa være enig om hvem man skal stryke. Jeg mener det maa bli Alfred Madsen. Jeg har hørt at for tiden er Alfr. Madsen nu ikke medlem av nogen fagforening. Han opholder sig i Kristiansund.

Aksel Schultz: Det er bra at faa med flere som arbeider for industriforbund. Jeg vil derfor anbefale Winge. Lian maa ikke bli staaende alene i komiteen med den opfatning. Vi maa ikke begaa den feil at holde Winge utenfor.

J. M. Winge: Det er uttrykkelig sagt at komiteen skal bringe klarhet i forholdene. Her er tre retninger: Gammelt, mellomstandpunktet og det helt nye. Man har forsøkt at gjøre Tranmæl til representant for industriforbundstanken. Men det er han jo ikke lenger. Vi maa derfor holde paa at den retning blir mer representert.

Jens Johansen: Fagoppositionen er altfor sterkt representert. Naar maler Kristoffersen foreslaar Rønbeck strøket og Winge sat istedet, saa er det meningsløst. Winge bør komme ind istedetfor Alfr. Madsen.

M. Fredsti: Dersom man skulde sette praktiske folk istedetfor teoretikere, saa maatte man sandelig stryke mange av de foreslaaede.

Thv. Huseby foreslog B. Heggem fra Bergen.

Knut Dalastøl: Det er de forskjellige synsmaater som skal være representert i komiteen, ikke forbunds- eller distriktsinteresser. Selvfølgelig maa Lang og Gundersen ha meget at utsætte paa Alfr. Madsen og Tranmæl. Det hører med. Madsens kjendskap til organisationen er stort, og faa er saa greie som han.

Alb. Andersen foreslog at bytte Alfr. Madsen med Winge og H. Havre med Chr. Systad.

T. Fjermestad: Man maa ikke stryke Havre.

A. Kalvaa: Komiteen synes at være blit altfor liten. Alle burde været med, saa var det blit bra. Jeg fæster mig ved en ting. 10—12 faste funktionærer er kommet med og bare 2—3 almindelige arbeidere. Forbundenes tillidsmænd burde ikke sitte i denne komité. Jeg anbefaler at man stemmer paa Volan istedetfor paa L. Rungstad. Volan er formand i fagoppositionens gruppe og bør være med.

E. Volan: Den eneste indvending mot Alfr. Madsen maa vel være at han er en dygtig mand. Men er det da en indvending? Hver retning bør være like sterkt representert. Der var derfor opsat 5 fra hver. Fagoppositions-møtet hadde ikke tat noget hensyn til distriktsinteresser. Jeg vil advare mot at sette Alfr. Madsen utenfor. Han deltar i det daglige fagforeningsarbeide like fuldt som Tranmæl gjør det.

O. Lian: Det spiller vel ikke saa stor rolle om der ikke er like mange fra hver retning, bare de kommer tilorde. Jeg vil indstændig henstille til kongressen ikke at foreta nogen forandring i den trykte liste. Den er sammensat med samarbeide for øie, og nogen forandring er ikke paakrævet. Alfred Madsen er kommet med noget post festum, og jeg hadde nok heller ønsket Volan der; men det er ikke nødvendig at gjøre nogen forandring. Det er ikke

saa aldeles fastspikret hvorledes komiteen kommer til at ta opgaven. Det kan ogsaa bli flere standpunkter. Som sagt, jeg hadde heller set Volan med end Madsen. Madsen har nok greie paa teorierne, men praksis har han liten rede paa. Forresten skal han for litograferne ha uttalt at han ikke er tilhønger av den føderative idé.

M. Kristofersen anbefalte Winge som representant for industriforbundene.

D. Storvedde: Jeg synes at Rungstad holder paa at ta skade paa sin sjæl nu. Jeg vil ellers understreke Tranmæls anmodning ikke at stryke Alfr. Madsen.

Chr. Systad erklærte ikke at ha tid til at være med i komiteen.

Lars Sæther anbefalte at stryke Rungstad.

J. Teigen anbefalte at en neutral ogsaa kom med og foreslog Hans Eriksen.

Der var nu foruten valgkomiteens indstilling foreslaa følgende: J. M. Winge, E. Reiersen, Chr. Systad, Hans Eriksen, B. Heggem, M. Gulbransen, Thorv. Olsen, Elias Volan.

Stemmesedler utlevertes til avstemning.

Dirigent: *O. Ruud*.

Dagsordenens punkt 9: Agitationen.

O. Lian: Der er inkommet følgende forslag fra samorganisationen i Kristiansand:

Paa vegne av herværende samorganisation tillater vi os at oversende vedheftede forslag, som er behandlet i styremøte, representantmøte og endelig aarsgeneralforsamling; de førstnævnte enst., den sidste mot 1 stemme.

«Det henstilles til Den faglige landsorganisation med det snarreste at opta til alvorlig drøftelse spørsmålet om faste distrikts- eller agitacionssekretærer. Man har tænkt sig landet inddelt i 6 distrikter, med bopælsstationer f. eks. i Kristiania, Bergen, Trondhjem, Kristiansand S., Hamar og Tromsø. Disse hadde da hver i sine distrikter at foreta en fast planmæssig agitation og besøk-arbeide i faglig henseende først. Kunde der avsees tid til politisk arbeide faar det staa i anden række.

Disse sekretærer eller agitatorer hadde sin løn av landsorganisationen, ca. kr. 2500.00 aarlig. De forskjellige reiseutgifter maatte bli at fordele likt mellem de enkelte foreninger og landsorganisationer, — eller sidstnævnte alene. En slik konstant ordning vilde uten tvil bringe det mest frugtbringende arbeide.

Man henstiller indstændig til landsorganisationen hurtigst at utrede saken og eventuelt fremlægge samme for førstkommende landsmøte.»

Endvidere maa vi tilføie: Det kan jo være at ved fyldig utredning av denne sak de nødvendige uttællinger vil bli større end hvad i øieblikket kan sees. Men naar man har øie for at læse gjennem aarsberetningen, utsendt av sekretariatet og indtat i de

forskjellige partiblade, heftedes ved store uttællinger i agitationen for aaret 1914. Tar man ogsaa i betragtning den ubrukte mark som ligger og venter paa pløining og saaning, tør vi paastaa at ved en saadan fast og planmæssig institution vilde de største resultater fremvises.

Saa vil indvendes: Reisepengene og diætpengene kan ikke oversees. Hertil maa bemerkes: Vi maatte gaa ut fra at interessen for saken vilde tilskynde at der reistes paa billigste plads, og hvad diæt angaar, saa kan det la sig godt ordne et meget billigere grundlag i en fast institution end saa nu og da. Naar en aarlig løn ansættes til underhold maatte der kun beregnes de absolut overstigende utgifter ved de forskjellige reiser.

Men alt tat i betragtning kræves der nogen mer planmæssig agitation, som optages likelig landet over.

Som et tillæggsforslag vedtoges enstemmig.

«Skulde det vise sig vanskelig for landsorganisationen at faa utredet denne sak til førstkommende landskongres, maa det paa det indstændigste henstilles at der for 1 eller 2 aar ansættes en agitator for Sørlandet. Det pekes paa at denne landsdel ligger længst tilbake i agitatorisk henseende og at her er store muligheter. Skulde ikke landsorganisationen for tiden ha en dertil skikket mand, vilde herværende samorganisation kunne være behjælpelig at skaffe en saadan. Man trodde at et beløp paa 4000—5000 kroner for 2 aar vilde være nok.»

Spørsmålet om agitation har altid været gjenstand for megen debat. Saadan som stillingen er nu burde debatten indskrænkes til det mindst mulige. Under den situation som vi nu er oppe i maa der utarbeides en plan for agitationen. Alle er enige om at der maa drives mest mulig agitation. Men der maa findes specielle former for at naa ut til de fleste mulige. Kongressen maa kunne bemyndige sekretariatet til at drive den agitation som det er mulig og paalægge sekretariatet at utarbeide en plan til forelæggelse for repræsentantskapet. Der maa nu fra organisationens side arbeides ut fra bestemte forutsætninger — mer end nogensinde før. Der maa anvendes økonomi og sørges for at de midler som bevilges anvendes paa den bedst mulige maate.

Fra *Johan Olsen* forelaa følgende forslag:

«Principalt: Sekretariatet ansætter en agitator, som i et tidsrum av 2 aar skal agitere paa Sørlandet paa strækningen Arendal—Ekersund og virke saavel paa arbeidspladsen som ved møter.»

Subsidiært: «Kongressen bevilger kr. 2500.00 til agitation i Kristiansand og omland efter sekretariatets nærmere bestemmelse.»

O. Lian foreslog:

«Samtlige indkomne forslag angaaende agitationen oversendes sekretariatet. Kongressen bemyndiger sekretariatet til at iverksætte agitation i den utstrækning som det er formaalstjenlig. Plan for agitationen blir at utarbeide av sekretariatet til forelæggelse for repræsentantskapet, som fatter endelig avgjørelse i saken.»

Johan Olsen: Det var en feil at vore forslag ikke blev indsendt i tide; men derfor kan vel kongressen ta dem under overveielse. Der høres et stort rop paa agitation fra det nordlige Norge; men der er anvendt store beløp der mot hvad der er anvendt paa Sørlandet. Vi har faktisk ingen agitation hat i de 3 aar som er gaat. Kristiansand og opland har været helt forsømt. Vi trodde derfor at vi maatte faa saken frem paa kongressen.

E. Volan: Ingen i denne forsamling er imot agitation; og det gjælder ikke bare Sørlandet. Vi kan ikke gi os til her at bevilge bestemte beløp til bestemte distrikter. Vi har erfaring fra arbeidsmandsforbundet om hvorledes det virker at ansætte faste agitatorer ute i distrikterne. Vi kan ogsaa komme til at gripe ind i den nedsatte komité's arbeide, og det bør vi ikke. Der bør her bevilges et bestemt beløp til agitationen under ett.

O. Lian: Alle burde være tilfreds med mit forslag, fra hvilken landsdel det saa er. Sekretariatet vil ta de tilbørlige hensyn.

A. Svedahl: Der har hittil været drevet agitation væsentlig paa de tættest befolkede steder. Dette maa fravikes. Det har nok været lettest tilgjengelig og billigst; men skal vi vinde frem, saa maa vi nok ogsaa ta hensyn til de tyndt befolkede steder. Især maa vi da lægge an paa fiskeri- og jordbruksarbeidere.

Alfr. M. Nilsen: Der er behov for agitation utover hele landet. Det er en forholdsvis let sak at skaffe agitatorer, og det er lettere her sydpaa end i det nordlige. Nordland indtar en særstilling. Arbeidsmandsforbundet har da ogsaa ansat en speciel sekretær for Nordland. Denne mand har utført arbeide som kommer hele arbeiderbevægelsen tilgode. Han har stiftet kredsforeninger for partiet, kvindeforeninger, barnelag, Verdandi-loger o. l. Arbeidsmandsforbundet mener ikke at trække sin mand tilbake. Men landsorganisationen burde gjøre noget lignende, ansætte en mand dernord ved siden av. Hvis Lians forslag blir vedtat, saa vil jeg rette en saadan henstilling til sekretariat og representantskap.

O. Eidem: I Fosen distrikt, hvor tusenvis av fiskere samles om vinteren, har ingen agitation været drevet. Disse strøk maa man være opmerksom paa. De har landliggerdage ret som det er, og dit kommer ingen aviser. En mand der vilde kunne virke godt. I Guldalen, Meraker og andre steder samles en mængde tømmerhuggere. Der har heller ingen agitation været.

Knut Dalastøl: Der er mange pladser hvor agitationen er høilig paakrævet. Jeg vil spørre om samorganisationer utover kan faa bidrag. Den enkelte forening kommer allikevel til at drive mer planløst. Jeg vil spørre sekretariatet om dette.

M. Liengen: Jeg trodde det skulde været av størst betydning for landsorganisationen om den hadde faat sig tilført den magt som ligger hos jord- og sagbruksarbeiderne. Der har været tvil om man overhodet kunde skape nogen organisation blandt disse arbeidere, og det saa en tid mørkt ut; men nu er jeg ikke i tvil om at det kan gjøres. Det gik trægt til at begynde med; men nu er arbeidet godt paa vei. Vi har en 1000—1100 medlemmer, og det er en be-

visst magt naar de samles. Vi har hat oppe 20 lønskrav i det sidste, og i alle paa et par undtagelser nær har vi ført dem frem til seir. Dersom skogbruksarbeiderne hadde været saa godt organisert som de andre arbeidere, saa vilde kanske voldgiftsloven været undgaat. Jeg vil ikke foreslaa noget særskilt bidrag til denne spesielle agitation her; det er vanskelig for kongressen at ta standpunkt til noget enkelt andragende; men jeg vil paapeke at landsorganisationen særlig bør støtte denne organisation med midler til agitation. Agitationen i dette tilfælde er jo ogsaa meget kostbarere end i industricentrene. Den kan egentlig kun drives paa lørdag og søndag. Der foreligger nu til stadighet krav fra disse arbeidere om agitation, og fra alle distrikter. De kommer fra Trøndelagen, Namdalen, Drammensdistriktet, Skien og andre steder. Der er gjæring, og organisationstanken vokser. Det er mer paakrævet end nogensinde at drive agitation nu; men der fordres penger. Jeg vil slutte mig til landsorganisationens formands forslag. Jeg vil da ogsaa henlede opmerksomheten paa andragendet fra mit forbund om fritagelse for kontingent til landsorganisationen. Denne har svært liten betydning for landsorganisationen; men for os nu har det paa grund av forskjellige forhold stor betydning.

Hans Schjervum: Naar særskilte krav fremholdes, saa vil jeg henlede opmerksomheten paa statens vaaben- og ammunitionsarbeidere. Arbeidsmandsforbundet og Jern- og metalarbeiderforbundet har sine medlemmer blandt os; men Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet har glemt sine. Jeg vil be kongressen her at ha sin opmerksomhet henvendt paa Vestoplandene og statens vaaben- og ammunitionsarbeidere.

Strek og 2 minutters taletid vedtoges.

A. E. Gundersen: Der er talt om at Nordland er forsømt; men her har vi netop bevilget 10 000 kroner til agitation blandt fiskere og landbruksarbeidere. Situationen kræver nu at vi hurtig optar en kraftig agitation, og jeg vil derfor stemme for formandens forslag.

Konrad Larsen: Jeg vil paa det varmeste anbefale Alfred M. Nilsens tanke om ansættelse av en mand i Nordland. Han kunde stadig være paa post og faa organisationen til at slaa rot deroppe, og omraadet rækker jo like til Spitsbergen.

O. Lian: Det skulde ikke være nødvendig at føre saa lang debat om dette forslag. Det er ikke bare landsorganisationen som driver agitationen, men ogsaa forbundene. Hver avdeling maa nu besøkes over det hele land. Hvis vi vedtok noget specielt her, saa kunde vi komme til at rende hverandre overende. Jeg er enig i at vi bør avvike noget i den gamle maate at agitere paa. Samorganisationerne bør faa midler til agitation, naar planer fremlægges og regnskap avgives for det anvendte.

A. Kalvaa: Kun faa av forbundene driver agitation, og er det nogen agitator som reiser, saa kommer han med hurtigtog eller hurtigrute og reiser saasnt talen er avliret. En agitator maa gi sig tid. Det hænder at en og to ganges gjentagne besøk maa til

før der blir noget resultat. Vi maa sende agitatorer hele landet over. Hittil er det væsentlig Norsk arbeidsmandsforbund som har drevet agitation i dette land. Jo mer vi utstykker organisationen, jo vanskeligere vil det ogsaa bli at agitere. Der er ogsaa stor forskjel paa hvilke agitatorer vi sender ut.

Hans Eriksen: Jeg slutter mig til sekretariatets forslag. Det er vor uavviselige pligt at drive agitation blandt de organiserte nu, og det maa ske i forbindelse med forbundene.

Kr. Moljord: Jeg vil støtte den tanke Alfred Nilsen fremsatte om en særskilt mand for Nordland. Det er vanskelig at drive agitation i Nordland. Jeg vil stemme for sekretariatets forslag under den forutsætning, at opmerksomheten spesielt er henvendt paa Nordland.

Hans Moen: Det er sandt at de nordlige landsdele har været stedmoderlig behandlet, og skylden ligger vel væsentlig i kommunikasjonsforholdene. Ved Kirkenes har vi nu ikke hat nogen agitation utenfra paa flere aar. De smaa forhold har gjort at vi ikke har hat økonomisk evne til at føre effektiv agitation; men den som er ført har vi skaffet selv. Men utenfor de centrale steder faar man aldrig høre om socialismen.

Mathilde Olsen: Jeg vil gjøre opmerksom paa agitationen blandt kvindene. Der har hittil ikke været drevet synderlig faglig agitation blandt kvindene, bare politisk. Den agitation som er ført har ikke lagt vegten paa faglig agitation. Opmerksomheten maa være henvendt paa dette. Kvindene staar i en særstilling inden bevægelsen.

F. A. Strøm: Man nævner hvad som er gjort i Nordland; men der maa kunne gjøres mere. Der er hundreder av industriarbeidere bare i Vesteraalen. Vor sekretær deroppe har gjort meget; men landsorganisationen maa ogsaa komme med.

E. E. Rudlang gjorde opmerksom paa bestillingsmændene. Sekretariatet maa ikke glemme dem. Især kan der gjøres noget blandt post-, jernbanefunktionærer og andre.

M. Tranmæl: Jeg vil stemme for Lians forslag under forutsætning av at agitationsbidrag ydes til lokale samorganisationer. De forskjellige forbund kunde ogsaa formidle endel av sin agitation gjennem landsorganisationen ved at stille penger til landsorganisationens raadighet. Vi maa anerkjende det storverk paa agitationens omraade som arbeidsmandsforbundet har gjort. Det har hat hundreder av agitatorer ute og er naadd langt. Dertil vil jeg understreke Rudlangs uttalelser om post- og jernbanefolkene.

O. Chr. Larsen: Sørlandet har været stedmoderlig behandlet; men efter Lians uttalelser tror jeg nu at agitationen kommer i det rette spor. Nogen maa komme derned og virke snarest.

Konrad Klausen: I Nordland maa helst den faglige og den politiske agitation kombineres. Man behøver ikke at risikere at rende hinanden overende i Nordland, marken er umaadelig stor.

Hans Aspmo: Vi har jo en oversigt over hvad som er anvendt til agitation i Nordland. Det er store strækninger hvor socialismens-

evangelium endnu ikke er prædiktet. Forøvrig vil jeg slutte mig til Lians forslag og forutsætter at agitationen blir drevet i Nørdland med al den styrke vi eier.

Votering: Lians forslag vedtoges enstemmig.

Fabrikation av fiskeredskaper.

Følgende skrivelse fra Lars Hagerup referertes og besluttedes oversendt sekretariatet:

Til

Arbeidernes faglige landsorganisation.

Nord-Norges fiskerforbunds medlemmer forbruker allerede nu traad, snører, garn, forsyner og angler for flere hundrede tusen kroner pr. aar, og inden kort tid er forhaabentlig forbundet vokset slik at forbruket blir flerdobbelt.

Disse varer produseres idag av privatkapitalen ved hjelp av arbeidernes slit. Privatkapitalen faar derved anledning til at utbytte baade industriarbeiderne og fiskerne. Det er ikke her meningen at fortælle landsorganisationen noget nyt, men kun at gjøre den opmerksom paa at det staar i dens magt nu at faa dette forandret. Det kan nemlig opnaaes ved at landsorganisationen som industriarbeidernes centrale ledelse foranlediger opprettet fabrikker for fabrikation av de varer fiskerne forbruker mest av, saa de kunde kjøpes direkte gjennom forbundet hos producenterne — industriarbeiderne — derved var mellommændene fjernet fra dette omraade. Industriarbeideren fik det fulde utbytte av arbeidet og fiskeren betalte hvad varen virkelig kostet. Vel at merke: Da maatte fabrikken anlægges saaledes at der ikke blev anledning til at høste profit paa selve produksjonen. Varen maatte heller ikke bringes paa markedet som spekulationsobjekt.

Jeg skal ikke her nærmere utrede i detaljer hvorledes saken bør ordnes; tingen burde være enkel og grei. Det gjælder bare at huske den ene ting, at varen skal produseres for behovet — ikke for at spekulere med.

Fiskerne forbruker saa og saa meget av industriprodukter pr. aar; dette ønsker de at faa direkte fra produsenterne uten mellommænd. Det eneste rette og naturlige blir derfor at industriarbeiderne, som i virkeligheten produserer disse varer, ordner det slik at fiskerne kan faa dem direkte.

Fiskerne kan naturligvis opprette fabrikkerne selv og betale industriarbeiderne for at utføre arbeidet, men da kommer man i den forbandede situation at fiskerne blir arbeidsgivere i stor stil og industriarbeiderne fiskernes lønsslaver.

Det maa ikke ske.

De som idag produserer varerne — industriarbeiderne — for privatkapitalens regning maa ved hjelp av sin organisation kunne produsere den for egen regning, saa blir det forbrukernes sak — i dette tilfælde fiskerne — at la forbundet forhandle varerne uten mellommænd.

Fiskerforbundet er allerede — 6 maaneder efter stiftelsen — boykottet av handelsstanden for varer, kooperationen kan vel heller ikke levere noget, da forbundet ikke er bygget efter kooperationens mønsterlove — forbundets opgave er her at formidle fiskernes forbruk og produktion, ikke at opsamle kapital.

Fordi fiskerne nu paa grund av handelsstandens optræden er negtet adgangen til at ordne sit forbruk organisationsmæssig, maa der allerede straks findes utveie til at klare det uten handelsstanden, og det kan rimeligvis ikke ske paa anden maate end at fiskerne selv besørger sine varer fabrikkert.

Men da kommer man som nævnt i den haabløse situation at industriarbeiderne blir fiskernes lønsslaver. Industriarbeiderne kan nu gjennem sin landsorganisation avverge dette. Der er midler nok til at sætte dette igang med, og det bør gjøres. Tiden til at handle skulde ogsaa være gunstig iaar; der staar jo baade lockout og streik for døren overalt hos fagarbeiderne nu. Istedenfor streikebidrag kunde flere arbeidere faa fuldt betalt for utført arbeide, paa samme tid som der utførtes et godt stykke praktisk arbeide av voldsomme dimensioner, idet der byggedes bro mellem industriarbeiderne og fiskerne, som naturlig maa staa sammen, hvis kampen skal føres frem til seir, men som paa grund av forholdene praktisk talt indtil idag har staat mot hinanden.

Med Nord-Norges fiskere som forbrukere skulde saken ikke volde vanskeligheter hverken under løsningen av de praktiske spørsmål eller senere i at holde produktionen helt klar av spekulationen og privatkapitalens indflydelse.

Fiskerne her nord eier selv sine produktionsmidler, hvormed der produseres varer (fisk) for halvhundrede millioner kroner pr. aar, som helt ut kan disponeres av fiskerne selv gjennem deres organisation. Deri ligger der magt.

Fisken kan f. eks. dirigeres direkte til dem som produserer hampen i Italien, til de som avler korn i andre land, og saaledes fort væk, paa samme tid som forbrukerne i Norge — industriarbeiderne — kan faa den direkte og langt billigere end nogensinde, endskjønt fiskerne vil opnaa større betaling for den end tidligere.

Det var den faglige landsorganisation som i fuld forstaaelse av fiskernes sak i første række hjalp fiskerne til at faa sin organisation istand; derfor kan man nu med end større grund gaa ut fra som givet at landsorganisationen i den samme forstaaelse av denne saks store betydning for hele arbeiderklassen lægger sin gode vilje til sin betydelige evne og snarest tar sig av at løse dette spørsmål.

Foruten alt det andre gode som herved opnaaes for arbeiderklassen, saa fritages fiskerne for at bli arbeidsgivere til sine egne klassefæller industriarbeiderne, og det er for mig i dette tilfælde det største av alt.

Lars Hagerup.

Agitationen for kooperasjonen.

P. Aarøe foreslog: «Under henvisning til de paa landsorganisationens kongresser i 1910 og 1913 fattede beslutninger i spørsmålet kooperasjonen bemyndiger kongressen sekretariatet til i de kommende 3 aar at anvende et beløp av indtil 5000 kroner til fortsatt agitation for kooperasjonen.»

Forslaget vedtoges uten debat mot 1 stemme.

10. Andragender.

(«Dagsorden og forslag» pag. 50—52.)

Fra Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund forelaa følgende andragende:

«Som det vil være bekjent har Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund været fritat for ekstrakontingent til landsorganisationen indtil denne dag, og forbundet tillater sig herved at andrage landsorganisationen om at denne fritagelse maa gjælde ogsaa for kommende kongresperiode.»

Sekretariatet foreslog: «Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbunds andragende om fritagelse for ekstrakontingent i kongresperioden indvilges.»

Andragendet indvilgedes enstemmig uten debat.

Fra *Norsk matros- og fyrbøterunion*:

«Norsk matros- og fyrbøterunion tillater sig herved at fremsætte følgende forslag til anstundende kongres:

Sjømændenes organisation fritages fremdeles for ekstrakontingenten, da opkrævelsen av en saadan vil falde meget vanskelig for ikke at si umulig, da der fra sjøfolkene med sin stadige omflakken fra det ene land til det andet neppe vil kunne tilveiebringes en ekstrakontingent som svarer til den lovmæssige pligt man kommer under ved eventuelle konflikter.»

Sekretariatet foreslog:

«Norsk matros- og fyrbøterunions andragende om fritagelse for ekstrakontingent indvilges ikke.»

Gerh. Gulbrandsen: Aarsaken til at vi andrager om dette er fordi vi har saa store vanskeligheter med at tilveiebringe ekstrakontingenten. Vi maatte vel holde specielle funktionærer for at greie den sak. Det er en plat umulighet. Det er ogsaa en anden side av saken. Der har været agitert med at sjømændene er fri ekstrakontingenten. De andre arbeidere har indset nytten av at ha en godt organisert sjømandsstand, selv om det vel er kommet ind i en anden fase nu med voldgiftsloven. Før kunde vi jo stanset alt. Jeg har allikevel trodd at kongressen vilde gaa med paa at frita sjømændene for ekstrakontingent. Det er en masse ungdom iblandt, og dette bringer ogsaa vanskeligheter. Vi har heller selv ikke bruk for ekstrakontingent. Sjømændene færdes i mange havne og er vanskelige at faa tak i til hver tid. Dette er en meget vegtig grund. Kongressen bør betænke sig før den vedtar sekretariatets forslag. Den maa indse grundene for at vi søker at bli fritat.

H. Fladeby: Jeg er enig med Gulbrandsen i at der kan være vanskeligheter. Men man maa dog holde paa sekretariatets standpunkt her. Jeg har hørt av Gulbrandsen at sjømændene har en stor kampkasse. De kan betale av den. Det har vi gjort her i Kristiania av hensyn til dyrtiden. Jeg vil rette den henstilling til Gulbrandsen, at sjømændene gjør det samme, istedetfor at utligne den paa medlemmerne. Sjømændene er bedre avlønnet end kjørekarene, saa deri ligger vanskeligheten ikke. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag.

K. Nicolaisen: Sekretariatet har dennegang avvist vort andragende om fritagelse for ekstrakontingent, hvilken vi har været fritat for siden 1910. Vi gjorde før den tid vort bedste for at inndrive ekstrakontingenten; men resultatet var at vi mistet halvdelen av medlemmerne i avdelingen i Trondhjem. Man maa straks være klar over, at dersom en sjømandsorganisation skal avfordres ekstrakontingent, saa kan den ikke staa i landsorganisationen. Sjømændene er stadig ute paa færd og kan ikke række at betale. Naar de saa kommer hjem, skylder de saa meget at det er uoverkommelig. Den norske sjømandsorganisation er den eneste sjømandsorganisation som er tilsluttet landsorganisationen. I Danmark er de gaat ut, og i Sverige, hvor de stod i transportarbeiderforbundet, er de gaat ut av dette. Jeg mener vi maa komme derhen, at vi betaler ekstrakontingenten; men endnu er det umulig. Vi maa ordne os saaledes at den kommer med i den ordinære kontingent. Men i Sverige og Danmark er den ordinære kontingent 1 krone, her er den oppe i 2 kroner allerede, og endnu er det ikke noget fond at ta av. Vi har dobbelt saa høi kontingent som i Danmark og Sverige og kan vanskelig gaa høiere. Hvis kongressen avviser vort andragende, saa driver den sjømændene ut av landsorganisationen. Jeg vil haabe at kongressen ikke gjør det. Alt som gjøres kan vil bli gjort for at komme derhen at ekstrakontingenten kan betales. Det er ikke lønningerne det kommer an paa; men man kan ikke faa tak i folkene. Skog- og jordbruksarbeiderne har faat sit andragende indvilget. Jeg var enig i det, skjönt det er folk som man let kan faa tak i. Da burde ogsaa vi faa vort saa vel begrundede andragende indvilget. Denne kongres vet at man har hat svært liten byrde av sjøfolkene. Og saa maa man erindre at av 45 000 organisationsmulige er endnu kun ca. 2000 organisert. Det er bare et paabegyndt arbeide.

Rich. Hansen: Sjømændene bør ikke længer ha nogen særstilling i landsorganisationen. Hittil har de været fri for ekstrakontingent; men nu bør de ikke reise paa barnebillet længer. Vi har mange daarlig betalte arbeidere i organisationen, kvinder og mindreareige. Vi kan ikke sætte sjømænd paa samme vilkaar som disse. Sjømændenes lønninger er gaat op med 100 procent, og de har fri kost ombord; det veier ogsaa. Det er en haan mot sjøfolkene at si at de gaar ut av landsorganisationen for ekstrakontingentens skyld. De bør ikke længer staa i en undtagelsesstilling.

Elias Olsen: Jeg vil anbefale sjømændenes andragende i dette tilfælde. Sekretariatet har ikke git nogen begrundelse for avslaget heller. Er der nogen som faar litet igjen for sine penger, saa er det sjømændene. Det var en som refererte til deres store kampkasse. Men skal man da regne med den i dette tilfælde? Selve sjømændenes livsgjerning sætter dem i en særstilling. Dertil kommer at det er en selvfølgelighet at det kun er de nærmeste, de som reiser i kystfart, man kan faa tak i. Jeg vil anbefale andragendet paa det bedste.

A. Gabrielsen talte imot andragendets indvilgelse. Sjøfolkene bør ikke sættes i en særstilling.

A. Birkeland: Det vanskeligste organisationsarbeide er netop blandt sjømændene. Det er umulig at paalægge sjømændene ekstrakontingent, saa meget mer som de heller aldrig har trængt eller eller faat nogen støtte fra landsorganisationen.

H. Michelsen: Sjømændene i Norge betaler den høieste kontingent av alle sjøfolk i Europa. Gamle sjøfolk som Rich. Hansen burde forstaa vanskeligheten med indkrævningen av ekstrakontingent og ikke tale om barnebillet. Vi maa faa den fornødne tid til at forberede organisationen for ekstrakontingent. Ved næste omgang tænker jeg vi skal være rede.

Edv. Velde: Det har været nævnt at sjømændene maa gaa ut av landsorganisationen, hvis ekstrakontingent vedtages. Det er uheldig at sætte tingen paa spidsen saaledes. Det er uheldig baade for landsorganisationen og for sjømændene selv. Jeg vil anbefale andragendets indvilgelse.

Aksel Johannesen anbefalte likeledes sjømændenes andragende.

Votering: Sekretariatets indstilling vedtoges med 109 mot 69 stemmer.

Fra Det socialdemokratiske pressebyraa forelaa saadant andragende:

«Landsorganisationens sidste kongres bevilget som bekjendt et bidrag til pressekontoret, stort kr. 1000 aarlig for kongresperioden.

Ved nærværende tillater jeg mig at ansøke om at et **lignende** beløp maa bli bevilget ogsaa for kommende kongresperiode, og vilde være taknemlig om sekretariatet kunde fremme forslag til kongressen herom.

Hvis det ærede sekretariat kunde finde det forsvarlig at foreslaa beløpet noget forhøiet, vilde det være særlig paakrævet. Krigssituationen har nemlig medført at flere partiblade befinder sig i en meget vanskelig økonomisk situation. Dette har medført at pressekontorets indtægtsbudget har maattet opføres meget stramt, og bidragene fra aviserne har maattet beregnes som vanlig. Skulde det allikevel vise sig at de blir nødt til at gi avkald paa sit nyhetsstof vil de bli meget uheldig stillet i konkurransen med borgerbladene.

I haab om at sekretariatet vil finde anledning til at foreslaa.

en noget høiere bevilgning eller i alle fald den samme bevilgning som hittil, tegner

Ærbødigst

Det socialdemokratiske pressekontor

Oskar Pedersen.»

Sekretariatet indstillet:

«Det socialdemokratiske pressekontors andragende om bidrag foreslaaes indvilget med det samme beløb som nu, nemlig 1000 kr. aarlig i tarifperioden.»

M. Tranmæl foreslog beløpet forhøiet til 1500 kroner. Med denne ændring vedtoges andragendet.

Norsk stenhuggerforbund androg:

«Foranlediget ved den av krigen fremkaldte store arbejdsledighet og begrænsning i fortjenesten inden stenindustrien, har vort forbund andraget sekretariatet om fritagelse for den ordinære kontingent.

Sekretariatet meddelte at det i henhold til lovene ikke hadde adgang til at indvilge et enkelt forbund kontingentfritagelse, men besluttet at gi forbundet henstand med indbetalingen av den ordinære kontingent for et tidsrum av indtil 5 maaneder.

For maanederne december 1914, januar, februar og mars 1915 benyttet man sig av den givne henstand og kom derved i en gjæld av kr. 1261.27.

Imidlertid har forholdene siden den tid blit endda værre, medlemsantallet har paa grund av de stadige indskrænkninger gaat ned og i forhold hertil ogsaa indtægterne, derimot har administrationsutgifterne paa grund av de ekstraordinære forhold blit høiere, beroende paa arbeidsgivernes paagaahenhet for under paaskud av krisen til stadighet at omgaa indgaaede overenskomster.

I henhold til hvad ovenfor er anført vil vi andrage kongressen om at forbundets gjæld kr. 1261.27 blir eftergit.

Med hilsen

Norsk stenhuggerforbund

Olof Johanson.»

Sekretariatet indstillet:

«Norsk stenhuggerforbunds andragende om eftergivelse av kontingent, kr. 1261.27, indvilges.»

Sekretariatets indstilling vedtoges enstemmig.

Fra Det norske arbeiderpartis kvindeforbund forelaa følgende andragende:

Til

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat.

Herr forretningsfører O. Lian.

Arbeiderpartiets kvindeforbund sender herved det ærede sekretariat andragende om en fortsat bevilgning av kr. 1000.00 pr. aar i kommende kongressperiode til forbundets fortsatte virksomhet.

Vi har i vore henvendelser tidligere aar redegjort for hvorfor vi ser os nødsaget til at be om denne støtte, -- at den kontingent vore avdelinger betaler til forbundet er saa lav at den paa langt nær ikke strækker til til forbundets administration med lønnet sekretær.

Kvindeforbundets landsmøte ifjor i Trondhjem behandlet spørsmålet om kontingentforhøielse, men paa grund av den forfærdelige dyrtid — med de store krav til arbeiderne og deres familier paa alle omraader — har vi endnu ikke vovet at gaa til nogen forhøielse. Skal derfor kvindeforbundet kunne fortsætte sit arbeide for oplysning blandt arbeiderkvinderne, maa vi fremdeles faa den støtte vi hittil har faat fra landsorganisationen og partiet.

I haab om at sekretariatet velvilligst vil indstille paa ovennævnte bevilgning og anbefale denne for kongressen

tegner med solidarisk hilsen for
Det norske arbeiderpartis kvindeforbund

Marie Nordstrøm,
sekretær.

Andragendet blev enstemmig indvilget.

Organisationskomiteen.

Valget paa organisationskomité referertes. Følgende var valgt: *Jacob Eikefjord* med 219, *Rich. Hansen* med 224, *Herman Havre* med 196, *Leonard Larsen* med 227, *O. Lian* med 227, *J. M. Winge* med 128, *Alfred Melgaard* med 219, *Alfr. M. Nilsen* med 212, *Halvard Olsen* med 228, *Oscar Olsen* med 227, *Gudmund Pedersen* med 192, *Leopold Rungstad* med 147, *Oscar Rønbeck* med 211, *Martin Tranmæl* med 223 og *Anders Øie* med 218 stemmer. Dernæst hadde *Volan* 119 og *Alfred Madsen* 106.

Sympatiadresse til de dømte svenske fredssocialister.

M. Tranmæl bragte, med over 50 underskrifter, følgende sympatiuttalelse til de dømte svenske fredssocialister i forslag:

«Undertegnede foreslaar at dirigenterne faar bemyndigelse til at sende de dømte svenske kamerater *Høglund*, *Hedén* og *Oljelund* et hilsningstelegram, hvori kongressen uttrykker sin sympati for det arbeide og den kamp de er dømt for, samtidig som det forventes at den organiserte svenske arbeiderklasse sætter alt ind paa at befri de forfulgte fredskjæmpere.»

Dette vedtoges med akklamation.

Kongressens avslutning.

P. Hedebol, Danmark, takket for disse dages samvær. De norske og danske arbeidere er forskjellige paa mange maater, men netop denne forskjel gjør at de utfylder hinanden. Skulde jeg nævne hvad der specielt har glædet mig under denne kongres, saa er det den enstemmige opfatning at landsorganisationen bør være

saa sterk som mulig. I Danmark har vi dem som under radikal maske søker at splitte landsorganisationen. Det skal være mig en fornøielse at fortælle dem dernede at opfatningen er en anden heroppe. Spørsmålet om organisationsformer og taktik har ogsaa vakt vor opmerksomhet. Saaledes som De har arrangert Dem her har vi ogsaa gaat frem i Danmark. Og komiteens forslag blev for tre aar siden vedtat enstemmig av generalforsamlingen. Siden den tid har vi konstatert øket tillid til organisationen. Det materiale vi tilveiebragte dernede staar selvfølgelig til Deres disposition. Kritik er sundt; organisationen maa være en levende organisme som er i stadig utvikling. Men først og fremst maa vi vende os mot motstanderne. Vi skal ikke kritisere vore utenlandske klassefæller for det Ragnarok som nu foregaar ute i Europa. Vi skal søke at forberede os, saa det blir vi som kan bli de mæglende, de som søker at faa den faglige internationale paa fote igjen, vi som søker at binde sammen de baand som nu er knækket over. Vor moralske indflydelse i denne tid er større end vor numeriske styrke skulde tilsi. Med ønske om at denne kongres maa bli til gagn for bevægelsen i Norden, sier jeg paa mine egne og paa min kollegas vegne tak for samværet. (Sterkt bifald.)

Chr. H. Knudsen: I alle de 40 aar jeg har deltat i arbeiderbevægelsen har jeg aldrig deltat i noget repræsentativt møte under saa vanskelige forhold som nu; vi har krig, dyrtid og voldgiftslov. Med glæde har jeg erfart at forsamlingen har forstaat at det ikke bare gjælder at vise fasthet — det er en hovedting — men at det ogsaa gjælder at avpasse den styrke man sætter ind paa en sak efter de evner man raader over.

Jeg vil si tak til forsamlingen for det store bidrag til agitationen. Ingen penger er bedre anvendt end de som anvendes til agitation. Og der maa og skal komme en dag, da hver eneste arbeider i landet er organisert. Samarbeidet med partiet er ved dette møte yderligere styrket og befæstet. Vi vil fortsætte at gaa frem i en retning — efter en linje. De beslutninger kongressen har fattet kræver imidlertid av hver enkelt ansvar, handling og arbeide. De skal bringe beslutningerne ut i livet, saa de finder gjenklang overalt. Jeg er glad over den beslutning De fattet i det største spørsmål som var oppe — om voldgiftsloven — og som gjør det mulig at anvende et hvilket som helst middel naar det paany skal tages standpunkt i denne sak. De vil kunne bære hjem det resultat av forhandlingerne at det er gjort et nyt skridt i retning av den tid da arbeiderorganisationen kan være seirherre i landet, den dag da det arbeidende folk er herre i landet, økonomisk som politisk. Jeg takker fordi jeg har faat anledning til at overvære dette møte. (Sterkt bifald.)

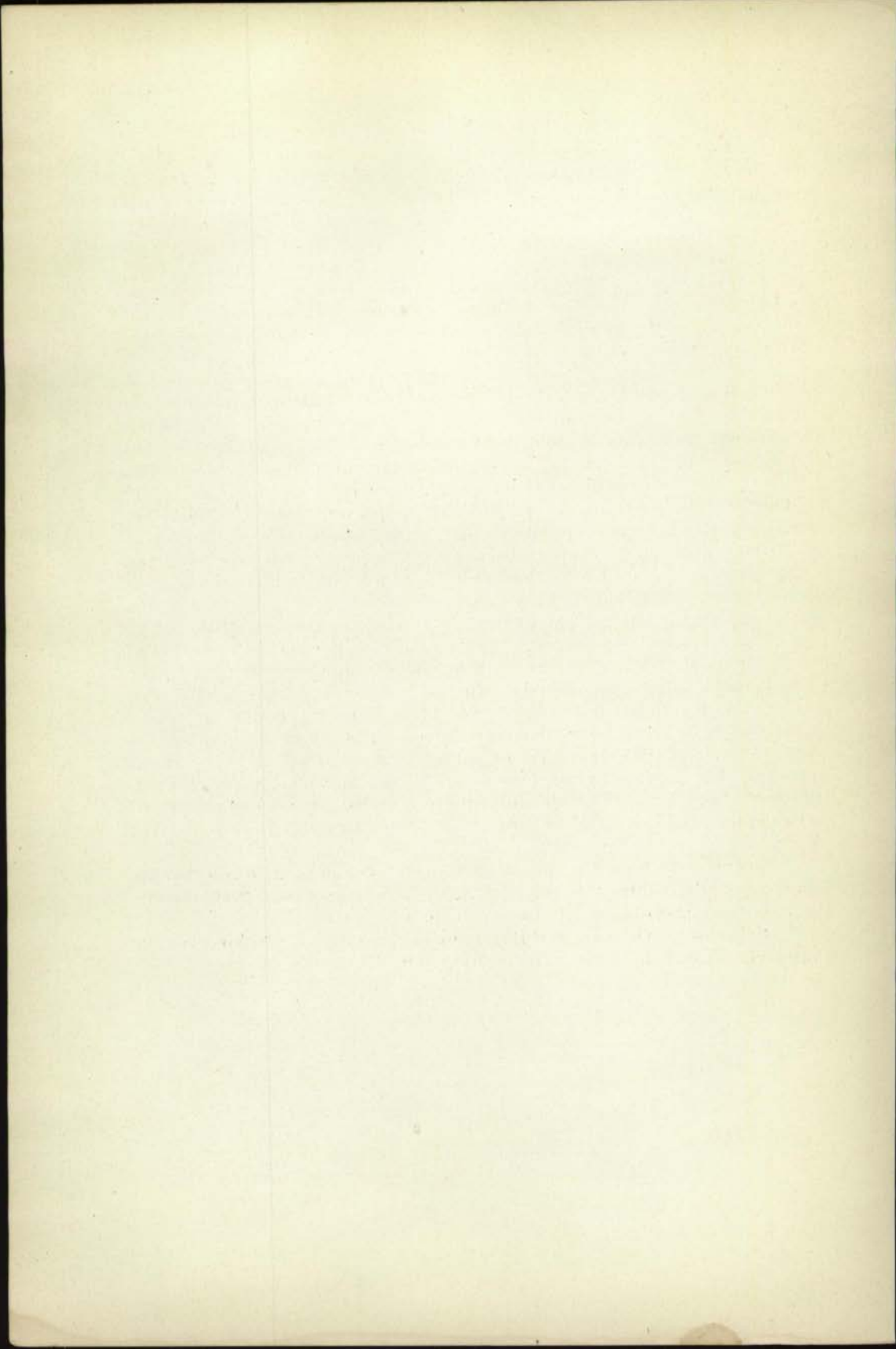
Andr. Juell: Jeg bringer en personlig tak for den tillid som vistest mig som medlem av sekretariatet. Kongressen har ogsaa fattet flere beslutninger angaaende den kooperative bevægelse som jeg nu er knyttet til. Der har været sagt at der ikke skal være noget kampforhold, men samarbeide mellem den faglige og koopera-

tive bevægelse. Bevilgningen til fortsat agitation vil gjøre det mulig at utbrede videre forstaaelsen av at ogsaa kooperationen er bygget paa solidaritet, en bevægelse som ogsaa gir bedre kaar. Den er først og fremst en kooperativ bevægelse. Jeg ønsker lykke til det fortsatte arbeide, ønsker store og gode resultater. (Sterkt bifald.)

Ole O. Lian: Kongressens arbeide er nu avsluttet og vi skal skilles. Jeg maa faa si tak for samværet. Vi møttes under vanskelige forhold, men enhver gaar herfra med følelsen av, at naar kongressens størrelse tages i betragtning, saa har forhandlingerne været ført paa en tilfredsstillende maate. Kongressen har kanske været præget av større saklighet end nogen tidligere. Vi har hat følelsen av at alle har været ledet av den ene tanke at finde de bedste midler til arbeiderklassens frigjørelse. Den femtenmandskomiteé vi har nedsat har et overordentlig viktig arbeide for sig. Jeg vil be enhver, naar komiteens indstilling i sin tid sendes rundt, ta fat paa den under den forutsætning at det er organisationens ve og vel det gjælder. Det er organisationens væren eller ikke væren. Jeg gaar ut fra at alle gjør sit til at indstillingen blir behandlet paa den mest samvittighetsfulde maate. — Jeg maa faa bringe en personlig tak til kongressen for den tillid som er vist mig. Jeg har hat store anføgtelser paa grund av at arbeidet i den kommende periode kanske vil bli endda vanskeligere og tyngre end før. Jeg ser i den omstændighet at jeg er gjenvalgt et bevis paa tro og tillid til at jeg vil gjøre hvad jeg evner. Og jeg føler mig overbevist om at vi i fællesskap skal klare at føre organisationen gjennom de brændinger vi vil møte. Jeg er anmodet om at bringe kongressen sekretær Aarøes tak for den tillid som er vist ham. Og jeg retter en tak til de avgaaede sekretariatmedlemmer *Nygaard*, *Aamodt* og *Pahlm* for godt samarbeide i sekretariatet. Jeg bringer sluttelig en tak til gjesterne for deres nærvær her — og la os saa tilslut rope et kraftig leve for de norske arbeideres frigjørelse og adressere det til Arbeidernes faglige landsorganisation. (Kraftige hurraer og sterkt bifald.)

Protokollen blev nu oplæst og vedtat. Dirigenten, *Ruud*, bragte kongressen dirigenternes tak og *A. N. Arnevig* takket dirigenterne for god og hensynsfuld ledelse av forhandlingerne.

Dirigenten erklærte derefter landsorganisationens 8. kongres for avsluttet. Klokken var 6 eftermiddag den 19. juni.

Stevnet paa Ekeberg.

Kongressen adjournerte søndag eftermiddag den 18. juni tidligere end fastsat paa dagsordenen for at delta i et av Kristiania arbeiderparti arrangert stevne paa Ekeberg, hvor den situation voldgiftsloven hadde skapt skulde faa sit uttryk utad.

Stevnet hadde samlet over 5000 mennesker og blev en mægtig demonstration for fagorganisationen.

Efter et par musiknumre av Fagforeningernes musikforbund aapnet *G. Ousland* stevnet og gav ordet til landsorganisationens formand som hilstes med livlig bifald.

O. Lians tale.

Det er under de vanskelige forhold at vor styrke og utholdenhet skal prøves.

Da spørres det om vor troskap.

Og netop nu er den norske arbeiderklasse oppe i den vanskeligste av alle situationer.

Kan vi klare den?

Det kommer an paa os selv.

Det er trods alt *ikke* arbeidsgiverne og heller ikke venstrestortinget som er vor farligste fiende.

Det er arbeiderklassens egen sløvhet og uforstand som er det værste onde. (Bifald.)

Og *den* er det nu kampen gjælder.

Vi vil idag ikke tale til *stortinget* — det nytter ikke. Heller ikke til *arbeidsgiverne*, det er like faafængt.

Vi vil tale til os selv, — til vore kamerater, til hele det store folk — den norske arbeiderklasse. For det er *den* som skal omskape samfundet.

Hvad er det som er hændt?

Arbeidsgiverne har som før anvendt al sin magt for at stanse vor fremrykning til bedre forhold.

Samfundet har optraadt paa deres side og hjulpet dem til en voldgiftsdom, da de ikke kunde knuse arbeiderne ved lockout.

Har vi ikke altid været forberedt paa dette at borgersamfundet vilde gaa kapitalisternes erender.

Har vi ikke sagt det til hverandre hundreder ganger.

Og hvorfor er da nogen av os saa forbauset, som om de først iaar har opdaget hvor borgersamfundet staar?

Jo, fordi saa mange tusener arbeidere endnu ikke har faat klarhet over hvad socialismen er, og heller ikke har forstaat, at før vi kommer frem maa det hele samfund skapes om.

Saa skulde da venstre belære os om den ting.

Arbeidsgiverforeningen og *venstre* har været arbeidernes læremestre i dette land.

Arbeidsgiverforeningen har med sin steile avvisning av arbeidernes krav skapt en stadig økende klassebevissthet og solidaritet blandt de norske arbeidere.

Den har pekt paa kapitalsammenslutningen og sagt til os: *her er fienden.*

Og vi har rustet os og kjæmpet mot dem.

Mere og mere glødende er vi blit i vor iver efter at komme den sammensluttede kapitalmagt tillivs. Og stadig flere arbeidere har forstaat den virkelige stilling mellem kapital og arbeide i vort samfund.

Nu har venstre overtat pladsen paa katetret og pekt med stoken like paa samfundet og sier: *Før dere har erobret samfundsmagten er dere ikke herrer i landet.*

Skal vi være taknemlig for den lærdom.

Jeg tror at vi trods alt skal være det.

Det kom kanskje litt for tidlig — dette samfundets angrep paa arbeiderklassen. Vi var ikke sterke nok til at slaa det tilbake.

Men jeg tror vi skal være sterke nok til at arbeide os ut av det samfunds-favntak som stortinget nu har omsluttet os i. (Sterkt bifald.)

Det er skedd under kjærlighetens maske. (Latter.) Venstre sier det er av omsorg for arbeiderklassen de har handlet slik. Det minder mig om naar man i torturens tid satte de smukkeste navn paa de værste torturredskaper. *Jernjomfruen* het et apparat, fra hvis omfavnelse sjelden nogen slap levende.

Vi vet at venstresamfundets jernjomfru er farlig.

Men vi vet ogsaa noget andet, og det er at vor frigjørelses-kamp ikke kan stanses bare vi ikke selv opgir den. (Stormende bifald.)

Den gaar støtt som har to ben.

Og arbeiderklassen i Norge gaar i sit frigjørelsesarbeide paa to sterke og sunde ben: Den *faglige* og den *politiske* bevægelse.

Arbeidsgiverne har tvunget os til kampen ad den faglige linje. Og jo sterkere de angrep os, jo mægtigere blev vor hær.●

Venstre tvinger os til kampen ad den *politiske* linje. Det maa bli likedan her. Venstreangrepet maa gi os den styrke som skal til for at overvinde motstanden ogsaa paa det felt.

Vi maa føre kampen baade paa *østfronten* og *vestfronten* mot *vort* lands preussere. (Bifald.)

Kan vi magte det, godtfolk — eller skal vi gi op.

Skal vi nedlægge vore organisationer og motta alt av venstresamfundets naade. (Nei! Nei!)

Nei, al den følelse og energi vor sjæl rummer oprøres bare ved tanken paa at vi skulde opgi vort store faglige fællesskap, det vi har skapt under nød og kamp.

Vi vil føre kampen frem.

Venstre har dræpt livsnerven i vor organisation — streike-retten — sier pessimisterne.

Aanei, *saa* galt er det nu ikke allikevel.

Livsnerven i vor organisation det er *solidariteten*. Og den

kan ingen venstre-regjering dræpe. Den er høit hævet baade over Lars Abrahamsen og alle de andre lovmakere. (Langvarig bifald.)

Men der er begaet et attentat mot vor frihet. Streikeretten er beskaaret, mens utbytningsretten endnu er fri.

Vi skal vinde vor frihet tilbake — paa en bedre og større maate end borgerpartierne har drømt om. Vi skal vinde frihet fra undertrykkelsen og utbytningen.

Hvis vi bare selv vil.

Og det er dette vi skal tale om idag.

Hvad maa der til om vi skal seire baade over venstresamfundet og arbeidsgiverne.

Større kraft.

Hvor findes denne kraft?

Hos os selv.

Arbeiderklassen eier i sig muligheten for at erobre samfundet trods arbeidsgiverforeningen, — trods voldgiftsloven, bare den faar mobilisert alle sine kræfter.

Skulde vi ha tapt troen paa os selv.

Langtfra.

Men vi maa vende os med den sterkeste appel til vore kamerater og la dem forstaa hvad situationen kræver.

Nu maa der bare være *en* vilje og *ett* maal for os. Det er fremad til avkastelse av det aag samfundet har lagt paa os.

Fremad til avskaffelse av *venstrestyret og arbeidsgiverherredømmet*, to magter som er like farlige for arbeiderklassen. (Bifald.)

Og de to magter vil ogsaa *tvinge* os frem i kampen, selv om vi vilde lægge os paa latsiden.

Arbeidsgiverforeningen har alt begyndt med sin *individuelle* lockout.

Naar den ikke kan lockoute alle arbeidere paa *en* gang, saa angriper den dem en for en i samme smukke hensigt.

Den har allerede utsendt cirkulære herom.

Fagorganisationen maa møte den paa dette omraade. Men det kan kun ske hvor vore organisationer er gode. Arbeiderne maa være organisert til sidste mand, og de maa staa i den intimeste

rapport med sin forening, naar vi skal føre denne kamp for at averterge arbejdsgiverforeningens lumske anslag. (Bifald.)

Den første erfaring vi faar er altsaa denne:

Under voldgiftsloven maa arbeiderne for at hævde sin ret og kunne føre sine kampe ha endnu sterkere og bedre organisation end før.

Og særlig maa det indre liv i foreningerne bli sterkere. Ellers vil arbejdsgiverne ha overtaket.

Ta straks denne sak op i foreningerne, saa alle medlemmer faar fuld forstaaelse av den.

Og det skal vise sig at interessen skal vaakne og økes straks vi faar se at kampen maa føres uavladelig baade under denne lov som under alle andre.

Men under de nye forhold er de uorganiserte en større fare end før. For de kan ikke bli med i det daglige forsvars- og angrepsarbeide som vi maa føre.

Derfor maa vi sætte langt større kraft end før ind paa at faa dem med i organisationen.

Ti nu om nogensinde trænges det at den norske arbeiderklasse staar samlet.

Kamerater! Vi skal ikke fortvile. Ikke bli mismodige.

Vi skal erobre dette land. Vi skal gi baade arbejdsgiverne og venstre svar.

Arbeidsgiverforeningen skal under sin individuelle lockout møte en arbeiderklasse, hvor hver mand er forberedt paa at tilbakeslaa angrepet og selv gaa et skridt frem, fordi hans organisation har lært ham hvad han skal gjøre.

Venstre skal møte en arbeiderklasse, hvis tusener er vaaknet og gir venstrepartiet en omfavelse ved valgene saa haard at vi klemmer livet av det. (Bifald.)

Det skal være vort svar.

Kan vi gi det?

Jeg tror vi kan det. Men husk, kamerater, betingelsen for at vi skal kunne klare det er at vi nu ikke legger os til hvile, men at vi staalsætter vore kræfter til denne kamp.

Ingen maa staa ledige paa torvet. *Alle* kræfter maa samles for at vor endelige befrielse kan komme saa meget snarere. (Langvarig bifald.)

M. Tranmæls tale.

Der spilles saa smukke hyrdetoner for arbejderklassen i borgerpressen nu. Vi skal vogte os for dem. Det er intet godt tegn. Det er med arbejderens sak som med andre store sager, at den forraades ved et kys. (Bifald.)

Det har altid været slik, at i en stor tid for nationen har reaktionen benyttet anledningen til at lure ind paa folket nye byrder eller tvangsbestemmelser. Slik gik det i 1905. Under den store samlings tegn fik vi et toldskattesystem som har plukket folket for millioner til gagn for nogen faa.

Og ikke før var det blit krig og krise før vi hørte borgerpressen formane arbejderne til nøisomhet. De skulde indskrænke sine rationer og vise resignation under borgfredens tegn. Mens melgrossererne tok 20 til 100 procents aagergevinst for sin patriotisme. (Bifald.)

Hvem var det da som hindret lønsnedslaget? Var det samfundet?

Nei, fagorganisationen, den og den alene.

Vi fik dyrtiden med alle dens virkninger. Samfundet foretok sig intet av betydning. Det gjorde intet radikalt indgrep i varespekulanteres frihet. Endel av de reguleringer som blev foretat var sogar til fordel for spekulanterne.

Midt i denne tid fik da ogsaa stortinget anledning til at behandle en social lov — fabriktilsynsloven. Husk hvad venstre gjorde med den. Partiet utsatte den, saanær som et enkelt punkt — arbeidstiden — og ogsaa dette kapitel blev mishandlet, saa loven staar som en skamstøtte over venstre. (Bifald.)

Men saa var der en anden lov som venstre fandt frem gang paa gang. Det var *voldgiftsloven* — av angst for arbeiderorganisationens fremmarsj og av lyst til at stanse den.

La det da vise sig at ogsaa under voldgiftsloven, og netop fordi den er kommet som et angrep paa vore organisationer, saa

slaar vi kreds om dem som aldrig før og gjør dem langt sterkere end de har været. (Livlig bifald.)

Arbeiderne maa stille kravene. Og der maa staa en vaaken og sterk organisation ikke bare til at føre kravene frem, men ogsaa til at vaake over at de vundne resultater utnyttes.

De fordeler som vindes blir fuldstændig værdiløse, om vi ikke staar vakt med en solid organisation.

Er vi klar over at det avhænger av vore organisationers styrke, om vi skal vinde fordeler inden det nuværende samfunds ramme, saa forstaar vi ogsaa, at naar vort maal er endda større, saa er det tifold nødvendigere at utvikle vore organisationer.

Vi vil noget andet og mere end at forbedre vore kaar under de gamle samfundsformer.

Den ledende tanke i fagorganisationen er den at vinde indflydelse over arbeidsvilkaarene. Og vi har vundet *ett* skridt frem og faat medbestemmelsesret. Vi maa et skridt videre og faa den fulde bestemmelsesret over vore livsforhold. (Bifald.)

Naar vi er plyndret paa den maate som nu, saa er det fordi de andre — faatallet — har herredømmet over produktionen og kontrollen med det økonomiske liv.

Det er herredømmet over arbeidsmidlerne vi maa erobre for folket. Det er denne enkle sandhet som ligger til grund for socialismen.

Og hvis bare vi forstaar det, vil voldgiftslovens uretfærdighet vække os, saa den sociale utvikling saa langt fra blir stanset, at den tvertom skytér øket fart.

Vi er i en rik utvikling. Ingen kan stanse vaarflommen. Den kan dæmmes op. Men paa den maate vil den katastrofe borgerpartierne frygter, bare komme saa meget tidligere.

La dem faa merke det nu utover landet, at arbeiderne reiser sig til ny kamp for sin retfærdige sak, reiser sig mot uretten.

Vi kan ikke gi dem et værdigere svar end dette, at vore organisationer netop nu vokser og gaar frem. (Bifald.)

La os fremme den revolutionære tanke i folket — saa vi snart kan proklamere socialismen. (Langvarig bifald.)

The first of these is the fact that the
 and secondly the fact that the
 and thirdly the fact that the
 and fourthly the fact that the
 and fifthly the fact that the
 and sixthly the fact that the
 and seventhly the fact that the
 and eighthly the fact that the
 and ninthly the fact that the
 and tenthly the fact that the
 and eleventhly the fact that the
 and twelfthly the fact that the
 and thirteenthly the fact that the
 and fourteenthly the fact that the
 and fifteenthly the fact that the
 and sixteenthly the fact that the
 and seventeenthly the fact that the
 and eighteenthly the fact that the
 and nineteenthly the fact that the
 and twentiethly the fact that the
 and twenty-firstly the fact that the
 and twenty-secondly the fact that the
 and twenty-thirdly the fact that the
 and twenty-fourthly the fact that the
 and twenty-fifthly the fact that the
 and twenty-sixthly the fact that the
 and twenty-seventhly the fact that the
 and twenty-eighthly the fact that the
 and twenty-ninthly the fact that the
 and thirtiethly the fact that the
 and thirty-firstly the fact that the
 and thirty-secondly the fact that the
 and thirty-thirdly the fact that the
 and thirty-fourthly the fact that the
 and thirty-fifthly the fact that the
 and thirty-sixthly the fact that the
 and thirty-seventhly the fact that the
 and thirty-eighthly the fact that the
 and thirty-ninthly the fact that the
 and fortiethly the fact that the
 and forty-firstly the fact that the
 and forty-secondly the fact that the
 and forty-thirdly the fact that the
 and forty-fourthly the fact that the
 and forty-fifthly the fact that the
 and forty-sixthly the fact that the
 and forty-seventhly the fact that the
 and forty-eighthly the fact that the
 and forty-ninthly the fact that the
 and fiftiethly the fact that the
 and fifty-firstly the fact that the
 and fifty-secondly the fact that the
 and fifty-thirdly the fact that the
 and fifty-fourthly the fact that the
 and fifty-fifthly the fact that the
 and fifty-sixthly the fact that the
 and fifty-seventhly the fact that the
 and fifty-eighthly the fact that the
 and fifty-ninthly the fact that the
 and sixtiethly the fact that the
 and sixty-firstly the fact that the
 and sixty-secondly the fact that the
 and sixty-thirdly the fact that the
 and sixty-fourthly the fact that the
 and sixty-fifthly the fact that the
 and sixty-sixthly the fact that the
 and sixty-seventhly the fact that the
 and sixty-eighthly the fact that the
 and sixty-ninthly the fact that the
 and seventiethly the fact that the
 and seventy-firstly the fact that the
 and seventy-secondly the fact that the
 and seventy-thirdly the fact that the
 and seventy-fourthly the fact that the
 and seventy-fifthly the fact that the
 and seventy-sixthly the fact that the
 and seventy-seventhly the fact that the
 and seventy-eighthly the fact that the
 and seventy-ninthly the fact that the
 and eightiethly the fact that the
 and eighty-firstly the fact that the
 and eighty-secondly the fact that the
 and eighty-thirdly the fact that the
 and eighty-fourthly the fact that the
 and eighty-fifthly the fact that the
 and eighty-sixthly the fact that the
 and eighty-seventhly the fact that the
 and eighty-eighthly the fact that the
 and eighty-ninthly the fact that the
 and ninetiethly the fact that the
 and ninety-firstly the fact that the
 and ninety-secondly the fact that the
 and ninety-thirdly the fact that the
 and ninety-fourthly the fact that the
 and ninety-fifthly the fact that the
 and ninety-sixthly the fact that the
 and ninety-seventhly the fact that the
 and ninety-eighthly the fact that the
 and ninety-ninthly the fact that the
 and hundredthly the fact that the

